

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik LXXXIX., št. 7-8
julij – mali srpan
avgust – veliki srpan

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priprava za tisk Delo Repro, d.d.
Tisk Euroadria, d.o.o., v Ljubljani
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:
v. d. glavnega urednika
Edvard Krašna
Odgovorni urednik
Boris Leskovic

Lektorica in korektorica
Marjetka Šivic
Tehnični urednik Milan Samar
Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovci izhajajo praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 8,5 % stopnji.

Besedila za objavo obvezno
pošljite tudi po e-mailu (ali na
disketi + izpis), uradne dopise,
potrjene z žigom in podpisom
odgovorne osebe ZLD/LD, in
fotografije pa v originalu ali na
CD. Pripišite tudi svojo telefonsko
številko.

Nenaročenih rokopisov in fotografij
ne vračamo!

Uredništvo glasila Lovec
Župančičeva 9 – p.p. 505
1001 Ljubljana
e-mail: lovec@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
http://www.lovstvo.net

Cene malih oglasov:
do 15 besed 1000 SIT,
od 15 do 25 besed 1300 SIT,
od 25 do 30 besed 1500 SIT.
Za vsako nadaljnjo besedo 50 SIT.
Male oglase je treba poslati pisno in
plačati vnaprej na transakcijski
račun Lovske zveze Slovenije,
Župančičeva 9, Ljubljana,
pri NLB, d.d., Ljubljana:
02010-0015687097.

IZ VSEBINE:

B. Mahne:	Spoštujmo in cenimo kulturno ustvarjanje naših lovcev!	332
B. Leskovic:	Zakaj še vedno niso podeljene koncesije za lovišča?	333
IZ DNEVNEGA TISKA		336
MNENJA IN PREDLOGI		337
M. Kersnik:	Lovskostrelska ali strelska tekmovanja v LD	337
P. Logonder:	Zimsko krmljenje divjadi – da ali ne?	337
M. Tratnik:	Za lažjo izbiro daljnogleda za razmere slabše vidljivosti	339
E. Krašna:	Kotorna – prizadeta zaradi opuščanja paše in zaraščanja primorskega Krasa	342
I. A. Božič:	Vsak greh ji štejemo za slabo, vse dobro pa premalo cenimo!	344
R. E. Širnik:	Kaj vse so o divjadi, lovu in lovcih pisali časopisi na Kranjskem ...	346
PO LOVSKEM SVETU		347
V. Kavčič:	O ptičji gripi, povezani s pticami selivkami	347
J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska	349
B. Leskovic:	Razveljavljen »svetovni rekord« za rogovje navadnega jelena	350
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		351
Z. Bobič:	Puma iz argentinske Pampe	351
F. Černigoj:	Brv nad reko	353
Š. Kutoš:	O vidrah znova – in o jazbečarki – zadnjič	358
LOVSKA ORGANIZACIJA		361
F. Svetelj:	Največ pozornosti prihodnji območni organiziranosti	361
B. Leskovic:	30 delovnih let slovenskega zamejskega lovskega društva	362
J. Kocjančič:	Izobraževanje lovskih pripravnikov v ZLD Prekmurje v letu 2006	363
V. Stadler:	Zaključek tečaja za lovške pripravnike ZLD Ljubljana in prenehanje dela dosedanjega tajnika te zveze	364
F. Rotar:	60 let LD Slovenj Gradec	365
F. Rotar:	Sodobna zbiralnica divjačine v Črni	367
N. R. Koradin:	LPZ Zlatorog v Vipavi proslavlja 30-letnico	368
MLADI PIŠEJO		369
JUBILANTI		370
LOVSKI OPRTNIK		371
E. Krašna:	Lovski bogovi in zaščitniki	372
M. Dovžan:	Ali ograjeni travniki ne pomenijo krčenja življenjskega prostora divjadi?	373
F. Rotar:	Fridlov 55-letni lovski pečat	375
O. Bakal:	Apel priznane prekmurske veterinarke in zaščitnice živali	377
B. Bohinc:	Dedna zasnova ali poškodbe?	379
A. Stritih:	Za učinkovitejšo ali dodatno zaščito njivskih površin	379
J. Kocjančič:	Dobro počutje bobrov v Prekmurju ob rokavih reke Mure	380
A. Primc:	Vlak pokončal celo medvedjo družino	380
M. Erzar:	Kulinarični kotiček	382
A. Avsenek:	Divjanje v naravnem okolju	382
V SPOMIN		383
LOVSKA KINOLOGIJA		385
S. Vale:	Madžarski ali transilvanski gonič	385
J. Verčko:	Nova vzrejna komisija za goniče: poostren bo nadzor pri paritvah	386
M. Likar:	Po krvnem sledu v Ložu	387
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	389

SLIKA NA NASLOVNICI:
Gams – Rupicapra rupicapra
Foto: M. Cerar, Diana

OBVESTILO UREDNIŠTVA

Bralce in sodelavce glasila LOVEC obveščamo, da bo pisarna od 10. do 31. julija 2006 zaprta zaradi rednega letnega dopusta.

Uredništvo glasila Lovec

Foto: J. Poljič

LOVNE DOBE:

Ur. list, 101/17. 9. 2004

Srna

srnjak, lanščak:
1. 5.–31. 10.
srna, mladiči obeh spolov:
1. 9.–31. 12.

mladica:
1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:
16. 8.–31. 12.
košuta, teleta obeh spolov:
1. 9.–31. 12.
junica, lanščak:
1. 7.–31. 12.

Damjak

damjak:
16. 8.–31. 12.
košuta in teleta obeh spolov:
1. 9.–31. 12.
junica, lanščak:
1. 7.–31. 12.

Muflon

oven, lanščaki obeh spolov in
jagnjeta obeh spolov:
1. 8.–28. 2.
ovca:
1. 8.–31. 12.

Gams

kozel, koza, kozliči obeh spolov,
enoletni obeh spolov:
1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozliči obeh spolov,
enoletni obeh spolov:
1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:
1. 4.–31. 1.
svinja:
1. 7.–31. 1.
ozimci in lanščaki obeh spolov:
1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pižmovka

1. 8.–31. 3.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–15. 1.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Šoja

20. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Siva vrana

10. 8.–28. 2.

Spoštujmo in cenimo kulturno ustvarjanje naših lovcev!

Pred nami je za mnoge lovce in častilce narave najlepši letni čas. V bujno pozno pomladno ali zgodnje poletno obdobje spada tudi vsakoletno vseslovensko druženje pevcev lovskih zborov in rogistov, ki bo letos 1. julija v Beli krajini, v Metliki.

Ko so me prizadevni organizatorji letošnjega srečanja prosili, naj jim za njihov zbornik napišem nekaj besed spodbudnega nagovora, sem si dejal, da bi bilo primerno tudi za uvodnik te številke Lovca napisati nekaj besed

podpore vsem kulturnim ustvarjalcem, ki jim navdih za delo dajejo narava, divjad, lovstvo in lovci.

Pri nas je najbolj razširjeno lovsko zborovsko petje. O tem, kaj nam pomenijo lovske pesmi in ustvarjalnost lovskih zborov, sem iz zaprašenega spomina izbrskal besede Ivana Cankarja, ki o pesmi in melodiji piše:

»Vsaka melodija je bitje zase, ima svoj telesen obraz, svoj živ pogled, svojo besedo in kretnjo. Vsaka odpre vrata na stečaj mislim in spominom brez števila; in vsaka pesem je doživljaj, ki ostane v duši neizbrisljiv.«

Misel o glasbi, ki jo je veliki slovenski mojster besede Ivan Cankar zapisal pred več kot sto leti, ima še vedno močno sporočilo. Morda pa ima v zdajšnji informacijski civilizacijski dobi celo globlji pomen kot nekoč. Če dandanes ljudje drug drugemu (pre)pogosto »zapiramo vrata«, nam jih glasba ob

vsakem času odpira. Tako kot kultura v najširšem pomenu besede se je namreč v zgodovini tudi glasba človeštva trdno zasedrila med tistimi temeljnimi vrednotami, ki osmišljajo človekovo življenje in ga napolnjujejo z nevidno energijo.

Tudi naše poslanstvo, ki smo si ga izbrali kot lovci in ga uresničujemo na društvenih načelih, je plemenito. Prinaša nam sicer številne obveznosti in predvsem veliko odgovornost do narave, divjadi in njenega življenjskega prostora; hkrati pa nas navdaja z radostjo in ponosom, da pomagamo ohranjati slovensko naravno bogastvo in lovsko izročilo. Čeprav je naše delo tudi zrcalo našega časa, se namreč zavedamo, da brez korenin dediščine in brez spoštovanja tradicije ne moremo plemeniti našega poslanstva.

Številne spremembe, ki so se v zadnjem obdobju zvrstile tudi na področju lovstva, sprejmimo kot izziv, da še bolj dvignemo raven lovske kulture, povečamo ugled lovske organizacije na Slovenskem in v najbolj občutljivih naravovarstvenih razpravah predstavljamo glas razuma.

Zato je treba spoštovati in ceniti kulturno ustvarjalnost naših pevcev in rogistov.

Prav vsak izmed vas prispeva kamenček v mozaiku bogate in razvejane lovske glasbene zakladnice. In kje iskati vzroke za tako razvejano kulturno dejavnost lovcev, na katero smo lahko upravičeno ponosni? Morda še najprej v naravi, ki nas nauči prisluhniti pesmi gozda in ptic.

Želim, da bi nam zapete in zaigrane melodije res na stečaj odpirale vrata mislim in spominom brez števila. In da nam bodo še dolgo, dolgo let v veliko veselje.

*V Postojni, 14. 6. 2006
Bogdan Mahne, predsednik LZS*

Foto: M. Cerar – Diana

Zakaj še vedno niso podeljene koncesije za lovišča?

Le nekaj dni nas še loči od okrogle obletnice (15. 7. 2005), ko je tedanji UO LZS poslal predsedniku vlade **Janezu Janši** dopis, v katerem je z zaskrbljenostjo ugotavljal, da so preseženi že vsi zakonski roki za sprejetje še vseh preostalih podzakonskih aktov, ki bi jih morala vlada sprejeti za učinkovito izvajanje sprejetega Zakona o divjadi in lovstvu (Ur. list RS, št. 16 / 2004). V dopisu je predsedniku zaradi zaskrbljenosti 416 lovskih družin in vodstva LZS postavil jasno vprašanje, kdaj bo vlada podelila koncesije za upravljanje z lovišči oziroma izdala **Uredbo o podelitvi koncesij**, na osnovi katere bo opravljen javni razpis. Tedaj je kabinet predsednika še kar pohitel z odgovorom, ki ga je LZS prejela že 21. 7. 2005. Vendar se je moralo vesoljno slovensko lovstvo, hočeš – nočeš, seznaniti z zaskrbljujočim in alarmantnim odgovorom, da vlada zakonskih določil ne bo upoštevala (glej faksimile objavljenega pisma v Lovcu, 9/05, str. 397, ki ga je LZS iz kabineta poslala podpisana **Nika Dolinar**). Čeprav je bilo v pismu UO LZS predsedniku vlade jasno izraženo splošno pričakovanje 22.000 slovenskih lovcev, da od vlade pričakujejo nič drugega kakor spoštovanje veljavnih predpisov, se to doslej še ni zgodilo. V pismu je izrazil in poudaril predvsem negotovost naših lovcev glede uresničevanja načel trajnostnega upravljanja z divjadjo (za katerega dobro vemo, da je le pogojno obnovljiv naravni vir, torej le ob ustreznem gospodarjenju), če naša vlada v kratkem ne bo podelila zakonsko določene koncesije za upravljanje lovišč. Le-te bodo lahko dejansko zagotovile neškodljivo trajnostno rabo tega občutljivega naravnega vira, ki je v tesni povezavi s skrbjo lovcev in drugih naravovarstvenikov in je nenazadnje pomemben tudi v povezavi z varstvom ustreznih naravnih habitatov, v katerih divjad pri nas na srečo še živi.

Če na kratko povzamemo takratni odgovor vlade, je bilo v njem poudarjeno, da ZDLov- 1 ureja trajnostno gospodarjenje z divjadjo v loviščih, za katere se podeli koncesija in določi upravljavca na temelju javnega razpisa. Opozorjeno je bilo tudi, da določbe zakona iz 24. člena zakona ne vsebujejo neposrednega pooblastila ministru, ministrici za izdajo podzakonskega akta, ki je nujen, a nezadosten pogoj za uvedbo postopkov za podelitev koncesij. Navedeno je bilo tudi, da je neposredni pravni temelj za pripravo potrebnega splošnega pravnega akta vlade Zakon o varstvu okolja (Ur. list RS, št. 41/04), ki ureja koncesije na naravnih dobrinah. Sporočeno je bilo, da je MKGP v sodelovanju z MOP sicer že pripravilo predlog uredbe o podelitvi koncesij za trajnostno gospodarjenje z divjadjo v loviščih RS. Vendar pa vlada ob oceni dejanskega stanja, ki se nanaša na področje gospodarjenja z divjadjo v loviščih, še ni sprejela odločitve o izdaji omenjene uredbe, ker je bilo na Ustavno sodišče RS vloženi že več pobud za presojo ustavnosti ZDLov- 1 in ki jih naj bi obravnavalo kot eno zadevo. Z vloženo pobudo (16. 4. 2004) naj bi bila podana tudi zahteva za oceno ustavnosti vseh šestih členov, ki jih vsebuje V. del ZDLov- 1 v povezavi s trajnostnim gospodarjenjem z divjadjo. V odgovoru so LZS tudi seznanili, da zaradi kršitev človekovih pravic že poteka postopek pred Evropskim sodiščem za človekove pravice v Strasbourgu. S predlagano uredbo, ki odpira možnosti za podelitev koncesije dosedanjim lovskim družinam, pa naj bi

po mnenju vlade kaj lahko nastali tudi konflikti med pravica- mi koncesionarjev in pričakovanimi upravičenji lastnikov gozdov in drugih zemljišč, ki v času predložitve predloga uredbe še niso razrešeni. Vlada je v skrbi, da ne bi nastali omenjeni konflikti, Ustavnemu sodišču podala predlog za prednostno obravnavo zadeve, da bi zagotovila čimprejšnje pravilno izvajanje ZDLov- 1 oz., da bi pripravili ustrezne nove rešitve.

Ker se po omenjenem vladnem odgovoru, kljub drugačnim pričakovanjem in nekaterim posameznim javnim pozivom poslancev iz opozicijskih in koalicijskih strank ministrici Lukačičevi, ki so jo ustrezni državni organi že zadolžili za izdajo koncesijske Uredbe, ni zgodilo nič, smo se 25. maja na uredništvu glasila Lovec odločili, da pošljemo pisno vprašanje trem ministrom in posameznim poslancem iz vsake stranke. Na njihove elektronske naslove sem jim kot urednik poslal prošnjo, naj za slovenske lovce na kratko odgovorijo na naše vprašanje, ki ga bomo prek našega glasila posredovali našim bralcem. Postavili smo jim tudi skrajni rok za odgovor (9. 6. 2005). Vprašanje so zanesljivo prejeli, saj smo iz njihovih sedežev dobili povratna elektronska potrdila.) Vprašanje smo poslali ministrici MKGP **Mariji Lukačič** (SDS), ministru MOP dr. **Janezu Podobniku** (SLS) in ministru za pravosodje dr. **Lovru Šturmu** (NSi). Od poslancev pa smo za odgovor zaprosili: dr. **Pavla Gantarja** (LDS), **Mira Petka** (SDS), **Franca Kanglerja** (SLS), **Alojza Soka** (NSi), **Boštjana Zagorca** (NS), **Sama Bevka** (SD) in mag. **Franca Žnidaršiča** (DeSUS).

Naše vprašanje se je glasilo:

Zakon o divjadi in lovstvu (ZDLov- 1; Ur. list RS, št. 16/04), ki je v veljavi od 20. 5. 2004, v 3. odstavku 81. člena obvezuje Vlado, da najpozneje v 3 mesecih po ustanovitvi lovišč podeli koncesije za trajnostno upravljanje z divjadjo lovišču in določi upravljavca. Glede na to, da so bila lovišča že ustanovljena z Odlokom o loviščih v Republiki v Sloveniji in njihovih mejah (Ur. list, št. 128; 30. 11. 2004), ki je začel veljati s 1. 12. 2004, pa do danes Vlada še vedno ni sprejela Uredbe o podelitvi koncesij za upravljanje z loviščem, nas zanima, kakšno je Vaše osebno stališče o podeljevanju koncesij za lovišča in kje tiči vzrok, da se to še ni zgodilo.

Veseli smo bili, ko smo že 5 minut po oddaji našega vprašanja dobili prvi elektronski odziv; oglasil se nam je poslanec in tudi naš stanovski kolega **Franc Kangler**, ki nam je že v naslednjih nekaj minutah poslal jedrnat odgovor z naslednjo vsebino:

Franca Kangler (SLS): *Presenečen in izjemno razočaran sem, da vlada RS še vedno ni sprejela vseh podzakonskih aktov in v skladu z veljavno zakonodajo podelila koncesije za upravljanje lovišč. Osebno sem tako v koaliciji kot na seji DZ RS ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo, ministrici Mariji Lukarič postavil poslansko vprašanje v zvezi s podelitvijo koncesij, a z odgovorom nisem bil zadovoljen!*

Prepričan sem, skupaj še z nekaterimi drugimi poslanci SLS, da imamo evropsko primerljivo zakonodajo na področju lovstva, saj nam jo nekateri sosedje kar zavidajo. Lovske organizacije so tiste, ki dobro gospodarijo z divjadjo in dobro upravljajo z lovišči. Pričakujem, da bo vlada v najkrajšem času na dnevni red seje vlade le uvrstila točko Uredbo o podelitvi koncesij, čim prej razpisala koncesije in sprejela še nekatere druge manjkajoče podzakonske akte!!! Bili so že nekateri poskusi po spremembi zakonodaje znotraj koalicije, vendar o tem ni bilo doseženega soglasja oz. podpore za spremembe, saj smo v strankah SLS, SDS in DESuS temu nasprotovali in podprli predlog, naj se skladno z obstoječo zakonodajo takoj podelijo koncesije.

Potem pa smo nestrpno čakali kar nekaj dni, preden so počasi začeli prihajati odgovori še drugih poslancev, ki jih prav tako navajamo (po vrstnem redu, kot so prihajali v naše uredništvo) do postavljenega roka:

Pavel Gantar (LDS): Moje osebno mnenje je, da v primeru Zakona o divjadi in lovstvu (ZDLov-1) Vlada RS noče upoštevati pravne ga reda RS zaradi pritiska veleposestnikov, tudi Rimokatoliške cerkve, ki je velik lastnik gozdov. Navedeni želijo spremeniti temeljni koncept tega zakona. Čeprav so na koalicijskem sestanku, ki je bil 21. 9. 2005, vse vladajoče stranke, z izjemo Nove Slovenije (NSi), zagovarjale polno uveljavitev zakona, je dejstvo, da Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano pripravlja konceptualne spremembe, ki naj bi zadovoljile lakomne interese Rimskokatoliške cerkve, saj tej očitno ne zadoščajo številni privilegiji in proračunski denar, ki si ga je že zagotovila. ZDLov-1 določa enoletno prehodno obdobje za sprejetje vseh potrebnih podzakonskih aktov, ki je preteklo že 20. maja 2005. Brez sprejete vladne Uredbe za podelitev koncesij ni mogoče opraviti javnih razpisov za podelitev koncesij za upravljanje z lovišči, ki omogočajo zagotavljanje nadaljevanja strokovnega upravljanja z lovišči in za izvedbo katerih je pristojno Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Vlada, kot navaja v pisnem odgovoru Lovski zvezi Slovenije 21. 7. 2005 (objavili ste ga tudi v Lovcu), pa ne namerava sprejeti Uredbe, dokler ne bo Ustavno sodišče RS odločilo o ustavnih pritožbah, ki so bile nanj vložene zoper zakon in dokler ne bo zaključen postopek, ki se vodi pred Evropskim sodiščem za človekove pravice v Strasbourgu.

S tem mnenjem se je kar Vlada RS postavila v vlogo Ustavnega sodišča, ki je edino pristojno zadržati izvajanje veljavnih zakonov, česar pa omenjeno sodišče ni storilo. To ravnanje je zato nedopustno in v nasprotju z načeli pravne države. Zato gre po mojem mnenju še za eno v nizu potez, s katerimi Vlada arogantno ignorira veljavno zakonodajo in pravni red v Sloveniji.

Takšnemu ignoriranju pravnega reda seveda odločno nasprotujem in zato Lovsko zvezo Slovenije javno pozivam, da odločno zahteva od Vlade spoštovanje pravnega reda RS. Vlada lahko le tako zagotovi tudi nadaljnji razvoj trajnostnega upravljanja z divjadjo v loviščih in zagotavlja ohranjanje naravnih procesov ter s tem graditev kakovostnih odnosov sožitja z naravo.

P.S:

Obenem vas obveščam, da je moj poslanski kolega mag.

Borut Sajovic 19. 5. 2006 v okviru zadevne tematike postavil ministrici Mariji Lukačič ustna vprašanja. Na vprašanja, ki vam jih pošiljam v celoti, še ni prejel odgovorov.

Vprašanja mag. Boruta Sajovica ministrici so bila:

Zakaj Vlada ne izvaja Zakona o divjadi in lovstvu oziroma zakaj Vlada ne opravi razpisa in na njegovi podlagi podeli koncesij za trajnostno gospodarjenje z divjadjo v loviščih ter določi upravljavce lovišč?

Zakaj Vlada ni spoštovala roka iz tretjega odstavka 81. člena Zakona o divjadi in lovstvu in najpozneje v treh mesecih po ustanovitvi lovišč podelila koncesij za trajnostno gospodarjenje z divjadjo v loviščih in ni določila upravljavcev?

Kdaj namerava Vlada izpolniti svoje zakonske obveze iz Zakona o divjadi in lovstvu ter tako odpraviti ustavno-pravno nezdržno stanje, ko ne spoštuje in ne izvaja veljavne zakonodaje?

Na seji DZ, ki je bila 21. 11. 2005, ste obljubili, da bodo manjkajoči trije podzakonski akti, ki urejajo to področje, pripravljeni in sprejeti najpozneje do konca leta 2005. Zakaj se to ni zgodilo?

Miro Petek (SDS): Menim, da je ureditev lovstva v Sloveniji kar primerna in v obstoječi Zakon o divjadi in lovstvu ne kaže pretirano posegati. Čim prej bi veljalo razpisati koncesije, saj je pri tem že znatna zamuda, same lovske družine pa bodo tudi morale doseči soglasje glede meja lovišč. Ponekod je za nekaj hektarov lovišča gotovo preveč napetosti med lovci in lovskimi družinami, kar morda nekaterim celo ustreza, saj se lahko pokaže s prstom, češ da se lovci še sami med sabo ne znajo dogovoriti. Takšni nesporednosti imajo velikokrat za posledico, da v igro vstopi država, bodisi v obliki arbitra Zavoda za gozdove ali v končni fazi še zakonodajalec. V naravi vsakega zakona pa je, da nikakor ne more ustreči vsem; vedno je nekdo z zakonsko ureditvijo nezadovoljen. Menim pa, da bi morda v prihodnje vendarle morali razmisliti o državnih loviščih, ki so ostanek preteklosti, saj hote ali ne hote spominjajo na privilegije, ki so jih v preteklosti imeli izbranci.

Izkušnje slovenskega lovstva kažejo, da smo pri nas uspeli uveljaviti in zadržati sonaravno usmerjeno lovstvo, ki upošteva usklajeno razmerje med divjadjo in okoljem, hkrati pa upošteva tudi interese lastnika gozdov, kdorkoli že je, posameznik ali država. Dobro je, da smo v Sloveniji uspeli zadržati odprtost gozdov: divjad se ne meni za meje, prebivalstvo pa ob odprtih mejah lahko uveljavlja sobivanje z naravo.

Boštjan Zagorac (SNS, tudi član odbora DZ za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano): V Poslanski skupini SNS smo zgroženi glede dejstva, da Vlada Republike Slovenije ne spoštuje Zakona o divjadi in lovstvu kljub zagotovilom, ki smo jih dobili od pristojne ministrice, da bodo koncesije podeljene v roku, določenem z zakonom.

V zvezi s to problematiko smo v PS SNS ministrici gospe Mariji Lukačič tudi postavili poslansko vprašanje. V njem ministrico sprašujemo, zakaj Vlada Republike Slovenije ne spoštuje zakona, ki smo ga spremenili na njihovo željo.

Po našem prepričanju je pglavitna težava pri zamujanju s podelitvijo koncesij ta, da Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano v zadnjem mandatu deluje zelo nestrokovno. Nekaj težav je tudi s samimi določitvami meja lovišč, kajti posamezne lovske družine želijo razširiti meje svojih revirjev.

V PS SNS nismo presenečeni nad takšnim razvojem dogodkov, kajti prav nespoštovanje zakonsko določenih rokov je postalo praksa tega ministrstva. Podobna zadeva se je namreč zgodila tudi z Zakonom o veterini. S pripravo tega zakona je namreč Vlada zamudila dobro leto.

Franc Žnidaršič (DeSUS): *Po oceni naše poslanske skupine gre za nesprejemljiv odnos izvršne veje oblasti, ki ne izvršuje z zakonom o lovstvu določenih obveznosti!*

Brez dvoma gre za načrtno izigravanje zakona! V ozadju gre za poizkus lastnikov velikih gozdov, da bi polastnili v njih živečo divjad in to »tržili«.

Ni potrebno biti preveč jasnoviden, da bi lahko vsakdo videl, čigavi interesi so v ozadju! Prav tako je jasno in značilno, da izdaji koncesij nasprotuje stranka Nova Slovenija!

Naša Poslanska skupina podpira realizacijo sprejetega zakona in na spremembe v navedenem smislu ne pristaja!

Samo Bevk (SD, namestnik vodje poslanske skupine):

Ne glede na to, da je bil zakon sprejet v prejšnjem mandatu, bi ga morala spoštovati tudi sedanja oblast. Vlada že leto in pol zamuja s podelitvami koncesij za upravljanje z lovišči. Očitno so z zakonom zelo nezadovoljni in jim gredo lovske družine zelo na živce.

Ko so bili še v opoziciji, je bil njihov koncept, naj bo divjad le lastnina lastnikov gozdov in da smejo imeti zato pravico do lova le oni. Ob tem kaže spomniti tudi na zahteve teh istih predstavnikov lastnikov, naj bo prepovedan celo prehod prek privatne lastnine in prepovedano nabiranje gozdnih sadežev. V delovnem programu vlade za leto 2006 je tudi sprememba Zakona o divjadi in lovstvu, kot skrajni rok sprejema na vladi pa navajajo april 2007. Za Socialne demokrate je posebno pomembno dejstvo, da divjad ostaja državna lastnina in da lovska pravica pripada Republiki Sloveniji, ki jo tudi podeljuje. Naše stališče je, da bi morala država lovskim družinam, ki so desetletja skrbela za divjad in ekološko ravnotežje v gozdu, že zdavnaj podeliti koncesije na podlagi obstoječega zakona.

Na koncu predstavitve mnenj naših poslancev, ki so nam prijazno odgovorili na vprašanja in ki se jim na tem mestu tudi zahvaljujem, pa je treba ugotoviti, da so nam do postavljenega roka odgovorili poslanci vseh parlamentarnih strank, razen poslancev NSi. Nepričakovano in trpko je spoznanje, da si očitno časa za kratek odgovor na naše vprašanje ni hotel (uspel?) vzeti noben od treh ministrov (ali vsaj njihovih svetovalcev v njihovih kabinetih), ki so glede na naravo svojega resornega dela in reševanja tekočih zadev tesneje povezani z urejanjem vprašanj in udejanjanjem določil sprejetega ZDLov-1. Ob prebranih odgovorih si lahko vsakdo od vas ustvari svoje neodvisno lastno mnenje. Mnogi bomo za vse lovce nezadovoljivo stanje povezali z očitnim »sprenevedanjem, taktiziranjem in kupovanjem političnega časa« nekaterih preračunljivih politikov pred bližnjimi lokalnimi volitvami. Škoda, saj se vendar velika večina lovcev ne puli za lastne pridobitniške koristi na račun divjadi, pač pa smo (spet v veliki večini) zgolj zavzeti zagovorniki pravic divjadi (natančneje: za ustrezen status vsake od posameznih vrst, ki so določene kot divjad) in s katero imamo opraviti. Postavljeni smo kot skrbniki divjadi in tudi za izvajalce potrebne izločitve po sprejetih lovskogospodarskih načrtih. Zavedamo se temeljnih pravic divjadi do življenja in njenega optimalnega razvoja znotraj njihovih, z okoljem usklajenih populacij, v razmerah njim žal vedno ne preveč naklonjene sedanjosti. Pri tem se trudimo biti vestni in pošteni. Svoje poslanstvo smo pripravljene opravljati tudi naprej (ob plačilu zmerne koncesnine od naše dejavnosti v loviščih). Za ustrezno opravljanje teh nalog in ciljev smo lovci kot društva že ustrezno strokovno in kadrovsko organizirani v dovolj velikih loviščih. Toda zaradi neenotnosti dosedanjih političnih silnic in nespoštovanja nekaterih določil že pred dvema letoma sprejetega ZDLov-1 žal še nimamo nobenega zagotovila, da že lovimo v loviščih, v katerih smo dobro gospodarili doslej in bi v takšnih radi delovali tudi naprej.

Boris Leskovic

Foto: J. Poljič

Pogled na Tišino v Prekmurju iz zraka

LOVEC STRELJAL ZARADI PSIHIČNIH MOTENJ

Gorenjski glas, 25. 4. 2006 (Simon Šubic). – Veliki senat Okrožnega sodišča v Kranju je sodil 40-letnemu lovcu **T. B.** z Visokega pri Kranju, ki je 13. decembra 2004 v bližini fazanerije v Češnjevku streljal na lovskega čuvaja **Zvoneta Gostana** in italijanskega lovca **Giovannija Nina Mantovanija**. Sodisce je ugotovilo, da je obdolženec psihični bolnik, ki trpi zaradi psihične motnje s prevladujočim občutkom preganjenosti. Senat je obdolžencu zaradi dveh kaznivih dejanj poskusa umora izrekel zdravstveni ukrep obveznega psihiatričnega zdravljenja na prostosti.

OKOLJE GRADI MOSTOVE

Delo, 5. 5. (več avtorjev). – Zanimiv je celostranski prikaz problematike narodnih parkov v Sloveniji s poudarkom na Triglavskem narodnem parku, ki ga nikakor ne kaže prezreti. Tako zvemo, da na Bledu s sredstvi programa PHARE nastaja informacijsko središče TNP. S preselitvijo informacijskega središča v novo stavbo, ki je na Ljubljanski cesti 27 na Bledu, se je porodila ideja o ureditvi vrhunškega parkovnega središča, kakršne poznajo v državah zahodne Evrope in ZDA. Deloval bo pod geslom *SOS: spoznavam, občudujem, spoštujem*.

Zanimiv je tudi sestavek o sodelovanju narodnih parkov Slovenije, Avstrije in Italije ter o tradicionalnih dejavnostih TNP. Na koncu še zvemo, da so zavarovali šotno visoko barje na Poljki.

AVTOCESTA DELI DIVJAD

Gorenjski glas, 9. 5. (Ferdinand Šegš). – »Avtocesta od Ljubljane do Kranja nima niti enega ustreznega podhoda ali zelenega mostu (nadhoda) za jelenjad in divje prašiče; zgradili so le podvoze za avtomobile in kmetijsko mehanizacijo,« ugotavlja dolgoletni državni lovec in lovski tehnik in čuvaj **Ivan Traven** iz Vodice. Človek je s svojo prometno infrastrukturo povzročil, da se divjad ne more

dovolj seliti in mešati med seboj, kar je pogoj za zdravo populacijo. Boljše razmere za prehod divjadi prek avtoceste se na Gorenjskem šele obetajo, ko bodo na novem odseku, ki bo zgrajen do leta 2008, upoštevali tudi pripombe **Janeza Logarja**, predstavnika Območne enote Zavoda za gozdove.

VLAK POVOZIL MEDVEDJO DRUŽINO

Direkt, 10. 5. – Tovorni vlak, ki je vozil od meje s Hrvaško proti Pivki, je do smrti povozil medvedjo družino: mamo medvedko, ki je po ocenah lovcev tehtala 130 kilogramov, ter njene tri, dobro leto stare mladice. Medvede so z železniških tirov odstranili člani LD Trnovo. Nesreča naj bi se zgodila, ko je družina tacala v koloni, lokomotiva, ki je pripeljala mimo, pa je – drugega za drugim – zbila celotno medvedjo družino (več od našega dopisnika v Lovskem oprtniku).

Isti časnik je poročal tudi o razjarjenem srnjaku, ki je v gozdu blizu vasi Grobišče pri Postojni napadel dva lovca. Najprej se je zaletel v prvega in ga z rogovjem ranil v nogo, drugemu, ki se je pred srnjakovim rogovjem hotel zavarovati z rokami, pa je prebodel dlan. Oba poškodovana lovca so cepili proti steklini in tetanusu. Poročilo je bilo opremljeno tudi s fotografijo, ki pa je bralcem namesto srnjaka predstavila »pravičnega jelenka«.

NASPROTNIKI SLOVENSKE MEDVEDOV SE NE VDAJO

Delo, 10. 5. (Božo Mašanovič). – »Naseljevanje slovenskih medvedov v Pirenejskih se bo nadaljevalo,« je poročal naš osrednji dnevnik. Francoski državni svet je namreč v nujnem postopku zavrnil pritožbo, s katero je kakih trideset lokalnih združenj in svet departmaja Ariège poskušalo preprečiti, da bi iz Slovenije pripeljali še tri kosmatince. Toda že čez štiri dni so slovenski časniki poročali, da bo Slovenija zaradi protestov v Franciji tamkajšnjim oblastem predlagala začasno zamrznitev projekta preseljevanja sloven-

skih medvedov v Francijo. Na območju izpustitve prvih medvedov so namreč našli vedro s koruzo in steklom, torej s »hrano«, ki naj bi bila za medvede pogubna. Nekaj dni pozneje je Delo poročalo, da je ponoči v gozd, nedaleč od pirenejskega kraja Arbas, na prostost odhlačala petletna in sto kilogramov težka kosmatinka, ki so ji v Sloveniji nadeli ime Hvala.

Delo je 20. maja objavilo tudi pregled razširjenosti rjavega medveda v Evropi: največ jih je v Rusiji (30.000), Romuniji (3.000), v državah nekdanje Jugoslavije (2.000), na Slovaškem in v Bolgariji (po 300), najmanj pa na Češkem (3). Zanimiva je misel biologa, prof. dr. **Ivana Kosa**, strokovnjaka za ekologijo živali, da je v ljudeh neke vrste prastrah, ki je zapisan v nevtronski mreži človeških možganov še od časov, ko so bile zveri za človeka dejansko velika grožnja. Zato je medved dober objekt za manipulacijo z ljudmi, ki ga politika zelo rada izkoristi, mediji pa problem še povečajo ...

GOZDNI PREBIVALCI SE ODZIVAJO STRESNO

Delo, 19. 5. (Blaž Račič). – V blejski enoti Zavoda za gozdove Slovenije opažajo, da se je v pomladnem času zelo povečalo število obiskovalcev v gozdu. Med njimi so zlasti problematični motokrosisti, vozniki štirikolesnikov in terenskih vozil, saj so gozdni prebivalci zelo občutljivi za hrup, opozarja vodja blejske enote **Andrej Avsenek**. Predpisi, prometna signalizacija, prometne zapornice v gozdu in naravne ovire ne zadoščajo. Ostaja samo še poziv ljudem, »naj vendar premorejo vsaj malo čuta do narave in naj svoje spretnosti raje preizkušajo na primernih poligonih in javnih prometnih površinah,« poziva Andrej Avsenek.

Kmečki glas poziva k varovanju zemljišč pred divjimi prašiči in podrobno opisuje vse tri sisteme ograjevanja, ki so se izkazali kot uspešni. Gorenjski glas poroča o veliki škodi zaradi jelenjadi v gozdovih. Največjo škodo so utrpeli sestoji z večjim deležem jesena, javora, jelke in smreke. Povečan odstrel jelenjadi najbolj uravnava škodo v gozdovih, ni pa to edini ukrep. Če bomo zimo pričakali z dobro pri-

pravljenimi načrti, bo škoda zaradi jelenjadi zagotovo občutno manjša, sklepa pisec daljšega stavka.

Gorenjski glas je poročal tudi o redni seji Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije, Območne enote Kranj, na kateri so člani med drugim obravnavali tudi trenutno veljavno zakonodajo pri upravljanju z divjadjo. V razpravi, ki je sledila uvodu **Frančka Kolbla**, vodje kranjske Območne enote Zavoda za gozdove, se niso mogli izogniti večni razpravi o veliki škodi zaradi divjadi: kljub vsako leto povečanemu odstrelu se je v zadnjih letih divjad precej razmnožila, zato je večja tudi škoda na poljščinah. V razpravi je bil najostrejši **Miro Bajd** iz Tržiča, ki je dejal, da meni, da je debata o tem brezplodna, saj je divjadi preprosto preveč. Povsem drugače razmišlja **Katarina Potočan** iz Radovljice, ki v rubriki Pisma bralcev prizadeto ugotavlja: »Le živali nihče ne vpraša, ali jim je prav, da cesta poteka čez njihovo bivališče. Važen je samo človek, njegova korist in njegova odločitev. Drugih živih bitij, kot da jih ne bi bilo!«

LJUBLJANSKI LOVCI SO SE SPRLI

Dnevnik, 25. 5. (vav). – V kratkem časopisnem poročilu z občnega zbora Zveze lovskih druženj Ljubljana, ki združuje 42 lovskih druženj, je več skeptičnih napovedi o prihodnosti zveze, kakor pa konkretnih podatkov o samem občnem zboru. Predvsem za javnost manjkajo podatki, ki utemeljuje napoved, da Zveza lovskih druženj Ljubljana »skoraj zagotovo ne bo več vključevala vseh lovskih druženj Ljubljanske kotline, ki je zdaj območno razdeljena na šest območnih združenj upravljavcev lovišč (OZUL)«. O tem, kako je pisec prišel do takšne ugotovitve, pa nič!?

* * *

Slovenski dnevnik Večer je maja ponudil kar nekaj zanimivih vesti, izmed katerim naj omenimo le poročilo o telesnem ocenjevanju lovskih psov v LD Muta in o povečanem lovskem domu LD Tabor. **Marjan Toš** je poročilo o zadnji seji Lenarškega

Lovskostrelska ali strelska tekmovanja v LD

lovskogojitvenega bazena (LGB) strnil v ugotovitve: »Ko so udeleženci seje poskušali odgovoriti na vprašanje, kako čim bolj poskrbeti za divjad, so se zavzeli za optimalne organizacijske rešitve v dobro divjadi in njenega naravnega okolja.«

Delo je poročalo o spomladanskem cepljenju lisic proti steklini. Vabe, napolnjene s cepivom, so piloti domačih športnih društev spet odmetavali v začetku maja. Na Vursu ponovno opozarjajo, da je v času »cepljenja« prepovedano prosto gibanje psov, vsak stik z vsebino odvržene vabe pa je treba obravnavati kot ugriz stekle živali.

Kmečki glas je poročal o lovski razstavi **LD Dolič**, na kateri je sodelovalo šest lovskih družin z območja Slovenj Gradca. Razveseljiv je velik odstotek mladih obiskovalcev.

Gorenjski glas navaja besede starešine LD Jezersko **Franca Ekarja**, da je visokogorska divjad bolj ogrožena kot tista, ki se zadržuje v nižinskih gozdovih, zato je birokratsko določanje odstrela nesmiselno. Lovci na Jezerskem bodo kmalu odprli nov lovski dom.

Na koncu pa še tole: črnomaljski policisti so ovadili žensko in moškega, ki sta osumljena, da sta sredi maja vlomila v koč **LD Dragatuš**. Blizu Velikega Vrha (Bloke) pa je medved razbil pet čebeljih panjev in lastniku naredil za približno 50 tisočakov škodo.

STEKLINA NA OBMOČJU SLOVENIJE

V obdobju od 1. do 31. maja 2006 je bilo z območja 20 občin v naši državi laboratorijsko preiskanih na prisotnost virusa stekline 29 živali.

Virološki laboratorij Enot za diagnostiko kužnih in drugih boleznih živali Nacionalnega veterinarskega inštituta (NVI) v Ljubljani je pregledal 10 lisic, 5 psov, 4 mačke, 1 kuno, 3 ovce, 3 jazbece, 2 srni in 1 hrčka.

Prisotnost virusa stekline ni bila ugotovljena.

5. 6. 2006

Jedrt Maurer Wernig,
dr. vet. med.
VURS

Odziv na članek v prejšnji številki Lovca

S športnim strelstvom se ukvarjam 40 let, z lovskim strelstvom pa 34. leto. V tem članku se ne bi rad hvalil s svojimi rezultati in uspehi, a vseeno lahko omenim, da jih je nekaj vendar bilo. Namen mojega pisanja je povsem drug.

Razveselilo me je pisanje lovca strelca v Lovcu, 6/06, na str. 283, ki verjetno ni več »prvi na vasi« in mu gre to strašno na živce. Kar naenkrat je nekdo boljši od nje-ga!? O tem razpravljajo celo na UO v njegovi LD, češ »zdaj lovška družinska strelska tekmovanja niso več, kar so bila«. Zavlečejo se celo pozno v noč, medtem ko so se prej končala še v spodobnem času. Tega ne razumem prav dobro, a nič hudega. Omenjeni prvak se noče dodatno izuriti, ampak bi rad onemogočil druge, za kar je res potrebno neprimerno manj truda. V svoji vnemi se dotakne celo lovške etike in se zgraža ob ravnanju takih strelcev ali LD, ki taka lovskostrelska tekmovanja podpirajo in prirejajo.

Naj omenim avtorju prispevka v junijski številki Lovca in podobno mislečim, da so po mojem mnenju pri tem čisto zašli! Zakaj?

Dobro poznam pot večine mladih strelcev, ki so jo morali prehoditi, da zdaj dosega-jo zavidljive rezultate. Res so nekaterim pri tem pomagali starši in jim še pomagajo, pa vendar. Tudi sam sem prehodil podobno pot in šele, ko so prišli rezultati, smo imeli pri klubu golobe za vadbo zastonj, naboje pa smo dobili za državna prvenstva, seveda, če smo dosegli normo. Nekateri se boste spomnili, da smo tedaj tekmovali s 36 g naboji iz Trepče. Pišem seveda o tra-

pu, strelski zvrsti, ki je še vedno najpogostejša pri nas v Sloveniji. Toda vprašajmo se, kaj ima trap skupnega z lovom? Samo to, da se pri tej disciplini tudi uporablja šibrene naboje, tako kot se jih pri lovu na malo divjad in konec. Večina lovcev, ki hodi na tekmovanja, ima za taka tekmovanja primerno puško, s katero v glavnem ne lovi, saj je težka, ima dolgo kopito in kot taka ni primerna za lov. Tekmovanja, kjer streljamo na golobe v položaju za trap, torej s puško, prislonjeno v rame, zato ne bodo prav nič bolj lovška, tudi če strelcev in ekip iz strelskih klubov ne bo zraven, še manj pa bolj etična! Rešitev je treba poiskati drugje. Treba je predpisati discipline, ki bodo bolj »lov-ske«. To pomeni pravi lovski položaj za golobe, morda »kompak« v prihodnosti, in štiri različne položaje z MK puško ali risanico po evropskem modelu, tako kot potekajo prvenstva LZS že tretje leto po vrsti. Tako se bodo športni strelci iz strelskih klubov srečali z njim tujo disci-

plino in se takih tekem ne bodo udeleževali ali na tovrstnih tekmovanjih ne bodo tako uspešni.

Žal pa rešitev ni tako lahka! Ker tudi marsikateremu lovcu tak način streljanja žal »ne diši«, se temu prilagajajo organizatorji tekmovanj, ki seveda na prireditvah želijo bolj množično udeležbo. Vseeno pri tem ne vidim nobenih težav. **Vse niti ima v rokah organizator takih tekmovanj, ki odloča o načinu tekmovanja, saj gleda predvsem na svoj interes oziroma na večji zaslužek od strelske tekme.**

Kadar pa se izbira ekipo, ki bo zastopala posamezno območno lovsko zvezo na prvenstvu Lovske zveze Slovenije, se tekmuje po evropskem modelu. Spet poudarjam, da tako potekajo prvenstva LZS že tretje leto! Enako podpiram, da v lovskih družinah poteka streljanje, ki je kar najbolj lovsko primerljivo in s tem tudi uporabno v lovski praksi. Samo na tak način bomo dejansko naredili tudi nekaj v smeri področja etike, saj bo posledično manj obstreljene divjadi! Spoštovanemu strelskemu referentu iz Rač pa priporočam, naj se v tujini udeleži kakšne tekme v lovskem »parkurju« in doživi pravo lovsko strelsko družene.

Mitja Kersnik
LD Lukovica

Zimsko krmljenje divjadi – da ali ne?

Na vso dosedanje polemiko v Lovcu o krmljenju divjadi in pripombe na člene Zakona o divjadi in lovstvu, ki prepoveduje krmljenje divjadi, imam več pripomb. V dolgoletni praksi in iz opazovanj divjadi, posebno še srnjadi, se mi namreč kaže na to problematiko drugačna podoba.

Vemo, da se v gozdovih razmere za preživetje divjadi neprestano spreminjajo in da je človek s prehitro, večkrat

nestrokovno urbanizacijo in drugimi neusklajenimi posegi zelo poslabšal razmere za preživetje divjadi. Človek je tisti, ki je ravnotežje porušil in ogrozil obstoj divjadi nekaterih vrst. Zato je sedaj njegova dolžnost, da v novonastalih razmerah pomaga, da bo divjad preživela tudi v takih razmerah, saj moramo to naše naravno bogastvo ohraniti tudi za naše zanamce. Pri tem moramo prav lovci, seveda s vsemi drugimi uporabniki

prostora, kmetijci, gozdarji, urbanisti itn., najti najboljše rešitve. Optimalnih rešitev pa zagotovo ne moremo najti za birokratsko pisalno mizo z računalnikom in potem birokratske misli preleti v zakon. Lahko jih najdemo le v naravi po dolgotrajnih opazovanjih in iz tega izpeljanih praktičnih ukrepih, ko se nekdo na podlagi izkušenj potrudi poiskati primerno rešitev. Tudi vprašanje: **krmljenje srnjadi – da ali ne**, je ena takih zadev, za katere ne moremo takoj in preprosto reči **da ali ne**, ampak moramo tudi pri tem izhajati iz dolgoročnih opazovanj in izkušenj ter šele iz splošne ocene stanja izluščiti najidealnejše ukrepe.

V minulih petdesetih letih mojega udejstvovanja v lovstvu in pri ohranjanju divjadi smo imeli že veliko hudih zim za divjad, z debelo snežno odejo, tako da smo lahko preizkusili vse mogoče načine, kako divjadi pomagati v takih razmerah. Tako je bilo leta 1951, ko je bilo toliko snega, da se srnjad skorajda ni mogla premikati in je bila zato zelo ogrožena. Takrat je bil ponekod opravljen tudi začasen odlov živali, kar pa seveda ni bilo dobro, ker se je srnjad v začasnem bivališču ob prisotnosti ljudi počutila ogroženo in preplašeno. Tudi gazi s konjem in manjšim snežnim plugom po grapah se niso izkazale kot najboljše rešitve, ker se gazi niso končale v gozdu in je srnjad po taki gazi prišla lahko le do naselij. Tudi naknadno polnjenje krmišč in polaganje krme na različnih mestih ni bilo dobro opravljeno in ocenjeno. Za najboljšo rešitev so se izkazala stalna, že jeseni dobro založena krmišča s senom in vejnikom ter na mestih, kjer se pozimi zadržuje srnjad. V milih zimah, ko je divjad lahko prišla do naravne hrane, so krmišča ostala domala nedotaknjena. Če pa je zapadlo več snega, ki je še zmrznil, in ji hrana pod zmrznjenim snegom ni bila dostopna, je vedno uporabila hrano iz krmišča in v njegovi

neposredni bližini varno počakala, da je zmrzal minila in da so se izboljšale vremenske razmere. Slaba stran takih krmišč je, da za daljšo dobo neugodnega vremena nudijo premalo hrane. Naknadno polnjenje, kot sem že omenil, pa ni priporočljivo, ker tako le občutno vznemirjamo živali v njenem mirnem prezimovališču (v takšnih razmerah so velika nevarnost tudi klateški psi). Naknadno polnjenje s senom ni dobro tudi zato, ker je težko dobiti pravo kakovostno seno. Poznejše izkušnje so pokazale, da je pravo seno, primerno za hrano divjadi, tisto, ki ga še napol suho zložimo v kozolec, da se tam dokončno posuši in ki v kozolcu ostane čez zimo. Včasih so kmetje dobro vedeli, zakaj postavljajo kozolce!

Kozolec na robu gozda ob krmini njivi, namenjeni za divjad (lovišče LD Križna Gora).

Tako je praksa pokazala lovčcem, da je najboljše na primerenih lokacijah ali ob gozdu postaviti manjše kozolce, po možnosti s »plajšem« (enostransko podaljšano streho) ali toplarjem – dvojnikom. Primerni so tudi obstoječi kmečki kozolci, če so le na pravem mestu. Pri tem se je treba z lastnikom – kmetom dogovoriti, seveda proti ustreznemu plačilu, da del kozolca ostane čez zimo do primerne višine založen. Količina vložene sena naj bi bila tolikšna, da bo zadostovala tudi za daljši kritični čas prehranjevanja, da se izognemo potrebi po naknadnem polnjenju in vznemirjanju živali v njenem zimovališču. O resničnosti mojih navedb

smo se v preteklosti ob hudih zimah večkrat prepričali. Na vseh lokacijah, kjer smo imeli postavljene prehranjevalne kozolce, ki so bili že jeseni dobro založeni, s pogini ni bilo nobenih težav. Srnjad se je normalno prehranjevala v svojem okolju, ko pa je postalo zanjo kritično, si je poiskala hrano v omenjenih kozolcih in ostala v svojem varnem zavetju. Ni se ji bilo treba podajati v nevarnost zaradi iskanja območij s hrano in zaradi nevarnosti, da bi postala plen potepuških psov ali prometa. Ne samo, da je srnjad ostala v svojem okolju, v kritičnih dneh je pod kozolcem tudi prespala, kar je bilo spomladi mogoče ugotoviti po količini iztrebkov in po drugih znakih, ki so kazali na daljšo prisotnost.

Tudi prepričanje pisca v 5. številki letošnjega Lovca, da bo letošnja zima populaciji srnjadi le koristila, ker bo izločila manj vitalne osebkke, drži le delno. Manj vitalni osebki takšno hudo zimo res težko preživijo ali je sploh ne, in bi bilo bolje, da bi jih že prej izločili z odstrelom. Vendar tudi vsi vitalnejši osebki v tako hudi zimi zaradi pomanjkanja hrane niso več sposobni, da bi se borili s tegobami in prav tako preminejo v gozdu. Že večkrat smo opazili, da so se hišam približali in postali žrtve potepuških psov in prometa v glavnem samo vitalnejši primerki. To zimo sem celo v našem naselju, ki je kar nekaj oddaljeno od gozda in daleč od našega revirja, opa-

zoval štiri lepe primerke srnjadi, ki so se zaradi iskanja primerne hrane potikali med hišami. Ker naselje leži med dvema glavnima prometnicama in kjer ne manjka odvezanih vaških psov, tudi te živali najbrž niso preživele, saj so člani LD Medvode letošnjo zimo samo na tem območju pobrali 16 (šestnajst) glav povožene srnjadi. Minula zima mi je le ponovno potrdila že siceršnje prepričanje, kako pomembno je v takšnih neugodnih zimskih razmerah srnjad za vsako ceno obdržati v njenem izbranem in varnem ožjem okolju. Da je to mogoče, smo v naši LD uspešno dokazali z našimi prehranjevalnimi kozolci. Zato bomo tudi v prihodnje delovali v tej smeri, če bo pri pristojnih le prevladal razum in to ne bo več prepovedano in sankcionirano. Lovci menimo, da moramo vsaj delno ublažiti negativne posledice, ki jih je za divjad v pretežno njenem življenjskem okolju ustvaril človek. Ker v blagih zimah divjad res ne potrebuje naše pomoči in krmišča vedno ostanejo nedotaknjena, nam ni nikoli žal, da jih moramo spomladi izprazniti (krmo zažgati), poleti pa ponovno napolniti s svežim senom. Naš trud je v takšnih primerih vedno poplačan z zadovoljstvom, če smo v hudi, za divjad neugodni zimi, le lahko pomagali divjadi, da je lažje, in brez nepotrebnih izgub dočakala pomlad.

Zavedajmo napak, ki jih je človek napravil v življenjskem prostoru divjadi, zato se sama ne more rešiti brez naše pomoči. Zato v imenu mnogih somišljenikov in na temelju spoznanj iz zelene prakse apeliram na odgovorne, naj delajo v tej smeri, **da bodo nam, lovčcem, omogočali, da bomo lahko še naprej gojitelji divjadi** (in ne le njeni reduktorji) ter da ji bomo lahko s strokovnimi in preizkušenimi načini pomagali prebroditi prihodnje dolge, hladne in snežene zime.

Inž. Pavle Logonder
LD Križna Gora

Za lažjo izbiro daljnogleda za razmere slabše vidljivosti

Parkljasto divjad (srnjad, jelenjad, divje prašiče) lahko največkrat opazujemo, ocenjujemo in lovimo v večernem in jutranjem mraku oziroma v svetlih, z mesečino obsijanih nočeh (lahko lovimo le divje prašiče!). Za opazovanje so primerni predvsem daljnogledi, za zanesljiv strel s kroglo pa si skoraj ne moremo več predstavljati puške brez dobrega strelnega daljnogleda. Pri izbiri optičnih pripomočkov za opazovanje (daljnogledi in spektivi) ter streljanje (strelni daljnogledi) mora lovec znati svojim potrebam in starosti primerno, kritično presojati podatke, ki jih za optične pripomočke navajajo proizvajalci optičnih instrumentov.

Od petdesetih let prejšnjega stoletja naprej so začeli evropski in nekateri zunajevropski proizvajalci optike kot merilo za uporabnost daljnogledov v mraku navajati po DIN 58386 optičen podatek *zmogljivosti v mraku* (DZ) (nem. *die Dämmerungszahl*), ki je izražena s kvadratnim korenom iz produkta povečave in premera objektiva (v mm). Za »dobri stari strelni daljnogled« z oznako 4 x 32 je računska vrednost zmogljivosti v mraku (DZ) kvadratni koren zmnožka 128, torej 11,3. Za daljnogled 8 x 30 je DZ = 15,5 za 8 x 56 je DZ = 21,2, za 10 x 56 je DZ = 23,7 ter za 20 x 60 je DZ = 34,7. Podatek o zmogljivosti daljnogleda v mraku (DZ) omogoča medsebojno primerjavo zmožnosti daljnogledov za opazovanje v mraku. Če npr. med seboj primerjamo daljnogled 8 x 56 (osemkratne povečave s premerom objektiva 56 mm) z vrednostjo DZ = 21,2 z daljnogledom 7 x 42 (sedem-

kratne povečave s premerom objektiva 42 mm) z vrednostjo DZ = 17,1, računska primerjava pove, da lahko z daljnogledom 8 x 56 v mraku objekt opazujemo na razdalji 212 m, z daljnogledom 7 x 42 pa le do razdalje 171 m, ob pogoju enake primerjalne kakovosti daljnogledov in ob primerljivih svetlobnih razmerah v mraku. Ali drugače: na razdalji 100 m lahko opazovani objekt z daljnogledom 8 x 56 vidimo (gledamo) skoraj 25 % svetleje kot z daljnogledom 7 x 42, kar tudi pomeni, da lahko z daljnogledom z višjo vrednostjo zmogljivosti v mraku (DZ) ob nastajajočem večernem mraku tudi dalj časa opazujemo objekt (npr. srnjaka), kar je zaželena lastnost lovčevega optičnega pripomočka.

Zelo razširjeno zmotno prepričanje pa je, da je (računska) zmogljivost daljnogleda ali pa strelnega daljnogleda v mraku (DZ) edino merilo za presojo učinkovitosti gledanja v mraku. »Dober pogled«

v mraku je namreč bistveno odvisen predvsem od *premera očesne zenice* (P) opazovalca in od *svetlobne prepustnosti* (transmisije) optičnega sistema. Očesna zenica ali očesna punčica (*pupila*) (nem. *die Augenpupille*) je odprtina v šarenici ali *irisu*. Skozi to zaslonko prihajajo svetlobni žarki v oko. Očesno zenico zoži ali širi refleks ali živčni odziv, napake očesne optike se zmanjšajo na najmanjšo mogočo mero tedaj, ko oko gleda z najbolj zaprto zenico, za kar pa je potrebna močna razsvetljava, torej pri gledanju podnevi. V temi oziroma mraku se zenica mladega in zdravega človeka razširi tudi do premera 7 mm, pri starejšem človeku pa le še od 5 do 6 mm; pa tudi manj.

Slika 1. Najnovejši daljnogled avstrijskega proizvajalca Swarovski SLC 10 x 50 WB je zelo primeren za opazovanje v mraku in ocenjevanje divjadi »na daleč«. Za starejšega opazovalca, ki se mu očesna zenica ne more razširiti na večji premer od 5 mm do 6 mm, je ravno prava rešitev.

Za daljnogled je pomemben podatek tudi premer izhodne zenice (AP) (nem. *die Austrittspupille*). Npr. za daljnogled 8 x 56 izračunamo premer izhodne zenice tako, da premer objektiva (v mm) delimo s povečavo, torej $56 : 8 = 7$ mm. Tolikšen premer izhodne zenice daljnogleda ustreza povprečno največjemu premeru v mraku najbolj razširjene očesne zenice zdravega mladega človeka. To pomeni, da je samo v tem mejnem primeru lahko zmogljivost daljnogleda v mraku tudi polno izkoriščena. Če pa se lahko opazovalčeva očesna zenica v mraku razširi le do manjšega premera, npr. na 6 mm ali 5 mm, kar je pri starejših ljudeh običajno, se situacija bistveno spremeni. Zeissov daljnogled izredne povečave 20 x 60 ima izredno veliko zmogljivost v mraku ($DZ = 34,7$), premer izhodne zenice (AP) pa znaša le 3 mm in je zato za lovsko rabo v mraku še komaj uporaben. Po mnenju strokovnjakov naj bi premer izhodne zenice daljnogleda za uspešno opazovanje v mraku ne bil manjši od 4 mm, zmogljivost v mraku pa ne manjša od vrednosti 20!

Za presojo optimalne izbire lovčevega optičnega pripomočka za opazovanje v mraku pa bi potrebovali ustrežnejšo praktično merilo, ki bi združevalo **zmogljivost daljnogleda v mraku (DZ)**, **premer izhodne zenice (AP)** ter **premer očesne zenice (P)** opazovalca. Priznani optični strokovnjak WOLF WEHRAN je z obrazcem: **zmogljivost daljnogleda v mraku x premer izhodne zenice daljno-**

Preglednica 1:

Podatki in izračuni za presojo najboljšie izbire daljnogleda za gledanje v mraku

Daljnogled (povečava x premer objektiva v mm)	Zmogljivost v mraku (DZ)	Premer izhodne zenice daljnogleda (AP v mm)	Indeks zmogljivosti v mraku $DI = DZ \times AP$	Indeks zmogljivosti v mraku (DI) v odvisnosti od premera očesne zenice opazovalca ($DI = DZ \times P$)		
				7 mm	6 mm	5 mm
8 x 30	15,5	3,75	58,1	58,1	58,1	58,1
8 x 56	21,2	7	148,4	148,4	127,2	106
10 x 40	20	4	80	80	80	80
10 x 56	23,7	5,6	132,7	132,7	132,7	118,5
15 x 60	30	4	120	120	120	120
20 x 60	34,7	3	104	104	104	104

gleda, z upoštevanjem premera očesne zenice, v prakso uvedel novo merilo, ki ga imenuje **indeks zmogljivosti v mraku** (nem. *der Dämmerungsindex*), ki ga označuje s kratico **DI**. Vrednosti za nekatere daljnoglede so navedene v **preglednici 1** (izračunane vrednosti pa so zaokrožene na eno decimalno):

Slika 2. Kakovosten daljnogled Zeiss 8 x 56 BT Victory. Detalj: ima posebej za očalarje prirejena okularja, ki opazovalcu omogočata, da lahko izkoristi celotno vidno polje. To vrstna rešitev znatno izboljša uporabo daljnogleda, ga pa obenem žal tudi bistveno podraži.

Pri daljnogledih 8 x 56 in 10 x 56 je razvidno, kako se vrednosti indeksov zmogljivosti v mraku (DI) zmanjšujejo v odvisnosti od zmanjševanja premera očesne zenice (P) opazovalca: za premer 7 mm, 6 mm in 5 mm. Če je premer izhodne zenice (AP) daljnogleda 4 mm ali manj, opazovalec z očesno zenico premera 7 mm nima občutka, da vidi svetlejšo sliko od opazovalca s premerom očesne zenice 5 mm. Fiziološki fenomen je, da se zdi opazovalcu slika v daljnogledu opazovanega in navidez približanega objekta svetlejša pri večji povečavi daljnogleda. Iz preglednice je razvidno, da je za daljnogled z oznako 8 x 30, s premerom izhodne zenice daljnogleda $AP = 3,75$ mm, izračunani indeks zmogljivosti v mraku $DZ = 58,1$ enak za vse opazovalce s premeri očesnih zenic 7 mm, 6 mm in 5 mm, ker je premer izhodne zenice $AP = 3,75$ daljnogleda manjši od premerov očesnih zenic opazovalcev. Pri daljnogledu z oznako 8 x 56 je naj-

večji izračunani indeks zmogljivosti v mraku $DI = 148,4$ pri premeru izhodne zenice $AP = 7$ mm, kar v polni meri lahko izkoristi le opazovalec z enakim premerom očesne zenice $P = 7$ mm. Za opazovalca s premerom očesne zenice $P = 6$ mm znaša $DI = 127,2$, za opazovalca s premerom očesne zenice $P = 5$ mm pa je $DI = 106$.

Indeks zmogljivosti v mraku (DI) in zmogljivost v mraku (DZ) sta računski vrednosti, ki omogočata presojo uporabnosti za gledanje v mraku. Pri tem je odločilna tudi tehnična izvedba (izdelava) optičnega instrumenta, kot so konstrukcijske značilnosti optičnega sistema, vrste uporabljenega stekla za izdelavo leč v povezavi z načini za izboljšanje njihove svetlobne prepustnosti itn. Če se torej odločamo za daljnogled 8 x povečave, lahko le mlad opazovalec, npr. 20-letnik s premerom očesne zenice 7 mm, v mraku polno izkoristi zmogljivost daljnogleda 8 x 56. Zanj znaša izračunana vrednost indeksa zmogljivosti v mraku $DI = 148,4$. Za starejšega opazovalca z manjšim premerom očesne zenice, npr. $P = 5$ mm, pa je računski indeks zmogljivosti v mraku precej manjša

Slika 3. Najnovejši Zeiss Victory FL, 10 x 42, težak komaj 765 g, je kompakten, kakovosten daljnogled.

Slika 4.

Fotografija očesne zenice (punčice). Največjo velikost (premer) očesne zenice v mraku nam v zatemnjenem prostoru lahko izmeri okulist. Približne vrednosti premerov očesne zenice v odvisnosti od starosti opazovalca pa so naslednje: do starosti 20 let (8 mm do 7 mm), 30 let (7 mm do 6 mm), 40 let (6 mm do 5 mm), 50 let (5 mm do 4 mm), 60 let (4 mm do 3 mm), 70 let (3 mm do 2 mm), 80 let (2 mm do 1 mm).

(DI = 106) – zanj bi bila priporočljivejša izbira daljnogleda povečave 10 x 56, ki ima sicer izhodno zenico manjšega pre-

mera (AP = 5,6 mm), vrednost indeksa zmogljivosti v mraku pa znaša DI = 118,5. V tem primeru lahko starejši lovec izbere še lažji daljnogled z 8 x povečavo, s še dovolj velikim premerom objektiv, npr. daljnogled 8 x 42 (s premerom izhodne zenice AP = 5,3 mm). Njegov indeks zmogljivosti v mraku DI = 97 ga uvršča v isto skupino kot daljnogled 10 x 56. Prednost večje povečave (v našem primeru 10 x v primerjavi z 8 x) je v tem, da s pomočjo večje povečave zaznamo neprimerno več podrobnosti kot z manjšo, kar pa je odločilno pri natančnem ocenjevanju divjadi z vsemi podrobnostmi pred strelom.

Za daljnogledne različnih povečav in premerov objektivov so v **preglednici 2** izračunani podatki za: zmogljivost v mraku (DZ), premer izhodne zenice (AP) ter indeks zmogljivosti v mraku (DI).

Pri strelnih daljnogledih stalne povečave je izhodna zenica daljnogleda stalna vrednost (konstanta); npr. za strelni daljnogled 10 x 50 je AP = 5 mm. Pri strelnih daljnogledih spremenljive povečave pa se pri nespremenjenem premeru leče objektiv izhodna zenica spreminja v odvisnosti od nastavitve povečave;

Slika 5.

Izhodni zenici okularja, vidni kot okrogla svetlobna snopa, če z razdalje približno 30 cm zremo skozi okularja daljnogleda. Za gledanje v mraku je izhodna zenica pomembna zato, ker je od njene velikosti bistveno odvisna svetlost slike opazovanega predmeta. Premer izhodne zenice (AP) izračunamo tako, da premer objektiv daljnogleda (če smo natančnejši: učinkoviti premer objektiv ali »vhodno zenico«) delimo s povečavo daljnogleda. Primer: daljnogled z oznako 8 x 56 ima izhodno zenico premera 7 mm. Izhodna zenica daljnogleda in s tem svetlost slike opazovanega objekta pa je lahko učinkovito izkoriščena le, če je očesna zenica opazovalca najmanj tolikšna, kot je velika izhodna zenica daljnogleda. Če npr. premer očesne zenice opazovalca meri (npr. v ugodnih svetlobnih razmerah) le 3 mm, zato ne bo slika objekta, ki ga gledamo skozi daljnogled 8 x 56 (s premerom izhodne zenice AP = 7 mm) nič svetlejša od slike objekta, ki ga opazujemo z daljnogledom 8 x 32 (AP = 4 mm). Šele v mraku se izkaže prednost daljnogleda z izhodno zenico 7 mm in s tem prednost daljnogleda 8 x 56 pred daljnogledom 8 x 32. Večja izhodna zenica daljnogleda ima še eno prednost v primerjavi z manjšo: omogoča namreč udobnejše opazovanje, ker daljnogleda ni treba zelo natančno centrirati pred obe oči.

Preglednica 2:

Najpomembnejši podatki za daljnogledne različnih povečav in učinkovitih premerov objektivov: DZ, AP in DI; podatki so razvrščeni glede na rastoče vrednosti premera izhodne zenice daljnogleda (AP v mm)

Daljnogled (povečava x premer objektiv v mm)	Zmogljivost v mraku (DZ)	Premer izhodne zenice (AP v mm)	Indeks zmogljivosti v mraku (DI = DZ x AP)
8 x 20	12,6	2,5	31,5
10 x 25	15,8	2,5	39,5
10 x 30	17,3	3,0	51,9
15 x 50	27,4	3,3	90,4
15 x 56	29,0	3,7	107,3
8 x 30	15,5	3,8	58,9
12 x 45	23,2	3,8	88,2
15 x 58	29,5	3,9	115,0
8 x 32	16,0	4,0	64,0
10 x 40	20,0	4,0	80,0
10 x 42	20,5	4,2	86,1
12 x 50	24,5	4,2	102,9
15 x 63	30,7	4,2	128,9
9 x 40	19,0	4,4	83,6
12 x 56	25,9	4,7	121,7
8,5 x 42	18,9	4,9	92,6
6 x 30	13,4	5,0	67,0
8 x 40	17,9	5,0	89,5
10 x 50	22,4	5,0	112,0
10 x 52	22,8	5,2	118,6
8 x 42	18,3	5,3	97,0
10 x 56	23,7	5,6	132,7
10 x 58	24,1	5,8	139,8
7 x 42	17,1	6,0	102,6
8 x 50	20,0	6,3	126,0
8 x 56	21,2	7,0	148,4
9 x 63	23,8	7,0	166,6
7 x 50	18,7	7,1	132,8
8 x 58	21,5	7,3	156,9
8 x 63	22,4	7,9	177,0

npr.: za strelni daljnogled Swarovski 4 – 16 x 50 se v odvisnosti od povečave spreminja premer izhodne zenice (AP) za nekatera območja povečave takole: pri 4 x povečavi je AP = 12,5 mm, pri 6 x (AP = 8,3 mm), pri 8 x (AP = 6,25 mm), pri 10 x (AP = 5 mm), pri 12 x (AP = 4,2 mm), pri 14 x (AP = 3,57 mm), pri 16 x (AP = 3,13 mm). Upošteva je prejšnje ugotovitve lahko sklepamo, da je navedeni strelni daljnogled primeren za zanesljivo streljanje v mraku do približno 10 x povečave, večje povečave pa lahko lovec oziroma športni strellec v ugodnih svetlobnih razmerah s pridom izkorišča za streljanje na večje daljave oziroma za natančnejši strel na običajnih strelnih daljavah. Iz izkušenj vemo, da strelni daljnogled 4 x 32 zadošča le še za strel v ugodnih svetlobnih razmerah in na blizu, strelni daljnogled 6 x 42 pa je še ravno na spodnji meji za lovsko rabo: za zanesljiv strel v prvem mraku in na zmerne strelne daljave.

Prof. dr. Mirko Tratnik

Kotorna – prizadeta zaradi opuščanja paše in zaraščanja primorskega Krasa

Kotorna, nekoč smo ji rekli **skalna jerebica**, spada k poljskim kuram. Njen življenjski prostor sega od nižjega krasa pa vse do življenjskega prostora ruševca in belke nad zgornjo gozdno mejo. Nekoč izredno številčna je zdaj ogrožena in je z nekaterih območij že popolnoma izginila, drugod pa je izredno redka.

Opis: Samec in samica sta enako obarvana, samec je nekoliko večji in težji. Od samice se razlikuje le po bradavičastem izrastku na kraku. Pri kotorni prevladuje sivomodrikasta barva, ki jo odlično varuje v skalovitem svetu,

kjer je njen življenjski prostor. Po trebuhu je svetlejša, na zelo svetlih, belkastih bokih ima prečne črno rjasto rdeče proge. Na grlu ima belo liso, obrobljeno s črno obrobo, ki se vleče od kljuna prek oči, po sredini vratu do zozjenja na prsih. Noge in kljun ima rdeče, oči so rdeče rjave in rdeče obrobljene.

Razširjenost: Kotornin življenjski prostor so: Alpe, Balkanski polotok in Apeninski polotok, vključno s Sicilijo. Na tem območju živijo celo tri podvrste kotorne z minimalnimi barvnimi razlikami:

Alectoris graeca saxatilis – živi v Alpah, Italiji do Sicilije

in na območju nekdanje Jugoslavije, brez Makedonije;

Alectoris graeca graeca – živi v Albaniji, Makedoniji, v jugozahodni Bolgariji in Grčiji;

Alectoris graeca whitakeri – živi le na Siciliji.

Življenjski prostor: Kotorna je ptica, ki ji ustreza odprt skalovit svet, kakršen je tudi kraški. Najdemo jo na srednjem in visokem kraškem svetu ter v Alpah vse do nadmorske višine 2.700 m. Njen priljubljen življenjski prostor so odprte površine nad zgornjo gozdno mejo, in to predvsem južna, ne pretirano zaraščena pobočja. Rastlin-

stvo, ki ji nudi glavno hrano, mora biti nižje in ne gosto sklenjeno. Rada se zadržuje na hribovskih in gorskih pašnih površinah. Pozimi se zadržuje v višjih legah, na spihanih grebenih ali pa se spusti v nižje zavetne lege in celo v varstvo naselbin.

Prehrana: Kotorna se prehranjuje pretežno z rastlinsko hrano. Spomladi se hrani predvsem s popjem in listi, poleti z listi, cvetovi, plodovi in beljakovinsko hrano živalskega izvora, jeseni s semeni, plodovi, listi in pozimi predvsem s popjem in iglicami. Poskusi tudi odpirati borove storže in pobira semena. Mla-

KOTORNA - *Alectoris graeca* (Meisner 1804)

Velikost (cm):	dolžina: 32–35 razpon peruti: 50–55
Masa (g):	samec 550–850, samica 410–650
Oglašanje:	ob vabljenju – “terektek, teretek”, ob svatovanju – “kakabic, kakabic” ali “čacibic, čacibic”, ob poletu, kratko – “piči, piči”
Čas paritve:	april–junij, eno leglo na leto, izjemoma dve legli
Število jajc:	(6–) 9–14 (–18) V naravi je bilo že najdeno gnezdo z 39 jajci (verjetno od več samic skupaj).
Barva jajc:	rumenkasto bež barve z neenakomernimi svetlo rdečkasto rjavimi pikami in pegami
Velikost in oblika jajc:	43,3–31,7 mm, jajca so vretenaste oblike
Čas valjenja:	24–26 dni
Čas poleta:	Mladiči so begavci, poletijo po dvajsetih dneh in so v šestdesetih dneh popolnoma odrasli.

Španska kotorna – *Alectoris rufa*

Kotorna – *Alectoris graeca*

Turška kotorna – *Alectoris chukar*

Afriška kotorna – *Alectoris barbara*

diči in samice v času, ko ne-sejo jajca, in ptice v času menjave perja potrebujejo več beljakovinske hrane. Kotorne si iščejo hrano predvsem podnevi, aktivne pa so tudi v jasnih, svetlih nočeh.

Razmnoževanje: Samica si uredi gnezdo na tleh v vdolbinici, ki jo sama izgrebe in jo obloži s primernejšim mehkejšim gradivom. Gnezdo je skrito v gostem rastlinju, večkrat je stisnjeno med korenine v podnožju drevesa ali tudi pod skalno pečino. V času, ko samica nese jajca, jih redno pokriva. Valiti začne, ko znese zadnje jajce. Samica popelje mladiče iskat hrano takoj, ko se izvalijo in posušijo. V začetku se mladiči hranijo izključno z lahko prebavljivo beljakovinsko hrano živalskega izvora, kmalu pa začno uživati tudi zelene dele rastlin in nato semena ter vso drugo rastlinsko hrano. Mladiči živijo s samico v t. i. »kiti« ali družinski skupnosti vse do začetka marca, ko se oblikujejo pari, ki zasedejo svoje ozemlje. Vloga samca pri razmnoževanju še ni dovolj proučena. Po nekaterih trditvah naj ne bi imel pri skrbi za mladiče nobene vloge, po drugih trditvah pa naj bi celo valil in vodil mladiče.

Ogroženost: Še po drugi svetovni vojni je bila kotorna na svojem celotnem življenjskem prostoru (arealu) številčna, enako tudi pri nas v Sloveniji. Pri nas je bil njen življenjski prostor skoraj celotni primorski Kras, skalnati del sredogorja in Alpe. Danes je pri nas zelo redka in jo najdemo v majhni številčnosti le še na južnem robu Nanoške in Trnovske planote ter nekoliko več na Tolminskem. Trenutno jih je še največ pod Krnom in v njegovi okolici.

Glavna razloga za izginjanje kotorne sta predvsem opuščanje košnje in paše živine ter posledično hitro zaraščanje, ki kotornam ne ustreza. Poleg tega se je zelo povečalo število vseh njenih naravnih sovražnikov (ujede, sove, lisice, vse kune in vse vrane). Kotorne je sicer mogoče zelo uspešno razmnoževati v ograda-

dah ali voljerah, kar že počno v Ameriki in tudi v Italiji. Izpuščanje kotorn v naravo pa ne bi imelo nobenega pomena, če se ne bi najprej lotili izboljševanja naravnih razmer v naših okoljih, saj bi »odpor okolja« tudi v prihodnje ostal enak ali še močnejši. Skratka, vedno je treba najprej ustvariti ustrezne življenjske razmere za neko živalsko vrsto in šele nato je smiselno živali izpustiti iz umetne vzreje.

Podvrste kotorne: Na širšem sredozemskem območju v južni Franciji in južni Angliji živijo še tri prave podvrste kotorne. V Španiji, na Portugalskem, v južni Franciji in južni Angliji živi **španska kotorna** – *Alectoris rufa*, ki je nekoliko manjša od naše in precej bolj pisana. Je bolj rjavkaste kot sive barve, na vratu ima precej manj beline, vrat pa je delno črn in črno belo pikast. Nad očesom ima belo progo. Njena jajca so nekoliko manjša in precej bolj pisana.

V Mali Aziji, na Bližnjem vzhodu in vse do Kaspijskega jezera živi **turška kotorna** – *Alectoris chukar*, ki je še najbolj podobna naši kotorni tako po velikosti kot tudi po obarvanosti in barvi jajc. Razlikujeta se v barvi podbradka, ki je pri turški svetlo oker, v črni obarvanosti ob korenu kljuna in ima širše bočne obrobke, ki jih ima tudi manj. Turško kotorno zelo uspešno umetno vzrejajo še posebno v sosednji Italiji. S križanjem jim je uspelo vzrediti samice, ki v eni sezoni znesejo tudi 50 in celo več jajc.

Na širšem obmorskem pasu severozahodne Afrike živi **afriška kotorna** – *Alectoris barbara*. Je nekoliko manjša od naše in je precej bolj pisano obarvana. Podbradek, del glave in prsi ima sive, vrat je temnejši in pisan, na zgibu perutnic pa ima rdeče sivo satovnico.

Edvard Krašna

Viri:

- Enzyklopädie der Brutvögel Europas 1, Svensson s sod., 1999
- Buch der Hege Federwild, VEB Deutscher Landwirtschaftsverlag, Thun 1988
- Ptiči Slovenije, I. Božič, LZS, 1983

Vsak greh ji štejemo za slabo, vse dobro pa premalo cenimo!

Kanja v Sloveniji

Spoznamo jo po kratkem in širokem repu

Kanja (*Buteo buteo*) je naša najobičajnejša in najštevilčnejša ujeda. V dolžino meri okrog 53 cm, razpon razmeroma kratkih in širokih peruti je okrog 130 cm, medtem ko telesna teža znaša okrog enega kilograma. Na splošno je rjava, po prsih in trebuhu pa ima svetlejšje podolžne lise in proge. Rep je razmeroma kratek, širok in ima več ozkih prečnih pasov, za razliko od mladega kragulja, s katerim sta si razmeroma podobna in ki ima v daljšem in ožjem repu le štiri ali pet širših prečnih pasov. Oči so živo rjave, krajši, navzdol ukrivljeni kljun je temen oziroma črn, voščena pa je rumena. Noge s

prsti so rumene, razmeroma kratki kremplji pa črni. V obarvanosti med samcem in samico ni razlik, je pa samica večja, močnejša, kar je na splošno značilno tako za ujede kot tudi za sove. Neredko imamo priložnost opazovati primerke, ki so obarvani normalno rjava, pa tudi primerke, ki so opazno svetlejši oziroma temnejši ali kar črni, da včasih celo pomislimo, le kaj neki opazujemo. Še posebno je kanja »čudna«, kadar je premočena, kar na splošno velja tudi za druge ptiče. Kanjo največkrat vidimo na kakšnem vzvišenem mestu, kot so daljnovodi, električni drog, osamljeno drevo, obcestne ograje, kjer je še posebno prisotna ob oprezanju za povoženimi ži-

valmi oziroma za malimi sesalci, ki se ob snegu zadržujejo v kopnem obcestnem pasu.

Nepriljubljena med drugimi pticami

Neredko čepi preprosto tudi na tleh na krtini, ko ob luknji čaka na neprevidno miško. Kanja leti na splošno s počasnimi, a veličastnimi zamahi peruti, vendar razmeroma počasi in okorno. Kljub temu jo lahko večkrat vidimo, kako lebdi v zraku na mestu in opazuje okolico pod seboj. Kanja, kot mnoge ujede in sove, je med drugimi ptiči nepriljubljena in jo podijo drobni pevci pa tudi srake, vrane, pribe, škurhi in drugi, ki si z njo delijo isti življenjski prostor.

Oglašja se žvižgajoče »viii-ek«, mijavkajoče »hiee« ipd. Prebiva predvsem v odprti pokrajini z gozdnimi posekami in jasami, z bližnjimi polji in travniki z vmesnimi posameznimi večjimi drevesi. Najdemo jo v nižinah in sredogorju in tudi v visokogorju. V okolju, ki ji nudi primerne življenjske razmere, je razmeroma kar številna, saj lahko naštejemo kar en par na kvadratni kilometer. Hrani se predvsem z majhnimi sesalci, kot so voluharji, voluharice, miši in rovkke, krti, loti pa se tudi plazilcev, mehkužcev in večjih žuželk. Zadovolji se z mrhovino, pa tudi z najrazličnejšimi živalmi, ki so povožene na cestah. Ob pomanjkanju običajne njene hrane se loti tudi zanjo neobičajnega plena, vendar pa je kanja počasen in razmeroma okoren letalec in vse prej kot hiter in spreten lovec, ki je polovil »naše« zajce, fazane, poljske jerebice in celo race mlakarice, kot neredko hitijo razlagati nepoučeni. Ujeti plen kanja ubije na tleh, kjer ga tudi použije.

Oba skrbita za naraščaj

Kanja gnezdi pogosto visoko na drevju, 10 m in več, včasih pa tudi nižje, komaj 5 m visoko. Gnezdo naredi sama, včasih za osnovo uporabi staro in zapuščeno gnezdo drugih večjih ptičev (ujede, vrani ipd). Gnezdo je neredko na robu gozda, tudi visoko na osamljenem drevesu. Opaziti je tudi, da isto drevo večkrat uporabi za gradnjo novega gnezda, ko je staro dotrajano in razpadlo. Zgodaj spomladi je nepozabno opazovati par, kako se akrobatsko spreletava v svatovskem letu, se lovi in požvižgava. Samica naredi gnezdo v vrhu drevesa, tudi ob deblu, v rogovili močnejših vej ipd. Gnezdo je iz vej in mehkeje postlano z drobnejšim materialom, posušeno koruznico, drevesnim ličjem in podobnim. Med valjenjem in odgajanjem mladičev gnezdo občasno obnavlja s svežim materialom, zato v notranjosti najdemo sveže zelene vejice. Zunanji premer gnezda meri okrog 70 cm,

visoko je 20, 30 in tudi več cm, medtem ko je globelica globoka le okrog 8 cm in v premeru meri okrog 20 cm. Marca, aprila ali maja samica znese 2 do 4 bela jajca, ki so lahko tudi z apnenim poprhom in imajo lahko bolj ali manj razmeroma velike rjave lise. Jajca so velika okrog 57,0 x 43,0 mm in tehtajo okrog 55,0 g. Na splošno so razmeroma precej okrogla. Valjenje traja okrog 30 dni in ga v glavnem opravi samica sama, čeprav se samec ves čas zadržuje v bližini in opreza za morebitnimi »jajčjimi tatovi«, kot so recimo krokar (*Corvus corax*), siva vrana (*Corvus corone cornix*), tudi sraka (*Pica pica*). Če se kdo od njih približa gnezdu, takoj »zaplešeta neizprosni ples«, kateremu se neredko pridruži tudi samica. Sprva so mladiči pokriti z gostim, belim puhom, po desetih dneh in več

Pogled v kanjino gnezdo

Sloveniji, kjer jo uvrščamo med pogosto razširjene ptičje vrste. Na Ljubljanskem barju je številna in poleg navadne postvoke (*Falco tinnunculus*) je najobičajnejša ujeda. Kanja je na splošno stalnež, tudi klatež in selivec. Tako še

zlasti s severa in vzhoda Evrope priletijo na prezimovanje v srednjo in zahodno Evropo, kjer jih opazimo konec septembra, oktobra, nazaj na sever in vzhod pa odletijo konec februarja in v prvi polovici marca. Zanimivo, primerek, ki je bil obročkan kot mladič v gnezdu 6. 6. 1969 v kraju Halda v takratni Češkoslovaški, je bil ponovno ugotovljen novembra istega leta v Novi Gorici. Ali pa primerek, ki je bil obročkan kot odrasla samica 13. 12. 1969 pri Brnu, je bil ponovno dobljen 6. 1. 1970 pri Murski Soboti. Primerek, ki je bil obročkan kot mladič v gnezdu 16. 6. 1976 v kraju Grosswulfersdorf v Avstriji, je bil ponovno dobljen 25. 1. 1977 v Beltincih. Še zanimivejši pa je primerek, ki je bil obročkan 23. 6. 1981 v Purno Vaasan Laani na Finskem in ponovno dobljen 31. 1. 1982

Navadna kanja ali mišar – tehtanje mladiča

pa se začne razvijati perje, še zlasti nastavki letalnih peres. V začetku hrani mladiče samica, medtem ko samec prinaša hrano praktično za vso družino. Pozneje večjim mladičem tudi samec prinaša ujeti plen. Mladiči so v gnezdu do dva meseca in tudi še potem, ko že zapustijo gnezdo, starši zanje skrbijo vsaj še en mesec. Kanja ima en zarod na leto.

Pri nas najobičajnejša ujeda

Razširjena je splošno po Evropi, tako tudi pri nas v

Mlada kanja

pri Postojni. Vidimo, da tudi kanja ob selitvi preleti več stokilometrskih razdalje.

Pri lovcih največkrat »dežurni krivec« ...

Kanjo, kljub njeni splošni razširjenosti in razmeroma veliki številčnosti, ogroža uničevanje njenega življenjskega prostora, pa tudi pretirana in nekontrolirana uporaba različnih kemičnih pripravkov v gozdarstvu, sadjarstvu in kmetijstvu, s katerimi uničujemo predvsem različne majhne glodavce (miši, podgane, voluharice, voluharje). Ob večjem pomanjkanju njene osnovne in glavne hrane, kar so predvsem majhni glodavci, se v stiski loti tudi drugih živali, ki sicer praviloma niso njen plen. Človek jo vse prehitro v svoji kratkovidnosti in neosveščenosti razglasi za »krvoločnega roparja« in ji napove brezobzirno pokončevanje z vsemi razpoložljivimi sredstvi. Poleg tega so jo do nedavna marsikje v Evropi, tudi pri nas v Sloveniji, še zlasti zaradi neprepoznavanja kanje in kragulja, brezobzirno preganjali in uničevali. Tako je bilo samo v zahodni Evropi v eni zimi pobitih več deset tisoč primerkov! Še en grozljiv dokaz, kako človek žive narave ne pozna in ne razume ter jo še vedno deli na koristno in škodljivo. Hkrati pozablja, da ima v naravi vsaka živalska vrsta svoje mesto in svojo vlogo in dokler se človek ni postavil nad naravne zakonitosti, je v naravi kot celoti vladalo naravno ravnotežje, ki je priznavalo pravico do življenja prav vsaki živalski vrsti. Žal so še dandanes nadvse aktualne besede Rafaela Bačarja, ki je v prevodu Brehmove knjige iz leta 1939 napisal: »Z mišarjem (= kanja) je kakor z lisico: vsak greh mu štejemo za velik, kar dobrega stori, pa cenimo premalo.« Razveseljivo pa je, da se človek zadnje čase začne zavesti svoje zmote in hkrati pomembnosti vloge ujed v naravi ter spreminja svoj odnos do njih, sov in sploh mesojedih živali.

Ivo A. Božič, prof. biol.

Vse foto: I. A. Božič

Kaj vse so o divjadi, lovu in lovci pisali časopisi na Kranjskem ...

Piše: mag. Romana Erhatic Širnik

Podobno kot v Rusiji, kjer je večkrat na tisoče volkov napadalo samotne vasi, naj bi bilo v Aziji. Samo v Sibiriji je 4.000 do 5.000 ljudi postalo žrtev požrešnih volkov (št. 15., 20. januar 1908). Leta 1911 so volkovi v evropskem delu Rusije v neki vasi naenkrat raztrgali šest oseb (št. 16., 20. januar 1911), v azijskem delu pa so napadli skupino 130-ih ljudi in jih 128 raztrgali, dvema pa je uspelo pobegniti (št. 56., 9. marec 1911). Podobna tragedija se je pred desetletjem zgodila v Severni Ameriki, kjer je, kot so poročali časopisi, 200 volkov napadlo Indijance. Krvoločne živali so požrle osemnajst mož, žena in otrok. Grozne smrti sta se rešila samo dva Indijanca, ki sta tudi poročala o nesreči (št. 36., 14. februar 1891).

Strah, nepoznavanje, senzacija ...

Višek pretiravanja glede nevarnih zveri so naši predniki spremljali leta 1913. Sredi poletja je Slovenec prvič poročal o volkovih na planinah na avstrijskem Štajerskem. Tam je v kratkem času neznana zver pokončala več kot štirideset glav domačih živali. Oblasti so organizirale več pogonov, ki pa so se končali brez uspeha. Ljudje so ugibali, katere vrste zver se klati po njihovih planinah. Nekateri lovci so trdili, da je volk, drugi da je ris. Enotni so si bili le glede njene velikosti. Po sledih je bilo namreč jasno, da je zver pravi velikan (št. 174., 21. julij 1913). Napadi na domače živali niso pojenjali in ljudje so ugibali naprej. Je velik medved, ris, volk, leopard ali morda le velik podivjan pes? Stvari so se razjasnile, ko je eden od lovcev srečal strašno zver. Bila je najmanj dva metra dolga in meter široka ter rumene barve. Še preden je lovec utegnil posvariti druge lovce, je zver izginila. Po tem dogodku je bilo skorajda gotovo: v štajerske planine je zašel ali leopard ali pa lev, kot je obelodanil neki polkovnik (št. 198., 29. avgust 1913). Po štirih mesecih bivanja je strašna zver pokončala že sto glav govedi in več kot 400 ovc. Lovci so jo zaman sledili in tudi ni bilo jasno, katere vrste je: leopard, panter, jaguar ali puma. Kot je navedel poznavalec sledov in stopinj, je morala biti zver strašno močna, saj je brez velikega truda preskočila tudi dva metra visoke plotove. Govorili so tudi o mladičih, ki naj bi bili že toliko odrasli, da so sami hodili na lov. Ljudi je bilo strah, da bo zver, ko bodo odpeljali živino s planin, začela napadati ljudi. Ker so bili prebivalci zelo vznemirjeni, jim je vlada z Dunaja poslala posebno komisarja dr. Hoferja, ki naj bi organiziral odpor in lov na zverino. Dr. Hofer je pozval lovce, ki pa so morali biti dobri strelci in biti pripravljeni na velike nevarnosti ter napore. Računali so, da bo lov trajal več tednov (št. 200., 12. september 1913). Čez en teden so časopisi poročali, da so bile priprave za lov na nevarno zver v štajersko-koroških mejnih planinah nezadostne, zato je bil tudi lov neuspešen. Za ogroženo ozemlje so razglasili pas, ki je obsegal deset do petnajst ur hoda v dolžino in dve do štiri ure v širino. Izračunali so, da bi v strmih in goratih predelih za pogon potrebovali vsaj 10.000 gonjačev. Ker je bila zima pred vrati, so videli rešitev le v pomoči vojske; na ogroženo območje naj bi poslali bataljon vojakov. Stvar je bila namreč zelo resna. Skupina izvedencev je trdila, da na območju pustošita dva volka, druga skupina pa, da sta to hijeni (št. 215., 19. september 1913). Naslednji dan so poročali, da je nevarna zver, ki

so jo poimenovali »kmečki strah«, lev. Meter in pol dolgega leva je na lastne oči videl neki lovec, ki je na ogroženem območju preživel dopust. Tistega dne je o njem poročal tudi eden domačih lovcev, le da je slednji videl leva, velikega dva metra (št. 221., 26. september 1913). Najhuje je bilo, ko so sledove zveri zasledili celo v Št. Lovrencu nad Dravogradom, kar je pomenilo, da so bili v nevarnosti tudi slovenski kmetje in njihove živali (št. 217., 22. september 1913). Po enem mesecu jim nevarne zveri še vedno ni uspelo upleniti. Po ljudskih govoricah je po planinah pustošil tri leta star lev, pridružil pa naj bi se mu tudi velik volk. Strokovnjak, ki je trdil, da sta v planinah lev in volk, je ponujal 2.000 kron tistemu, ki bi dokazal nasprotno. Nato so v začetku oktobra nabiralci kostanjev srečali volka. Videli so ga tudi drugi, sledili so mu tudi orožniki. Sledovi niso dopuščali dvoma – res je bil volk. Vendar so bili še drugi sledovi, nekoliko večje stopinje, ki pa so pripadale mačjemu rodu. In prav zveri mačjega rodu so pripisovali pustošenje med govedom in ovcami. To je potrjevalo tudi dejstvo, da en sam volk ne more v eni noči pojesti cele ovce, pač pa to lahko stori samo lev. Take izjave so potrjevala pričevanja lovcev očitvidcev. Poleg tega naj bi bili na ogroženem območju še najmanj dve roparici, o katerih pa se ni vedelo: ali je volk, hijena ali katera druga zver. Predvidevali so, da so živali ušle iz potujoče menažerije, ki je gostovala v Gradcu in nato še v Mariboru (št. 234., 11. oktober 1913). Naslednji veliki lov na zveri je bil razpisan za 13. oktober. Zverem so na več mestih nastavili tudi z arzenom zastrupljene vabe (št. 235., 13. oktober 1913). Kot vsi prejšnji lovi se je tudi omenjeni končal neuspešno (št. 237., 15. oktober 1913). V Slovencu so o tako imenovanem kmečkem strahu zadnjič poročali 6. novembra 1913. Mnogi so bili še vedno prepričani, da se po planinah klati lev, in sicer vse dotlej, dokler ni padel »strašni volk – kmečki strah«.

S podlistkom so novembra končali poročanje. Poletja in lepega vremena je bilo konec. Turistična sezona je bila končana in življenje se je vrnilo v vsakdanje okvire. Telefonske linije, ki so jih napeljali, da bi izsledili nevarno zver, so postopoma opustili. Nevarna zver – kmečki strah – za novinarje ni bila več zanimiva.

No, ali je po vsem tem res tako nenavadno, da otroci verjamejo, da je volk pojedel Rdečo kapico?

O nekoliko prijaznejših medvedih ...

V primerjavi z volkovi, ki so po pisanju časopisa povsod, kjer so se pojavili, povzročali samo škodo in bili nevarni tudi ljudem, so medvede slikali v prijaznejši luči. Samo izjemoma zasledimo, da je, na primer, medved raztrgal otroka. Pogostejša so poročila o srečanjih z medvedmi, takim srečanjem je praviloma sledilo zasledovanje medveda, saj so vse do leta 1909 oblasti za pobite medvede izplačevale nagrade. Posebno pozornost je pritegnilo srečanje z medvedom leta 1911 v gozdu v bližini Otočca, ko je bil dopustnik iz Hrvaške prisiljen streljati na medveda, da bi rešil sina, ki se je pred medvedko zatekel na drevo.

(Nadaljevanje sledi)

O ptičji gripi, povezani s pticami selivkami

V zadnjem času je bilo veliko napisanega o ptičji gripi, ki še vedno ostaja dokaj resna grožnja za javno zdravstvo na globalnem nivoju. Resen pristop k ptičji gripi je upravičen, saj bo nastala pandemija, če se bo ptičja gripa začela prenašati neposredno s človeka na človeka.

Ptičjo gripo povzroča virus H5N1, ki je zelo podoben drugim virusom, ki prav tako povzročajo gripo, npr. španska gripa. Virus H5N1 je izredno nalezljiv in povzroča visoko stopnjo umrljivosti pri nekaterih ptičjih vrstah. Da je ptičja gripa zelo resna bolezen tudi za ljudi, pričajo podatki, navedeni v **preglednici**, iz katere je razvidno, da je umrljivost zaradi okužbe s ptičjo gripo prek 50 % oziroma, da zaradi nje umre najmanj vsak drugi človek, ki je okužen s ptičjo gripo.

Preglednica: Število okuženih in umrlih ljudi zaradi ptičje gripe do februarja 2006

Država	Število okuženih ljudi	Število umrlih ljudi
Azerbajdžan	7	5
Egipt	4	2
Indonezija	30	23
Irak	2	2
Kambodža	5	5
Kitajska	16	11
Tajska	22	14
Turčija	12	4
Vietnam	93	42
Skupaj	191	108

Ena izmed še nepojasnjenih značilnosti ptičje gripe je njena širitev (razširjanje). In prav s tega vidika postane ptičja gripa zanimiva tudi z lovskega vidika. Doslej še niso dognani vsi mehanizmi širitve ptičje gripe. Strokovnjaki epidemiologi omenjajo **3 glavne vire širitve ptičje gripe**:

1. trgovanje,
2. ilegalno trgovanje,
3. ptičje selitve (migracije).

Trgovanje

Trgovina s perutnino lahko postane glaven vir prenosa virusa, saj se vsak dan pre-

važna na milijone piščancev in kokoši. Na primer: samo Egipt je pred pojavom ptičje gripe izvozil okrog 180 milijonov piščancev na leto. Iz **sheme na str. 348** je razvidno, da se je ptičja gripa pojavila

vati, pa to ne velja za ilegalno trgovino z domačo perutnino pa tudi drugimi vrstami ptic, predvsem eksotičnimi (npr. papigami). Ena izmed zelo cenjenih eksotičnih ptic je lorry (*Lorius lory*), ki jo je mogoče kupiti na črnem trgu in je izvorno iz Indonezije, torej z območja države, ki je okužena s ptičjo gripo. Pri ilegalni trgovini se zdravstveno stanje ptic ne preverja, in tako se lahko smrtonosni virus ptičje gripe – H5N1 – kaj hitro prenese na nova območja.

Ptičje selitve (migracije)

Na prvi pogled se skoraj zdi nemogoče, da bi se nalezljiva bolezen, kot je ptičja gripa, prenesla iz jugovzhodne Azije v Evropo prek ptic selivk. Toda natančnejši pogled na selitvene koridorje ptic selivk dokazuje, da je taka širitev mogoča. Ni pa še zanesljivega dokaza, da okužene ptice selivke lahko prenesejo virus H5N1 na selivskih poletih, ki so dolgi tisoče kilometrov.

Veliko ptičjih vrst s skoraj vseh delov sveta se vsako pomlad in poletje seli na sever, do arktičnih obal in močvirij (mokrišč), kjer se parijo in razmnožujejo. V tistem kratkem obdobju se pice selivke na omenjenih območjih zbe-

rejo v mnogo večjih koncentracijah in tako pridejo v tesnejši stik s pticami iz drugih delov sveta. Prav stiki v arktičnih tundrah naj bi bili način širjenja ptičje gripe. Tako strokovnjaki domnevajo, da so okužene ptice selivke prišle v stik z virusom H5N1 pri zadnji selitvi v arktičnih tundrah. Ko so se okužene ptice vrnile v prezimovališča iz bolj južnih območij, so s seboj prinesle tudi virus H5N1. Tak sklep je bil še dodatno potrjen potem, ko so strokovnjaki natančneje analizirali in proučili nove primere ptičje gripe in glavne selitvene koridorje ptic selivk (**glej shemo**).

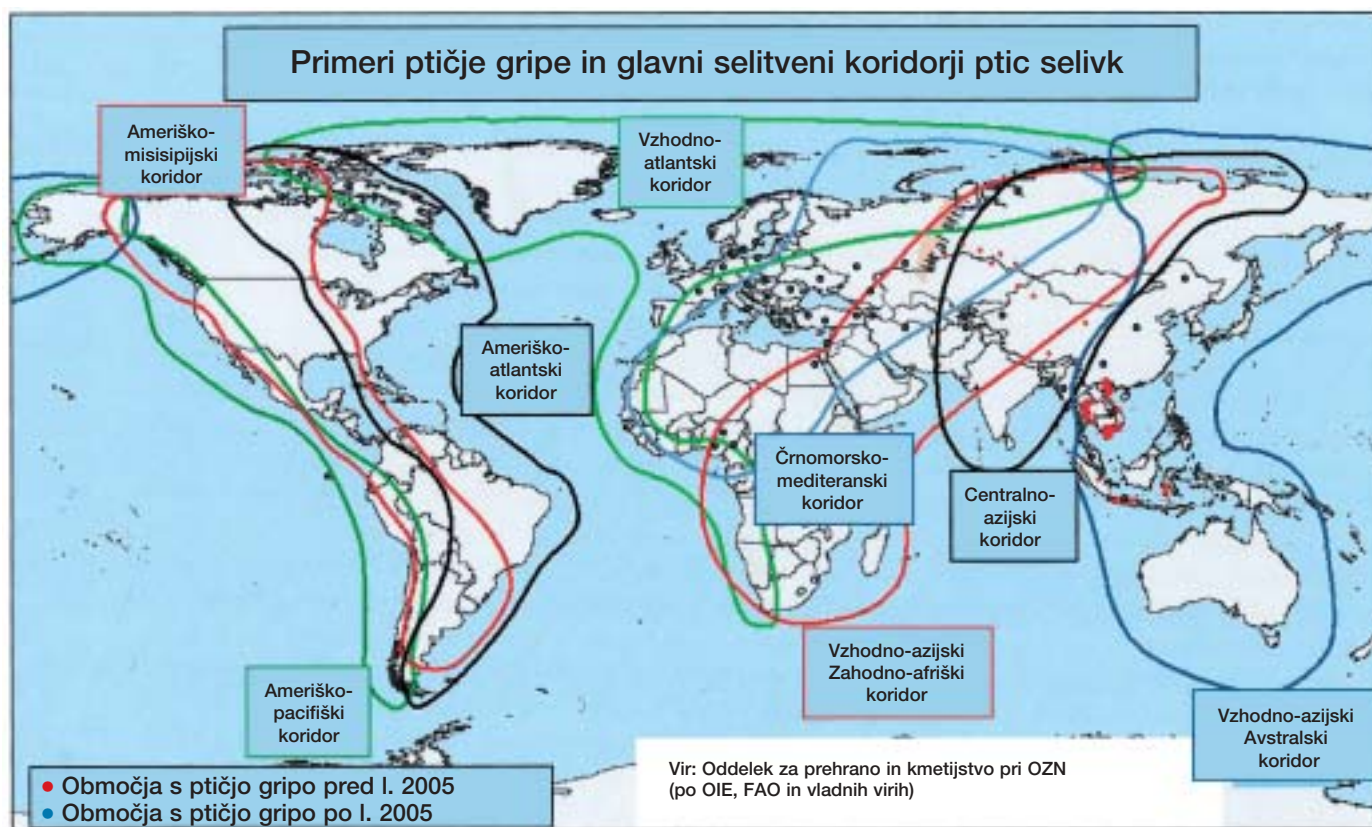
Skoraj zagotovo je, da se je ptičja gripa najprej pojavila nekje v jugovzhodni Aziji, po vsej verjetnosti v Vietnamu, in se od tam počasi, a vztrajno širila proti zahodu. Ptice selivke s tamkajšnjih območij naj bi ob selitvah na sever okužile ptice iz drugih območij in le-te naj bi ob jesenski vrnitvi v južne kraje s seboj prinesle tudi virus H5N1. Skoraj na vseh okuženih območjih so najprej zabeležili primere ptičje gripe pri pticah selivkah (labodi, gosi), šele pozneje pri domači perutnini.

Natančnejši pogled na glavne selitvene koridorje ptic

V Sloveniji je bilo od divjih ptic z virusom ptičje gripe okuženih največ labodov grbcev – *Cygnus olor*.

Foto: T. Trebar

selivk, prikazanih na sliki, pokaže, da se vsi glavni koridorji prekrivajo, predvsem na bolj severnih območjih. Iz sheme je tudi razvidno, kako naj bi se ptičja gripa širila iz jugovzhodne Azije. Ptice s tamkajšnjega območja spadajo v vzhodnoazijski/avstralski koridor in naj bi ob selitvah na sever prišle v stik s pticami iz centralnoazijskega koridorja. Ptice selivke iz tega koridorja pa naj bi prihajale v stik s pticami selivkami iz vzhodnoafriškega, črnomoško-sredozemskega koridorja in vzhodnoatlantskega koridorja. In tako je že več kot polovica sveta okuženega s ptičjo gripo!

Zaenkrat še niso zaznali primera ptičje gripe na severnoameriški celini. V ZDA so prepričani, da je samo še vprašanje časa, kdaj bodo zabeležili prvi primer ptičje gripe tudi tam. Logično sklepajo, da bodo prvi primer ptičje gripe odkrili nekje na Aljaski, saj je iz priložene slike razvidno, da je prav na Aljaski stičišče vzhodnoazijskega/avstralskega selitvenega koridorja in ameriško-pacifiškega koridorja. Ptice se-

livke iz Azije lahko priletijo na severnoameriško celino le na najbolj severnem predelu, na Beringovi ožini, kjer sta si obe celini tudi najbližje. Po ocenah ameriških strokovnjakov na Aljasko vsako leto prileti približno 6,6 milijona ptic selivk. Iz sheme je tudi

razvidno, da obstaja možnost prenosa ptičje gripe s pticami selivkami, ki bodo priletele iz Evrope in zahodne Afrike po vzhodnoatlantskem koridorju. Vendar tamkajšnji strokovnjaki menijo, da je število teh ptic selivk mnogo manjše kot tisto, ki jih prileti iz Azije.

Strokovnjaki predvidevajo, naj bi v Severno Ameriko virus ptičje gripe prinesle predvsem dolgorepe race – *Anas acuta*.

Torej je manjša tudi možnost za okužbo z vzhoda in zahoda.

Da bi imeli čim boljše podatke o zdravstvenem stanju ptic selivk, ameriške oblasti načrtujejo odlov in pregled 75.000 do 100.000 ptic selivk. Biologi (ornitologi) so raziskovali tudi, katere ptičje vrste bodo najverjetneje prinesle virus H5N1 na severnoameriško celino: ugotovili so, da je za to najresnejši »kandidat«
raca – **severna dolgorepa** (*Anas acuta*)

Upati je le, da virus H5N1 ne bo mutiral in tako postal sposoben neposrednega preskoka s človeka na človeka in tako povzročil veliko človeško tragedijo (pandemijo) in s tem posledično tudi veliko gospodarsko ter politično škodo. Če se to ne bo zgodilo, bo ptičja gripa ostala le en obrobni dogodek.

Z mojega lovskega vidika se mi je zdela predpostavka o vpletenosti ptic selivk pri širjenju ptičje gripe dokaj zanimiva tema, zato sem se odločil, da problematiko predstavim slovenskim lovcom.

Dr. Vojko Kavčič
New York

Na kratko iz tujega tiska ...

Kanada: Ameriški lovski gost je pri lovu na severnega medveda uplenil medveda, ki je bil sicer na videz praktično značilen severni medved, vendar pa je imel predvsem na glavi nekaj temnejše barve, daljše kremplje in grbo na hrbtu. Vodnik, ki je vodil lovskega gosta, je takoj posumil, da bi bil mogoče lahko križanec med severnim medvedom in rjavim medvedom – grizlijem. Genska analiza je domnevo potrdila. Lovci s severa, znanstveniki in tudi drugi so dolga leta razpravljali o možnosti križancev med obema vrstama, bili so očitvidci, ki so trdili da so take medvede že videli v naravi, vendar pa trdnega dokaza o tem ni bilo. Tako so posamezne grizlije že videli in tudi uplenili prek ledu, na otokih Victoria in Banks. Njihovi življenjski prostori se križajo v okolici Beaufortovega morja. Tudi njihovo obdobje razmnoževanja se deloma prekriva, čeprav se pri severnih medvedih začne malo bolj zgodaj. Očitvidci so tudi trdili, da so taki grizliji lovili celo tjunlne, kar je sicer značilno za severne medvede. Severni medvedi in grizliji se sicer uspešno pariyo v umetnih razmerah – v živalskih vrtovih in celo njihovi potomci so plodni. Uplenitelj je za vodnika in licenco za lov na severnega medveda plačal 50.000 \$. Vendar so ga po uplenitvi seznanili z možnostjo kazni 1.000 \$ in do eno leto zapora ter z odvzemom trofeje, ker je možnost, da je uplenil medveda, za katerega ni imel dovoljenja. Po končanih genskih analizah so tako možnost zavrnili, sedaj pa načrtujejo, da bodo uplenitelju trofejo vrnili.

(NBC Internet)

ZDA: Potem, ko smo že poročali o triletnem moratoriju na lov na grizlije v zvezni državi Alberta, je zelo velika verjetnost, da bodo po nekaj desetletjih ponovno dovolili lov na grizlije v okolici Yellowstonskega narodnega parka v zvezni državi Wyoming. V ZDA je od leta 1975 grizli uvrščen na listo ogroženih živalskih vrst. To velja tudi za območje narodnega parka Yellowstone, kjer je še pred 100 leti tedanji predsednik T. Roosevelt uplenil grizlija. Sedaj se številčnost grizlijev na tam-

Foto: Foto Spring - MB

Severnoameriški rjavi medved grizli (*Ursus arctos horribilis*) pri lovu lososov

kajšnjem območju stalno povečuje, približno 4 do 7 % na leto. Sedanjo številčnost ocenjujejo na približno 650 živali, tako da že načrtujejo umik grizlija z liste ogroženih živalskih vrst in ponovno dovoljen omejen ter nadzorovan lov v okolici parka, kjer grizliji na zasebnih površinah, predvsem na domači živini, povzročajo čedalje večjo škodo.

(Jagen Weltweit, 2/2006)

Nemčija: Na Bavarskem so po več kot 170 letih ponovno ugotovili prisotnost rjavega medveda, ki je prišel iz sosednje Avstrije. Pred tem so predvsem sprehajalci v okolici Salzburga nekajkrat videli medveda, domnevno mlajšega samca, ki je potem pot nadaljeval na sosednjo Bavarsko. Medved je povzročil veliko preplaha med prebivalci, naredil je tudi nekaj škode na drobnici in uničil nekaj čebeljih panjev. Zaradi velikega strahu pred medvedom je bavarski minister za okolje izdal posebno dovoljenje za odstrel medveda, potem ko so ga skušali tudi odloviti. Na območju Garmisch-Partenkirchna so celo po radiu opozarjali sprehajalce pred nevarnostjo medveda.

(Jäger Internet)

Nemčija: V zvezni deželi Brandenburg od novega leta velja obvezno nošenje signalnih oblačil (brezrokavnik ali jakna) za vse udeležence skupnih lovov. Pred tem je bila uporaba takih oblačil obvezna samo za

gonjače, medtem ko so lovci na stojiščih lahko nosili samo signalne trakove za klobuki. Akcija za večjo varnost na skupnih lovih podpira tudi deželna lovska zveza. Uspeh pri lovu zato ne bo nič manjši, saj številne raziskave iz ZDA in Skandinavije potrjujejo, da dlakasta divjad vidi ta spekter barve kot nekakšno sivo barvo.

(Jäger Internet)

Madžarska: Leta 2005 so v tej državi uplenili naslednjo divjad, katere trofejni deli so bile tisto leto ocenjeni kot najmočnejši: jelen (245,33 CIC-točke), damjak (215,24 CIC-točke), srnjak (205,92 CIC-točke), muflon (228,85 CIC-točke), divji prašič (135,80 CIC-točke).

(Wild und Hund, 9/2006)

Nizozemska: Neka družina v tej državi je morala plačati kazen 80 EUR, ker naj ne bi imela ustreznega prijavljenega psa. Ko je nadzornik pozvonil na vratih, se je iz hiše zaslislal pasji lajež, na podlagi česar je nadzornik sklepal, da imajo v hiši še vedno psa. Po pritožbi so uspeli razjasniti, da lajež ne prihaja od psa, temveč od elektronskega zvonca, ki omogoča predvajanje kar 15 različnih načinov lajanja. Še bolj zanimivo pa je, da se je popolnoma enak primer zgodil isti družini že enkrat poprej.

(Wild und Hund, 9/2006)

ZDA: V zvezni državi New Jersey, kjer je največja gostota črnih medvedov (bariba-

lov) v ZDA, so v minuli 6-dnevni sezoni lova na to vrsto medveda uplenili 298 živali. Čas lova je bil praktično še krajši, saj so se že četrti dan začeli pojavljati močni snežni meteži, ki so praktično onemogočili lov. Direktor pristojnega državnega organa za okolje Martin McHugh je ob tem izjavil, da za uspešno upravljanje s črnim medvedom ni druge možnosti, kot je lov. K 298 uplenjenim črnim medvedom je treba prišteti še 93 medvedov, ki so bili povoženi ali pa intervencijsko ustreljeni zaradi ogrožanja varnosti in premoženja ljudi. Zaradi velikih pritiskov naravovarstvenikov so leto poprej lov na črne medvede prepovedali, posledica je bila 756 registriranih primerov ogrožanja ljudi, 74 črnih medvedov pa so morali interventno ustreliti. V tej zvezni državi številčnost črnih medvedov sicer ocenjujejo na več kot 1.600 živali.

(Pirsch, 9/2006)

Nemčija: Kuna belica (*Martes foina*) je v mestu Greifswald v zvezni deželi Vorpommern v transformatorski postaji pregiznila električno napeljavo napetosti 20.000 V, zaradi česar sta nastala kratek stik in požar. Zato je približno 15.000 gospodinjstev ostalo brez elektrike, samo v transformatorski postaji pa je bila škoda ocenjena na več kot 300.000 €. Požar so morali pogasiti gasilci.

(Pirsch, 9/2006)

Pripravil: mag. Janko Mehle

Razveljavljen »svetovni rekord« za rogovje navadnega jelena

Limassol – Budimpešta; 5. maj 2006

Na zaključku zasedanja 53. generalne skupščine Mednarodnega sveta za lovstvo in ohranitev divjadi – CIC, ki je bilo 5. maja v Limassolu na Cipru, so prisotni enoglasno sprejeli posebno izjavo (deklaracijo), v kateri je zapisano, da je neetično razglasiati rekorde trofejnih delov odstreljene divjadi, ki se je razvijala v nenaravnih razmerah. Vse takšne vrhunske nenaravne trofeje morajo biti in bodo razveljavljene. Na zasedanju generalne skupščine je sodelovalo 22 nacionalnih lovskih delegacij in vladnih predstavnikov različnih držav ter tudi veliko znanstvenikov iz 42

Vir: arhiv CIC

neralne skupščine CIC. Dvignila je svoj glas proti »umetnim« trofejam, kar po njenem mnenju ni združljivo s poštenimi načeli trajnostnega lova. Zato je ministrica Rauch-Kallatova zahtevala, da CIC takoj zavzame jasno stališče proti kakršni koli obliki »maniji po rekordih« pri lovu in naj razveljavi vso tako imenovano prakso »daj in vzemi«.

Pripis:

Veljko Varičak (Slovenija), častni predsednik komisije CIC za razstave in trofeje, je glede deklaracije povedal, da je osebno odklonil svojo prisotnost pri ocenjevanju tega jelenjega rogovja in da je že pred omenjenim ocenjevanjem opozoril predsednika Lovske zveze Bolgarije, prof. dr. **Christa Mihaylova**, da je treba natančno preveriti izvor uplenjenega kapitalnega jelena. O tem je obvestil vodstvo CIC in neposredno pred 53. zasedanjem generalne skupščine CIC predlagal tudi direktorja za stike z javnostjo **Kaiu Wollscheidu**, da bi bilo treba v okviru CIC sprejeti sklep, ki bo omogočal naknadno preverjanje izvora uplenjene trofejne divjadi. Zato je mogoče sklepati, da je bila deklaracija sprejeta tudi na Varičakovo pobudo. – op. uredništva Lovca

Po: CIC PRESS Release – **B. Leskovic**

Vir: arhiv CIC

Sporni jelen je bil vzrejen v neki obori v Alpah in nato naknadno odpeljan v Bolgarijo, kjer ga je odstrelil lovski gost.

nih podatkov uradno razveljavljen svetovni rekord.«

Razlog za razveljavitev je temeljil na naslednjem citatu: »Medtem smo dobili popolno evidenco in vse dokaze, da je bil ta jelen dejansko vzrejen v manipulativni obliki ter v nasprotju z naravnimi razmerami za njegovo vrsto.« Lovec uplenitelj, ki je dotlej verjel v pošten lov v Bolgariji, je dokončno izgubil zaupanje, saj je bil grdo ogoljufan.

Izjava CIC je upoštevala tudi posebno mnenje in apel njene ekselence **Marie Rauch-Kallat**, ministrice za zdravje Republike Avstrije, ki se je tudi udeležila zasedanja ge-

dežel. Povod za tako deklarativno izjavo in razveljavitev svetovnega rekorda jelenjega rogovja je bilo rogovje jelena (*Cervus elaphus*), ki je bil lansko lovno sezono odstreljen v Bolgariji in ki so ga razglasili za »svetovni rekord«. Sodeč po naknadnih informacijah, ki jih je zbrala komisija CIC, je bil jelen vzrejen v neki alpski obori ter prepeljan v Bol-

garijo, da bi ga »uplenil« nemški lovski turist.

Na Cipru je komisija CIC Razstave in trofeje pripravila deklaracijo, v kateri piše: »Meritve rogovja jelena, ki je bilo opravljeno 3. decembra 2005 v Traunretu v Nemčiji in ki jih je opravila ad-hoc CIC ocenjevalna komisija ter jim prisodila 278,03 CIC točke, je zaradi teh naknad-

International Council for Game and Wildlife Conservation
Conseil International de la Chasse et de la Conservation de la Faune
Internationaler Rat zur Erhaltung des Wildes und der Jagd

53rd General Assembly
1 – 5 May 2006, Limassol, Cyprus

DEKLARACIJA

1. CIC graja vsakršno neetično manipulacijo z lovno divjadjo v povezavi s pridobivanjem rekordnih trofej.
2. CIC daje vso podporo poštemu lovu v loviščih.
3. CIC apelira na vse lovce in lovška združenja, naj nasprotujejo in preprečujejo vsa neetična, manipulativna dejanja v svojih okoljih.

Polna luna se je dvigovala, nebo je bilo brez oblčka, vse polno zvezd je migotalo, na obzorju se je rdečkasto nebo stikalo z rumeno posušeno travo širnih Pamp.

Na brezmejnem polju se je paslo na stotine glav jelenjadi; videl sem samo njihove hrbte. Od časa do časa je kakšen jelen dvignil glavo, da sem na obzorju zaznal silhueto mogočnega rogovja. Že četrto noč po vrsti sem sedel na preži. Luna je polno svetila, čarobna noč je dihala okrog mene; daleč naokrog ni bilo nobenega naselja. Mojemu lovskemu spremljevalcu, ki je imel pripravljeno baterijo, je glava počasi klonila na prsi, ko je padal v globok dremež. Pod prežo je bil eden redkih izvirov na tistem koncu argentinskih pamp. Daleč naokrog ni bilo nobene tekoče vode in divjad se je tja hodila napajat. Prav glasno je prišla skupina jelenjadi, za katero je prirukal jelen, saj je bila prav tedaj paritev na višku. Videl sem mu skoraj do konca grla, ko je odprl svoj gobec, obrnil glavo proti meni na preži in močno, na glas oznanil, da so košute in junice okoli njega samo njegove. Moj spremljevalec je trznil iz sna in njegova glava je spet stala pokonci na vratu. Stranski jelen se je na robu sence prav potihoma obrnil in se brez šuma pomaknil v goščavo, upajoč, da bo lahko izkoristil trenutek nepazljivosti starejšega tekmeca.

Luna je svetila prav tako kot pri nas, a videlo se je bolje zaradi čistejšega zraka, saj je Argentina izredno redko poseljena dežela. Nekaj majhnih prašičkov je brez reda priteklo k mlaki in kruleče brodilo po kalužni vodi. Pili so in stikali za priboljški v blatu. Mama svinja na robu sence je z visokim rilcem kontrolirala dogajanje v bližini in skrbela za varnost svojih malih. Končno je tudi ona izstopila, na hitro posrebrala malo kalužnice in dobro se je slišalo, kako čofota po mehkem in lep-ljivem blatu. Naposled je zbrala svojo mladež in organizirano so zapustili z luno osvetljeni prostor. Spet je zavladala tišina, zapihljal je rahel vetrič in ohladil moje razgreto telo, saj je bila noč vroča: sedel sem samo v srajci.

Nenadoma sem zaslišal strašen krik za mojim hrbtom, ki je zarezal v tiho noč in me pognal na noge. Obrnil sem se za 180 stopinj, puška je bliskovito poletela k licu. Spremljevalec je z baterijo posvetil v smeri nočnega krika in v soju luči sem zagledal dvojne smaragdno zelenih oči, ki so gledale v mojo smer. Pomeril sem mednje in sprožil. Ogenj, ki je siknil iz puškine cevi, mi je za trenutek odvzel vid. Šele

Foto: Fot Spring - MB

Puma iz argentinske Pampe

ŽIVO BOBIČ

čez čas sem začutil, kako so se mi začeli dvigovati lasje, ko se je divji krik pume na lovu razpotegnil po umirjeni nočni preriji. Nato je za trenutek vse utihnilo in obmirovalo, potem pa so se postopoma vsa živa bitja v strahu za svoje življenje in varnost obrnile stran od krika in stran od poka puške ter si poiskala kakšen skriti kotiček.

Tišina in huda napetost sta kot nočna mora obviseli nekje v zraku in vsi smo prisluhnili, kaj se bo zgodilo zdaj. Napeto smo pričakovali prvi zvok ali šum, ki nam bo izdal, kdo jo je skupil ali kaj se bo zdaj zgodilo. Tišina je še kar visela v zraku in adrenalinski šok me je počasi mineval. Gomazenje po hrbtu je tudi ponehalo in lasje so se zopet prilegli ob glavo. Spet sem bil v sedanjosti ...

No, zdaj je bilo treba pogledati, kaj je povzročila krogla. Je morda pok puške samo prestrašil prebivalce nočne pampe, je krogla utrnila življenje ali je samo ranila telo, ki sedaj bije boj za preživetje ... Spremljevalec je hotel kar takoj s preže na tla, pa sem ga zadržal še naslednjih pet minut. Premišljeval sem, kako mi je uspelo v delčku sekunde vstati, se obrniti okoli svoje osi, dvigniti puško, pomeriti med dva svetleča smaragda in tako hitro sprožiti. Nikakor nisem pričakoval, da bo puma, ta velika gibka in nevarna ameriška mačka, prišla za moj hrbet. Še vedno mi ni bilo jasno, zakaj je izpustila tako grozen in glasen krik, da mi je kri v trenutku zaledenela v žilah. Potem sva se le počasi spustila na tla in se previdno odpravila na nastrel.

Noč je bila temna, luna ni več osvetljevala zemlje, le svetlobni stožec baterije je rumeno poplesoval po visoki travi in nizkem grmovju. »Hej, dovolj bo,« sem pokazal spremljevalcu, ko sva bila približno na mestu, kjer se mi je zdelo, da bi morala stati puma, ko sem streljal. V trdi temi se res nisem želel soočiti s to veliko, morda le ranjeno mačko, ki je nevarna tudi človeku. Raje sva odšla do avta in se, bilo je že v drugi polovici noči, odpeljala do naselja, kjer sva zbudila vodnika psov. Ta je iz pesjaka takoj pripeljal dve veliki argentinski dogi. S seboj je vzel še enega pomagača. Vsi skupaj smo se vrnili na nastrel, kjer sta psa izredno leno in počasi, kot bi nam zamerila, da smo ju zbudili tako zgodaj, brez očitne volje in kot bi se tudi onadva

gorovja na severu Amerike proti jugu do Alberte in Britanske Kolumbije, prek Oregona, Kalifornije, Teksasa, areal prehaja v Srednjo in Južno Ameriko vse do Patagonije. Najbolj priljubljen habitat te velike mačke so planinska območja, stepe, gosti sestoji listnatih gozdov, pašniki, puščave in celo močvirja. Je pretežno ponočnjak. Pume so znane tudi kot dobri plavalci. Njihov plen je raznolik in je v tesni povezavi s habitatom, kjer živijo, zato se hranijo z značilnimi živalskimi vrstami, kot so: navadna jelenjad, losi, divje in domače ovce, koze, konji, krave, ježevci, kunci, veverice, rakuni, kojoti, huemuli, gavanaki, pekariji, agutiji, opice, mravlinčarji, pampski jeleni, močvirski jeleni, puduji, tapirji, broketi, podgane, miši, lovna perjad in perutni-

površine, visoko grmovje in manjša drevesa, ter namesto krav in konj tam goji divjad. Večina od 4.000 glav navadne jelenjadi živi prosto v gozdu, pasti pa se prihajajo na prostrane krmne njive, urejene sredi gozdnih površin, ki so namenjene izključno divjadi. Tako divjad privabijo iz gozda tudi lovci na ogled. Gospodar ima dve obori z jelenjadjo. V eni goji okoli 700 plemenskih jelenov, izmed katerih vsako leto odbere tiste z najboljšo zasnovo za naprej, za pleme, in jih spusti v gozd, trofejno slabše pa pošlje v klavnico in njihovo najkakovostnejše meso izvozi v Evropo. Vsem jelenom v obori poreže rogove – panti še v mahu, da se med rukom ne bi pobili med seboj. Takšno rogovje prodaja naprej v Korejo in na Japonsko, kjer kot afrodiziak dosega izredno visoko ceno. Si predstavljate, kakšen koncert sem poslušal v bližini obore prav v času jelenjega roka, ko se je oglašalo 700 spolno vznemirjenih jelenov, saj je bilo v sosednji obori približno 1000 košut za nadaljnji razplod. Samo žičnata ograja jih je ločila – in kar mislim si, kako so se počutili jeleni.

V lovišču je bila kot lovna divjad še: črna - svedrasta gazela, štiriroga ovca, divja koza, vodni bivol, puma, divji prašiči, navadni (rdeči) jelen, muflon, damjak in sika jelen.

Argentina je ogromna dežela; dežela neskončnih možnosti in izzivov, kjer so ljudje izredno prijazni in gostoljubni. Priseljenci so zelo delavni, domačini pa so nekako lenobno flegmatični. Vsi pa pozorno spremljajo slabo argentinsko politiko in neuspešno gospodarstvo, kjer izkoriščajo delavne in podpirajo nedelavne ljudi. Svobodni argentinski gauči, podobno kot poznamo kavboje v S Ameriki, ki so jim bili konj, nož in brezmejna svoboda edina lastnina, so postali fizični delavci na estancijah bogatih posestnikov. Civilizacija vidi v materialni dobrini ves cilj življenja; proizvaja sužnje denarja in ovira sleherni razvoj notranjega življenja. To je pekel za uboge in zaslužnjene delavce. Verjetno bo satanska civilizacija nekega dne tudi uničila samo sebe. Ljudje značajske niso slabi, pač pa so bolni od svojstvene civilizacije.

Argentinski tango je nastal prav tam, v širnih prostranstvih, ko so stranke v bordelih čakale na usluge lepih in darežljivih, za denar kupljenih dam. Šele mnogo pozneje je tango prišel tudi na dvorišča domačinov in dandanes je povsod dobrodošel ples, poln erotičnega naboja. Duševni mir, širina misli in brezmejna svoboda gibanja so kakovosti življenja ljudi v argentinski La Pampi.

Foto: Z. Bobič

Argentinska pampa, kjer lastnik goji veliko čredo navadnih jelenov, pretežno zaradi pridobivanja panti (rogove jim porežejo še v mahu), ki se dobro prodaja na Japonskem in v Koreji.

malo bala, medlo tavalala po nizki in bodeči podrahti.

Na našo srečo puma ni ležala daleč, saj jo je z nastrela virglo le nekaj metrov nazaj, kjer se je le še umirila. Moja krogla ji je preluknjala lobanjo natančno med obema očesoma. »Strel, vreden Rajmonda Debevca!« sem si mislil. Prav ponosen sem bil nase, celo malo domišljav, ker sem se zavedal, da mi verjetno prav kmalu ne bi uspel še en tak strel.

Občutek dobre volje, prijaznost, iskreno lovsko prijateljstvo in želja pomagati je prevečala nas, lovce, ko je v deželo spet prišla zora, ki je nekako brizgnila v žerjavici podobni rdeči svetlobi. Moji južnoameriški lovski spremljevalci, domorodci, so bili zelo prijazni in ustrežljivi, lahko pa rečem tudi visoko lovsko strokovni; vsak je umirjeno opravljal svoje delo.

Gorski lev, puma ali kuguar (*Profelis concolor*) je razširjen od Skalnega

na. Pume jedo tudi jagode, trave, ribe, in včasih mrhovino in žuželke. Populacijski status pume je v glavnem stabilen, v območju Patagonije pa je zaznavno opazno dokajšnje povečanje populacije. Telesna teža pume je različna, spet odvisna od habitata, in se giblje od 67 pa do 103 kg pri samcih, dolžina telesa je 105 do 196 cm. Največja znana starost je 18 let (seveda ne v naravi!).

Svoje bližnje srečanje s pumo sem doživel v južnoameriški Pampi kot lovski gost v največji in najbogatejši pokrajini Argentine, ki je predvsem poljedelsko usmerjena in kjer redijo večino od 56 milijonov glav govedi, kolikor jih imajo v deželi. Estancija ali hacienda (posestvo), na katerem smo prebivali med lovom, meri 20.000 ha in je največje med preostalimi, ki v povprečju merijo le okrog 1.500 ha. Posebnost omenjenega posestva je tudi v tem, da je lastnik obdržal gozdne

FRANC ČERNIGOJ

Brv nad veko

»Bodisi živimo po naključju in umiramo po naključju ali pa živimo po načrtu in umiramo po načrtu.«

(Thorton Wilder: Most svetega kralja Ludovika)

Pred mnogimi leti sem prebral knjigo Thortona Wilderja Most svetega kralja Ludovika¹. Vsebinsko sem skorajda pozabil, v zavesti pa mi je ostalo sporočilo knjige, kakor se pač iz časovne oddaljenosti spominjam, da sem ga razbral: Naključja usodno združujejo ljudi, usode nas vseh so njih posledica.

Naključja?

Dobro poldrugo desetletje sem lovec; na Idrijskem. Od drugod sem prišel – po naključju? – med tamkajšnje lovce in spoznal tudi Vladimirja Kobala, Jakoba Rupnika ... In Lovra Bonča.

Prav letos si na pleča devljejo osmi, polosmi in sedmi križ. Tudi to naključje bodi povod, da njih portrete spnem v tale zapis.

Združuje pa jih še mnogo več: vsi trije so lovci. To pa je določeno naključje ...

I. GOZD, DVANAJST RAZBOJNIKOV IN EN STARČEK

Gozd ...

Gozd so drevesa, je gozdna podrast in so gozdne živali. Tudi ptice sodijo zraven. In gozdne rože na sončnih jasah, v senčnih gajih.

Gozd je jesenska megla med drevjem, so deževja, jarka luč dneva v oktobru in gluha tema novembrske noči. So glasovi v noči in ranem jutru, so zvoki visokega poletnega dne in mraka v večeru.

Gozd je gosto življenje gozdne prsti, splet korenin in koreninic med kamni, je spletnje vej v nebo.

Gozd je veličastna groza umiranja in silna moč novega rojstva.

Je davnina, je včerajšnji dan in je jutri; ta in oni kdaj pa kdaj v njem razbere

sled davnine, slutnjo prihajanja in odhajanja ...

Kaj v sebi skrivajo naši gozdovi ...

»Tu je pokopan ruski partizan,« mi je gor za Križno Goro, pod Črtežem, pokazal jačko med bukvami Kalarjev Branko. »Mladenič, še ne dvajsetleten. Aprila, petinštiridesetega leta, v zadnji nemški ofenzivi, se je to zgodilo. 'Winter ende' so poimenovali tisto ofenzivo. Ja, konec zime, ki je namesto novega življenja prinašal smrt in razdejanje ...

Ruski partizanski bataljon iz Gradnikove brigade se je med eno in drugo bitko ustavil tu blizu, Pri Jošku. Vsega hudega je bilo preveč in mlademu Rusu so popustili živci. Strašen strah se je naselil vanj, tresel se je po vsem telesu in zgubljeno gledal. S spremljevalcem so ga poslali v partizansko bolnico Pavlo, v krekovski grape, a fanta sta prišla le do tu ...

Ko sta se povzpela sem gor pod Črtež, sta spodaj, od Majerije gor, zaslišala nemško govorjenje. Bolni mladenič se je začel tresti in na glas blesti. Spremljevalec ga ni mogel umiriti. Bal se je, da bi ju bolnik s kričanjem izdal. Kaj tedaj? Streljati ni smel, strel bi Nemcem povedal zanju. Je zagrabil metrsko poleno s skladovnice zraven oglarske kope in tovariša udaril po glavi.

Lado Kobal

Kar tu so ga potem pokopali, ubogega fanta ...«

Zgodba me je zadela v živo. Kaj vse v sebi skrivajo naši gozdovi! Koliko usod je zasulo v mnogih letih, desetletjih in stoletjih odpadlo listje ...

‘Le kdo je jokal za tabo, mladenič iz daljne dežele ...’

Na mladeničev grob smo postavili akacijev križ. Izrezljani Kristus na njem ima na desnici po pravoslavno stegnjene prve tri prste: v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha. In amen ...

V trdo akacijevino smo vžgali:

*Le kdo je jokal za tabo,
mladenič iz daljne dežele!
Bogve, bogve, bogve ...*

Duhovnik je grob blagoslovil in sklenil z mislijo: »Naj ta blagoslov velja za vse, katerih življenja so se stekla med kamne v prst teh gozdov in jim ne vemo imena ...«

‘Dvanadcat razbojnikov ...’

S prijateljem in lovskim tovarišem **Vladimirjem Kobalom - Lodom** sva se v začetku enega od križnogorskih oktrobrov tam mimo po ovinku vračala iz Kalarjeve doline, z lova. Grob ruskega mladeniča je bil poln ospelega listja, vedno bolj polnega šelestenja. Ustavila sva se. Povedal sem mu zgodbo, v skopih besedah, kot bi s palico pošaril po zametu suhega listja. Lado je molčal. Oba sva molčala. Tudi gozd je molčal.

Potlej pa – kot bi se počasi začela premikati gozdna prst, se iz njegovih prsi dvigne mogočen glas. Vzpenja se kvišku, med že skoraj obletele veje bukev. Orumeneli listi vztrepetajo. Skozi krošnje zaveje piš in jih utrne proti tlom. Lado pa poje, kot iz zemlje same vre njegov globoki glas:

*Gospodu Bogu pomolimsja, drevnjuju
bilj vozvestim ...*

... Žilo dvanadcat razbojnikov, žil ataman Kudijar.

Mnogo razbojniki prolili krovi česnih kristian.

Dnjom s poljubovnicej tješilsja, nočju razboj tvoril.

V drugu razbojnika ljutava sovjest

Gospod probudil ...

Prosil on svojih razbojnikov, prosil na bježi tvorit.

Sam Kudijar v manastir ušel, Bogu i ljudam služil ...

Široko umirjen napev iz ruskih

brezmejnih prostranstev še trenutek ali dva trepeti med bukovimi debli, nato ponikne v gozdna tla, med kamne in korenine dreves, v mladeničev grob.

Sporočilo pesmi se me je dotaknilo: Spokorjeni razbojnik gre v samostan in do konca življenja služi Bogu in ljudem ...

Lado in jaz. In gozd. Molčimo ...

Stisnem mu roko. V tišini še malo postojiva ob grobu pod bukvami, nato zabredeva v šumenje obletelega listja. Kar počez, proti jasi na dnu padajočega sveta, tja dol, od koder se je tistega davnega aprila zaslislala nemška govoričica ...

Prav pesem je ...

Prav pesem je Lada pripeljala med lovce. Ko je bil še mlajši, je dosti hodil v hribe, še posebno se je rad znova in znova vračal na Javornik – ne samo zaradi hoje in narave, temveč tudi zaradi črnovrških pevcev, ki jih je srečeval v javorniški planinski koči. »Na Črnovrško me ni vlekel le lov,« mi je nekoč mimogrede povedal, »temveč tudi sproščena družba, pristno in prijateljsko vzdušje, z dušo zapeta pesem ... In vse to sem našel med črnovrškimi lovci tistega časa ... Ej, tako smo včasih zapeli v gostilni Pri Kampelcu v Mrzlem Logu, da so se šipe tresle! Kampelc je bil dober tenorist, stari Šemon je rad pel, Jakob je nekaj brundal zraven, Mirko Lampe pa tudi ni stal zadaj. Prišli so še Renkovi fantje, pa Medvedovi s Strmca, pevci s Križne Gore, godci z Bukovške rovine! Prišla so dekleta od vsepovsod!

To smo peli in plesali, da sem kdaj še zadnji avtobus zamudil in sem moral peš domov ...«

Dosti sva premolčala, marsikaj sva si povedala ...

Že dolgo se poznavata, z Lodom, dvajset let in več.

Že od začetka najinega poznanstva sem vedel, da je lovec, mene pa je že v otroštvu urekel gozd. Tako sem začel zahajati z njim na lov. V meni se je zganelo silno in zavedel sem se, da sem lovec.

Od tistih časov sva v gozdu preživela večere in jutra. Vroče avgustovske dneve in svetle mesečne noči. Dosti sva molčala, še več sva si povedala.

En starček ...

Ob koncu skupnih lovov, na zadnjih pogonih, nam Lado zapoje ‘Enega starčka’. Takrat še tako razgreti besedniki obmolknejo sredi glasnega govorjenja. Lovska družba otpne v poslušanje. Zdi se kot prizor iz Trnuljčice: roke sredi gibov obstanejo, oči priprte, dih zadržan ...

Ko izzveni še zadnji čisti zvok, vstane šum mnogih besed, glasnih kretanj in odčaranih glasov.

Lado pa se srečno smehlja ...

II. PRI GUZELJU V IDRIJSKI BELI

Jakoba Rupnika iz Idrijske Bele lovci od blizu in daleč poznamo kot Jokla ...

Jakob Rupnik

Bela. Idrijska Bela ...

Od kod imena vseh ‘Bel’ po Sloveniji, krajev in voda? Je starodavna indoevropska beseda ‘bhel’ (‘sijoč, bel’) prazvor njihovega poimenovanja?

Res ‘sije’, Idrijska Bela, četudi je to grapa, temačna in globoka. Sije v neukročeni lepoti strmih bregov, v dno padajočih. Spodaj, čisto na dnu, je vode tok; peni se v brzicah in res je – *bel*, radoživi gornji tok reke Idrije.

Med Lajštom, kjer se neugnana Belca zlije z Idrijco, in Fežnarjem, kjer skalnata bregova dveh planot strugo mlade reke spet stisneta v globoko sotesko, se dolina Bele razširi v položne brežine. Sredi ene od njih, na desni strani Idrije, živi domačija Pri Guzelju. V njej biva Jakob Rupnik, ki ga lovci od blizu in daleč poznamo kot Jokla.

Že ko sem bil še zelen lovski pripravek, je v meni vzbudil zanimanje. Ne vem, zakaj. Človek začuti in si ne zna obrazložiti. In čemu tudi bi vsak ‘zakaj’ moral izzveneti z ‘zatojem’ ...

Ja, Jakob Rupnik, Jokl, lovec po rojstvu; Guzeljev iz Bele! Sin znamenitega starega Guzelja, iz še bolj znamenite lovske rodovine Bizarjev, ki je izšla iz Zadloga, o kateri po Črnovrški in Zadloški planoti živi mnogo lovskih in drugih zgodb. A o tem kdaj drugič.

Danes pa se spustimo dol k njemu, v njegovo samoto ...

V tem prostoru so rodovi in rodovi grelji svoje duše in telesa ...

Obiskal sem ga v spremstvu njegovega brata Karola Rupnika - Korla iz Koševnika, tudi lovca, seveda, kakopak, če pa je Bizarjev. Snega krepko čez meter, cesta z Zadloške planote dol podobna stezi za bob, Bela zametena v belo.

Na hodniku prostorne stare domačije so lovske trofeje: rogovja srnjakov in roglji gamsov iz davnih dni ... 'Med njimi so tudi tiste,' pomislim, 'ki jih je stari Guzelj med vojsko zakopal pod kozolcem, da jih ne bi dobili Nemci.' In gledam jih še z večjim zanimanjem.

»Dober dan!« kričiva s Korlom noter v hišo. Nihče se ne oglasi. »Zunaj bo,« presodi Korl. In res ga zagledava, kako prihaja gor proti hiši, prej majhen kot velik, okrogel, rahlo šepajoč, opiraje se na palico, z očali in zvedavim pogledom. Iz vrhnjih prostorov pride njegova žena, dobrodušna, z veselim smehom v očeh.

»Kar naprej! Stopimo noter!« naju povabita v prostorno 'hišo' – v kmečko sprejemnico z veliko zidano pečjo v levem kotu, z okni od dveh strani, mizo v drugem kotu in z res ogromno prostora. 'Ta prostor je narejen za številno družino,' pomislim. 'Še berštat² manjka, oblanci po tleh in sušeč se les nad pečjo, da bi bilo tako kot včasih.'

In še gre skozme, kako so v tem prostoru rodovi in rodovi greli svoje duše in telesa v medsebojni bližini, kako so predli in tkali človeško toplino ob toplo- ti peči, kako so hrepeneli ven iz te grape in se hkrati bali širnega sveta, ki se je začel gor nekje na vrh strme ovinkaste poti proti Zadlogu in tam spodaj, na koncu ozke soteske proti Idriji ...

'V takem se tedaj rojevajo zgodbe,' potihlo povem sam sebi.

In sta jih res začela drobiti, brata Jokl in Korl; previdno sta začela luščiti posamezne dogodke iz luči in sivine spomina.

Na očeta sta se najprej spomnila in na vojskin čas ...

'De bo luoži pasálu, jst griem ...'³

»Mulca sva bila med vojno,« je začel Jokl, »a dobro se še spomnim strahu, ki smo ga užili. Kaj vse smo dali skozi! Ko si zjutraj vstal, nisi nikoli vedel, ali boš zvečer še spal pod domačo streho. Bojo prišli Italijani, Nemci ali partizani? Kaj če se srečajo? Kaj je z bratom Jožetom v partizanih? Kaj je s stricem Jožetom v nemškem taborišču? So še živi?«

»Ja,« je povzel Korl, »ko je bilo očetu v duši najbolj hudo, je vzel lovsko puško in šel na lov. 'De bo luoži tu pasálu, jst griem!' je rekel in se izgubil v samot gozda. Lov mu je pomagal, da se je

malo zgubil in vsaj za nekaj časa pozabil.«

»Se spomniš, kako je bilo, ko so po razpadu Italije v vas prvič prišli Nemci?« je vprašal Jokl brata. »Štirje begunci iz Italije so bili takrat v hiši. 'Nemci grejo!' jih je prva zagledala mati in begunce hitro spravila zadaj iz hiše, da jih niso dobili.«

»Ali pa takrat,« je poprijel Korl, »ko so proti hiši šli Nemci, od druge strani pa partizan. Sestra Anica je hitro skrivaj skočila skozi okno, tekla mimo kozolca in ga opozorila, da se je umaknil.«

»Dobro, da sva še živa,« je za mizo z glasom živo vzplamtel Jokl. »Ti povej, Korl, kako je bilo, ko je v najini postelji razneslo bombo!«

»Ja, res je! Saj od takrat sem napol gluh!«

»Skupaj sva spala, z Joklno, v eni postelji ... Tisti dan je v Belo prišla večja enota italijanskih vojakov, 'parakadutistov'. Ti so bili najhujši – kaznjenci, zločinci, iz zaporov spuščeni in poslani nad partizane. Z mostu čez Belo so v vodo metali bombe, tiste rdeče, paradajzarce smo jim rekli. Vse ribe so pobili. A vse bombe niso eksplodirale, so pa bile naprožene – varovalka je bila sproščena – in zato strašno nevarne; ob najmanjšem udarcu bi lahko počilo. In ko so vojaki odšli, sem eno pobral iz vode. Štirje ali pet otrok se nas je zbralo okoli bombe, glavica pri glavici, in smo gledali, kako je Jokl odvil pokrov in ga privil nazaj. Vsi bi bili lahko tam mrtvi ...

Jokl je tisto bombo odnesel domov in – a je ni, mulc, skril v posteljo, pod odejo! Jaz tega nisem vedel.

Zvečer greva spat. On je ležal na kraju in mi je odgrnil odejo, da bi jaz lahko zlezal čezenj na drugo stran postelje.

Takrat je bomba padla na tla – in eksplodirala! Zabliskalo se je in strašno počilo. Jokla je pred drobci obvarovala posteljna stranica, mene, ki sem stal, pa je zadelo po vsem telesu in me vrglo po tleh. Nič nisem čutil, da bi bil kaj ranjen. V sobo je butnil oče, me vzdignil s tal, me odnesel v kuhinjo in posadil k špargertu⁴. Stekel je nazaj v sobo, gledat, kaj je z Joklom, in gasit goreče odeje. Mene pa je v kuhinji začelo zebsti in tresti. Stopil sem pred vratca špargerta, k ognju, da bi se ogrel. Takrat sem videl, da mi je na trebuhu zrasla velika bula. Drobec bombe mi je prebil trebušno mreno in ven so mi silila čreva. Mama me je položila na mizo in trdo obvezala s povojem za dojenčke.

Kaj zdaj? Kam z ranjenim otrokom? Noč je že, Idrija je daleč, vmes so italijanske postojanke. Oče in mati sta me vzela k sebi, v posteljo. Zgodaj zjutraj

pa je mama šla na italijansko vojaško komando po dovoljenje, da me lahko odpeljejo k zdravniku Hriberniku v Idrijo. Dvakrat je morala do Podroteje, da so ji dali dovoljenje. Izmisli si je zgodbo, kako da je bilo: bombo da so v posteljo podtaknili italijanski vojaki, ki so tisti dan res šarili okoli hiše. Okno najine sobe je bilo v pritličju, samo korak si naredil z griča za hišo in že si bil v sobi. Ne vem, ali so ji verjeli ali ne, dovoljenje za moj prevoz do Idrije so ji dali.

No, dohtar Hribernik mi je rano zažil, meni pa so še po več letih izpod kože lezli drobci bombe. In napol sem oglušel takrat ...«

»Ja, ne moreš verjeti, kaj vse smo med vojno doživeli,« je poprijel besedo Jokl. »Vseglah⁵ je bila tudi takrat očeta sama jaga. Nič ga ni ustavilo. Se spomniš, Korle, ko je brat Jože prišel iz partizanov domov na dopust? Oče pa ga pošlje na srnjaka! Sredi vojne, si moreš misliti!«

Z golimi rokami nad srnjaka ...

»Seveda se spomnim. A pustiva zdaj vojsko! Menimo se raje o lovu,« je obrnil besedo Korl.

»Mene je oče že majhnega jemal s sabo na jago. Ker nisem mogel hoditi, me je del na ramo in me nesel. Moj prvi plen je bil zajec. Imel sem trinajst let. Je dejal oče: 'Bejž počakat tle gor, bo kejšn zajc pršu!' Jeseni je bilo, on ni imel časa.

Že pozno, v mraku, res pricoftá zajec. Ustrelim – pade! Ga prinesem domov, pa mu ni bilo prav, očetu. Foušija lov-ska!

Jokl, pa ti povej, kako si uplenil svojega prvega srnjaka! Tista je komaj verjetna!«

»Ja, res je,« je takoj poprijel Jokl. »Ni bilo ravno po lovskih pravilih, kar sem storil takrat. A kaj hočemo! Na marsikaj se je takrat gledalo drugače ...

Stari oče Bizar, stric Lojze z Male Gore in moj oče so me kot otroka pogosto jemali s sabo na jago, da sem jim bil z očetovim istrijancem za gonjača.

Tudi to je bilo štiriinštiridesetega leta, še med vojno. Trinajst let sem imel.

Gor v Zadlogu smo se dobili neko nedeljo. Mene pošljejo brakirat. Z vrh Kroga proti Velki rovnji.

V žepu sem imel pripraven fouč⁷, ki sem ga dobil v italijanski vojaški sanitetni torbi. Tiste robe je bilo dosti po razpadu Italije.

Počasi poganjam proti stojiščem, se zdaj pa zdaj ustavim in poslušam. Tudi streljali so nekaj, a niso nič pobrali, kot sem videl kasneje.

Kar zaslišim, da nekaj šari gor proti

meni. Hitro se skrijem v praprot in čakam, kaj bo prišlo. Srnjak je bil! Gre gor proti, vse bliže in bliže ... Ko je ob meni, skočim pokonci! Kar v zrak ga je vrglo, tako se je ustrašil! Butne vstran, med eno smreko in bukenco, in se ujame v veje. Nič ne pomislim takrat, kar vržem se nanj, kot ris, ga zgrabim za roge in spravim podse na tla. Žival se poskuša rešiti, jaz pa trdno držim in tako se drsava dol v dolino. Nekako sem iz žepa potegnil tisti italijanski nožič in sem mu prerezal vrat. Čisto moker je bil, jaz pa tudi ...

Zdaj, kaj s srnjakom? Živali takrat še nisem znal očistiti in sem ga kar celega stlačil v nahrbtnik.

Jagri so me seveda čakali, me klicali, se jezili in skrbeli, kod hodim. Potem pa zagledajo, da se praprot uška⁶ dol proti njim, in nad praprotjo srnjakove noge, v zrak obrnjene! Niso mogli verjeti, jaz tudi ne.

Ko so ga drli, so videli, da je bil že prej streljan s šibrami. Ja, takrat se je srnjak streljalo s šibrami, nularcami; tudi 'pp' se jim je reklo. Mogoče tudi zato ni imel prave moči in sem ga lažje obvladal.«

Lisice ...

»Tudi lisice smo hodili otroci ponoči čakati!« se je spomnil Korl. »To pa ni prijetno, otrok težko zdrži na mrazu. Zato je oče pošiljal čakati vsakega po eno uro. Gor za hišo smo imeli mrhovišče. Smo razmetali kose godnega mačjega mesa, takega, da je imelo že močan duh in se je že prav vleklo. Dobro je, če se koščke mesa razmeče, je lepo videti, ko lisica teka od enega do drugega! Če pride še ena, se začneta klati in ravsati za meso. To je lepo gledati!

Tako jaz enkrat čakam in zaspiš ... Bumf! me zbudi strel. Butnem pokonci in vidim očeta, ki je pravkar streljal lisico. Je prišel gledat, kako da me ni tako dolgo dol, in je zagledal lisico na mrhovišču. In je kar ustrelil, ne da bi me prej zbudil. Madona, me je vrglo pokonci!«

»Ja mene je lov na lisice zagrabil štiriinšestdesetega leta,« se je spomnil Jokl, »ko je bila strašna poledica. Vse je bilo gladko, svetlo, da nisi mogel narediti niti koraka brez krapšev⁸. Nekaj prečudnega je bilo takrat. Ob božiču je zamrznilo in je držalo celo zimo, do konca februarja. Dosti srn in gamsov je zdrsnilo v grapo in si ni moglo pomagati, lisice so pa klale. Že podnevi so prišle v grape in trgale še žive živali. Kar je srnjadi ostalo, je imelo žulje na kolenih od plazenja, saj žival ni mogla hoditi poistem ledu.

Takrat me je obsedla prava strast za

lov na lisice! Samo da je bila bukvenica pa par vej na njej, pa sem ob večerih stal tudi po štiri ure gor in čakal lisice, ki so hodile trgat poginulo srnjad. Štirinajst sem jih tisto zimo ...«

Medved se postavi na zadnje noge in zarjove, da mi je srh šel po telesu ...

»Še tole bom povedal, kako sem medveda uplenil,« je po premolku rekel Jokl.

»Tu, dvesto metrov od doma, sem naredil mrhovišče za lisice. Februar je bil, sedeminsedemdesetega leta.

Smo tisto zimo hodili v gozd sekati smreke za trame, da bomo kozolec obnovili. S sinom Brankom se vračava domov, lep dan je bil. Pa pogledam proti mrhovišču in glej! Sneg je črn od razkopane zemlje! Greva bliže – medvedje sledi!

Zvečer sem že med vejami jablane tam blizu. Noge si zavijem v odejo in čakam. Oče pa gleda skozi okno. Ni zdržal, da ne bi ...

Luna sveti, oblaki jo zagrinjajo in odgrinjajo. Zagledam, kako medved prihaja proti meni ... Oče ga je od hiše sem videl prej kot jaz. Čakal je, da bo počilo. Nič. 'Kaj da ne poč! Da se ni kaj zgodilo!' je bil ves nestrpen.

Jaz pa nisem mogel streljati. Medved se ni in ni tel prav postaviti. Grebel je po mrhovišču, prebiral in godrnjal. Vsakokrat, ko je z zobmi odtrgal kos mrhovine, je obrnil glavo v levo. Kaj če bi ujel tisti trenutek, ko obrne glavo in bi ga zadel za uho?! Bo, kar bo! Dobro pomerim, počakam, da je spet nagnil glavo, in pritisnem. Medved pade, obmiruje trenutek ali dva, pol pa se postavi na zadnje noge in zarjove! Kar srh mi je šel po telesu. Nato pade in otepa z nogami.

Malo sem počakal. Medved se umiri, jaz tudi, in – da bo bolj gotovo, ustrelim še enkrat.

In bila je tišina. Oblaki so prav takrat zakrili luno in skoraj mi je bilo malo tesno pri srcu, čeprav sem bil blizu doma.

'A si ga?' zaslišim pod sabo očeta. Ne videl ne slišal nisem, kdaj je prišel.

Trdno sem se držal, ko sem lezel z jablane, zakaj tresel sem se po vsem telesu. Pa ne od mraza, tudi če je bilo mrzlo ...«

Odgovorila mi nista, ne Korl ne Jokl ...

Tako sta drobila svoje spomine brata Korl in Jokl – Karol in Jakob, Guzeljeva iz Idrijske Bele, tistega belega zimskega dne. Kot voda spodaj v strugi Idrijce so tekle in se prelivale njune zgodbe. Umirjeno po blagi brežini, poskočno in igrivo čez skalne skočnike, počasi pretikajoče se skozi obvodno rastje.

A nam, ob peči, kot da se je ustavil čas. Molčali smo in poslušali vase.

»Korl, Jokl,« ju po premolku vprašam, »ali si lahko zamišljata svoje življenje brez lova?«

Začudeno sta me pogledala; kot bi se zdrznila, se mi je zdelo. Prav tisti trenutek iz kuhinje vstopi v izbo gospodinja s polnim peharjem jabolk. »Letos so se dobro ohranile,« reče s toplim glasom in jih postavi na mizo.

V hiši je zadišalo po starožitnih jabolkih in rodovitni jeseni. Trije lovci smo se zazrli vanje in se spogledali čeznje; kot bi se sadeži na toplem orosili, se mi je zazdelo.

Odgovorila mi nista, ne Korl ne Jokl. Bilo pa je tudi neumno, to moje zadnje vprašanje. Kot bi kmeta s teh samotnih kmetij vprašal, ali bi lahko živel brez svoje zemlje okoli hiše, brez gozda v bregu in živali v hlevu ...

III. LOVRO BONČA - KOTENSKI IZ ZADLOGA

Po starem so bili raubšiči ...

Lovro Bonča

Povsod, kjer so ljudje živeli v vsakdanjem stiku z naravo, se vsak dan srečevali z divjadjo in hkrati živeli v pomanjkanju, so lovili na črno, raubšičali so pač.

Nekateri raubšiči so skozi malo verjetne lovske zgodbe postali prave legende.

Pred dobrimi petsto leti se je v Kot, na rob Zadloške planote nad Idrijsko Belo, naselil prvi Bonča in si postavil bajto prav tam, kjer kotenska domačija stoji še dandanes.

Priimek Bonča je menda italijanski. Tam v Italiji da je vas, kjer se vsi pišejo tako. Vsakih pet let se zberejo Bonče z vsega sveta. Enkrat v Italiji, drugič v Sloveniji.

Franc Bonča - Kotenski iz Zadloga je bil raubšic, da malo takih. Raubšic od hudiča! Tudi zaprli so ga večkrat zaradi divjega lova, a odjenjal ni in ni. Še pod Avstro-Ogrsko je bilo to.

Feštar⁹ Kreč iz Idrije ga je dobil, ko je streljal na lisico. V Sušni dolini, na koncu njive. Kar znajde se tam pred njim, ven iz grma se vzame ...

»Flinto mi boste dal,« mu reče. Kotenski mu jo res da. »Nikoli več je ne boste imel!« mu še reče. – »Zastran vas kadar bom tel!« mu odgovori Kotenk, zgrabi dedca, pa je gozdar imel čez sto kil, on sam pa je bil v život bolj švahoten, ga vrže na tla, mu vzame obe puški, svojo in njegovo. Potlej ga je še pretepel in ga pustil ondi ležati; puški pa je skril v posebej pripravljeno skri-vališče.

Drugi dan pridejo žandarji ponj.

»Kje imate puške?« – »Tu pa tu sem jih skril!«

In jih žene kazat neko drugo luknjo v meji, ki je bila seveda prazna. »Tu noter sem jih del!« se je pridušal. »Ni jih več, eden jih je vzel.«

Kaj so mu hoteli! Na sodnijo so ga gnali in je dobil šest mesecev zavora.

Zaprto je bil v Idriji, na gradu. A samo v zimskem času. Poleti so ga spustili, zaradi dela na kmetiji.

Ni mu bilo sile, v zaporu. Počival je, drva sekal in tako.

Prav tisti čas je neki pob, ki je bil tudi zaprt, ušel iz zavora in Kotenski je to videl. »Gospod Druškovič,« je zavpil pazniku, »pob je ušel!« – »Skočite za njim, Bonča!« mu je ukazal paznik.

Kotenk res steče za fantom skozi mesto, ga ulovi in ga žene proti gradu.

Še slikali so, kako arestant lovi arestanta, in še danes je tista slika v gradu, v Idriji.

Za nagrado so mu znižali kazen za dva meseca.

Spet drugikrat je Kotenk pod Kotenskim robom uplenil srno.

Jo nese gor skozi, po tisti ozki in strmi stezi nad prepadi, ko skoči predenj žandar z naperjenim orožjem. Mu vzame puško in Kotenk mora nesti srno pred njim, po tisti strmi stezi iz Rejčova proti Kotenskemu robu.

Kotenk pa – tam, kjer je najbolj strmo, spusti srno po drči, se naglo obrne, zgrabi žandarja, da je visel dol v prepad, mu vzame obe puški, svojo in njegovo, in gre.

Prav ponižno je prišel žandar za njim domov in ga lepo prosil, naj mu vrne puško. Bal se je, da bo ob službo.

In sta se zmenila, da ga žandar ni videl ...

Njegov vnuk Lovro

Vnuk starega Kotenka je Lovro Bonča, trden sedemdesetletnik in morebiti najbolj originalen lovec v naši lovski družini ...

Ko pripoveduje svoje lovske zgodbe in prigode, govori počasi, s poudarkom, a pozoren poslušalec bo v njegovih besedah, očeh in na obrazu zasledil prikrit hudomušen smeh. Kot bi noter v sebi besede oblikoval hkrati s smehom, ki ga poslušalčevo uho ne more slišati, ker se smeje samo njegova duša ...

Kako je bilo s tistim Križajevim gamsom ...

»Ja, uplenil sem že nekaj zelo starih gamsov. Petnajst, osemnajst let ... Najstarejšemu pa sem jih na rogljih naštel kar devetnajst.

V našem lovišču gamsi niso stalni. V jeseni, ob prsku, se s Krekovškega prilovijo k nam, pod Kotenski rob in tam okoli.

To, kar bom zdaj povedal, se je zgodilo v krekovškem lovišču. Delal sem tam, v gozdu; včasih sem imel tudi puško s sabo. Razstavljeno, v nahrbtniku. Bokarco, fino je nesla.

Sušice smo sekali v Široki dolini. Poči, od Babjega zoba gor nekje. Še porajtam ne¹⁰ in delam svoje delo lepo naprej.

Ko grem že domov, zagledam Križaja spodaj pod sabo, Bojana. Takrat je bil jager v dveh lovskih družinah, v naši in krekovški. Ni me opazil.

Jaz lepo tiho naprej, po stezi. Kar zagledam – gor na eni tisi visi gams! Lepo očiščen, po vseh predpisih. Takoj pomislim: 'Križaj ga je uplenil, zdaj pa jaga kar naprej!'

Jaz pa – hitro gamsu palico med noge in na hrbet z njim!

Če bi koga srečal, bi rekel, da sem ga dobil, da ne vem, čigav je, in da ga nesem dol do ceste.

A nobenega ni bilo in prišel sem srečno v naše lovišče.

Gamsa sem lepo prijavil, kot da sem ga sam uplenil. Osemnajst let je imel ...

Ko sem nesel roglje na oceno, jih Križaj vzame v roke in jih gleda. 'Prav take je imel tisti kozel, ki so mi ga ukradli na Krekovškem! Da bi vedel, kdo je bil!' – 'Ja,' rečem jaz, 'kozli so si med sabo podobni ...'

Tega seveda nisem držal zase in sem nekaterim našim jagrom povedal, kako je bilo. To je bilo smeha! Potlej so začeli Križaja po malem zbadati in so mu tudi povedali, da sem mu gamsa zmaknil jaz.

'Tiste roglje boš prinesel nazaj!' mi je rekel, čeprav ni bil čisto prepričan, da je res, kar je slišal. Misli je, da bom tajil.

Jaz pa: 'Veš kaj, Križaj, zdaj je že sedem let mimo, zdaj lahko prideš ponje!'

Ni prišel. Še danes jih imam ...«

O tem dogodku sem povprašal tudi Bojana Križaja samega ...

»Ne morem trditi, da mi Lovro gamsa ni speljal, čeprav bi rad. Nekaj pa je le bilo drugače.

Gams ni 'visel gor na eni tisi', kot pravi Lovro, ampak je bil lepo po lovsko povezan na stezi in pripravljen za prenos v dolino. In on sam me je premotil, da sem plen za kratek čas pustil na stezi. Skale je zvalil čez steno in jaz, osel, sem šel gledat, kaj se dogaja. Ta čas mi ga je sunil!«

Še marsikaj mi je povedal Lovro. O svojih jelenih in srnjakih; o risu, ki ga je tudi že uplenil; pa o medvedu, ki nagačen že leta in leta stoji v našem lovskem domu. Medvedja zgodba pa je tako polna globokega obžalovanja in večnih vprašanj o smislu lova, da jo bomo povedali raje kdaj drugič ...

IV. BRV NAD REKO ...

Na koncu še tale podoba, kot privid jo bomo občutili ...

V Idrijski Beli smo imeli Miklavžev lov. Že nekaj let zaporedoma se zbere-mo na tisto soboto, ki je najbližja svete-mu Miklavžu. Jelenjad jagamo, ki se na zimo pomakne v odmaknjene grape nad Idrijo.

Vozila smo tudi tokrat pustili na levem bregu reke in po visečem mostu drug za drugim prečkali studeno vodo.

Pred majavo brvjo obstanem: belolasi, rahlo upognjeni Lado; na palico oprti čokati Jokl; in visoki sloki Lovro stojijo sredi mostiča, v sržu križa iz reke in brvi, in zrejo v večni tok ...

'Thorton!' rečem skoraj naglas ...

¹ Wilder, Thornton: Most svetega kralja Ludovika, prev. Janez Gradišnik, Mladinska knjiga, Ljubljana, 1962

² berštat, beštat – mizarska delovna miza

³ de b luožī tu pasdū, jst griem; – da bo laže prešlo, jaz grem

⁴ špargert – štedilnik

⁵ vseglīh – vseeno

⁶ se uška – se maje

⁷ fouč – ukrivljen žepni nož

⁸ krapši, krapeži – dereze

⁹ feštar, feštnar – gozdar

¹⁰ še porajtam ne – še zmenim se ne

Bilo je na začetku letošnje dolge zime, malo pred prvim snegom. Ravno sem se vrnil domov, ko se je spodaj ob potoku ustavil fordov terenec.

Domneval sem, kdo bi lahko bil, zato sem po »mobilcu« poklical oznako »Lutra« in oglasila se je Marjana Adamič: »Ja, jaz sem tu doli, s kolegom z Biotehniške slediva vidro, ki ima mlade!« »Ne mi reči tega, pridem malo pozneje. Vidva bosta najbrž že šla, a se slišimo pozneje po telefonu!«

Najprej sem na hitro zložil stvari iz avta in z Lady opravil vsakokratni obredni obhod okoli domačije. Lady, moja dolgodlaka jazbečarka – tedaj se je ravno bližal njen šestnajsti rojstni dan – je bila po triurni vožnji iz glavnega mesta utrujena. Zato sem jo odložil na njenem običajnem mestu na odejo

pod rojstno hišo, kjer sem se ob mostu kot otrok spuščal k strugi in postavljaj mlinčke, so si te zverinice iz družine kun omislile svoj otroški vrtec!

* * *

Kar zadeva mene, ima zgodba o vidrah že dolgo brado in jo na kratko obnovimo, ker smo pred leti že nekaj pisali o tem. Spomnim se, da so, ko sem bil še čisto majhen, starejši pravili o vidrah in pižmovkah, ki da živijo v našem potoku. No, leta – kaj leta – dolga desetletja so minila odtlej in skrivnostne vidre so v mojem spominu prepustile prostor tisočim drugim stvarim, ki nas zadenejo na poti v odrasčanje in zrela leta. Pred kakimi petimi leti, ko je bil brat še živ, mi je nekoč poleti, ko sem prišel domov, začel pravi, da je, ko se je vračal iz gozda z gobarjenja, prav pod našo hišo videl

ta nekdo: biologinja Marjana Hoenigsfeld Adamič, ki je ob zadevo »trčila« po spletu okoliščin. Z možem, lovцем, znanim dr. Miho Adamičem, je prihajala na Goričko v tedanje GL Kompas. Domači fantje so dobro vedeli za vidro v tamkajšnjih potokih. To je bil čas, ko se je ravno pripravljala graditev železniške proge Murska Sobota–Hodoš in do madžarske meje in Marjana je prevzela izdelavo ocene okoljskih posledic posega.

ŠTEFAN KUTOŠ

O vidrah znova – in o jazbečarki – zadnjič

v kuhinji. Zadnje čase je bila nekam čemerna in slaba, a tedaj si niti v sanjah nisem predstavljal, kako usodno ji bo izpila življenjske moči prihajajoča zima.

Čez pol ure sem bil že pri potoku. Res, že na prvi peščeni sipini, ki jo je zalizala jesenska visoka voda, so bile še sveže stopinje odrasle živali, na naslednji peščini pa – jasno vidne – majhne tačke mladičkov! Morda dva, morda trije, sledi so bile obrnjene navzgor proti toku, proti izviru Peskovskega potoka, tam pod Srebrnim bregom. Sledil sem jim še nekaj sto metrov navzgor. Za nekaj časa so odtisi izginili, potem so se spet pojavili mamičini – otročad je šla tokrat po drugem bregu – nato pa so se oboji spet spustili v vodo. In tako naprej, očitno pod skrbnim starševskim vodstvom, v raziskovanje tega velikega in zanimivega sveta, ki se začne pod mojo hišo v Peskovskem potoku!

Komaj verjamem. Tu, za tri lučaje

»čudno« žival, ki da je udarila z repom in začofotala v tolmunu, ko je prečkal potok. Po njegovem opisu sodeč sem sklepal, da je kot vidra, a zadevi nisem pripisoval kakšne pomembnosti. Pač v prepričanju, da kaj tako eksotičnega gotovo ni – tu na Goričkem – preživelo vseh mogočih ujm zadnjih desetletij.

* * *

Spet je minilo kakšno leto morda, službeno sem bil na obisku v Nacionalnem biološkem inštitutu pri dr. Bojanu Sedmaku. Ko sva »obdelala« vodne onesnaževalce in cianobakterije, sem mu v neobvezujočem klepetu omenil še svoje »vidraste« spomine. S police je potegnil nekakšno publikacijo: »A tole mislite, ne poznate tega?« Kazal mi je revijo: Izdaja LUTRA; Inštitut za ohranjanje naravne dediščine, sedež Kompas, Peskovci. Osupel sem tedaj prvič zvedel, da vidra na Goričkem skratka je, da se z njo nekdo čisto zares in strokovno ukvarja in da je

Proga je bila zgrajena, a Marjana je bila že začarana, nastal je Inštitut Lutra – ki je bil vsaj spočetka – pravzaprav le ona v lastni osebi. Kmalu je dobobra spoznala, prehodila in prebredla vse goričke potoke, mlake in akumulacijska jezera. Prvič po dolgih desetletjih se je lahko z gotovostjo reklo, da na ozemlju Slovenije zagotovo (spet?) živi populacija vidre, da je njena prisotnost trajna in stalna in da niso slučajni prehodi ali izleti posameznih osebkov! (Težko je namreč za nazaj z gotovostjo reči, ali je bila vidra v resnici morda ves čas tu, le da je ni nihče spremljal, opazoval in sledil, ali pa je populacija morda v ekološko najbolj kriznih obdobjih začasno usahnila in se v zadnjih desetletjih spet vrača. Konec koncev to ni pomembno, pomembno je, da tu res in zatrdno živi!)

Bil sem torej osupel in navdušen – pa skoraj malo prizadet – kot da je nekdo drug namesto mene opravil ali mi vsaj

olajšal vrnitev v delček mojega peskovskega otroštva in spominov. Tudi moj brat je imel torej prav, prav je videl in opazil, le vedel ni, kaj bi lahko bila tista čudna »stvar« tam pod nami v potoku. Ja, pri nas se živemu bitju reče tudi »stvar«, saj je bilo spočeto, ustvarjeno, torej »stvarjeno«!

Takoj sem poiskal Marjano, od prvega trenutka sva bila na isti valovni dolžini, kot se reče; veliko zanimivih podrobnosti o svojih pohodih in obvodnih pohajkovanjih mi je natresla vsakokrat znova – je pač več na Goričkem kot jaz sam. Vzdržujeva stike in se obveščava, čeprav nama obema nenehno zmanjkuje časa. In naj povem o Marjani: upravičeno jo imam »na sumu«, da je »ošarmirala« moje Goričance, prav pošteno: od začetka so jo kajpada čudno gledali, čemu brodi v bata škornjih po potokih in ob mlakah, a to je že daleč nazaj. Marjana – ne da tolče, prav zares govori, torej »guči« po goričko, tudi z mano seveda. Odlično navezuje stike z ljudmi, njena vera v to, kako čudovit je obstoj vidre na Goričkem in kako pomembno je, da storimo vse, da jo ohranimo, je prav nalezljiva. Lovce, čuvaje, vode, lokacije, mostove in predvsem veliko ljudi – vse pozna. Vse delčke brežin jezera nad Hodošem in tistega pri Kraščih in vse okljuke in tolmunčke vseh številnih goriških potočkov, ki so bolj potočki, a so v svoji skrivnostnosti, miniaturnosti in predvsem čistosti – v vseh pomenih te besede – tako edinstveni in čarobni.

Od tipajočih začetkov se je premaknilo marsikaj. Prva leta so bila težka, tudi finančno. A zdaj ima zgodba drugačne razsežnosti: trud in vztrajnost sta bila poplačana in leta 2004 so –

prijavitelj je bila Občina Gornji Petrovci – v okviru **LIFE III-NATURA** oddali projekt **Ohranjanje vidrine populacije na Goričkem**. In projekt je bil sprejet. Saj se še spomnite: vidra, Lutra-lutra, kot evropski simbol, kot prst opomina zaradi ogroženosti življenjskega okolja!

Partnerjev in sodelavcev je zdaj čedalje več, za projekt imajo – ob novih prostorih – zagotovljene komunikacije, vključno z GPS in internetom, pa seveda računalnike, sonde za ugotavljanje kakovosti vode, fotoaparate in drugo opremo. Dela je čedalje več, a tudi idej in načrtov ne zmanjka: za leto 2008 načrtujejo na lokaciji pri Mali Krki v Križevcih postavitev povsem novega **Centra za ohranjanje vidre**. V okviru projekta se povezujejo čez obe bližnji meji – na madžarsko in avstrijsko stran, kajti: kar najbolj zagotovo vemo, je to, da populacija vidre prehaja, seveda ne upošteva državne meje, v obe smeri: navzgor čez razvodnico v povirje Rabe in navzdol, na madžarsko stran, kjer so ji kot prehranski vir verjetno posebno zanimivi mnogi tamkajšnji gospodarsko intenzivni ribniki. O vitalnosti in življenjski smelosti te izjemne živali priča recimo Lutrini podatek, da so vidrine iztrebke zasledili tudi ob mejni stražarnici v Gerlincih, na skrajnem prekmurskem zahodu pri potoku Kučnici. To ne bi bilo nič posebnega, če ne bi bila Kučnica zaradi nespametnih vodnogospodarskih posegov tako rekoč biološko mrtev vodotok. A vidra je očitno raziskovala tudi tam – in je šla iskat boljše razmere v kdove kateri smeri naprej. Pravzaprav nič posebnega za to izjemno pripadnico iz družine kun: saj so v 19. stoletju

lovci opazovali njene sledi tudi na poti iz porečja Save v Posočje, kot smo že zdavnaj brali v starih letnikih Lovca!

Pri Marjani, pri Lutri in projektu LIFE imajo tačas največ dela s – fotografiranjem. Vidre se fotografirajo same, je hudomušno zapisala Marjana Adamič v petrovske občinske Novine. Je pa tako, da so nabavili več kamer, katerih senzorji na podlagi infrardečih žarkov zaznajo gibanje živali in jo fotografirajo. Proizvajalec je ameriški (Trailmaster), naprava je občutljiva v krogu 20 metrov, nastaviti je mogoče aktivni čas – škoda je recimo porabljeni film podnevi – prav tako je mogoče omejiti velikost opazovanega subjekta, lahko določijo število zaznav na uro in podobno. Senzorji so povezani z vodo-odporno kamero, napravi pa sta praviloma nameščeni pod potočnimi mostovi, ki so vidrin koridor. Mimogrede in pomembno: ker vidra gre pod mostom le čez suho brežino, je nujno, da ji je le-ta ob gradnji zagotovljena. Če voda sega do opornikov, se namreč vidra rada dvigne navzgor in gre čez cestišče – in na Goričkem je kar nekaj povoženih osebkov vsako leto. S fotografiranjem, ki že poteka, bodo sčasoma poskušali sestaviti fotodokumentacijo različnih osebkov vider, ki se gibljejo po goriških potokih. Je pa na terenu več praktičnih težav: kamere ogrožajo visoke vode, škodo pa utegnejo narediti tudi nepoklicani človeški radovedneži.

To zimo, zoprno dolgo in zoprno mrzlo, me, resnici na ljubo, ni prepogosto vleklo domov, v neogrevano hišo in v polmetrski sneg. Z Lady je šlo iz meseca v mesec na slabše, vsi doma smo si malo zatiskali oči, laže nam je bilo tolažiti se: Spomladi se bo spravila k sebi, saj ta zima je tudi nam odveč. Pa tudi – kaj bi pa lahko storili?

Že ob koncu zime, ko se je sneg končno stajal, sva bila doma skupaj z ženo. Rekel sem ji: »Grega skupaj pogledat, morda boš pa videla vidrine sledi.« Ko sva se spustila do struge, me je malo zaskrbelo, saj spočetka ni bilo videti ničesar. A že streljaj višje, tako kot pred tremi meseci: na pesku sledi odrasle živali in nato tudi drobnejše šapice! Pomešane z odtisi smjadi in damjakov, ki imajo tod stečine čez strugo na vsakih dvajset metrov. Pravzaprav ne vem, kako hitro vidre telesno odraščajo – odtisi se mi niso zdeli kaj bistveno večji, kot so bili konec jeseni. Ali je bila zima tudi zanje trda, je bil led zelo debel?

Foto: M. Wastler – Diana

Mimo pripelje tovorni vlak z madžarske strani: cesta in železnica sta tu komaj lučaj od potoka. A ob strugi je drugi svet, druga knjiga. Lani se mi je prav na tem koncu dvignila z brežine črna štoklja; videl sem jo prvič v življenju. Potem sem trikrat prelistal in primerjal dva priročnika o ptičih, da sem prepričal samega sebe. Zdajle polzijo po progi navzgor zabojniki z velikim napisom »China Shipping«, so na poti v Koper in potem z ladjo v šanghajsko pristanišče ali kdove kam. Kako daleč! A kako blizu je tu drugi svet, kako malo rabi narava! Samo majhno možnost ji moramo dati, pomislím.

Naslednjič sva prišla z Lady sama, bilo je sredi aprila in v pokrajini je bilo čutiti prvi sramežljiv pridih pomladi. Usedla se je na dvorišču, kar je vedno rada počela, kot bi hotela reči: Tu sem pa jaz gospodar. Naj povem, da je imela vsa leta pogovore s kuno belico, ki je edina stalna prebivalka na domačiji. Lady je opravila svoje pod prvo vhodno

temno in sem si premislil. »Minerska« napaka: puško sem pozabil sprostiti in ko sem se s kopitom dotaknil avtomobilskega praga, mi je krogla iz mavzerice švistnila iz cevi – tik ob obrazu. K sreči puško vedno držim vsaj vzporedno s telesom, sicer ... Lady, ki je dremala na zadnjem sedežu, me je začudeno pogledala, češ: Kaj pa razgrajaš? Sicer pa menda veš, kaj delaš. Mehka kolena in tresoče se roke sem začutil čez četrto uro, ko sem se ustavil spodaj v vasi na kavi.

Tokrat je le sedela na komaj ozele-neli travi, nič več ni raziskovala ob vogalih. Njen korak je bil proti pomladi iz dneva v dan počasnejši, zadnji del trupa čedalje bolj zaskočen, hoja negotova. Naredila je sicer počasen krog po dvorišču, nato sem jo odnesel v hišo. V tem času smo bili že sredi kalvarije z veterinarji: ne, ni bila hrbtenica, ne rak, sami smo posumili še na boreliozo, a tudi ti izvidi so bili negativni. Poskusili smo s tabletami proti bolečinam, s kortizonskimi zdravili, veterinarji so sumili

imel, da bi bilo dobro spet kaj napisati o vidrah. A nisem bil prav pri stvari. V družini smo bil zmenjeni, da gremo z Lady še na en naročen pregled na Veterinarsko kliniko v Mestni log v Ljubljani. Še zadnje upanje: morda je le kaj na hrbtenici, morda se bo dalo operirati, morda bo še preživela narkozo in morda bo še okrevala ... Zadnji teden se ni več postavila na tačke, nehala je jesti, samo še drgetala je. Začela je trpeti. Ugašala je.

Tokrat nam niso pustili nobenih priprtih vrat več. Tudi nov rentgenski posnetek ni odkril ničesar, česar bi se še lahko oprijeli. Smrti ni mogoče operirati.

Potem pa jo odnesite pred vrata 106, so rekli, ko smo pokimali. Zapomnil si bom to številko – soba 106.

»Jo boš ti odnesel?« sem zmogel zamrmrati sinu, ki je držal Lady v naročju. Tudi njegovo grlo je bilo stisnjeno. Samo pokimal je in se z njo obrnil proti meni, da sem jo še enkrat, zadnjič pogladil po glavi.

Več kot polovico njegovega življenja je bila Lady z nami, da, tudi skoraj tretjino mojega.

Od vseh tisoč zgodb in utrinkov ter spominov v šestnajstih letih me je najbolj presunilo v njenih zadnjih dneh: s kakšnim upanjem in zaupanjem je, že vsa bolna in hroma, gledala v nas. Oči je imela do konca jasne in prisebne; upirala jih je vame: »Saj boš naredil tudi zdaj tako, da bo dobro zame, saj si vedno. Saj si šef, saj si vodja. Bog si.«

Ne, nisem bog, ni vedela tega. Na trenutke se še vedno ujamem pri nesmiselnosti, a stvarni misli, da sem jo preten-tal, prevaral.

A saj nismo imeli pravice, da bi jo pustili trpeti – naša bolečina pa je dana nam.

Je tako, da sta preplet našega bivanja veselje in žalost. Vedno imamo dve možnosti: da se slednjemu izognemo in ne storimo ničesar, da smo v varnem in praznem zavetju Ničesar. Ali pa se znova spustimo v vodo, ki prinaša, veselje in srečo; in žalost in bolečino in da znova v sebi najdemo pogum, da zaplavamo v vsem tem.

Zdaj je maj, letos so mi – prvič je bilo – cvetele marelice in češnje. Odcvetele so, zdaj pocvitajo jablane. Konec tedna grem spet pogledat domov – najprej krog okoli hiše, nato k potoku, da vidim, ali so odtisi vidric že kaj večji.

Iščem pa leglo dolgoderjavih jazbecarjev.

Foto: M. Mastel – Diana

stopnico, a ko sva prišla naslednjič, je bil kunin iztrebek vedno stopnico više. Tako sta sčasoma prišli navzgor do vhodnih vrat.

Kaj vse sva preživela v teh šestnajstih letih! Včasih sem jo vzel s sabo, ko sem šel pogledat v lovišče; za lov je seveda nisem uporabljal. Najprej sva se sprehodila, nato me je počakala v avtu. Med enim takih izletov je bila priča moji »kardinalni« neumnosti: bil sem nekako raztresen in neskoncentriran, hotel sem upleniti srnjega mladiča na zadnji jasi pred izhodom iz revirja. Že sem napel naprožilo, a je bilo preveč

na to ali ono vnetje in ji predpisali antibiotike, a ni šlo na bolje. Kakšen dan morda izboljšanje, nato po starem. Vsi pogovori v ordinacijah so izzveneli v tisto: Veste, to so že leta ... ali: Veste, šestnajst let in pol je dolga doba, tudi za majhnega psa, kot je jazbecar ... Seveda smo vedeli.

Nekaj dni pozneje sem imel bolj lagoden dan v službi in z Marjano Adamič sva si izmenjavala informacije po elektronski pošti – ker sva se zadnjič na Goričkem spet zgrešila. Hotel sem zvedeti, kaj je novega. V mislih sem

Največ pozornosti prihodnji območni organiziranosti

7. občni zbor ZLD Ljubljana

Lovske družine, ki so bile doslej združene v okviru ZLD Ljubljana, naj do 15. septembra 2006 podajo svoje pripombe in predloge k *osnutku Sporazuma o delovanju in k osnutku Pravil ZLD Ljubljana* ter razmislijo tudi o kandidatih za izvolitev v nove organe ZLD Ljubljana. O sprejemu novih aktov in volitvah organov naj bi odločali na občnem zboru ZLD Ljubljana decembra letos.

Ker je bilo ugotovljeno, da OZ nekaj LD še ni plačalo polletne članarine za leto 2006, so na občnem zboru, ki je bil 25. 5. 2006

na Muljavi, sklenili prek glasila Lovec javno pozvati vse take LD, naj poravnajo članarino. Le-ta bo zaradi zmanjšanja stroškov poslovanja ZLD (od 1. junija naprej ZLD namreč ne bo več imela zaposlenega strokovnega tajnika) veljala za vse leto 2006.

Devetindvajsetega septembra 2006 naj bi starešine tistih LD, ki se bodo odločile za združitev v ZLD Ljubljana, podpisali poseben **Sporazum o delovanju ZLD Ljubljana** (z natančno navedenimi nalogami, ki naj bi jih v korist LD opravljala ZLD).

To so najpomembnejši sklepi 7. občnega zbora ZLD Ljubljana, ki je potekal 25. maja 2006 na Muljavi, vodil pa ga je predsednik **Vojko Šemrov**, ki se je pred tem pogovoril s predsedniki posameznih lovskih družen na te-

renu. Poudaril je, da je bila med starešinami izražena želja, da bi podobna organiziranost ZLD ostala tudi v prihodnje. Seveda pa je treba poudariti, da je to popolnoma prostovoljna oblika združevanja, pri kateri je lovskim družinam dana možnost, da se samostojno in suvereno odločijo, ali to želijo ali ne. Pri tem bo pomembno: prihodnja oblika, vsebina in program dela. Osnuitek sporazuma o delovanju ZLD med drugim predvideva tudi: skupno načrtovanje in razvoj lovskokulturne in športne dejavnosti, skupen nastop v organih OZUL in LZS, usklajeno sodelovanje s kmetijskimi in gozdarskimi organizacijami, organiziranje izobraževanja lovcev na

območju, ki ga ne pokriva LZS, ali na področjih dela, za katere jo pooblasti LZS, sodelovanje pri delu Lovsko-kinološkega društva Ljubljana, za pomoč pri delovanju lovskega informacijskega sistema Lisjak v lovskih družinah ipd.

Udeleženci OZ so obravnavali delovanje ljubljanske območne zveze v minulem letu in enotno ugotovili, da je bilo delovanje vseh komisij (komisije za izobraževanje in komisije za stike z javnostjo, strelske komisije, komisije za kinologijo, gospodarsko finančne komisije, komisije za odlikovanja) kljub sedanjim zagatam v lovski organizaciji dokaj uspešno.

V razpravi so vsi poudarili, da

Udeležence 7. občnega zbora ZLD Ljubljana, ki je bil 25. maja 2006 na Muljavi, je v imenu odsotnega predsednika LZS Bogdana Mahneta pozdravil in v razpravi sodeloval v. d. direktorja LZS Gregor Bolčina.

Foto: F. Svetelj

Predsednik ZLD Ljubljana Vojko Šemrov in starešine lovskih družen iz ZLD Ljubljana so se strokovnemu tajniku Ristu Verbiču (na fotografiji v sredini) ob prenehanju zaposlitve na ljubljanski območni zvezi zahvalili za vestno, odgovorno in pravočasno opravljene vse naloge in zadolžitve, ki jih je skoraj 20 let opravljal za 42 lovskih družen in kar tri LGO območja.

bi morala ZLD Ljubljana do odločitve o prihodnji organiziranosti ostati enotna ter izrekli kritiko, da zato sredi leta ni smotno izstopanje nekaterih LD oziroma se izogibati plačilu dogovorjenih obveznosti.

Menili so tudi, da bi morala Lovska zveza Slovenije čim prej pripraviti in sprejeti nova Pravila LZS in s svojo organiziranostjo dati zgled (in tudi nuditi pomoč) pri prihodnji organiziranosti območnih lovskih zvez.

Franc Svetelj

30 delovnih let slovenskega zamejskega lovskega društva

Društvo slovenskih lovcev Furlanije-Juljske krajine – Doberdob je 14. maja letos v Prosvetnem domu na Opčinah (Italija) proslavilo 30 let uspešnega delovanja svojega društva. Pravzaprav je bil to sklic njihovega 17. rednega občnega zbora (OZ), na katerega so poleg rednega članstva povabili tudi častne člane, goste pa tudi predstavnike lovskih organizacij iz matične domovine ter družbenopolitičnih organizacij in kulturno-športnih združenj. Na slavnostnem zasedanju so razgromili tudi poročilo o svojih dosedanjih aktivnostih in ciljih, sprejeli razrešnico staremu upravnemu odboru in opravili volitve v novega.

Odprtje občnega zbora, ki je bil obenem proslava ob 30-letnem jubileju, je pripadlo dosedanjemu zavzetemu starešini **Karlu Furlanu**, ki je predlagal delovno predsedstvo v sestavi **Mario Leopoli** (predsednik), **Egon Malalan** in **Alojz Juretič**, ki so nadaljevali z delom OZ.

Po pozdravu vseh prisotnih in gostov je Furlan v predsedniškem poročilu zajel vse glavne časovne in zgodovinske mejnike od ustanovitve društva do občnega zbora, še podrobneje pa za zadnje petletno obdobje.

Spomnil je, da je bilo društvo ustanovljeno leta 13. 5. 1976 v Jamljah na Goriškem, in povedal, da ime Doberdob ni bilo izbrano slučajno, saj vas, ki leži na Doberdobskem Krasu, simbolizira vas, ki je še vedno simbol narodnostnega boja in je bil »slovenskih fantov grob«. Predstavlja tudi stično točko njihove zamejske (slovenske) stvarnosti v videmsko-goriški in tržaški pokrajini. Ob ustanovitvi je društvo štel 31 članov, ki so bili pre-

OBVESTILO SLOVENSKIM LOVCEM

Sporočam vam, da je bil 23. 6. 2006 Začasni organ upravljanja LZS seznanjen z informacijo, da naj bi pristojno Ministrstvo za notranje zadeve do sredine julija 2006 odločilo o pritožbah Antona Šubica, Bojana Lepičnika in Lovske družine Nazarje v zvezi s spremembo registracije Pravil LZS.

Začasni organ je zato predlagal, da naj bi bil Občni zbor LZS, kjer bomo opravili tudi volitve članov Upravnega odbora LZS, sklican septembra 2006.

Lovski zdravo!

Bogdan Mahne, predsednik LZS

Lovci Društva slovenskih lovcev Furlanije-Juljske krajine – Doberdob in njihovi gosti se zbirajo pred Prosvetnim domom na Opčinah, kjer je bila proslava okroglega jubileja tega društva.

težno doma z Goriškega. Prvo pomembno srečanje je bilo novembra istega leta v Jamljah, kjer so predstavili prve smernice in cilje delovanja. Prisotna sta bila tedanja predstavnik LZS, tedanji predsednik LZS **Lojze Briški** in **Rado Pehaček**, ki sta poskrbela, da so bili stiki z lovci v matični domovini v naslednjih letih pristni in prijateljski; le-ti so takšni še vedno. »Še posebej general Pehaček je dobro poznal primorsko stvarnost in nam je pri tem nesebično pomagal,« je poudaril Furlan. »Kot vabljeni gosti slovenskih lovskih družin smo prihajali na love v Slovenijo in med nami so se stakala mnoga prijateljstva.« V svoj program so vključevali tudi športne in kulturne dejavnosti. Še posebno pomemben je bil Zbor lovcev treh dežel leta 1977, ki je bil sklican v Gorici. Prav tako pomemben dogodek je bil tudi podpisani Sporazum z ZLD Gorica v Sovodnjah ob Soči, kjer so sprejeli tudi svoje prve častne člane. Navezali so pristne in prijateljske stike po dejavnosti sorodnim slovenskim lovskim Klubom prijateljev lova

iz Celovca (Avstrija), ki je deloval v podobnih, mnogokrat pa še težjih razmerah v avstrijskem zamejstvu. Leta 1981 so podpisali sporazum med ZLD Koper in Italijansko lovsko federacijo v Trstu, iz katerega je izhajalo, da bosta obe obmejni organizaciji usklajeno gospodarili s srnjadjo na obmejnem območju. Podoben sporazum je bil leta 1999 podpisan tudi za gospodarjenje z divjim prašičem. Še posebno je

društvo ponosno, da so vzpostavili prijateljske stike z občani na njihovem območju delovanja, svojo dejavnost pa so razširili na razna strelska tekmovanja za člane, pa tudi v mednarodni konkurenci. Nekaterim lovcem so dobro znana njihova *Strelska tekmovanja treh dežel*. Zadnja leta so dobro obiskana strelska tekmovanja – *memorial Joška Pahorja* (prezgodaj umrlega dolgoletnega predsednika društva). Pred 21 leti so ustanovili dandanes dobro znani Lovski pevski zbor Doberdob, ki razvija in širi pevsko glasbeno kulturo in redno nastopa na reviji Primorska poje ter na Revijah slovenskih pevskih zborov in skupin rogistov, ki jih prireja Lovska zveza Slovenije. Dobro znane in obiskane so tudi spomladanske čistilne akcije, ki jih organizira društvo in pri čemer sodeluje tudi z občinskimi upravami in šolami. »S šolami sodelujejo naši člani tudi pri organiziranju najrazličnejših družabnih srečanj, s predavanji o divjadi in vlogi lovcev po šolah, pri organiziranju raznih proslav, razstav in drugih družabnih prireditvev. Zelo dobro obiskana in znana je tudi naša posebnost, lovška osmica, imenovana *Kraška ohcet*,« je pripovedoval Karlo.

V zadnjih letih so si uredili tudi svoje prostore v kraški hiši v Gabrjah (tam je njihov uradni sedež) in v sovođenjski občini, v Repniču v zgoniški občini, kjer je operativni sedež društva. LPZ Doberdob ima že dolga leta odprta vrata za svoje vaje v Domu Antona Bubniča v repentaborski občini. To nenazadnje zgovorno priča, je poudaril predsednik Furlan, kako člani dobro sodelujejo člani z občinskimi in krajevnimi organizacijami ter drugimi društvi. Zelo odmeven projekt je društvo končalo tudi z izdajo poučnega naravoslovnega filma Kras – flora in favna v preteklem

Delovno predsedstvo slavnostnega 17. občnega zbora društva (od leve): Egon Malalan, Karlo Furlan, Mario Leopoli in Alojz Juretič

Karlo Furlan, predsednik DSL F-JK – Doberdob je zgoščeno predstavil aktivnosti društva v minulem obdobju.

letu, o čemer smo v Lovcu že poročali. Marca 2003 so namreč člani **Karlo Furlan, Marino Bresciani, Egon Malalan, Erik Husu** s prijateljem **Pinom Rudežem** predlagali, da bi izdali kratek dokumentarec Kras, ki naj bi bil namenjen predvsem slovensko in italijansko govoreči mladini. Končan in predstavljen je bil naslednje leto. V času tridesetletnega delovanja je društvo izdalo tudi nekaj jubilejnih brošur, ki vsebujejo bogato kroniko njihovega dela in predstavljajo pisni pomnik vsestranske dejavnosti slovenskega lovškega društva v italijanskem zamejstvu.

Zelo zagnano in prizadevno delo članov društva je bilo predstavljeno tudi za zadnje petletno obdobje, v katerem so se (2002) posvetili predvsem prirejanju strelskih tekmovanj z lovsko risanico, organizirali so predavanja Lovsko orožje, balistika in zakonodaja, ki ga je pripravil puškar **Miha Bittner**, in je bilo zelo dobro obiskano. Obiskali so Soško dolino in se seznanili z njeno bogato zgodovino, še posebno 1. svetovne vojne, o kateri jim je pripovedoval **Dušan Jug**. Februarja 2002 so organizirali tradicionalni Družabni večer v zgonski občini, kjer je delegacija LZS sprejel župan **Mirko Sardoč**. Leta 2003 so v Jamljah organizirali kinološko predavanje v sodelovanju z LKD Gorica in veterinarjem **Egonom Malalanom**. Ob dnevu Zemlje, 24. aprila 2004, so v osnovni šoli v Repniču pripravili predavanje naravoslovca Aljoše Gabrovca in po katerem je sledilo tekmovanje za otroke. Januarja 2004 so v Zgoniku in Repniču predstavili raziskovalni projekt INTERREG, ki zajema divjo mačko. Isti dan sta si predstavnika LZS LZS mag. **Janko Mehle** in odgovorni

urednik Lovca **Boris Leskovic** (tudi častni član društva) ogledala krstno predstavitev kasete *Kras – flora in favna*. Konec maja istega leta so člani sodelovali na *Dnevih kmetijstva, ribištva in gozdarstva* in ob tej priložnosti predstavili tudi italijansko različico omenjenega filma o Krasu. Oktobra 2004 jih je obiskala TV Primorka in o dejavnosti društva posnela enourno oddajo. Uspešni so bili v akciji zbiranja pomoči za potresno prizadete lovce iz Posočja, ki so jo prek ZLD Gorica izročili prizadetim družinam lovcev. »Zelo plodno dejavnost smo tega leta zabeležili na področju dela z mladimi (predavanja in tekmovanja) in brezplačno, skupaj z LZS, smo poskrbeli za prejemanje Lovca na osnovne šole na območju našega delovanja. Z našo tradicionalno Kraško ohceto oziroma z našo »lovsko osmico« smo obiskovalcem predstavili svojo kraško kulinariko in kmečke običaje,« je nadaljeval Furlan. Aprila 2005 so organizirali kulinarični tečaj, ki ga je v prostorih gostinskega učnega centra Slovenskega deželnege zavoda na Fernetičih vodil kuharski mojster **Matjaž Erzar - Matiček**, član **Žarko Šuc** pa je poskrbel za velik ekran, kjer so bili še bolj vidni delo in opravila pod rokami kuharskega mojstra. Letos so že 7. maja organizirali strelsko tekmovanje z risanico in se pripravili na slavnostni občni zbor ob 30-letnici delovanja.

Skratka, dosednji predsednik je ob tem OZ predal vodstvo po razrešnici in opravljenih volitvah novoizvoljenemu predsedniku **Egonu Malalanu**. Karlo Furlan je ocenil zadnje petletno obdobje za zelo uspešno, še posebno zato, ker so z vstopom Slovenije v EU izginile vse dotlej formalnosti na meji. Nikakor pa ni slovenska manjšina zadovoljna z Zaščitnim zakonom za slovensko manjšino, kajti, kot so povedali, ta zakon še ni postal operativen, kljub dani obljubi v italijanskem parlamentu. Izrazil je le upanje, da bodo v Sloveniji lovskim družinam v kratkem podeljene tudi koncesije za upravljanjem z lovišči, kar je še neuresničena obveznost sedanje slovenske vlade, ki izhaja iz sprejetega Zakona o divjadi in lovstvu (2004), ki je tudi po njihovih ocenah dovolj naravovarstveno naravnan in napreden lovski zakon. Tudi pri njih se pripravlja novela lovškega zakona iz leta 1999, ki pa so ga označili kot »birokratskega in prilagojevalnega na najrazličnej-

Poleg mnogih predstavnikov lovskih in družbenopolitičnih organizacij je članom slovenskega zamejskega društva v Italiji izrekla vse priznanje za opravljeno delo tudi Tamara Blažina, članica deželnege sveta.

še pravilnike in predpise«. V zadnjem času se veliko ukvarjajo tudi s problematiko novoustanovljenega SIC. To so posebna varstvena območja, ki jih je njihova dežela priznala v okviru EU. »Poleg že obstoječih naravnih območij na območju Doberdobskega in Tržaškega Krasa, ki jih je dežela razglasila in zavarovala leta 1996, SIC zdaj obsega še dodatne varstvene površine, na katerih veljajo določene omejitve ali prepovedi dejavnosti za lastnike zemljišč in seveda tudi za lovce. Tu bomo smeli, kot vse kaže, opravljati zgolj selekcijski lov«, je izrazil zaskrbljenost. Veselijo pa se že skorajšnjega izida trijezičnega slovarja lovškega izrazoslovja (nemško-slovensko-italijanskega), ki ga že pripravljajo strokovnjaki iz vseh omenjenih dežel, in se zahvalil, da lahko pri tem sodelujejo.

Na koncu svojega daljšega predstavitvenega govora se je

Karlo Furlan zahvalil tudi organizacijam in posameznikom, ki so jim pomagali pri njihovem delu, še posebno LZS, ZLD Gorica, Obalno-Kraški ZLD – Koper ter številnim lovskim družinam, ki so jih gostile na lovih.

Sledile so čestitke in pohvale gostov in častnih članov ter predstavnikov prijateljskih lovskih družin in območnih lovskih zvez iz Slovenije, ki so društvu poleg čestitk poklonile tudi priložnostna darila. Kratke besede s čestitkami in pohvalami so poleg njih prispevali tudi **Jurij Kufersin**, predsednik Zveze slovenskih športnih društev v Italiji, **Tamara Blažina**, članica deželnege sveta, **Mirko Sardoč**, župan Zgonika, **Jože Šušmelj**, generalni konzul R Slovenije, **Zorko Pelikan**, Urad za Slovence po svetu, **Edi Bukovec**, Kmečka zveza in Slovenska kulturno-gospodarska zveza, **Bogdan Mahne**, Lovska zveza Slovenije, **Mirko Kumer**, Klub prijateljev lova – Celovec, **Herman Antonič**, vodja SLP zbora Doberdob, ki je ob udeležbi Prekmurskega LPZ (pod vodstvom **Suzane Škafar**) poskrbel tudi za kulturi utrip slavnostnega OZ.

Kljub rahlemu dežju se je prijateljsko druženje članov društva in gostov ob zakuski, ki so jo na vrtu Prosvetnega doma na Opčinah pripravili požrtvovalni člani društva, pod košatimi kostanji nadaljevalo vse do poznega popoldneva.

Boris Leskovic

Izobraževanje lovskih pripravnikov v ZLD Prekmurje v letu 2006

Letos so lovske družine iz ZLD Prekmurje prijavile 21 pripravnikov za opravljanje teoretičnega dela lovškega izpita. Tudi letos, kot že vrsto let, smo na prošnjo ZLD Prekmurje prevzeli tudi njihove pripravnike na pripraviški tečaj in opravljanje teoretičnih delov lovskih izpitov. Prijavili so 6 pripravnikov, tako da je izpite opravljalo 27 pripravnikov. Za vse pripravnike so LD obeh ZLD poslale predpisane prijavnice in pričevala o opravljenem praktičnem delu lovškega izpita.

Po končanih predavanjih in še pred zaključnim izpitom smo se 22. 4. 2006 napotili na obvezno strokovno ekskurzijo v lovski

NOVOIZVOLJENO VODSTVO DRUŠTVA SLOVENSKEGA LOVCEV FURLANIJE-JULIJSKE KRAJINE – DOBERDOB:

Predsednik: **Egon Malalan**

Podpredsednik: **Giuseppe Florenin**

Tajnika in referenta za izobraževanje: **Erik Husu** in **Žarko Šuc**

Blagajnika: **Lojze Juretič** in **Marko Milič**

Kinološki referent: **Igor Petaros**

Svetniki: **Jordan Leghissa, Ivan Humar, Edwin Gregori, Ivan Blažuto**

Predsednik NO: **Maurizio Zulian** (člana **Stojan Žužek** in **Flavio Trampuž**)

muzej v Bistru. Tudi letos nas je v muzeju vodila **Barbara Hrovatin** na posebno našo željo, ker je lani in leto prej zelo uspešno, strokovno in prijetno opravila svoje delo. Tudi vsi pripravniki so bili zelo navdušeni nad njeno strokovnostjo in kakovostjo nje-

Tudi leta 2006 bo ZLD Prekmurje podelila spričevala. Na podelitev bodo povabljeni tudi starešine vseh LD, v katere so včlanjeni pripravniki, da bodo le-ti podpisali Zapisrigo slovenskega lovca. To bomo storili v začetku junija.

Jože Kocjančič

Foto: J. Mehle

Pripravniki lovskih družin iz ZLD Prekmurje in ZLD Prlekije na strokovni ekskurziji v LPN Ljubljanski vrh

nega vodenja po lovskem muzeju.

Po obisku muzeja v Bistri smo obiskali lovišče s posebnim namenom (LPN) – Ljubljanski vrh. To nam je omogočil in nas tudi vodil mag. **Janko Mehle**, vodja lovišč PN pri Zavodu za gozdove Slovenije. Ogledali smo si obstoječe lovskotehnične naprave v tem lovišču. Vodstvu Lovske zveze Slovenije in Zavodu za gozdove predlagam, da bi se dogovorili in uredili vse pomembnejše lovskotehnične naprave tako, da bi bilo lovišče urejeno zgledno, poučno, kot primer nekega učnega lovišča. Pripravniki in tudi drugi obiskovalci bi potem lahko videli vse pomembnejše lovskotehnične naprave v tem lovišču. O tem smo se pogovarjali tudi na obisku na Ljubljanskem vrhu in Mehle se je s tem načeloma strinjal. Svoje delo je opravil zelo dobro in pripravnikom razložil urejenost lovišča ter jim pokazal vse obstoječe lovskotehnične naprave. Na koncu nas je še fotografiral in tako smo lahko fotografije priložili za objavo v tem članku.

Menimo, da smo letos dobro poskrbeli za pripraviški tečaj in opravljanje lovskih izpitov. Od 27 pripravnikov jih je 26 uspešno opravilo teoretični del lovskega izpita. Le en pripravek bo moral opraviti nekaj popravilnih izpitov. Izpite je najbolje opravil pripravek LD Bogojina **Alojz Benkovič**, ki je župnik v Beltincah. On bo dober organizator in izvajalec Hubertove maše, ki jo LD Bogojina opravlja že vrsto let.

Zaključek tečaja za lovske pripravnike ZLD Ljubljana in prenehanje dela dosedanjega tajnika te zveze

Na letošnji tečaj so LD prijavile 32 kandidatov, od katerih je zaključni izpit opravljalo 27 pripravnikov in 2 pripravnici; drugi so odstopili iz različnih vzrokov. Šest kandidatov je moralo opravljati popravne izpite iz posameznih predmetov, ki pa so jih v drugem roku uspešno opravili. Tako so tečaj vsi uspešno sklenili, čeprav z nekoliko nižjo povprečno oceno, kot je bila prejšnje leto; in sicer z oceno **3,52**.

Pred začetkom teoretičnega dela so uspešno opravili tudi izpit iz praktičnega dela v matični LD. Pod mentorjevimi navodili so izpolnili in strokovno uredili dnevnik ter jih urejene z vsemi potrdili o opravljenih strelskih in kinoloških prireditvah oddali komisiji. Pri strelskih prireditvah so pripravniki opravili več predhodnih vadb kot prejšnja leta, ki jih je organizirala Komisija za strelstvo pri ZLD Ljubljana s svojim prizadevnim predsednikom **Antonom Koprivškom**. To se je občutno poznalo pri rokovanju z orožjem (na to smo posebno pazili) in pri doseženih strelskih rezultatih. Tudi stroški so bili manjši kot prejšnja leta, saj smo zagotovili cenejšo učilnico, pa tudi skupina je bila številčno ravno primerna za učilnico.

Foto: I. Erjavec

Slavna izročitev lovskih spričeval za nove lovce ZLD Ljubljana (povabljeni so bili tudi njihovi mentorji) je bila, kot je že v navadi, v gostišču Obrščak na Muljavi. Sergej Pajk (gotujoči pripravek iz LD Toplice) odhaja po lovsko spričevalo.

Foto: I. Erjavec

Najboljše znanje v generaciji lovskih pripravnikov ZLD Ljubljana (2006) je na izpitih pokazal Pavel Iskra (LD Kamnik); na fotografiji pa podpisuje Zapisrigo.

Slovesna podelitev je bila, kot ponavadi, v gostišču Pri Obrščaku na Muljavi. Udeležili so se je vsi novi lovci in lovke z mentorji in nekaterimi predavatelji; skupaj nas je bilo več kot 60 udeležencev. V prijetnem in veselem vzdušju, ob nagovoru predsednika ZLD Ljubljana **Vojka Šemrova**, predsednika Komisije ZLD Ljubljana za izobraževanje **Vojka Stadlerja** in vodje tečaja **Rista Verbiča** so lovci podpisali Zapisrigo k Etičnemu kodeksu slovenskega lovca. Trije najuspešnejši so tudi letos dobili knjižne nagrade.

Ob letošnjem zaključku družinjenja je **Štefan Virjent** poskrbel za lovski ropot, kot se za tako priložnost tudi spodobi.

Žal pa je treba zapisati, da je bil na končni slavnostni prireditvi dosednji strokovni tajnik ZLD Ljubljana **Risto Verbič** udeležen samo še kot mentor enemu od uspešnih pripravnikov, saj mu je pred dvema dnevoma prenehalo delovno razmerje na ZLD. Žal zato, ker je bila po več kot 19 letih uspešnega in marljivega dela na tem delovnem mestu po

sklepu UO ZLD Ljubljana in sklepu Občnega zbora ZLD Ljubljana (25. 5. 2006) izglasovana prekinitev njegovega delovnega razmerja. To je povezano s problematiko neobveznega članstva LD v območnih lovskih zvezah (izhajajoč iz določil ZDLov-1). Zanj se je po večkratnih razgovorih in prizadevanjih, da bi ga ustrezno zaposlili v okviru LZS, še ni našla ustrezna rešitev. Osebo menim, da se takšnih kakovostnih strokovnih kadrov, z dolgoletnimi izkušnjami in izjemno poglavljenim poznavanjem slovenskega lovstva ter z njim povezane trenutne problematike, nikakor ne gre odklanjati, nato pa pozneje, po ugotovljenih napakah, skesano iskati nove, v lovstvu še neuke kadre, brez ustrezne prakse.

Do občnega zbora ZLD Ljubljana bodo to delo opravljale predvidoma posamezne komisije oziroma honorarni tajniki dvakrat na teden. Zbor bo predvidoma 29. septembra v lovskem domu LD Borovnica. Dotlej pa morajo LD, ki so zainteresirane za nadaljnje, prostovoljno združevanje

nje v **ZLD Ljubljana**, podpisati Sporazum in Pravila, ki jih bodo po predhodno zbranih pripombah in usklajevanju obravnavali in potrjevali na jesenskih posvetih LD oziroma občinskih zborih. Na občnem zboru ZLD Ljubljana bo tudi mogoče, če bo potrebno, že evidentirati morebitne kandidate za izvolitev novega UO ZLD Ljubljana, saj se sedanjemu izteka mandat.

Prihodnje leto bo izobraževanje lovskih pripravnikov potekalo po novem Pravilniku o izobraževanju, katerega predlog pripravljajo strokovne službe LZS in je trenutno še v obravnavi. ZDLov-1 v 61. členu opredeljuje, da pristojen minister podrobneje določi pogoje za opravljanje lovskih izpitov, predlaga predavatelje in izpitno komisijo ter izda ustrezne obrazce za spričevala. Tečaj je naj bi še nadalje organizirale območne lovske zveze oziroma je to poverjeno LZS. Pri tem sta prihodnji obstoj in delovanje ZLD Ljubljana še vedno negotova. ZLD Ljubljana je LZS, na njihovo pobudo, že predlagala spisek doslej uspešnih predavateljev in kandidate za člane izpitne komisije, ki so že več let uspešno izobraževali pripravnike v naši ZLD (opravili smo več anonimnih anket med tečajniki). Večina predavateljev, ki so opravili tudi dopolnilno pedagoško in andragoško izobraževanje, ki ga je organizirala LZS, so tečajniki ocenili z nadpovprečno oceno.

Vojko Stadler

gled odstrela parkljaste divjadi za leto 2005 pripravila 6. maja letos v prostorih Muzeja kmečke kulture, v kraju Borgo Colmello di Grotta, v Občini Fara ob Soči, dobrih 10 km iz Nove Gorice.

Omenjeno gojitveno območje, ki po reki Soči meji na tržaško območje **Kras**, je nekoliko manjše, povezuje pa kar 17 lovišč na skupno 9.300 ha lovni površini z znatnim deležem kmetijsko-vinogradniških predelov Furlanije. Lani je v omenjenem območju 278 lovcev uplenilo 263 glav srnjadi in 283 divjih prašičev, pa tudi 480 zajcev, so ponosno povedali.

Vsako lovišče je bilo predstavljeno ločeno na samostojnem panoju. Podatki, da med vsemi odstreljenimi divjimi prašiči (še) ni zrelih merjascev, pa tudi, da v nekaterih loviščih skorajda ne poznajo t. i. »gumbarjev«, zgovorno dokazujejo, da se v ta prostor divjad šele naseljuje, s tem pa, da je že sedaj odstrel na enoto površine razmeroma velik. Kako se bo širjenje nadaljevalo, se je v pozdravnem nagovoru nekoliko zaskrbljeno spraševal **Giorgio Ret** iz Nabrežine, eden od štirih županov, ki so se poleg predstavnikov državne gozdarske službe in številnih lovcev udeležili odprtja razstave. Pri tem niso skrivali simpatij do lovcev in njihovega dela.

Po uvodnem nagovoru je pregled začel predsednik okraja **Mario Leopoli**. **Dušan Jug** je v imenu LZS in goriških lovcev

ziskovalna naloga *Interreg*, ki intenzivno poteka prav zdaj in ki bo predvidoma dala novo podlago za usklajeno gospodarjenje z divjadjo in prostorom.

Blaž Krže

60 let LD Slovenj Gradec

Letos bo 60 let uspešnega delovanja praznovalo nekaj več kot 200 slovenskih lovskih družen. Tudi na Koroškem jih bo od 19 tamkajšnjih LD svoje 60-letnice praznovalo kar 13. Tako je 4. junija kot prva praznovala 60-letnico **LD Slovenj Gradec**, in sicer v okviru občinskega praznika in tradicionalnih slovenjgraških Viteških dnevov. Slovenjgraški lovci so praznovanje ob 60-letnici svoje LD razdelili kar na tri dele. Tako so pripravili svečano proslavo z bogatim kul-

ličkov. Slovenjgraški lovci so prvi prapor razvili že davnega leta 1961. Izredno bogat lovski prapor, ki so ga izdelali v SVB, d. o. o., Velenje, je v prisotnosti **Janka Dunaja**, ki je LD Slovenj Gradec vodil kar 18 let, razvil nadvse prizadevni in neutrudni **Dušan Leskovec**, starešina LD Slovenj Gradec, ki ima največ zaslug, da je praznovanje tako dobro uspelo. Prapor je izročil v varovanje dolgoletnemu vestnemu praporščaku **Anton Hovniku**. Poleg številnih spominskih daril je LD Slovenj Gradec prejela tudi plaketo Koroške lovske zveze, ki jo je izročil **Dušan Kudrnovsky**, predsednik Komisije za izobraževanje, kulturo in odlikovanje. Že v avli tamkajšnjega kulturnega doma so gostitelji poskrbeli za prvo pogostitev vseh udeležencev proslave. Nato so si lovci in gostje ogledali vedno bolj obiskane *Viteške dneve*,

Člani LD Slovenj Gradec so se ob 60-letnem jubileju ponosno fotografirali z novim družinskim praporom.

Blaž Krže in **Mario Leopoli** v Fari 6. 5. letos na pregledu odstrela parkljaste divjadi v obmejnem območju Furlanije.

Pregled odstrela v obmejnem območju Furlanije

V avtonomni deželi Furlaniji-Juljski krajini so lovišča lovskega okraja št. 7 – **Brda** pre-

pregled odstrela ocenil kot spodbuden, poudaril pa je tudi očitne rezultate sodelovanja že pred desetletjem podpisanega Sporazuma o sodelovanju obmejnih lovskih organizacij obeh držav.

Poleg tega naše skupne interese povezuje tudi mednarodna ra-

turtni programom, za katerega so poskrbeli pevci Lovskega okreta LD Prežihovo, rogisti LD Muta in pevci MPZ Kope v slovenjgraškem kulturnem domu. Proslave so se poleg številnih domačih lovcev, predstavnikov koroških LD, Občine Slovenj Gradec, članov zamejskega Kluba prijateljev lova iz Celovca in Društva slovenskih lovcev Furlanije-Juljske krajine – Dobrdo (Italija), LD Srndač iz Huma ob Sotli, predstavnikov lovske inšpekcije in koroških ribiških družen udeležili tudi drugi ljubitelji zelene bratovščine. LZ Slovenije je v imenu predsednika **Bogdana Mahnet**a zastopal **Aleksander Beer**, predsednik ZLD Prekmurje.

LD Slovenj Gradec je ob svojem jubileju razvila nov družinski prapor, ki ga krasi kar 63 novih spominskih trakov in več kot 240 spominskih zlatih žeb-

kjer jih je sprejel tudi župan slovenjgraške občine **Matjaž Zanoškar**. Nato je slavlje potekalo pozno v noč ob lovskem domu LD Slovenj Gradec na Selah, kjer so se lovci pridružili tudi mnogi kmetje in drugi zemljiški posestniki. LD Slovenj Gradec je ob svojem jubileju izdala vsebinsko zanimiv bilten, ki ga je oblikoval lovec **Samo Vončina**. V njem je mogoče zaslediti, da zametki organiziranega lova na območju sedanjega lovišča slovenjgraške LD, predvsem na območju, ki ga zaokrožajo Slovenj Gradec, Stari trg, Gmajna, Sele, Vrhe in Raduše, segajo v leto 1900, ko je bila ustanovljena nemška Lovska družina. Po letu 1920 so bila občinska lovišča dana v zakup različnim zakupnikom. Takšno stanje je trajalo vse do konca 2. svetovne vojne. Leta 1946 sta bili na tem območju ustanovljeni dve LD, in to LD Slovenj Gradec

Nov prapor LD Slovenj Gradec, ki ga krasi 63 spominskih trakov in 243 zlatih žebličkov, je razvil starešina Dušan Leskovec.

- Stari trg in LD Sele. Od takratnih ustanovnih članov LD Slovenj Gradec je edini še živeči **Martin Knez**. Zaradi reorganizacije lovskih družin sta se leta 1949 obe LD združili v eno, in sicer v LD Slovenj Gradec. Zdaj v LD, v katero je včlanjenih 78 lovcev, ki skrbijo za 4.125 ha lovni površin in tamkajšnjo divjad, veliko pozornosti namenja tudi tekmovalnemu lovske-

družabno lovsko življenje. Mnogokrat se radi srečajo v lovskem domu na Selah, kjer so letos organizirali že 8. tradicionalno srečanje z zemljiškimi posestniki. S svojimi družinski člani se radi udeležijo tudi tradicionalnih lovske smučarskih tekmovanj. Ponosni so, da že 28 let tesno sodelujejo s pobrateno LD Srndač iz Huma ob Sotli.

Franč Rotar

»Srednjeveški Matjaž« Zanoškar, župan MO Slovenj Gradec, med koroškimi in zamejskimi lovci

mu strelstvu. Na Žančanih so zgradili sodobno strelišče, ki je na voljo tudi drugim uporabnikom za strelsko dejavnost, ki nimajo svojih strelišč. Slovenjgraški lovci so zelo ponosni tudi na dokaj uspešno poslanstvo svoje lovske kinologije. Že mnogo let prej, preden je zakonodajalec določil obvezni pregled domnevno zgrešenih strelcev na veliko divjad s preizkušenim krvosledcem, je LD Slovenj Gradec na pobudo znanega in cenjenega ter zanesenjaškega koroškega kinologa **Bojana Deberskega** že leta 1990 uvedla obvezni pregled nastrelcev po zgrešenih strelcih s kroglo. Predvsem so ponosni na

Lovski dom LD Vitomarci je zgrajen že do 4. gradbene faze.

Zapleti v Vitomarcih, ker Vlada krši veljavno zakonodajo ...

Zapleti med Lovsko družino Juršinci in Lovsko družino Vitomarci se vlečejo že več kot 25 let. Na območju Občine Sv. Andraž še vedno lovijo lovci iz Juršincev. Po večletnih prizadevanjih je **Lovskemu društvu Vitomarci** uspelo pridobiti lovišče na temelju odloka Vlade RS o loviščih in njihovih mejah. Čeprav Vlado k temu zavezuje Zakon o divjadi in lovstvu, še vedno ni podelila koncesij za lovišča. Vitomarški lovci so prepričani, da vlada krši veljavni zakon.

Vitomarški lovci ne glede na zaplete delajo naprej. Lani so začeli graditi lovski dom, ki je zgrajen do četrte gradbene faze. Doslej so v gradnjo vložili 15 milijonov tolarjev. Precej denarja so zbrali lani s prireditvijo ob razvitu družinskega prapora. Ker pa sredstev za gradnjo še vedno primanjkuje, morajo člani globoko segati tudi v lastne žepke. Tudi letos pripravljajo strelsko prireditev v tekmovanju s streljanjem na glinaste golobe, ki se bo začela 15. julija. Osrednja prireditev bo 22. julija, ko bo vitomarške lovce obiskal škof **Jože Smej**, ki bo pri novozgrajenem lovskem domu daroval *Hubertovo mašo*. Kot je povedal **Milan Kuri**, starešina LD Vitomarci, ob tej priložnosti vabijo vse lovce, naj se udeležijo prireditve. Prepričan je, da bo tudi Vlada RS le začela spoštovati veljavno zakonodajo in bo do slovesnosti že opravila javni razpis za koncesije lovišč. Prav vladajoča koalicija je pred volitvami veliko govorila o »pravni državi« in »enakosti pred zakonom«.

Milan Kuri

Novo vodstvo Lenarškega LGB

Veliko odprtih vprašanj in problemov zaradi občutnega posega avtoceste v naravno okolje

Na zadnji seji sveta Lenarškega lovskogojitvenega bazena (LGB) so obravnavali dogajanje v lovske organizacijah v zadnjem obdobju in se med drugim zavzeli za optimalne organizacijske rešitve v dobro divjadi in njenega naravnega okolja. Ocenili so, da je bila letošnja zima izredno ostra in je od lovcev terjala veliko požrtvovalnega dela. Divjad je bilo treba namreč nenehno krmiti, o čemer smo v Lovcu že obširno poročali. Razpravljali so tudi o letošnjih gospodarskih načrtih in preventivnih ukrepih za zmanjševanje škode od divjadi na kmetijskih površinah in v gozdovih. Želijo namreč zmanjšati obseg škode in tako preprečiti nepotrebne konflikte z drugimi uporabniki prostora, čeprav se škoda v osrednjih Slovenskih goricah občutno ne povečuje. Je pa zanimivo, da so prijave pogostejše in zahteve po finančni sanaciji odločnejše. S takimi pojavi se vsako leto soočajo zlasti v LD Dobrava iz Svete Trojice, in sicer zato, ker srnjad objeda nekatere vrtnine. Lovci opozarjajo lastnike, da bodo morali površine ustrezno zaščititi, saj gre za intenzivno pridelavo vrtnin in zelenjave. Sicer pa v osrednjih Slovenskih goricah večjih tovrstnih težav za zdaj ne ugotavljajo in poskušajo z vsemi prizadetimi rešiti težave sporazumno in v obojestransko zadovoljstvo.

Spregovorili so tudi o drastičnem posegu v življenjsko okolje divjadi, ki bi nastal zaradi gradnje avtoceste po Slovenskih goricah – od Maribora do Svetega Jurija ob Ščavnici. Gradnja se je praktično že začela in tudi na območju LD Lenart v predelu Zamarkove, Črnega lesa, Lormanja in Šetarove so že začeli z nekaterimi deli. Na veliko sekajo gozdno drevje in pripravljajo vse potrebno za pripravo avtocestne trase. V tamkajšnjih predelih LD Lenart bo najbolj prizadeta mala poljska divjad, s katero so lovci zadnja leta lepo gospodarili in povečali njeno številčnost. Zato jih zdaj čaka novo odgovorno delo, da bodo trajno obvarovali tisto, kar je obvarovati sploh še mogoče. Še slabše se piše LD Dobrava iz Svete Trojice, saj bo prihodnja avtocesta dobesedno

presekala revirje v Zgornji in Spodnji Senarski, v Spodnjih Verjanah, Brengovi in Cogetin-
cih. Izgubili bodo najlepša in
značilna nižinska lovišča za polj-
sko divjad, ki so jo dolga leta
varovali in skrbeli za njen obstoj.
Zato so se že pred časom od-
ločili, da bodo usmerili vsa pri-
zadevanja v zavarovanje okolja
v tistem delu lovišča, ki ga avto-
cesta ne bo prizadela. Tam bodo
tudi izpustili večje število faza-
nov in zgradili ustrezne lovsko-
tehnične objekte in naprave. Lo-
tili se bodo tudi izvajanja ukrep-
ov za zaščito poljskih jerebic in
druge poljske divjadi. V obeh
LD bo avtocesta prizadela tudi
stoletne stečine srnjadi. Lovci
upajo, da bodo srnjad obdržali in
da bodo izvajalci del dosledno

Foto: M. Toš

**Zaradi gradnje avtoceste so LD iz Lenarškega GB usmerile vsa pri-
zadevanja v učinkovito zavarovanje okolja v tistih delih lovišč, ki jih
gradnja ne bo prizadela.**

Foto: M. Toš

**Gradnja avtoceste v Slovenskih goricah (od Maribora do Sv. Jurija
ob Ščavnici) bo drastično posegla v habitate za malo poljsko divjad
in spremenila značilno podobo pokrajine.**

upoštevali gradbeno in okoljsko
dokumentacijo ter poskrbeli tudi
za ureditev podhodov in nadho-
dov za divjad. Lovci bodo potek
gradnje budno spremljali in po-
skušali opozarjati na vsaka mo-
rebitna odstopanja od sprejete
dokumentacije. Ocenjujejo, da je
avtocesta močan rez v naravno
okolje, ki bo imel dolgoročne,
seveda negativne posledice, zato
bodo pač morali storiti vse, kar je
treba za ohranitev ogrožene male
divjadi. Pri tem je zanimivo, da
tako rekoč iz vseh LD v lenar-
škem LGB poročajo o rahlem
povečanju številčnosti poljskega
zajca, kar je nadvse razveseljivo.
Pri ocenah so še previdni in želi-
jo trende morebitnega večanja
njegove številčnosti spremljati
na daljši rok.

Ker se je iztek mandata dose-
danjem predsedniku sveta LGB
Lenart dr. Dušanu Markoliju iz

Lovske družine (LD) Sveta Ana,
so za novega predsednika izvoli-
li Vinka Krambergerja iz LD Be-
nedikt. Ta LD bo naslednji man-
dat tudi usklajevala naloge in
druga odprta vprašanja med LD
v osrednjih Slovenskih goricah.
V Lenarški LGB (lovskogojitve-
ni bazen) se združujejo LD Be-
nedikt, Dobrava, Lenart, Voliči-
na, Sveti Jurij in Sveta Ana v
Slovenskih goricah. Vse LD gos-
podarijo z značilnimi nižinski-
mi slovenskogoriškimi lovišči,
v katerih je gospodarsko najpo-
membnejša vrsta divjadi še ved-
no srnjad. Del odstrela vse LD
namenijo tudi lovneemu turizmu,
ki je solidno razvit in je del
celovite turistične ponudbe tega
dela Slovenskih gor. Vse LD gos-
podarijo z značilnimi nižinski-
mi slovenskogoriškimi lovišči,

Na seji bazenskega sveta so
najodgovornejši funkcionarji lov-
skih družin spregovorili tudi o
dogajanju v slovenskem lovstvu

in se zavzeli za čimprejšnjo
popolno uveljavitev nove lovske
zakonodaje in za razrešitev vseh
nakopičenih težav v LZS. Na
pragu stoletnice je potrebna
učinkovita organiziranost s kad-
rovskimi rešitvami, ki bodo spo-
sobne premagati že dalj časa tra-
jajočo krizo vodenja.

Mag. Marjan Toš

Sodobna zbiralnica divjačine v Črni

**Uredile so jo LD Bistra, LD
Koprivna - Topla in LD Po-
gorevc**

V zgornjem delu Mežiške do-
line, v Občini Črna na Koroškem,
ki zajema kar 51 odstot-
kov nekdanje skupne ravske
občine, živi 3.687 prebivalcev.
Njene meje segajo vse tja do ra-
venske, prevalske, mežiške in
šoštanske občine, in sicer na po-
bočjih Uršlje gore, Smrekovca,
Olševe in Raduhe ter na Peci in v
Koprivni tudi z Avstrijo. V tam-
kajšnji občini, ki je na Koroškem
pa tudi širše znana tudi potem, da
so njeni prebivalci vselej složni,
ko zagovarjajo razvoj svoje obče-
ne in ko navijajo za svoje smučar-
ske ase, delujejo kar tri lovske
družine, v katerih svoje lovsko
poslanstvo dokaj uspešno oprav-
lja okrog 175 lovcev.

Tudi lovci iz **LD Bistra, LD
Koprivna - Topla in LD Pogo-
revc** so dokazali, da so združeni
lahko še kako uspešni. Potem, ko
so za ureditev celotne gradbene
dokumentacije in ureditev last-
ništva zemljišča potrebovali več
kot eno leto, so lani združili sred-
stva in delovne moči ter v centru
Črne začeli urejati sodobnejšo

zbiralnico in hladilnico za uple-
njeno divjad. Priznani koroški
arhitekt **Daco Markovič**, sicer
starešina LD Bistra, ki je bil tudi
glavni pobudnik, načrtovalec in
vodja gradnje skupne zbiralnice
za uplenjeno divjad v Črni, je po-
vedal, da lovcev v združeno ak-
cijo niso prisilile samo nevzdrž-
ne razmere v dosedanjih dveh
zbiralicah, ampak tudi vedno
zahtevnejši sanitarni in drugi
predpisi, ki veljajo na področju
zbiranja in začasne hrambe uple-
njene divjadi. Medtem ko sta si
LD Bistra in LD Koprivna - Top-
la že pred leti uredili skupno zbi-
ralnico kar v skalni votlini v cen-
tru Črne, pa je imela LD Pogo-
revc zbiralnico v Žerjavu. »Ker je
Črna nekje v središču lovišč vseh
treh lovskih družin, je zato loka-
cija nove zbiralnice v Črni naj-
bolj primerna. Tako smo zbiral-
nico, ki je nekoliko bolj sodobno
urejena, kot zahtevajo trenutni
predpisi, uredili kar v nekdanjih
garažah GG Slovenj Gradec. V
zbiralnici, ki je opremljena s so-
dobnimi napravami za dvigova-
nje, tehtanje in transport divja-
čine, je tudi večji prostor za spre-
jem in obdelavo divjačine ter do-
kaj velika hladilna komora. V njej
je tudi prostor za administrativna
dela in priročno skladišče,« je
ponosno razložil Markovič.

Čeprav so tamkajšnji lovci
udarniško opravili 750 delovnih
ur, so nekatera obrtniška dela
prepustili tudi obrtnikom. Celot-
na investicija je veljala okrog 6,3
milijona sit. Poleg vseh treh LD
je z 1,5 milijona tolarjev gradnjo
podprla tudi črnjanska občina.
Okrog 350.000 sit so prispevali
razni donatorji, med katerimi so
bili tudi lovci.

Ko so 2. maja letos črnjanski,
žerjavski in koprivski lovci slav-
nostno odprli novo zbiralnico,
otvoritveno nalogo so opravili
Daco Markovič, Jože Libnik,
starešina LD Koprivna - Topla
in **Marko Jelen**, starešina LD
Pogorevc ter **Janez Švab**, župan
Občine Črna, sicer pa tudi član
LD Bistra, so bile koroške gore
in planine, ki obdajajo zgornjo
Mežiško dolino, še pokrite s sne-
gom. Ker je letošnja res dolga in
huda zima zelo posegla v popu-
lacijo divjadi predvsem v tem
delu koroške krajine, so se tam-
kajšnje LD dogovorile, da bodo
z letošnjim lovom začele en me-
sec pozneje. Bo pa zato nova zbi-
ralnica v Črni polno zasedena
vse leto, saj so lovišča nad Črno
in Žerjavom polna divjadi. Tako
55 lovcev LD Bistra, ki upravlja
z 5.200 ha lovišča, vsako leto od-

Foto: F. Rotar

Odprtja sodobno urejene zbiralnice divjačine v Črni so se poleg lovcev udeležili tudi drugi ljubitelji zelene bratovščine.

streli okrog 30 glav jelenjadi, 55 glav srnjadi, 28 gamsov ter nekaj divjih prašičev in muflonov. LD Koprivna - Topla šteje 60 lovcev, ki gospodarijo s 4.800 ha velikim loviščem. Na leto odstrelijo 46 gamsov, 6 muflonov, 24 glav jelenjadi in okrog 60 glav srnjadi. Med večje koroške LD sodi tudi LD Pogorevc, ki ima sedež v Žerjavu. Novi starešina Marko Jelen je povedal, da v lovišču njihove LD na leto odstrelijo okrog 50 gamsov, 14 muflonov, 4 divje prašiče, 29 glav jelenjadi in 64 glav srnjadi. Sicer pa so že doslej tamkajšnji lovci in drugi občani za svoje potrebe odkupili okrog 40 % divjačine.

Slavnostnega odpirtja so se poleg domačih lovcev in župana črnjanske občine udeležili tudi: predstavnik Koroške lovske zveze **Tone Navodnik** in **Franc Praznik**, starešina LD Peca - Mežica **Pavel Steblovnik**, **Anton Sadek**, starešina LD Strojna ter kar nekaj Črnjanov, ki imajo med lovci veliko prijateljev in sorodnikov. Župan **Janez Švab**, ki je že pred desetletjem raziskoval zgodovino lovstva v tem delu Slovenije, je posebej za Lovca povedal nekaj zanimivih podatkov, in sicer, da je v Črni, predvsem pa na območju sedanjega lovišča LD Bistra »organiziran« lov potekal že v 16. stoletju. Tako je mogoče zaslediti v zapisu oz. določbi glede velikega lova, ki ga je sestavil **David Ungnand**, baron iz Ženeka, že davnega leta 1570. Tudi v urbarju gospodstva Pliberk je zapisano, da sta nad Črno dva velika gozda: Lipovec (verjetno zdajšnji Smrekovec) in drugi – Peca. V obeh gozdovih je bilo veliko divjadi (jelenjadi, srn, medvedov in divjih prašičev, na Peci tudi gamsov). Za razliko od drugih dežel je na tem območju smelo oziroma moralo loviti 12 kmetov, ki so uplenjeno divjad za določeno

plačilo oddajali v pliberško graščino, in sicer bodisi v denarju ali mesu. Tako je zemljiški gospod pridobil plen tudi iz oddaljenih lovišč. Seveda so se od takrat do danes pravice do lova še mnogokrat spreminjale. Hvala bogu, da je bila narava vedno tako močna, da je skozi stoletja prenesla tudi razne nepremišljene človekove posege. Zato so koroška lovišča še vedno polna divjadi, kot so bila, denimo, že davnega leta 1570 in tudi pozneje. Na tako dolgo in bogato lovsko tradicijo so črnjanski »jagri« lahko ponosni. In tudi res so!

Franc Rotar

LPZ Zlatorog v Vipavi proslavil 30-letnico

Lovski pevski zbor Zlatorog iz Vipave letos praznuje 30-letnico delovanja. Njegovi začetki segajo v jesen 1975, ko je na zadnjem skupnem lovu na Nanosu »padla« ideja o ustanovitvi lovskega pevskega zbora. Ideja se je kmalu razširila med lovce sosednjih LD in tako so kmalu bile prve vaje, na katere so prihajali lovci iz lovskih družen z območja takratne Občine Ajdovščina. Kot pravijo zdaj, so bili začetki precej zanesenjaški, saj so prve vaje potekale pri Krhnečki, v gostilni v Vipavi ali pa v kakšnem hramu. Brez uradne registracije je zbor zapel že naslednjo pomlad na **3. srečanju lovskih pevskih zborov Slovenije** v Dekanah.

13. novembra 1976 je v takratnem Domu JLA potekala ustanovna skupščina zbora. Med podpisniki soustanovitelji so bile lovske družine z območja takratne Občine Ajdovščina, Lovska zveza Slovenije, Zveza lovskih družen Gorica ter več kot 50 po-

sameznih članov, ki so takrat že peli v zboru. Prvi predsednik je bil **Milenko Vodopivec**, zborovodja pa **Franc Župančič**. Pozneje so zbor vodili še **Leopold Černigoj**, **Stojan Koren** in **Peter Vidrih**, ki sedaj vodi zbor.

Na začetku je zbor pel večinoma lovske pesmi. Ker se je kakovost zbora večala, so bile pesmi posebej napisane za LPZ Zlatorog; tako tudi *Žareči ogenj*, ki jo je priredil Franc Župančič, a je doživela svojo krstno izvedbo šele zdaj, po skoraj tridesetih letih! Pozneje so repertoar širili, tako da zdaj pojejo ljudske in umetne pesmi, lovske in liturgične, za priložnost rojstva in smrti.

V 30 letih se zbor lahko pohvali s številnimi pohvalami in

zbora, tako da je bila dvorana polna. Obiskovalci so uživali v petju, obenem pa obujali spomine ob diaporo slik starih fotografij. Slavnostni govornik je bil **Stane Ferjančič**, glavni pobudnik za ustanovitev zbora. Na koncertu je predstavnica Javnega sklada za kulturne dejavnosti nekaterim pevcem podelila *bronasta, srebrna in zlata Gallusova priznanja*, vseh skupaj jih je bilo kar 15. Nekaj pevcev poje v zboru že od začetka, torej 30 let!

Dušan Jug, predstavnik Lovske zveze Slovenije, je za tridesetletno delo in vztrajnost pri petju v Zlatorogu podelil zlato plaketo za lovsko glasbeno kulturo pevcem: **Štefanu Božiču**, **Francu Slejku**, **Rajku Trohi**, **Juriju**

Lovski pevski zbor Zlatorog iz Vipave leta 1976 na nastopu v Vipavi ...

Foto: N. R. Koradin

... in zdaj, ko praznuje 30 let svojega umetniškega ustvarjanja.

nagradami. Bilo je mnogo gostovanj doma in v tujini, dvakrat so organizirali srečanje slovenskih lovskih pevskih zborov in skupin rogistov v Vipavi, vsa leta gostujejo na takih srečanjih po raznih krajih v Sloveniji, udeležujejo se tudi revije Primorska poje ...

Vsa leta delovanja LPZ Zlatorog so obeležili s slavnostnim koncertom, ki je bil v Kulturnem domu v Vipavi v soboto, 20. maja. K sodelovanju so pritegnili tudi moška pevska zbora, s katerima sodelujejo vrsto let: zamejski **LPZ - Doberdob** in **Svetokriški PZ** iz Vipavskega Križa. Na koncert so bili povabljeni vsi nekdanji pevci in privrženci

Luliku in **Ladu Koradinu**. Obenem je tako plaketo dobilo tudi društvo **LPZ Zlatorog - Vipava**. V nagovoru je Jug posebej pozdravil tudi žene pevcev, ki so vsa leta podpirale in spodbujale svoje može k petju, ki so jih pogrešale doma, ko so bile vaje in nastopi ...

Društvena dejavnost ne bi živel tako dolgo, če ne bi vsi delali zanj s srcem in dušo. Tako so tudi zapeli; še zlasti odmevne so bile zadnje tri skladbe, ko sta se zlatorogovcem na odru pridružila še gostujoča zbora, ko je v dvorani zadonela kot zadnja, zdaj že ponarodela – *Vodopivčeva Žabe*.

Nadja Rodman Koradin

Mladinski lovski tabor

Veliko lovskih družin ima težave s podmladkom. Za mlade lov nekako ni več zanimiv in privlačen, poleg tega imamo lovske družine za vstop v članstvo veliko najrazličnejših omejitev. V nekaterih družinah morajo pripravniki poleg obveznega dela še vedno plačati nekakšno pristopnino, čeprav le-ta zakonsko ni dovoljena.

Mladi ljudje imajo na začetku svoje poti veliko težav, predvsem si morajo ustvariti materialne možnosti za življenje, družino, skrbeti zanjo. Zato ostane za prosti čas in rekreacijo malo časa. Precej pripravnikov se v lovske družine vpiše šele, ko so v zrelejših letih, ko so si ustvarili vse temeljne razmere za življenje in si želijo z drugimi dejavnostmi izpolniti svoj prosti čas. Zainteresirati take ljudi za lov je težje kot zelo mlade, poleg tega se navadno tudi težje prilagajajo in težje pridobivajo izkušnje.

Zato smo se nekateri člani v **LD Čezsoča** odločili, da bomo priredili mladinski lovski tabor, na katerega smo povabili predvsem mlade fante, ki jih zanima lov. Zanimanje za tabor je bilo precejšnje, vendar je bilo malo odraslih spremljevalcev. Mladinski lovski tabor se je začel 13. 8. 2005 na planini Slatenik in je trajal več dni. Vodniki in udeleženci smo zjutraj in zvečer hodili na lov, na preže, kjer smo predvsem opazovali in ocenjevali divjad, čez dan pa opravljali dela v lovišču. Tako smo postavili tudi novo krmišče, nastavili solnico ter pripravili material za visoko pristopotejšo prežo.

Po opravljenem delu smo se pogovarjali o lovskotehničnih objektih, divjadi, njihovih navadah, obnašanju, lovnih dobah in podobno. Razširjenost divjadi posameznih vrst v lovišču pa so udeleženci ocenjevali sami z opazovanji z visokih prež ter na daljših zalazih. Po vrnitvi z opazovanj so pripovedovali o vtisih, o divjadi, ki so jo videli, in komentirali obnašanje posameznih živali.

Zanimivo je opazovati fante, stare od 12 do 14 let, kako poslušajo in opazujejo starejše člane. Vsaka stvar jih zanima, vsaka podrobnost je zanje pomembna; poslušajo z očmi, poleg tega se še zabavajo. Zanje je nato lov samo še rutina, ki jo obvladajo nekako nehoti.

Upam, da mladinski lovski

Z lanskega mladinskega lovskega tabora, ki so ga organizirali v **LD Čezsoča**. Tabor bodo ponovili letos poleti.

tabor, ki smo ga organizirali, ni bil prvi in ne zadnji, saj smo oboji, mladi in odrasli, odnesli veliko izkušenj. Želim samo, da bi se v lovske vrste uspešno vključilo čim več mladih. Na nas starejših lovcev pa je, da začnemo z lovsko vzgojo dovolj zgodaj.

Za uspešno izvedbo tabora se želim na tem mestu zahvaliti odraslim lovcem vodnikom in naši zvesti kuharici, ki je skrbela za hrano in urejeno bivanje v lovski koči v Slateniku.

Velika želja je, da bi tak tabor ponovili v večjem številu udeležencev in v daljšem časovnem obsegu. To bomo poskušali ponoviti med letošnjimi poletnimi počitnicami.

Iztok Kenda
iztok.kenda@email.si

Učenci, gremo na lov!

Poved, ki me v prvem hipu prav prestraši, je postala resničnost. Učenci 4. razreda OŠ Draga Bajca – Vipava, podružnica Vrhpolje, so na Nanosu preživeli športno-naravoslovni vikend. Športna vsebina je zajemala predvsem premagovanje strmega pobočja Nanosa in vzpon do lovske koče. V naravoslovni vsebini je bil poudarek zlasti na povzemanju znanja o divjih živalih in opazovanje živali v naravi. V ta namen sem za sodelovanje prosila lovce, člane **LD Nanos**, ki so nam prijazno priskočili na pomoč. Torej, šli smo v petek popoldne peš na Nanos, potem pa v manjših skupinah v spremstvu lovcev na pravo »jago«. Učencem se je vnaprej zdelo vse tako pravljico, da kar niso mogli verjeti. Po večerji so učence razdelili v tri skupine, ki

so jih vodili **Borut Semenič, Jure Malešič** in **Božo Koradin**. Sedli so v avtomobile in se odpeljali. Nekateri so se vsega skupaj celo bali in so lepo z mano počakali poldrugo uro v lovskem domu.

Ko je bila že skoraj temna noč in smo si svetili z ročnimi baterijami, ker električno napeljava v domu zaradi elektrifikacije planote trenutno prenavljajo, smo od daleč slišali prvi avtomobil. Bili so **Marjana, Monika** in **Božo**. Dekleti sta brez vljudnostnih pozdravov pridrveli v kuhinjo in druga čez drugo pripovedovali o srnici, ki je prišla lizat sol k solnici. Kako je prišla, kaj je delala, kako je odšla ... Vsi smo podoživljali njuno izkušnjo in mala srnica nam je živo stala pred očmi. Naslednja skupina se je v kuhinjo bolj prismejala, kot samo prišla. Smejali so se drug drugemu, ker med lovom niso mogli biti tihi, saj so se v večerni tišini narave najbolj slišale njihove »tazadnje«. Ko so ugotovili, da so jih dekleta premagala, saj so videla divjad, so umolknili skupaj s »tazadnjimi«. Nazadnje je prišla še tista skupina učencev,

za katero lahko rečem, da med poukom težko dajo mir. Saj poznate take: kar naprej nekaj miga in govori ... Pa pridrvijo noter in skoraj nič ne rečejo. Najprej se obrnejo k Juretu in ga prosijo, če bi lahko predvajal film, ki so ga posneli. Ostala sem brez besed. Vsi smo opazovali mali ekranček priročne kamere, kjer je pozirala srnica celih 10 minut. Učenci so natančno vedeli, koliko korakov je potem naredila levo, potem desno, potem je spustila zadnjico proti tlom in ga spustila na tla; ne mladička, ampak čisto pravi kakec. Prosili smo za še eno predvajanje in še eno, dokler nismo znali vsega na pamet.

Naslednje jutro smo začeli s predavanjem **Edvarda Krašne** tudi o drugih živalih v naših gozdovih. Vrhpoljci še vedno nostalgичno pogledajo na medveda pri Abramovih, saj se je pred 13-imi leti v njihovi vasi pojavil mladiček. Tudi generacija, ki takrat še ni bila rojena, je o dogodku vedela veliko povedati. Edvard je vztrajno, kot najboljši lovski računalnik, odgovarjal na vprašanja: koliko je ... kje je največ ... kdaj ... Ni bilo vprašanja, na katerega ne bi znal odgovoriti. Pred medvedom smo govorili o zvereh, v domu pred trofejami o jelenih, gamsih, srnjakih, ptičih in prašičih. Učence je opozoril na dejstvo, da smo ljudje samo gostje v gozdovih, da so živali plašne in se ne pokažejo rade, da jih moramo zato varovati, jim pomagati preživeti. Predavanje je nanje naredilo velik vtis, saj so v naslednjih urah med pohodom proti sv. Hieronimu uživali na vsakem koraku. Hodili so po robu gozdne vlake in, začuda, na vsakem koraku opazili kakšno stopinjo živali. Mislite, da prejšnji dan ni bilo njihovih sledov? Pot je hitreje minevala, nekajkrat pa se je tudi otroška fantazija pretirano razbohotila in tako naj bi videli celo odtis medvedje šape.

Učenci so doživeli neponovljivo izkušnjo. Morda bo kdo izmed njih kdaj naravovarstvenik, kmet, lovec, botanik, zoolog, veterinar ... Nešteto je poklicev, ki so neposredno povezani z mislijo: **Mi smo del narave, ni narava del nas**. Upam, da jih bo pridobljena izkušnja pozitivno spremljala skozi življenje.

Vsem, ki ste sodelovali pri projektu **Športno-naravoslovni vikend na Nanosu**, se v imenu otrok in svojem imenu najlepše zahvaljujem.

Nadja Rodman Koradin

V krogu svojih najbližjih sorodnikov, vojnih in lovskih tovarišev je praznoval svoj 80-letni življenjski jubilej nosilec spomenice 1941 **Franc Štefe - Miško**, lovec, ustanovni in častni član LD Šenčur.

Rodil se je 1. 12. 1925. leta v Šenčurju pri Kranju v napredni delavski družini. Po okupaciji se je vključil v mladinsko organizacijo OF, v prvi zimi pa se je, star komaj 16 let, pridružil partizanom. V njihovih vrstah se je bojeval v Kokrški četi, Kokrškem in Gorenjskem odredu ter varnostni službi NOB, vseskozi na Gorenjskem, kjer je bil boj izredno težaven in povezan s številnimi žrtvami. Tisto zimo je okupator izselil njegovo družino. Oče, ujet partizan, pa je končal v gestapovskem zaporu.

Kot bi se želel zahvaliti naravi za vse, kar je nudila partizanom v najusodnejšem obdobju zgodovine slovenskega naroda, se je takoj po osvoboditvi začel vračati v njeno okrilje. V naravi je iskal miru in navdih, v zeleni bratovščini pa je našel nove prijatelje in tovariše, ki jim je zvest že več kot 50 let. Leta 1952 je postal tudi aktivni član tedanje velike LD Kranj, naslednje leto je opravil lovski izpit. Leta 1954 je bil opradeliti kranjske lovske družine postal ustanovni član in prvi predsednik novoustanovljene LD Šenčur. To LD je kot predsednik vodil polnih 13 let, za tem pa je bil več let predsednik NO in raznih komisij, deloval pa je tudi v organih ZLD Gorenjske. V novi LD se je ves posvetil delovanju in postavitvi trdnih temeljev ter zdravih, enakopravnih notranjih odnosov med člani, ureditvi pravil in poslovnika, pravičnemu odnosu do divjadi in sodelovanju z drugimi zainteresiranimi dejavniki lovstva. Vedno je bil zavzet za lovsko družabnost in tovarištvo.

Ob nastanku nove lovske družine je bilo številčno in kakovostno stanje divjadi porazno. Lovišče ni niti poznalo fazana. Z vso ljubeznijo in zavzetostjo do divjadi in narave je bilo pod njegovim vodstvom storjenih vrsto ukrepov za povečanje številčnosti divjadi. Z uvedbo novih gojitvenih ukrepov se je število permate divjadi v lovišču povečalo do zavidljive višine. Ni bil slučaj, da je prav fazan postal simbol družine; upodobljen je na praporu in drugih oznakah. Vse to je bilo mogoče doseči samo z zavzetim prostovoljnim delom, dobro voljo in veliko lovskega znanja o gojitvi divjadi. To je postalo sestavni del aktivnosti lovske družine pod Štefetovim vodstvom.

Za velik prispevek našemu lovstvu je Franc Štefe - Miško prejel zlato plaketo LD, plaketo ZLD Gorenjske, LZS ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge ter redom III. in II. stopnje. Ob praznovanju 50-letnice lovske družine in njegovega 50-letnega delovanja v matični LD je bil deležen še posebnih priznanj in čestitk svojih lovskih tovarišev.

Miško, ob tvojem življenjskem jubileju ti tvoji lovski tovariši in prijatelji želimo še naprej čvrstega zdravlja in dobrega počutja med nami, predvsem pa, da bi še veliko let aktivno in z zadovoljstvom deloval v naši zeleni bratovščini.

LD Šenčur – F. Š.

V krogu domačih je 18. 1. 2006 praznoval 80 let **Martin Cvelbar**. Rodil se je v Stari vasi pri Škocjanu, zdaj pa je daleč naokrog znani vinogradnik in upokojeni ples-

karski mojster, ki živi v Novem mestu oziroma na vinorodni Trški gori. Kot velik ljubitelj narave se je leta 1960 včlanil v LD Otočec oziroma v slovensko lovsko organizacijo. V naši LD in širše ga poznamo kot skrbnega gojitelja divjadi.

Je eden prvih pobudnikov organiziranega izpuščanja male divjadi v lovišče. Veliko skrbi in dela je namenil vzgoji mladih lovec in skrbi za varstvo zdravega ter čistega okolja. Kmalu po vstopu v LD je spoznal, da brez dobrega in izšolanega lovskega psa ni pravičnega lova, zato je postal tudi vzoren vodnik. Zaradi zaupanja lovec vanj, njegove izjemne aktivnosti in pravičnega odnosa do divjadi in lovstva je že kmalu začel opravljati zahtevne in odgovorne dolžnosti v LD in tudi zunaj nje. Tako je 15 let (od 1961 do 1976) uspešno vodil LD kot starešina, 8 let (1984 do 1992) je bil predsednik NO, 4 leta (1992 do 1996) pa član DR.

Martin ni bil aktiven le v LD Otočec, temveč je z enako zagnanostjo opravljal tudi funkcije v okviru ZLD Novo mesto. V obdobju od 1963 do 1981 (kar 18 let) je bil član njenega disciplinskega razsodišča, član komisije za prevzem stavbe ZLD, član komisije za gojitev, komisije za lovni turizem, član IO, podpredsednik in član komisije za SLO, DS ter strelstvo.

Za vso aktivnost, poštenost, pristen in tovariški odnos ter prispevek slovenskemu lovstvu je LZS Martina odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. in II. stopnje. V matični lovski družini je prejel več družinskih priznanj.

Cvelbar je bil vedno velik zagovornik lovske pravičnosti in napredne gojitve divjadi, negovalec ustaljenih lovskih navad in običajev, zlasti pa zagovornik lovske etike.

Iskrenemu lovskega tovarišu Martinu ob njegovi visoki jubilejni obletnici čestitamo in mu želimo še veliko zdravih let ter da bi mu Diana naklonila še mnogo lovskega zadovoljstva.

LD Otočec – F. B.

OPOZORILO

Vse dopisnike LD oziroma ZLD obveščamo, da nam morajo vse **zapis** o **jubilantih** (pa tudi o umrlih) obvezno poslati **pravočasno** tudi v **elektronski obliki** (disketa + zapis) ali posredovati na naš **enaslov: lovec@lovska-zveza.si**. **Slike in uraden dopis** (z žigom in podpisom odg. osebe LD) pošljite z **navadno pošto**. Še vedno veljajo natančna navodila o objavljanju tovrstnih zapisov, ki so bila zadnjič objavljena v Lovcu, 11/2000, str. 93 in 1/2005, str. 40.

Uredništvo

JULIJA IN AVGUSTA PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

95-letnico

Franc Krašovec, LD Dobrova

85-letnico

Franc Fale, LD Velenje
Drago Flis, LD Jelovica, Ribno
Tine Knez, LD Slovenj Gradec
Janko Krašovec, LD Žalec
Martin Križanec, LD Rogatec
Franc Lihtenvalner, LD Kog
Boris Pavčič, LD Laze
Vinko Petkovšek, LD Planina
Henrik Ribič, LD Kresnice
Bela Trajber, LD Kobilje
Jože Turk, LD Dolenjske Toplice
Peter Učakar, LD Kresnice

80-letnico

Rafael Bajec, LD Jezero, Komen
Jože Baškovič, LD Fram
Marko Bulc, LD Mirna
Rudi Belšak, LD Jože Lacko
Miro Čizej, LD Ranjkovci
Jože Carman, LD Šenčur
Ivan Dragar, LD Begunje
Ivan Hafner, LD Sorško polje
Janez Golob, LD Markovci
Ivan Kalc, LD Trnovo
Lado Kobal, LD Javornik
Jakob Konšek, LD Jurklošter
Anton Kovač, LD Zagorje ob Savi
Bernard Krajnc, LD Bohor
Jakob Kunšek, LD Jurklošter
Franc Pikon, LD Bohinjska Bistrica
Danilo Pobega, LD Dekani
Filip Polanšek, LD Koprivna, Topla
Jaka Praprotnik, LD Jesenice
Zdenko Roter, LD Metlika
Borut Rus, LD Bled
Jože Seme, LD Murska Sobota
Mirko Skudnik, LD Peca, Mežica
Štefan Sreš, LD Mlajtinci
Martin Tomažin, LD Raka
Benedikt Vovk, LD Mlajtinci

75-letnico

Metod Bavčar, LD Gorica
Ivan Benko, LD Domžale
Natan Bernot, LD Mokrc
Herman Bizjak, LD Kozje Stena
Ljubomir Blagojevič, LD Most na Soči
Franc Brumen, LD Juršinci
Lino Comuzzi, LD Tabor, Dornberk
Franc Čujež, LD Šmarje pri Jelšah
Janez Feuzer, LD Braslovče
Karel Filipčič, LD Čatež ob Savi
Ivan Gošnak, LD Slovenj Gradec
Martin Jančar, LD Brusnice
Franc Kemperl, LD Stahovica
Lovro Kirbiš, LD Starše
Dušan Kolnik, LD Kungota
Beno Kotnik, LD Prežihovo
Janez Kušar, LD Polhov Gradec
Ivan Leskovec, LD Hotedršica
Jakob Lukman, LD Domžale
Kolman Lulic, LD Radovci
Vinko Martinčič, LD Lož, Stari trg
Matija Mlekuž, LD Soča
Ivan Perpar, LD Kamnica
Vlado Podlogar, LD Polhov Gradec
Jakob Požar, LD Bukovje
Vinko Rejc, LD Železniki
Josip Rojc, LD Taborska jama
Miroslav Režonja, LD Sv. Ana
Jakob Rupnik, LD Javornik
Vlado Slodnjak, LD Juršinci

Božidar Spasojevič, LD Gaberk, Divača
Jakob Školiber, LD Ivanjokovci
Peter Špiler, LD Videm ob Savi
Andrej Štrukelj, LD Čaven
Mirko Šverc, LD Dolič
Stane Tomažič, LD Toško Čelo
Vlado Topolšek, LD Smrekovec
Branko Turel, LD Fajti hrib
Milovan Zidar, LD Luče ob Savinji
Franc Zobec, LD Ribnica
Bernard Železnik, LD Vrhnika

70-letnico

Marko Accetto, LD Dobrepolje
Janez Bambič, LD Dobrepolje
Lovro Bergant, LD Selca
Janko Beronja, LD Loka, Črnomelj
Miha Cizel, LD Škocjan
Peter Dacar, LD Jelovica, Ribno
Janez Dobaja, LD Kamnica
Franc Flakus, LD Puščava, Lovrenc na Pohorju
Lado Gaser, LD Železniki
Jože Gorjup, LD Struge
Viktor Grah, LD Radenci
Aleksander Guzelj, LD Pšata
Franc Jasenc, LD Jesenice
Peter Jereb, LD Dole nad Idrijo
Drago Jeromec, LD Žalec
Feliks Jern, LD Malečnik
Stane Juršič, LD Trbovlje
Avgust Kandrič, LD Velika Nedelja
Alojz Kastelic, LD Dobrič
Ivan Knez, LD Troblje
Zdeno Kobal, LD Kozlek
Ciril Kokot, LD Sveta Marjeta
Avgust Končan, LD Horjul
Drago Kosmač, LD Morayče
Jože Kršlin, LD Loka pri Žusmu
Janez Kržič, LD Begunje
Stanislav Lah, LD Raša, Štorje
Janez Langus, LD Jesenice
Stane Leskovšek, LD Tomišelj
Jakob Logar, LD Horjul
Rok Lovrin, LD Vinica
Ludvik Maček, LD Polhov Gradec
Ciril Martinčič, LD Gorenja vas
Rihard Melzer, LD Rogaška Slatina
Franc Mlakar, LD Boris Kidrič
Orlando Nemeš, LD Dekani
Ernest Pelan, LD Grahovo
Jože Podboj, LD Šmarna gora
Josip Radikovič, LD Brezovica
Rajko Rajšp, LD Hoče
Mihael Rasteiger, LD Slovenska Bistrica
Slavko Raztresen, LD Gorenja vas
Slavko Repek, LD Rače
Miran Resnik, LD Videm ob Savi
Aldo Rojc, LD Zemon
Ivan Rženičnik, LD Mozirje
Ludvik Sterle, LD Ig pri Ljubljani
Avgust Sinic, LD Tišina
Ciril Štrumbelj, LD Dolenjske Toplice
Tone Štular, LD Dovje
Jernej Štupar, LD Komenda
Elemar Tanacek, LD Pečarovci
Ignac Tekmec, LD Jože Lacko
Zdravko Turk, LD Ruše
Stanko Vesel, LD Sodražica
Franc Vidmar, LD Smuk, Semič
Emil Vičič, LD Brkini
Leon Vidrih, LD Črna jama
Janez Zagorc, LD Šentjernej
Avguštin Založnik, LD Jamnica
Viktor Žerak, LD Žetale

Vsem jubilentom iskrene čestitke!

* Po podatkih, ki so nam jih posredovali tajniki LD na članskih seznamih!

Trofeistika, merila in pripomočki za natančnejše ocenjevanje ...

Obravnavana snov je za tistega, ki je nepoznavalec ali popoln novinec v pravilnem merjenju in ocenjevanju lovskih trofej, težko razumljiva. Za tistega pa, ki se je vsaj že enkrat spopadel z merili, merilci obsegov in različnimi tehnicami, da bi izmeril npr. dolžino merjaščevih čekanov, pa bo predstavitev novega, lažje uporabnega orodja, prijetno presenečenje in dobrodošlo olajšanje pri tovrstnih opravilih.

Sčasoma so merilci in tehniki tradicionalnim pripomočkom, kot so merila z milimetrsko skalo, mehanskim merilecem obsegov rogovja in rogov, raznim tehnicam, dodajali novo orodje (pripomočke) z novo, natančnejšo tehnologijo. Tako so se merilci in ocenjevalci trofej po metodi CIC že pred časom navdušili za uporabo elektronske tehnice, digitalnih merilcev obsegov, dodali in priredili so vrsto preglednic, tehničnih vzorcev in drugih primerljivih pripomočkov, ki omogočajo hitrejša in natančnejša merjenja.

Digitalni kaliber (merilec obsegov) je splošno znan, ne pa tudi naprava, ob kateri sta naslonjena kaliber in klešče.

Rad bi vas seznani prav s to napravo in vam jo predstavil.

Kot vam je gotovo znano, se dolžino čekanov meri po zunanjem robu, začeni pri najdaljšem izrastku korenine in do konice čekana. Ker je najdaljši koreninski izrastek navadno v sredinskem delu in ne na robu korenine, je merjenje težavno in natančno. Za natančno merjenje bi bile potrebne kar tri roke, pa bi bila natančnost meritev še vprašljiva. Tudi merjenje v dvojce daje skoraj vedno približne in neskladne rezultate. Če vemo, da sta čekana v preseku trikotne oblike, si z lahkoto predstavljamo, kako težko in dolgotrajno je bilo »rojevanje« preproste naprave, ki popolnoma zadošča svojemu namenu. Kljub predhodnim pripravam in razpravam z mojim prijateljem **Enzom Berzierijem** iz Bolonije (Italija) je bilo za izdelavo optimalne naprave za natančno meritev potrebnih veliko vmesnih preskusnih prototipov. V določenem trenutku sva obtičala celo na mrtvi točki. Skoraj sva se že odločila, da bi opustila vse skupaj. Enzo pravi, da sem ga z mojim vztrajnim spodbujanjem vseeno vzpodbudil, da sva popolnoma prenovila načrt in se »spustila« v zadnji poskus.

Nastala sta dva prototipa, ki sta ustrezala cilju, ki sva si ga

postavila: ustvariti ceneno napravo, a z visoko, natančno storilnostjo.

Poskusna uporaba naprave na raznih ocenjevalnih in zasedanjih komisije CIC je potrdila naše upe. Tudi načrt, ki sem ga predhodno predstavil **Veljku Varićaku**, zagotovo najboljšemu poznavalcu in izvedencu za mednarodno trofeistiko, je bil ohrabrujoč. Svoje dokončno mnenje pa je povedal, ko smo letos maja, na mednarodnem ocenjevanju trofej v Zagrebu preskusili njegovo uporabnost: napravo je ocenil zelo pozitivno.

Delovanje naprave temelji na uporabi dveh kovinskih metrskih trakov, dolgih po 30 cm in debelih 0,3 mm, ki sta pritrjena v nasprotujoči si poziciji, in sicer zato, da zagotovita enako merjenje levega in desnega čekana. Kovinska trakova sta pritrjena na rob aluminijaste škatlice z dvema zakovicama tako, da oblikujeta gibljiv obroč, ki se po potrebi prilagaja daljši ali krajši krivulji čekana. V sredini obroča je tanka aluminijasta ploščica, pritrjena na rob v obliki črke T, in kjer sta pritrjena kovinska trakova z začetkom merske lestvice.

Nova naprava za merjenje dolžine merjaščevih čekanov

Glavni cilj priprave je bil: ko približaš koren čekana v kot in ga tam pridrižiš, brez težave in z največjo natančnostjo lahko okretneje napreduješ z merjenjem po dolžini čekana; preprosto samo približaš metrski trak na rob čekana.

Strinjala sva se tudi, ker imava neizkoriščeno delovno ploščo, da jo lahko uporabimo kot oporo za šablono meritve ukrivljenosti čekanov in brusilcev, ki jo je pripravil prof. **Josef Hromas** z univerze Mendl v Brnu, zgodovinskem sedežu izobraževanja ocenjevalcev trofej po metodi CIC.

Po končani preskušnji in odobritvi bomo izdelali to priročno orodje in ga lahko odposlali tistim, ki bi ga želeli imeti v lastni opremi za ocenjevanje. Poravnati bo treba samo stroške za material in poštino.

Jurij Ukmar (Giorgio Umari)

V **rimski mitologiji** so častili boginjo **Diano** kot boginjo lova, rodovitnosti, Meseca in je Rimljanom pomenila enako kot Gr-

Diana (iz knjige Kurta G. Blüchela Die Jagd; založba Köne-mann in der Tandem Verlag GMB Königswinter)

prav nismo imeli lastnih lovskih božanstev. Nekateri slovanski narodi so si pozneje, po vzoru rimske boginje Diane, ustvarili lastno boginjo lova in jo tudi podobno poimenovali; Lužiški Srbi so jo poimenovali **Divinica**, Čehi **Devana** in Poljaki **Dzie-wona**. Vedno so jo upodabljali lepo, mlado, kako jezdi v gozdovih ob Labi ali v Karpatih v spremstvu psov in vedno oboroženo z lokom in tulcem s puščicami.

V **nordijski mitologiji** poznajo boga lova. Poimenovali so ga **Ull**, tako kot so Germani svojega boga loka.

Poleg lovskih božanstev smo evropski lovci potrebovali še svoje **zaščitnike ali patrone**, ki jih dandanes poznamo kar več. Najpomembnejša naša zaščitnika sta sv. **Evstahij** in sv. **Hubert**.

Sv. Evstahij je bil rimski voj-

skovodja, z imenom **Placidij**, in je živel v času cesarja Trajana (53–117). Po pripovedi je bil strasten lovec. Nekega dne se mu je na lovu prikazal velik jelen s svetlečim, obžarjenim križem med rogovjem. Globoko prizadet je Evstahij opustil lovske užitke in svoj vojaški poklic. Vrnil se je h krščanski veri in prevzel ime Evstahij. Umrl je kot mučenec za časa vladanja cesarja Hadrijana (76–138). Že v petem stoletju je bil razglašen za svetnika in zaščitnika lovcev ter lovskih psov. V krščanstvu je prevzel vlogo Diane, poganske boginje lova; njegov god in praznik sta **20. septembra**. Kot zaščitnika lova, lovcev in lovskih psov ga časti kar precej evropskih narodov. Srbska lovska knjižnica je posvečena sv. Evstahiju.

Sv. Hubert je pri nas kot lov-

Lovski bogovi in zaščitniki

Mitologije posameznih narodov ali jezikovnih skupin so se pojavile že zelo zgodaj, ko so le-ti še živeli na stopnji barbarstva. Na svetu poznamo veliko mitologij, od katerih velja omeniti le tri večje: *kitajsko*, *indijsko* in *egiptovsko*. V Evropi je ena najstarejših in najbolj znanih mitologij *grška*, njej sledijo *rim-ska*, *keltska*, *slovanska*, *germanska* in *nordijska*. Tudi Slovenci ne zaostajamo v tem pogledu, saj smo imeli in še vedno imamo lastno mitologijo.

V mitologiji nastopajo bogovi, polbogovi, heroji, zaščitniki, bajeslovna bitja, vile in zli duhovi. Vsi zavzemajo določena območja delovanja. V nekaterih mitologijah so znani tudi bogovi, »zadolženi« za lov in v povezavi z lovstvom. Med najbolj znanima boginjama sta grška **Artemida** in rimska **Diana**.

Artemida je bila grška boginja Meseca, gozda, lova in rodovitnosti. Bila je hči Zeusa in Lete ter dvojčica boga Apolona. Kot deviška boginja je bila zaščitnica mladih fantov in deklet. Po gozdnatem hribovju naj bi lovila divjad v spremstvu nimf. Vedno je upodobljena z lokom in tulcem, polnim puščic. Posvečena ji je bila košuta, s katero je pogosto upodobljena. Včasih je upodobljena, kako jaha na košuti ali se pelje na vozu z jelenjo vprego. Posebno so jo častili Grki spomladi, ko so ji tudi žrtvovali jelenjad.

Upodobitev boginje Artemide z nimfami, delo slikarja Marka Károlyja. (Po knjigi Knaursa Grobesa Jagd Lexikon; Droemersch Verlag Anstalt Th. Knaur Nachf)

kom Artemida. Diana je bila tudi boginja svetlobe in zaščitnica devic. Tudi ona je včasih upodobljena v družbi košute, najpogosteje pa na lovu v družbi psov z lokom in tulcem, polnim puščic. Kot svojo zaščitnico so jo posebno častili plebejci in ji spomladi darovali jelenjad. Njeno svetišče je bilo na hribu Aventinu in je bilo eno najstarejših svetišč v Rimu.

Rimski legionarji so kult boginje Diane prenesli tudi h Germanom. **Germanška mitologija** namreč ni poznala lovskega božanstva. Poznali so le **Ulla**, boga loka, ki naj bi prebival v tisinah gozdovih, in lovko – velikanko **Skadi**, ki je bila sovražno razpoložena do vseh drugih božanstev. Germani so sprejeto boginjo **Diano** zelo častili in ji darovali živali vse do konca 6. stoletja.

V **slovanski mitologiji** pravza-

Antonio Pisanello: Videnje svetega Evstahija (iz knjige Knaursa Grobesa Jagdlexikon; Droemersch Verlagsanstalt Th. Knaur Nachf. München, 1996)

Ena izmed upodobitev sv. Huberta

ski zaščitnik bolj znan. Tudi njegovo življenje je prepleteno z legendo. Bil je najstarejši sin vojvode Bertranda iz Toulousa. Na dvoru burgundskega vojvode je dosegel visoke časti in se poročil z lepo Floribano, ki pa je na porodu umrla. Da bi pregnal žalost, se je predajal užitkom življenja. Na enem svojih lovov je zagledal jelena s svetlečim križem med rogovjem in zaslišal glas, ki ga je opozoril, naj ne pozabi na večno življenje. Po tem dogodku se je spreobrn timer. Vse svoje imetje je razdelil med uboge, spokorno živel, postal duhovnik, misijonar v Ardenih, ki so bili tedaj še pretežno poganski, in nato postal škof v Maast-richu in od 1721 v Liegeu. Umrli je 30. 5. 1727 v samostanu v Ardenih, ki se je pozneje preimenoval v samostan sv. Huberta. Za svetnika je bil razglašen šele v 15. stoletju po več čudežih, za katere naj bi bil zaslužen. Šele tedaj naj bi prišla na dan tudi njegova nekdanja lovska dejavnost. Tudi njemu so pripisali srečanje z jelenom z ožarjenim križem med rogovjem. Razglasili so ga še za zavetnika lovcev in lovskih psov. V germanskem prostoru je skoraj v celoti izpodrinil dotedanjega lovskega zavetnika sv. Evstahija. Sv. Hubert goduje 3. novembra, ko se v krščanski srednji in severni Evropi v glavnem darujejo Hubertove maše.

V Franciji imata vlogo zaščitnika lovcev in lovskih psov še dva svetnika in tudi njima pripisujejo Francozi srečanje z jelenom z ožarjenim križem med rogovjem. Prvi je sv. Martin, drugi pa sv. Egidij, ki je najbolj znan v dolini reke Rone.

Omenimo še, da imajo svojega zaščitnika tudi evropski sokolarji; ime mu je Bavo. Njegovo prvotno ime je Allonynus. Živel je v Holandiji, kjer je tudi najbolj znan. Bil je plemiške rodbine in

strasten sokolar. Obdolžili so ga kraje belega arktičnega sokola in ga zato obsodili na smrt na vislicah. Ko je že stal pod vislicami, se je naenkrat pojavil pogrešani sokol in dokazal njegovo nedolžnost. Po tem dogodku se je umaknil iz življenja in živel vse do svoje smrti spokorno, pobožno, samotarsko življenje v Malmédunskem gozdu pri Gentu. Umrli je leta 631. Bavo goduje 1. oktobra.

Sv. Venantij je zaščitnik lovcev na pogonih, t. j. na zelo raz-

Tudi nekoliko poškodovan kip na dvorišču gradu Bistra naj bi predstavljal sv. Huberta z jelenom.

širjenih skupnih lovih zahodnoevropskih lovcev. O njem je malo znanega. Po nekem izročilu naj bi bil pesnik in lovu naklonjen škof Ventantius Fortunatus, ki je umrl okrog leta 600 našega štetja.

Hubertova maša

Z mašami v čast sv. Huberta so v Evropi začeli lovci že v srednjem veku. Najpogosteje so bile na svetnikov god, 3. novembra, včasih ob organiziranih skupnih lovih ali potem, ko so bili končani, in tudi ob drugih

lovskih dogodkih. Počasi je običaj odšel v pozabo, dokler ga niso leta 1965 ponovno oživili francoski in nemški lovci. Pozneje se je običaj razširil v Avstrijo in Švico. Okrog leta 1990 smo ga prvič organizirali lovci tudi pri nas v Sloveniji, na Gorenjskem. Ko je maša v čast sv. Huberta, je oltar, ne glede, ali je v cerkvi ali na prostem, vedno okrašen z gozdnim zelenjem. Na oltar se položi kipec ali slika sv. Huberta, pred oltar ali obenj pa jelenovo rogovje, trofejo. Orgle in liturgične pesmi zamenjajo zvoki lovskih rogov, ki so v zadnjem obdobju predvsem v Es intonaciji. Mašnik v pridigi obudi življenje sv. Huberta in osvetli zdajšnjo vlogo lovcev. Hubertove maše opravljajo duhovniki

lovci ali lovcem naklonjeni duhovniki nelovci. Evangelij pona-vadi bere eden izmed lovcev. Praviloma so vsi lovci v lovskih krogih. Nekatere Hubertove maše so postale pri nas že kar tradicionalne, manj primeren pa je čas ali datum maš, ki velikokrat kar precej odstopa od 3. novembra. (Vsekakor najbolj znana in daleč najbolj obiskana je pri nas avgustovska Hubertova maša na Mašunu v snežniških gozdovih, za katero imajo največ zaslug člani družine Bolčina in Zasavski lovski rogisti pod vodstvom Daneta in Vasje Namestnika – op. ur.).

Edvard Krašna

Viri:

– Knaurs Großes Jagdlexikon, Droemer-sche Verlagsanstalt Th. Knaur nachf., München 1996

– Cambridgeov podatkovnik, DZS, Ljubljana 1995

– Veliki svetovni biografski leksikon, Mladinska knjiga, Ljubljana 2002

Upodobitev svetega Huberta z jelenom; avtor Georg Lorenz Gapp (iz knjige Kurta G. Blüchela Die Jagd; založba Köne-mann in der Tandem Verlag GMB Königswinter)

Freska sv. Evstahija Plakida iz manastirja sv. Nikole Anapavs na Meteorjih; 1597 (povzeto po sliki iz knjig Lovske biblioteke Sv. Evstahije (LZ Srbije)

Ali ograjeni travniki ne pomenijo krčenja življenjskega prostora divjadi?

K pisanju sta me pravzaprav vzpodbudila dva razloga: ostanki žice v naravi kot potencialne nevarnost za prostoživečo divjad in ograjene travniške površine (vedno več je ograjevanja) kot zmanjševanje življenjskega prostora divjadi.

Naj začnem z nekoliko nostalgичnimi spomini starejših lovskih tovarišev, ki v pripovedovanih nikakor ne morejo pozabiti obilice divjadi, kapitalnih »rogacev«, lepih travnikov in pašnikov, zgolj nedeljskih sprehodov visoko kultiviranih meščanov po naravi, pa skrbi kmetov za sleherne košenice v najbolj odročnem in najbolj strmih predelu lovišča ipd.

In kje je zdaj tista idila? Kaj je zdajšnja realnost?

V minulih, recimo 50 letih, čeprav dandanes naše lovišče sicer še vedno meri 2.400 ha, se je pri nas kulturna krajina zelo spremenila.

Urbanistične težnje so bile in so še vedno neustavljive, infrastruktura se zajeda v najlepše predele narave, kmetijstva v klasičnem pomenu nekdanje poljalni multikulturne pridelave ni več. Vse kar, je od nekdanjega »idiličnega« kmetijstva še ostalo v sredogorju, so le še umetno pognojene travniki brez lepega spomla-

danskega cvetja. Travniška površina, ki ne ustreza več merilom visokih donosov, pa je preprejena z raznovrstnimi ograjami. Preostale travne površine za sodobno evropsko kmetijstvo in tudi za našega kmeta niso zanimive, zato so že kar nekaj časa prepuščene zaraščanju.

Kaj je torej v primerjavi z nostalgijami pripovedovanji naših veteranov dandanes dejansko še ostalo divjadi?

Dejstvo je, da travniki brez sočne, zdrave, za divjad okusne travnate in zeliščne hrane divjadi ne privlačijo, njihovih kompleksov, razen nekaj ha zasejane silažne koreze v sredogorju, praktično tudi ni več, pašniki pa so noč in dan, poleti in pozimi, ograjeni.

Če je nekoč veljalo, da se številčnost divjadi ugotavlja glede na predpostavke, da je mogoče videti le približno 30 do 40 % populacije srnjadi, 60 do 70 % pa ostane človeku skrite, neopazne, potem moramo zaradi zaraščanja travniških površin to razmerje še dodatno nekoliko zmanjšati.

Kar ozirom se na uradne podatke, koliko košenic in travnikov v sredogorju so opustili v zadnjih nekaj desetletjih? Koliko pa je bilo narejenih gozdnih cest in vlak, koliko počitniških objektov je bilo zgrajenih? Koliko raznih rekreacijsko-športnih prireditvev, raznih gorskih maratonov, kolesarskih in raznoraznih pohodov in vzponov je organiziranih vsak vikend!? In koliko ljubiteljev terenskih motorjev in rohnečih prikazni na štirih kolesih se je začelo pojavljati v zadnjih letih! In kdo lahko napravi red!?

Posledično je bilo povsem normalno, da je divjad spremenila svoje navade in prehranjevalne termine ter si našla ustrežnejše cone miru!

In kako ob upoštevanju vseh naštetih okoliščin uresničiti količinski načrt odstrela, ki naj bo skladen še po zahtevani spolni in starostni strukturi? Kako, npr., iz lovišča izločiti starega srnjaka, ki se premika kot duh, se le redkokdaj prikaže in v glavnem tiči v grmu kot mumija, na travnik in pašnik pa tudi ne more, ker sta ograjena!?

Bom malo provokativen in rekel: Hvala bogu, da nas vsake toliko let prizadenejo zime, podobne letošnji, ki zahtevajo svoj davek in namesto nas opravijo »ta pravi«, marsikdaj tudi nam nerazumljiv selektiven »odvzem«. K temu ne nazadnje pripomorejo tudi ceste z vabljivimi ostanki

solni na bankinah. Tisti, ki smo v minulih mesecih pobirali povozeno divjad na cestah, smo se prav čudili, od kod le se je vzelo toliko predvsem starih živali med njimi.

In da se vrnem nazaj k problematiki ograjenih travniških površin. Na podlagi izkušenj opažam, da so srnjadi najbolj nevarne žične ograje, namenjene drobnici, torej tiste, ki so spletene z mehko, zelo tanko žico. Verjetno ste že kdaj presenetili srno z mladim čem znotraj takšne ograjene površine, ki se je pri begu pred vami z vso močjo zaletela in zapletla v tako ograjo; in mladič seveda za njo. Sledilo je vekanje, stokanje, davljenje, skratka: agonija divje živali, boj za svoje življenje ... Komur se divjad v takšni agoniji ne zasmili, ni vreden lovskega kroja!

In kaj storiti v takih primerih? Divjad pustiti, da se sama reši (če?) ali pa se ji približamo in jo poskusimo rešiti muk. Poskušal sem že oboje, toda o občutkih pri tem ne bi govoril. Na pravkar omenjeno agonijo se človek spomni ob pogledu na odlakano in krvavo ograjo, na ostanke kože na njej ali pa, tudi zelo pogosto, na razvlečeno okostje v okolici.

Če se že srna uspe rešiti, je za rogatega srnjaka takšna nezgoda največkrat usodna. Nekoliko manj nevarne so sicer bolj vidne armaturne mreže, ki jih odrasla srnjad preskoči; o videzu krajine pa ne bi izgubljal besed.

Nič nimam proti poletni in jesenski paši živine; slehernemu lovcu je (ali mora mora biti) jasno, da sodobne živinoreje ni brez izpustov živine v naravo; **gre pa za vprašanje, kako in s čim naj bodo take površine ograjene.** Znano je tudi, da sta znani dve vrsti ograj: takšne, ki preprečujejo izhod živine v prosto naravo, in takšne, ki varujejo živino in travniške površine pred vplivi od zunaj (t. j. pred divjimi prašiči, zvermi), kamor sodijo tudi takšne, ki varujejo sadike ali določene kmetijske kulture pred rastlinojedo parkljasno divjadjo in zajcem.

Ker doslej na to temo še nisem zasledil strokovne razprave naše lovske stroke na napisane smerne načrtovalcev upravljanja z divjadjo in odstrela (odvzema), se bojim, da ta okoliščina neupravičeno ni upoštevana pri lovskem načrtovanju. Sprašujem se:

Ali res umetni dejavniki nimajo nikakršnega vpliva na številčnost divjadi?

Ali dejstvo, da okrog 40 %

ograjenih travniških površin (če primerjamo, npr., z letom 1960), ne vpliva na načrtovanje?

Ali je že kdo, razen posameznih lovcev, kdaj poskusil lastnikom ograjenih površin obrazložiti, da ima tudi divjad pravico do prehrane, pravico do življenja!?

Ali je sploh dovoljeno z ograjevanjem površin divjadi odvzeti pravico do lastnega obstoja?!

Ali ograjene površine res v ničemer ne vplivajo na dinamiko populacije (številčnost, zdravstveno stanje, rodnost, smrtnost, telesne teže ...)?

Ali ne bi bilo smotno, zaželeno in koristno prek ustreznih institucij (določiti, katere so to) in oblik javnega seznanjanja lastnikom zemljišč – kmetom priporočiti, naj vsaj jeseni, ko pašno živino umaknejo v hleve, vsaj na nekaterih mestih ograje umaknejo do spomladi?

Zbrati za primerjavo podatke, kako je to urejeno v tujini, v preostalih državah EU? Ali v sosednjih državah ne pripada subvencija kmetom tudi in zgolj za neograjene travniške površine!?

Nisem strokovnjak na tem področju, toda vseeno menim, da bi bilo koristno nekaj strpne in dobronamerne razprave na to temo. Nujno bi bilo treba sprejeti ustrezne rešitve, ki bi bile v prid tudi naši divjadi, še posebno mislim na srnjad.

Poskusil sem najti nekaj strokovne literature na to temo. O ograjevanju veliko piše prof. dr. **Tone Vidrih** z Biotehniške fakultete, Oddelka za agronomijo, s svojimi sodelavci. Na spletnih straneh je precej gradiva mogoče najti pod *Prispevki s področja paše živali* in sorodnih tem.

In kaj je zanimivost omenjenih vsebin: poleg mnogih, strokovno zelo živinorejskih tem in dognanj ter vsestranskih pogledov glede ograjevanja pašnikov ter travnikov, kjer se razglablja in piše na to temo predvsem in zgolj o elektroograjah in premičnih elektro-mrežah za domačo živino, glede divjadi ni omenjeno ničesar. O kakšnih primernih armaturnih mrežah ali aluminijastih žičnih ograjah, ki bi imele pozitivne učinke na divjad, pa seveda ne.

Vse to poudarjam (tudi) zaradi

Foto: M. Dovžan

Vseposod same žičnate ograje!

še mnogo radikalnejših idej predlagatelj novega besedila (novele) našega lovskega zakona, ki želijo lastninsko pravico še bolj egoistično postaviti nad druge pravice in tudi nad vse druge (tudi naravovarstvene) interese, ki bi morali imeti prednost. Res je, da so že Stari Rimljani lastninsko pravico okronali s kraljico vseh pravic, vendar pa po mojem trdnem prepričanju niso imeli s tem namena uničevati naravnega živalstva kot sestavnega in neodtujljivega dela žive narave!

Situacije po drugi strani spet ni treba jemati tako črno-belo, kot bi kdo želel razbrati iz napisanega, toda problem, ki ga vidim in izpostavljam širši lovski javnosti, je bolj razumljiv le na tak način. **Vsekakor pa je v naravovarstveni politiki treba najti kompromis med interesi kmetijstva in živinoreje ter širšimi interesi varstva narave kot celote. Treba je uravnovesiti ozke interese.** Vsekakor moramo tudi razumeti interes in stališče kmeta, da mu ena ovca za njegov obstoj pomeni precej več kot srnjak ali jelen, ki mu le »hodita v zelje«.

Če smo že divjad s travnikov in pašnikov »pregnali« v gozdove, kaj pa se z njo dogaja tam?

Seveda, lastninska pravica seže tudi v gozd. Ko lastnik v gozdu najde sledove objedanja, prehranjevanja in (hvala bogu) znakov, da je divjad, kot sestavni del žive narave, le še prisotna, se morda celo ob nasvetu strokovnjaka upravičeno in legitimno odloči za vse, kar mu ponuja stroka in politika. Ko najde nekaj objedanih vršičkov, ima v rokah že argument, da uveljavlja svojo pravico. Namreč: za take znake življenja, za take sledove objedanja je »stroka« zelo učeno predlagala zakonodajalcu, da se jih poimenuje in opredeli kot »škoda od divjadi.«

Oprostite, ampak zame je to popoln absurd, to je norost brez primere!

Ali je res sestavni del narave zgolj rastlinstvo, (divje) živalstvo pa »parazit«?

Ali ni bila divjad v naravi že veliko pred človeštvom?

Ali ne govorimo o prvobitnosti divjadi?

Ali nima divjad v naravi zato celo nekaj več pravic kot človek?

Ali ima divjad potemtakem sploh še pravico do obstoja in ohranitve vrste?

Ali se ima pravico prehranjevati na njej ustrezen in naraven način?

Ljudje smo njeno neodtujljivo pravico, če mi priznavate pravilnost razmišljanja, preprosto poimenovali kot »škodo«, ki jo živa narava vsak dan povzroča tudi človeku?! In škodo v naravi mora vedno plačati le divjad, ki je sestavni del žive narave, s svojo žrtvijo (življenjem), lovci pa naj bomo ob vsem tem servisna služba!?

Če pa slučajno cena od njene mesa, divjačine, ne bi zadoščala za poplačilo »škode« oziroma znakov življenja, pa naj še sami lovci primaknejo kakšen cekinček! Češ: »Saj so lovci bogati; pa radi delajo.« Malo smo sicer res čez les, ker sicer udarniških akcij v tem postsocialističnem obdobju že zdavnaj ni več, pa kljub temu ... »kar naj delajo in plačujejo...« Če ne bodo, jim bodo že predstavniki raznoraznih kvazi društev ljubiteljev živali, pa varuhi narave (le z jezikom, namreč!), pa razni »vegetarijanci« povedali svoje ...

Mar ni res tako, naravovarstveniki in pravi ljubitelji divjih živali?!

Miro Dovžan
Podljubelj/Tržič

Fridlov 55-letni lovski pečat

Mežiška dolina v Sloveniji in po svetu ni znana samo po svoji Peci, Uršlji gori, Olševi, idilični kmečki vasici Šentanel in dolini Tople, po nekoč uspešnem mežiškem rudniku, bogati gozdarski tradiciji, akumulatorjih Topla in po ravninskih plemenitih jeklih, ampak je prepoznavna tudi zaradi ljudi, ki s svojim delom, športom in kulturo pomagajo sestavljati dokaj bogat in slikovit mozaik Mežiške doline in Koroške. Med mnogimi Korošci, ki so bili in so še vedno neutrudni ambasadorji svoje doline, je tudi kar nekaj znanih in cenjenih koroških »jagrov«, ki so dobro ime doline ter tamkajšnjih pridnih in prijaznih ljudi ponesli po Sloveniji in tudi v tujino. Mednje nedvomno sodi tudi naš dolgoletni dopisnik **Mirko Skudnik**, član LD Peca - Mežica, ki bo prve dni julija praznoval 80 let svojega nadvse bogatega in plodnega življenja.

Mirka Skudnika, za lovske prijatelje **Fridla**, sem bežno poznal že v mojih mladih letih. Velikokrat sem ga namreč videl v skupini mežiških rudarjev, »knapov«, ki so se mimo naše hiše v koloni v Mušeniku vzpe-

njali po ozki stezi na Igerčevo, kjer je bil vhod v rudniški rov. Zaradi njegove višje postave pa tudi zato, ker je bil vedno dobre volje in nasmejan, mi je trdno ostal v spominu. Mnogo več o njegovem delu in življenju sem izvedel skoraj trideset let pozneje, ko sem kot dopisnik mariborskega Večera pripravljaval reportažo o mežiških »knapih«. Čeprav je od takrat minilo precej let, se še dobro spominjam, kako me je kot obratovodja jamskih obratov varno in spretno vodil po mnogih rudniških rovih, vse tja globoko v nedra Pece, pa tudi do odkopa Graben, ki je bil dobrih 300 metrov po zemljo. Že takrat, ko sem bil tam doli moker zaradi stalne vode in prepoten zaradi strahu, saj ni bilo tako preprosto hoditi

kajšnji prebivalci, ki jih bo svinčena mora spremljala še mnoga desetletja, bodo iz roda v rod prenašali spomine na neko ne preveč pozitivno obdobje.

Ko so Angleži davnega leta 1926, takratni lastniki rudnika, v centru rudarske Mežice zgradili eno najlepših osnovnih šol v tem delu Evrope, se je mežiškemu »knapu« Mihaelu in materi Matildi Skudnik rodil Mirko. »Naša družina je bila številna. Bilo nas je kar sedem otrok. Najstarejši brat je bil Mihael, najmlajša sestra pa Angelca. Jaz sem bil četrti po vrsti. Po končani meščanski šoli v Mežici sem se najprej zaposlil v mežiškem rudniku kot »knapovski« učenec in tako dodobra spoznal težaško delo rudarjev. Čeprav je bil moj

Foto: F. Rotar

Mirko Skudnik – Fridl (tretji z leve) med lovskimi prijatelji pevci in dolgoletnima prijateljema Brankom Kuzm (LD Rankovci) in Norbertom Adaničem z avstrijske Štajerske

po rudarskih stopnicah, »knapovskih štingah - fortinah in tretinah«, mi je Fridl marsikaj povedal in zaupal. Tako sem spoznal, da je svoj poklic opravljal z veliko odgovornostjo in ljubeznijo. Spoznal pa sem tudi, da se je dobro zavedal, da rudarjenje res daje kruh mnogim Korošcem in državi ogromno bogastvo, da pa pušča posledice ne samo v naravi, ampak vpliva tudi na ljudi. Ko so leta 1990, po več sto desetletjih končno v topilnici v Žerjavu – kjer so že leta 1747 začeli pridobivati svinec – ustavili visoko peč, v kateri so talili svinčeni praženec, in ko so v rudniških rovih za vedno ustavili močne vodne črpalke in je voda zalila rudniške rove, se je za tamkajšnjo dolino in prebivalstvo začelo neko novo, nekoliko lažje življenjsko obdobje. Za vedno so odšli mnogi mežiški »knapci«, tudi Fridlovi sodelavci in prijatelji. Ostala je zgornja Mežiška dolina, ki si je sicer na zunaj resda hitro opomogla. Le tam-

ded Lovrenc kmet, so bili poleg očeta in mene »knapci« tudi trije moji bratje: Mihael, Jakob in Franc. Tako nismo izpolnili le želje očeta, ampak smo tudi nadaljevali našo družinsko »knapovsko« tradicijo. Leta 1950 sem v Ljubljani uspešno končal tehniško rudarsko šolo in rudarskemu poklicu ostal zvest do svoje upokojitve,« mi je pripovedoval Mirko, ki je za svoje vestno in uspešno delo obratovodje jamskih (rudniških) obratov prejel vrsto pohval in priznanj, med drugim tudi državno odlikovanje – medaljo dela. »Čeprav sin Miran, ki je tudi član LD Peca, ni bil rudar, pa je le bil nekako povezan z rudarsko tradicijo. Veliko delovnih let je namreč preživel globoko pod zemljo kot električar dispečer v rudniški elektrarni Igerčevo,« je ponosno dodal Fridl, ko sem ga obiskal v Mežici, kjer živi s svojo ženo Bredo; že leta 1999 sta praznovala »zlato poroko«.

Ko je bil Skudnik zaradi služ-

be premeščen v takratni rudarski in topilniški Žerjav, je leta 1951 tam postal tudi član LD Pogorevc. Vse do leta 1958, ko se je včlanil v LD Peca, je v LD Pogorevc opravljal številne pomembne lovske funkcije. Že kot mlad lovec – njegov lovski mentor in vzornik je bil **Tone Černač**, oče priznanega slovenskega lovca in gozdarja mag. **Janeza Černača** – se je dodobra seznanil z vsemi zakonitostmi narave in divjadjo. S Tonetovo pomočjo je spoznal tudi prečudovita tamkajšnja gamsja lovišča. Zelo globoko pod njimi si je Fridl namreč služil težak »knapovski« kruh. Že takrat je spoznal mnoge slovenske lovce, ki sta jih s Tonetom vodila na lov na gamsa. Tudi v LD Peca - Mežica je Fridl z veliko odgovornostjo, veseljem in natančnostjo, tak je namreč tudi po naravi, opravljal sprejete funkcije. Bil je starešina, blagajnik, predsednik NO, statistik, mentor mnogim mladim lovcom in revirni vodja. Obenem je bil tudi član UO mariborske lovske zveze, ki jo je kot delegat večkrat zastopal tudi v okviru LZ Slovenije. Bil je tudi član in predsednik NO LZS. »Ko sem bil od leta 1997 do 2002 predsednik Mežiškega LGB, sem bil član pripravljalnega odbora in tudi delegat na ustanovnem občnem zboru Koroške lovske zveze. Zelo sem ponosen, da smo koroški lovci po več kot štirih desetletjih spet dobili svojo območno zvezo. A sem tudi zadovoljen, da smo z mariborskimi lovci ostali kljub naši ločitvi še naprej dobri lovske tovariši,« je vidno vesel poudaril naš sogovornik.

Je pa Fridl tudi mladi Koroški lovske zvezi pomagal, da je lahko v zelo kratkem času polno zaživela na vseh področjih dela. Že drugi mandat je član komisije za stike z javnostjo. Zdi se, da mu je ta funkcija še posebno pisana na kožo. Ne samo, da je že od leta 1961 redni dopisnik glasila Lovec, njegovi strokovni prispevki o gamsih, gozdnem jerebu, velikem petelinu in ruševcu ter o lovske kulture ga nedvomno uvrščajo med vidne lovske »novinarje« in kroniste. Zelo ponosen je tudi, da Skudnikovi rodovi že od nekdaj radi prepevajo domače koroške pesmi. Zlasti je vesel, da je bil leta 1983 zraven, ko so ustanovili *Lovski oktet LD Peca*. »Za petje smo imeli dober posluš kar vsi. Poleg očeta in matere smo radi prepevali tudi vsi otroci. Še posebno lepo pojeta sestro Zofka in

Angelca ter hčerka Bernarda, ki vse pojejo pri *Mežiškem ŽPZ Gorna*. Tudi zame je pesem vse. Tako sem že leta 1955 kot amaterski igravec prepeval glavno vlogo v opereti *Planinska roža* in pri *Belem konjičku*. Takrat je v Mežici zelo dobro deloval tudi Orkester **Eda Mavhlerja**, sicer pa dirigenta rudniške godbe. Še posebno sem ponosen, da lahko že več kot dvajset let pojem v našem lovske oktetu, s katerim pomagam bogatiti sicer že tako ali tako bogato slovensko lovske kulturo,« se dogodkov svojih pevske let spominja Fridl.

Mirka pa ne odlikujejo samo izredne pozitivne značajske lastnosti, s katerimi si je v 55-letni lovske tradiciji pridobil veliko prijateljev in tovarišev v Sloveniji in tudi v tujini, ampak tudi njegovi športni uspehi. Zaupal mi je: »Poleg tega, da sem že od nekdaj aktiven član PD Mežica, sem bil v mladih letih tudi član slovenske in jugoslovanske reprezentance v odbojki. Igral sem tudi za ekipo beograjskega Partizana, ki je leta 1947 v Ljubljani osvojila državno prvenstvo. Tudi atletske steze sem imel rad. Bil sem »vsearmijski« prvak JLA v teku na 1.500 m.«

Brez dvoma je Mirko Skudnik - Fridl v 55 letih lovskega članstva v slovenski lovske organizaciji pustil velik pečat. Za nadvse uspešno in nesebično lovske poslanstvo ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. in II. stopnje; je prejemnik plakete ZLD Maribor in plakete Koroške lovske zveze. Veliko mu pomeni tudi odlikovanje Koroške lovske zveze (Avstrija) za posebne lovske zasluge, ki so mu ga predstavniki podelili lani februarja. Tudi matična LD Peca - Mežica mu je za uspešno delo podelila nekaj najvišjih družinskih priznanj ter mu ob 80-letnici in 55-letnici bogate lovske poti izrekla čestitke, priznanje in zaželela še veliko zdravja, dobrega glasu in tudi dober pogled. Čestitkam se je pridružilo tudi uredništvo našega glasila.

Franč Rotar

Izzid sledenja: dva jelena in volk

Tuji lovske gost je 19. 9. 1975 prišel na lov na jelena. Dovolilnico za lov in odstrel je dobil v lovske revirju Koprivnik pri lovske čuvaju Antonu Po-

jetu. Poje in gost sta še isto popoldne odšla na jelena, videla primerne, a je imel gost lovske smolo in ga zgrešil. Našla sta mesto, kjer se je krogla zarila v zemljo in jo celo izkopala. Jelen je bil zgrešen.

Naslednje jutro sta lov ponovila. Od doma sta odšla še v temi in hodila po cesti, ki pelje proti porušeni vasi Hrib nad Koprivnikom. Malo pred vasjo jima je jelen s tropom košut prečkal cesto. Poje, res dober poznavalec jelenjadi, je takoj ocenil, da je primeren za gosta, zato mu je dovolil streljati. Nakazal je strel, vendar ni obležal; stekel je za tropom košut v smeri Bukove gore. Na nastrelu sta našla kri in Poje je odšel v Koprivnik po svojega psa. Ta je jelena sledil le okrog 500 metrov, naprej pa ni znal razvozlati sleda. Čuvaj se je spomnil svojih psov.

20. septembra 1975 okrog 9. ure se je moj službeni kolega oglasil pri meni in me podrobno seznanil s potekom lova 19. 9. in 20. 9. Prosil me je za pomoč pri iskanju. Nisem mu odrekel usluge in sem bil takoj pripravljen pomagati. Vzel sem oba psa in se odpeljal v Koprivnik. Poje je prisedel v moj avto in odpeljali smo se na mesto nastrela. S seboj sem vzel oba brak-jazbečarja. Ago sem vodil sam, Kastorja pa sem na povodcu dal Pojetu. Peš smo se napotili do mesta, kjer je Pojetov pes prenehal slediti. Psici Agi sem pokazal nastrel in kje naj išče. Naredila je manjši krog, se vrnila k meni in se mi s prednjima nogama povzpela na kolena. Vedel sem, da je na pravem sledu. Kot vedno sem jo potrepel in ji dejal: »Išči, išči!« Napela je sledni jermen in sledili smo ji.

Sledenje smo nadaljevali po bukovem gozdu in kmalu prišli na košenice vasi Zgornje Bukove Gore. Sled nas je vodil po rebri bukovega gozda. Nenadoma je pred nami odskočil jelen; le okrog 15 do 20 metrov pred psico. Streljati nisem mogel, ker sem držal sledni jermen s psico in nisem mogel pravočasno umiriti rok. Pojeta sem prosil, naj takoj spusti s povodca Kastorja. Pes se je pognal za jelenom in ga glasno gonil. Nekako po 300 metrih je že lajal na mestu. Vedel sem, da je jelena zaustavil, zato sva s Pojetom pohitela v smer laježa. Približala sva se jima že nekako na 60 m, ko je Kastor začel naenkrat nenavadno tuliti in zavijati. Pojetu sem rekel, naj pohiti, ker se mi je zdelo, da je

jelen Kastorja nabodel z rogovjem. Bili smo v gosti bukov podraži, ki ni bila višja od drugega metra. Poje se je poganjal skozi gosto podraži kot lev. Nenadoma se je ustavil in videl sem, da je dvignil puško in v kratkem zaporedju sta odjeknila dva strela. S psico sem se takrat ustavil, da ne bi napravila kakšne zmede. Po strelah mi je Poje z roko dal znamenje, naj se mu približam. Na prizorišču sem imel kaj videti. Skoraj na kupu so ležali: Kastor, jelen in volk. Poje mi je razburjeno povedal, da ko je pritekel do jelena, je videl, kako volk davi Kastorja. S prvim strelom je pokončal volka, z drugim pa je jelenu skrajšal trpljenje. Poleg volka je negiben ležal tudi moj Kastor. Pomislil sem že, da ga je zadela ista krogla, kot je pokončala volka. Pokleknil sem k njemu in ga začel obračati. Videl sem, da mu izza uhlja na vratu brizga kri. S prstom leve roke sem mu pritisnil na tisto mesto, da bi zaustavil krvavitev, z desnico pa sem segel v žep in iz njega potegnil toaletni papir. Prepognil sem ga v več plasti in gmoto papirja trdno položil na rano. Nato sem iz žepa vzel še robec in trdno povezal psa, ki še vedno ni kazal nobenih znakov življenja. Medtem ko sem jaz obvezoval Kastorja, je Poje že iztrebil jelena. Pojetu sem dal Ago na povodcu in mojo puško, sam pa sem Kastorja v naročju nesel kot dojenčka. Ko smo prišli na kolovozno pot, sem dal Pojetu ključ mojega avtomobila in ga prosil, naj gre naprej po avto in naju pride iskat. Res se je kmalu vrnil. Ko sem čakal avto, je Kastor že začel kazati znake življenja. Položil sem ga na zadnji sedež in ga pokril z lovske pelerino.

Nato sva se s Pojetom vrnila do mrtvega jelena in volka. Jelena sva hotela potegniti v breg do poti, pa se je Poje odločil, da bova raje odšla po konja, ki nama bo precej olajšal delo. Še prej sem si ogledal volka. Ugotovil sem, da je pravzaprav volkulja, ki je imela še aktivne seske; torej ima neke mladiče!? Vrnila sva se do avtomobila in se odpeljala v smer Koprivnika. Med vožnjo sem kolega vprašal, če je jelen prejšnji dan nakazal strel. Povedal mi je, da se je ob strelu le malo zdrznil, kot bi se ustrašil. Prosil sem ga, če bi mi pokazal, kje natančno je streljal. Ker sva se peljala ravno mimo tistega mesta, mi je pokazal, kje sta z gostom parkirala avtomobi-

la. Ravno tam sem se ustavil tudi jaz in izstopil; za menoj je skočila tudi Aga. Psica se je začela vrteti okrog avta, nato pa naenkrat prišla k meni, se mi s prednjima nogama dvignila na kolena in me gledala. Dobro poznam mojo Ago, zato sem vedel, kaj mi želi povedati. Pojetu sem kar brez ovinkov dejal: »Vidva sta včeraj jelena obstrelila, čeprav sta izkopala kroglo«. Začudeno me je gledal in me vprašal: »Kako veš!?« »Aga mi je pravkar to povedala.« Psico sem prosto spustil in stekla je ravno tja, kjer sta z gostom izkopala kroglo. Šla sva za psico in okrog 150 metrov od tam je že začela lajati. Pojetu sem dejal: »No, glej, je že našla jelena!« Začudeno me je pogledal in mi dejal, da to vendar ni mogoče. Razložil sem mu mojo domnevo, ki se je popolnoma ujemala z dogodki. Ko sta namreč z gostom iskala kroglo, je eden od njiju (ali celo oba) pohodil kri, ki jo (sta) je pri vračanju do njunega avtomobila postopoma lepo puščal na cesti, čeprav jelena nista našla. To je bilo dovolj, da je Aga razvozlala sled in našla še mrtvega jelena.

Vrnila sva se do avtomobila, kamor se je ravno pripeljal gost, ki je streljal na jelena. Oba sva ga podrobno seznanila z vsemi dotedanjimi dogodki in pripetljaji

tistega dne. Gost je samo preseenečeno zmajeval z glavo ... Po lovskih šegah in navadah sva mu izrekla lovski blagor in mu izročila kar dve vejici plena. Povedati moram, da me je lovski gost za uspešno iskanje res primerno nagradil.

Ko sem se zvečer s Kastorjem vrnil v Kočevje, je bila Veterinarska ambulanta že zaprta. Po najboljših močeh sem ga sam lepo oskrbel in mu v seniku uredil ležišče ter ga pokril z mojo pelerino. Od napornega dne sem bil tudi sam utrujen in odšel sem počivat. Še v sanjah so se mi prikazovali volkovi, kako trgajo mojega Kastorja.

Ko sem se naslednje jutro zbudil, sem se najprej napotil pogledat Kastorja. Odprl sem vhodna vrata in sam sebi nisem mogel verjeti: na pragu me je čakal Kastor in mahal z repom. Živ, seveda! Nekaj dni se je še malo slabše počutil, a kmalu je bil spet moj stari Kastor.

Ko me je čez nekaj dni prišel obiskat čuvaj Poje, mi je povedal, da je v dveh dneh ustrelil vseh pet volčjih mladičev. Brez matere si namreč še niso znali poiskati hrane in so se zadrževali na založenem mrhovišču.

Na sestanku lovskih čuvajev sem na upravi prosil in predlagal, da bi mi dali nekakšno nado-

mestilo za pse, če mi jih bodo slučajno uničili volkovi. Upravnik se mi je le nasmehnil in mi dejal: »Pojdi na DOZ in naj ti jih zavarujejo.« Res sem odšel tudi na DOZ, kjer pa so mi dejali: »Mi vam psa sicer lahko zavarujemo, vendar kot dokaz, da vam ga je res uničil volk, morate vedno pripeljati pokazati mrtvega psa, na katerem se bo ugotavljalo, ali ga je res uničil volk.«

»Priznam,« je povedal Tone, »od tistega dne sem imel do volkov drugačen odnos kot drugi, ki so že govorili o potrebnem varstvu, a sem z volkovi imel že prej slabe izkušnje. Leta 1971 so mi volkovi uničili istrijanko Belo, leta 1974 Berto, leta 1975 pa bi kmalu postal žrtev volkov še Kastor. Žal volkovi in ne zgolj »nedeljska« lovška kinologija na Kočevskem pa še kje drugje, kjer živijo volkovi, ne gresta najbolj skupaj. Ob ponovnem številčnejšem povečanju volkov v Sloveniji se je treba pripraviti tudi na žrtve med lovskimi psi; še posebej, če se bodo psi na lovu v volčjem habitatu kdaj izgubili. Kdo ve, bodo za pasje »sobivanje« z njimi tudi aktivni lovski kinologi dobili od države kakšno subvencijo!?«

Po pripovedovanju upokojenega lovskega čuvaja **Toneta Novaka** zapisal – **Franc Novak**.

Apel priznane prekmurske veterinarke in zaščitnice živali

Glede na to, da so pomladni meseci, še zlasti konec maja in junij, čas kotitve divjih živali, ki so zaradi številnih dejavnikov, še posebno zaradi ljudi in njihovih dejavnosti, vedno bolj ogrožene, so upravičeni klici lovcev, naravovarstvenikov in vseh ljubiteljev živali, naj tudi ljudje naredimo kolikor največ lahko, da bi zavarovali omenjene živali. Med tistimi, ki še posebno skrbijo, da bi hišni ljubljenci, domače živali, pa tudi divje (prosto-živeče) varno živeli ob ljudeh in med njimi, je gotovo tudi priznana prekmurska veterinarica **Smilja Nabergoj**, dr. vet. med. iz Veterinarskega inženiringa Nabergoj v Moravskih Toplicah. Po ljubezni do živali je ne poznajo le Prekmurci in Prleki, temveč tudi daleč po Štajerskem ter tudi v nekaterih sosednjih in drugih državah. Njeno skrb cenijo tudi lovci. Zanj je vsaka žival vredna življenja. Zato ji ni vseeno, kaj se v času kotitve in prihajanja novih živali na svet dogaja v naravi, zlasti na območju Pomurja. Zato je Nabergojeva maja in junija tudi prek dnevnih medijev

skušala vplivati na zavest vseh, naj naredijo vse, kar je v njihovi moči, da bi pomagali predvsem mladim, komaj poleženim in skotenim divjim živalim, ki živijo svoj način življenja. Če jim ga kdo zmoti, je to lahko usodno za njihovo nadaljnje življenje.

»V tem času, predvsem v drugi polovici maja in potem res mesec junij, so najbolj ogrožene mlade, komaj rojene živali, kot so srne, zajci, fazani, prepelice, račke, in

ne bo pri nobenem. Srna se po dnevi spravi v gozd v svoj prostor, malčkom pa 'ukaže', da morajo mirovati. In zaradi tega se srnice ne premaknejo, ko se jim približamo. Kajti tako čakajo na večer, ko bo mama prišla k njej. Tako se zgodi tudi, da kdo prinese srnico, ki jo vidi v gozdu takoj po kotitvi, kar pomeni, da niti ne poskusi maminega mleka.« je Nabergoja otrokom in odraslim razlagala v medijih in

pregledali travnik, kjer bodo kosili, kajti nobeno brnenje kosilnice ne bo pregnalo majhne srnice; le trdneje se bo pritiskala k tlom in mirovala. »Tako se pogosto zgodi, da srnici odrežejo tudi vse štiri nogice, kar je dejansko katastrofa, saj žival lahko rešimo le, če je odrezana ena nožica, v nasprotnem pa ji lahko damo le evtanazijo ...« Če pa se kljub vsemu zgodi nesreča, naj tisti, ki je škodo povzročil, tako živalco takoj odpelje do veterinarja, kjer pričakujejo, naj bi povzročitelj poravnal tudi stroške zdravljenja poškodbe. Še posebej je opozarjala, da je **namensko jemanje zdravih živali iz narave kaznivo dejanje**, za katero so zagrožene visoke kazni, kar naj bi ljudje upoštevali. Če ugotovijo kaj takšnega, to tudi sami prijavijo na ustrezne službe. »Ljudje naj se ne bi vtikali v naravo, če to ni res potrebno, kar bi moralo biti jasno vsakomur. Če pa je srnica že nekemu na poti, npr. da v tistem trenutku ravno želi pokositi določen travnik, naj živalco z rokavicami ali s pomočjo šopov trave prestavi na rob njive, kjer mama srna ne bo zavohala 'grozljivega' daha po človeku in bo malčka spet sprejela v svoje varstvo. V skrajnem primeru pa naj s sokom trave premaže telo srnice, da mama ne bo vohala človeške prisotnosti.«

Veterinarka Nabergoja je še posebej opozorila tudi lastnike psov, ki jih lastniki odpeljejo v gozd na sprehod. Tedaj morajo biti vsi psi na povodcu, kajti v svoji naravi imajo, da napadejo srnice, na katere naletijo prosti. V takem primeru ni kriv pes, temveč njegov lastnik! Opozorila je tudi, da ponoči psov ni dovoljeno spuščati z verig in povodcev, da bi se prosto sprehajali, kajti od sredine maja do konca junija psi srnicam naredijo največjo škodo; že tako je veliko preveč vzame kmetijska mehanizacija med košnjo. Potem pa se lovci jezijo, ko vidijo raztrgano srnico in se srečujemo (po novem lovskem zakonu sicer niso dovoljeni) z odstrelom psov, kar pravzaprav ne koristi ničemur. »Če že kdo skuša pomagati mali srnici, tako da bi jo rad hranil na dudo in ji rešil življenje, naj to počne s pravim mlekom in ne da še razredči kravjega, ki je že tako manj močno in hranljivo, kot je srnino. Najboljše je srnice hraniti z instant kozjim mlekom v prahu (v razmerju 1 : 3), ki je najbolj hranljivo in zanje prebavljivo. Nastaviti ji je treba tudi brikete, ki so namenjeni za male divje živali, in jo varovati pred psi. Torej, pomagajmo srnicam in s tem tudi naravi,« je še dejala Smilja Nabergoj.

Oste Bakal

Foto: O. Bakal

Znana prekmurska veterinarica Smilja Nabergoj (v svoji ordinaciji) velikokrat oskrbi tudi ranjene divje živali in poskrbi za njihovo vrnitev v naravo.

celo sove, postovke ipd,« je pripovedovala. »Še posebej bi želela opozoriti na nemočne majhne srnice. Čas kotitve sta dva meseca in majhne srnice so marsikje v naravi. Ljudje pa si v svoji nevednosti mislijo, da takšna majhna srnica, ki leži v kakšnem grmu ali v visoki travi in se ne premakne z mesta, nima mamice, da je zpuščena in da ji je potrebna pomoč. Toda s tem se živalci samo škoduje, kajti vedeti moramo, da srne, ko kotijo, nikoli ne bodo svojih malčkov kotile na enem mestu. Enega položi tukaj, drugega tam in čez dan je

opozarjala, da je vsako, že samo približevanje takšni živalci lahko usodno za njeno življenje. »Prvi dnevi so najbolj nevarni, kajti ko nekaj noči pije mamino mleko, postane močnejša in že odide z mamo. Če pa se kdo dotika živalce, potem mama ne pride več zraven. Največja napaka je pobirati takšne živali, ki so popolnoma zdrave,« je dejala Nabergoja.

Po drugi strani je veterinarica opozarjala tudi na nekatere druge nerodnosti, ki v tem času škodujejo majhnim živalim. Kmetovalci naj bi pred košnjo nekoliko

Lani oktobra je lovec Pasquale Petricig na Matajurju, v pokrajini Videm, v neposredni bližini slovensko-italijanske meje, uplenil okrog 4 leta staro in 18 kg težko srno. Na zunaj je bilo njeno zdravstveno stanje brez posebnosti. Nemalo pa je bil Pasquale presenečen, ko je pri iztrebljanju v njenem vampu začutil prosto premikajočo se trdo tvorbo. Odprl je vamp in v njem našel okrogel, belkast predmet, ki ga je pokazal veterinarju Venirju in zdravniku patologu dr. Nataliju. Po makroskopskem pregledu in prerezu tujka, kar je vidno na fotografiji, je mogoče lepo videti, da je bila kalcificirana peška breskve, ki je s svojima koničastima koncema in hrapavo sklereidno površino očitno precej motila in oteževala prebavo živali. Zato je peško, ki je žival očitno ni mogla izločiti skozi črevo, organizem začel obdajati s kalcijem in jo gladiti (kar je pokazala kemična analiza). Tvorba je tehtala 35 g. Kovanec za 2 € na fotografiji je bil dodan zgolj zaradi lažje primerjave velikosti tujka.

Foto: K. Furlan DSL F-J K – Doberdob

Dedna zasnova ali poškodbe?

V minulih letih se je v našem glasilu večkrat pisalo o srnačem rogovju, posebno o raznih spremembah in odstopanjih od normalno razvitega rogovja. Kot vzroki za nepravilno razvitost so bile omenjene predvsem mehanske poškodbe v času rasti, ko je tvorba še mehka, ali pa ob poškodbi ali nenormalno razvitih modih. Malo pa je znano, koliko dedne lastnosti vplivajo na take deformacije.

Lovec sem 26 let in tako sem skozi čas sam uplenil kar nekaj srnjakov z nenormalno razvitim rogovjem. Pravzaprav sem take živali načrtno iskal in lahko trdim, da ni večjega lovskega blagor kot uplenitev takega srnjaka. Vendar pa se mi zdi skoraj neverjetno, da sem vse take živali uplenil v samo dveh srnjačjih območjih. K pisanju me je spodbudil letošnji lov, ko sem na pomlad ob obhodu lovišča ugle dal srnjaka s skoraj popolnoma enako deformiranim rogovjem, kakršnega sem na istem mestu uplenil pred šestimi leti. Takratni srnjak je bil ocenjen na starost 3–5 let (*fotografija 1*).

To pomeni, da je bil praktično na višku svoje moči, medtem ko je bil letošnji zelo star in je ocenjen na 6+, kar se kaže tudi v manjši moči rogovja (*fotografija 2*).

Oba imata na desni strani enako razviti in razdeljeni veji, medtem ko sta na levi strani oba pravilna šesteraka. Kakšen je bil leto ali dve pred uplenitvijo ta srnjak, ne vem, ker sem le poredko obiskal tisti predel lovišča. Sprašujem pa se, ali je mogoče takšno naključje v podobnosti kot posledica poškodbe ali je to vpliv dedne lastnosti.

Na popolnoma drugem predelu našega lovišča pa se zgodba ponovi skoraj enako. Prvega nenormalno razvitega srnjaka sem uplenil pred 12 leti. Imel je zelo izrazito ovnasto obliko rogovja, zelo močne rože, zanimivo pa je, da je bil zagotovo enoletni srnjak. Kot tak je bil ocenjen za 2A (*fotografija 3*).

V prosti naravi sem ga prav zaradi izrazito močnih rož uvrstil v srednji starostni razred, zobje in tanki čelni nastavki pa so po uplenitvi pokazali na enoletno žival. Čez 2 leti sem na istem mestu uplenil srnjaka z navznoter zakrivljenim rogovjem (*fotografija 4*), ki je bil ocenjen na starost 6+.

1

2

3

4

Po treh letih smo spomladi našli prejšnjo jesen poginulega srnjaka s prav takšnim rogovjem. Ker se je pozimi levi rog, ki je ležal na tleh, uničil, sem odžagal samo desnega (*fotografija 5*) in ga shranil.

Že naslednje leto sem prav tam uplenil starega srnjaka, ki je bil ocenjen s 6+ in je imel prav tako navznoter krive paroške. Zaradi pojemajoče moči je bil samo še vilar (*fotografija 6*).

Pri uplenitvi takih živali sem

5

6

bil vedno pozoren na morebiti poškodovana ali nepravilno razšena moda. Vendar kot laik po vizualnem pregledu nikoli nisem opazil nobenega odstopanja od normalno razvitih srnjakov. Zato se mi je večkrat pojavilo vprašanje, **kakšni so vzroki za tovrstne spremembe v rasti rogovja**. Ali je to mogoče posledica mehanskih poškodb mehkega tkiva v rasti rogovja, poškodb in nepravilnega razvoja mod ali pa mogoče tičijo vzroki za take spremembe v že skoraj povsem porušnem naravnem okolju zaradi pretirane uporabe pesticidov in pretiranega gnojenja z mineralnimi gnojili. Problem je najbolj pereč prav v ravninskih loviščih. Edina dobra stran ravninskih lovišč je, da zaenkrat še niso preprežena z ograjami, kamor bi se divjad zapletala.

Če bi vsakega od omenjenih srnjakov uplenil na različnih koncih lovišča, bi bili moji dvomi o mehanskih poškodbah razumljivi. Ker sem jih uplenil samo v dveh predelih, kolikor pač velja kot velikost območja za srnjaka, pa se mi vsiljuje misel, da ima verjetno dedna lastnost le večji pomen, kot si mislimo, in sicer tudi za nenormalno razvitost rogovja.

Brane Bohinc
LD Sorško polje

Za učinkovitejšo ali dodatno zaščito njivskih površin

V prispevku želim predstaviti napravo, ki naj bi pripomogla k odvrčanju parkljaste divjadi od povzročanja škode na kmetijskih površinah. Predstavljena naprava je dovolj inovativno domišljena, preprosta in povsem varna za uporabo. Delovanje je zasnovano na potegu tanke žice, ki je nameščena v višini 30 cm, v dolžini pa poljubno, lahko tudi do 50 m. Divjad žico potegne (premakne) z nogo, kar sproži preprosto udarno mehanizem oz. pok 9 mm slepega naboja v napravi.

Z inovatorjem in izdelovalcem naprave, gospodom **Janezom Bogatajem**, sva napravo preizkusila v praksi že pred več kot dvajsetimi leti. Uspeh naprave je bil presenetljiv: nočni pohodi prašičev na njivo, posajeno s koruso, so se ob sprožitvi in povzročenem poku takoj končali. Globoki odtisi in vidni zdrsi parkljev v mehki zemlji so pričali, da so

po poku prašiči zelo hitro zapustili njivo.

Tanko žico sva napeljala v drugi vrsti koreze, tako da je bila žica neopazna za naključne mimoidoče, pa tudi za vstopajočo divjad. Prašiči so sicer poskusili vstopiti na njivo še v nekaj nočeh, vendar jih je pok vsakič odvrnil od načrtovane pojedinke. Tedaj sva za preskus uporabila vojaške manevrske naboje, katerih pok je bil povsem podoben in približno enak poku lovske puške. Nad nočnimi poki naši lovci sicer niso bili najbolj navdušeni, mnenja o tovrstni uporabi pa so bila deljena. Takrat naprave niso razvijala naprej, kajti za zaščito kmečkih njivskih površin je naša LD začela kupovati električne pastirje in jih dajati kmetom v uporabo.

Dandanes se mi zdi uporaba naprave povsem upravičena kot dopolnilna zaščita ali zaščita velikih poljskih površin, ki jih ni mogoče zaščititi kako drugače. Domnevam, da bi bila učinkovita tudi postavitev na svežih stečinah na gozdnem robu ali na stečinah tik pred prihodom na poljsko površino. Prednost tovrstne zaščite bi bila tudi hitra in preprosta postavitev na njivskih površinah, na katerih se ponavadi ne predvideva škoda od divjadi, kjer pa se pogosto divjad pojavi nenadoma in začne povzročati škodo. Iz prakse tudi vemo, da je zelo težko v kratkem času in učinkovito zaščititi ogrožene površine z ustreznimi sredstvi, kot so npr. električni pastirji, ko se začnejo pojavljati škode.

Učinkovitost naprave žal v praksi še ni dovolj preizkušena, vendar menim, da bi jo veljalo preizkusiti v obdobju, ko predvidevamo, da se bo ali ko se v kmetijskih kulturah ali njeni bližini pojavi parkljasta divjad.

Menim, da sta vsak poskus in novost, ki bi prispevala k zmanjšanju škode od divjadi, za lovske

Vse za učinkovitejšo zaščito kmetijskih kultur pred poškodbami od divjadi! En poskus v tej smeri je tudi naprava, ki jo izdeluje Janez Bogataj iz Pavlovič pri Trzinu. Tudi to je vredno preskusiti ...

družine koristna informacija. Zato z dovoljenjem uredništva Lovca, ki se zaveda tovrstne pereče problematike, posredujem naslov izdelovalca naprave, ki vam bo o napravi lahko posredoval dodatne strokovne informacije. To je **Janez Bogataj, s. p.; Paloviče 15, 4290 Trzin.**
Tel.: (04) 592-35-55
Faks: (04) 592-35-50;
e-mail: bogataj.janez.sp@siol.net
Anton Stritih
LD Dobruča

Dobro počutje bobrov v Prekmurju ob rokavih reke Mure

Lani je bil v reviji Lovca objavljen članek z naslovom Bobri so se vrnili v Prekmurje v rokave reke Mure. Sledovi njihove prisotnosti so bili opisani in fotografirani v lovišču LD Veli-

ka Polana ob rokavih reke Mure, nekaj kilometrov od Lendave in tudi od Velike Polane, ki je v Sloveniji znana kot evropska vas štokelj. Lovci LD Velika Polana so dobri gojitelji divjadi in njihova skrb je bila usmerjena tudi v ohranjanje habitatov za bobre. Leta 2006 so zabeležili še številnejše znake prisotnosti bobrov kot leto poprej. Živali so obglodale številna drevesa ob rokavih Mure, nekatere so tudi podrli. Uredili so si številna bobrišča v bregove in jezove v vodi. Tod živi evropski bober – *Castor fiber*, ki se je v Slovenijo ponovno naselil s Hrvaške, kjer so ga leta 1995 naselili blizu Zagreba na Lonjskem polju. Že po treh letih so se bobri naselili v Sloveniji ob reki Krki na Dolenjskem in v Beli krajini. V 6 do 7 letih so se s Hrvaške priselili tudi v Prekmurje. Ker vsako leto najdemo več znakov prisotnosti bobrov, upamo, da bo njihova prisotnost stalna in čedalje številnejša.

Jože Kocjančič

Vlak pokončal medvedjo družino

V Lovski družini Trnovo na leto obravnavamo povprečno en povoz medveda na železniških tirih, vendar tako hude izgube medvedov, kot se je pripetila v ponedeljek, 9. maja, trnovski lovci ne pomnimo. Tovorni vlak je namreč povozil medvedko in tri njene mladiče.

Strojevodja zadnjega vlaka, ki je tistega dne malo pred 23. uro vozil na progi med Ilirsko Bistrico in Pivko, je medvede sicer opazil, vendar vlaka zaradi hitrosti (vozil je na odprti progi) ni mogel ustaviti dovolj hitro. O nesreči na tirih je takoj obvestil ilirsko-bistriško železniško postajo, vendar zaradi teme ni mogel natančno oceniti, na katerem odseku se je zgodila nesreča. Zato policisti in dežurni prometnik tisto noč niso našli medvedov.

Poškodovane živali so takoj naslednje jutro začeli iskati gospodar LD Trnovo Matija Tomšič ter lovci Teodor Šircelj, Zvone Jenko in Marko Hrvatin, ki so si pri iskanju pomagali tudi z bavariskim krvosledcem Krupijem. Mrtve člane medvedje družine so našli na težko dostopnem delu proge med Ratečim Brdom in Merečami, razmetane v razdalji kakih petdeset metrov. Medvedka je tehtala 100 kilogramov, mladiči, stari približno eno leto, pa po okrog 30

Prisotnost bobrov v Prekmurju se kaže na drevju ob rokavih Mure.

Foto: A. Primc

Ob žalostnem pozdravu »lovini Slovenskih železnic« – medvedki in njenih treh mladičih – stojijo zgroženi trnovski lovci (od leve): Zvonko Jenko, Marko Hrvat, Matija Tomšič in Teodor Šircelj s Krupijem.

kilogramov. Lovci na živalih sicer niso opazili vidnejših telesnih poškodb. Po njihovi oceni so živali najbrž hodile druga za drugo. Ko jih je vlak zadel, je bil udarec smrten in jih je enega za drugim razmetel po progi.

Sicer pa je treba ugotoviti, da tovrstne nesreče v lovišču naše LD niso redke. V zadnjih petih letih je v trku z vlaki poginilo že osem medvedov, letos pa je to prvi primer, ki je zaradi izgube kar štirih živali toliko hujši. Posebno v začetku maja opazamo prve očitnejše premike medvedov (migracije), ko se predvsem medvedke z mladiči odpravijo iskat hrano v gozdove, na polja in tudi v bližino ljudi. Na omenjenem delu proge je po naših ocenah tudi glavni prehod velike divjadi iz snežniških gozdov prek Pivškega čez Reko v Brkinje.

Andrej Primc,
predsednik LD Trnovo

Prvo mednarodno srečanje Forum Lov - 2006

Zbližalo nas je zeleno srce, sodoben medij in želja po druženju. Pravzaprav se je vse začelo že leto prej in z iskrico upanja ob poslovnem stisku rok, da bo še kdaj tako ali pa še večje in bolj organizirano. Izmenjave izkušenj, strokovni pogovori ali pa samo razvedrilni pogovori prek internetnega medija v dolgih zimskih večerih so ponovno oživili spomin na druženje. Lanska iskrica je vzplamenela, zagorela in nas ponovno zbrala na istem mestu v občutno

sonca vase in morda podoživeli že pozabljene mlade dni. Da, družili smo se stari in mladi, družili smo se uporabniki in neuporabniki interneta, a družili smo se odkritosrčno, prijateljsko in pošteno. Srečanje je bilo zamišljeno kot nekakšen piknik z lovsko strelsko preizkušnjo v štirih disciplinah: glinasti golobi, MK orožje s str. daljnogledom s prislonom ob kol na 50 m, lovsko risanico na 100 m in kratkocevnim lovskim orožjem na 15 m. Rezultati sicer naj ne bi bili pomembni, vendar je v vsakem od nas kanček tekmovalnosti in kljub temu smo se resnično potrudili in bili izredno uspešni. Kot se za vsako tekmo spodobi, so najboljši za svoj trud prejeli pokale in plakete, ki so jih velikosrčno prispevali Bober, Marin

njam starejših, starejši pa so se pustili prepričati, da bodo mlajši poskrbeli za ohranjanje poštene lovske tradicije in častno nadaljevali njihovo delo. Kot višek dogodka sem občutil res pristen in prijateljski stisk rok ter tu pa tam celo opazil rosne oči ob slovesu z nezlomljivo obljubo: »Ob letu se vidimo.« S peščico udeležencev sem ostal do zadnjega, za trenutek obsedel na malo odmaknjeni klopci. Od nekod je kanila solza; pa nisem jokaj; bil sem le srečen ...

Udeležencem se s pomočjo našega glasila zahvaljujem za ene od najlepših prijateljskih trenutkov.

Veper

(psevdonim razkrit uredništvu)

Foto: M. Likar

Spominska slika udeležencev 1. mednarodnega Forum Lov (2006)

večjem številu in zopet poštenem, prijateljskem stisku rok. Tokrat so se nam pridružili tudi člani zelene bratovščine z one strani evropske meje, ki redno sodelujejo na naših lovskih forumih in tako povzročili, da je srečanje preraslo v mednarodno druženje lastnikov zelenih src in duš. Zgodilo se je **1. mednarodno srečanje Forum Lov – 2006**, na strelišču LD Krka 6. 5. letos.

Zakaj pravzaprav objavljam ta članek v lovskem glasilu Lovec, če pa nas je združil prav sodoben elektronski medij? Odgovor je popolnoma preprost: zato, ker smo si udeleženci enotnega mnjenja, da je treba tako druženje razširiti tudi na druge člane lovske bratovščine, ki iz takih ali drugačnih razlogov še ne uporabljajo elektronskega medija, radi pa bi sodelovali ali se samo družili s svojimi tovariši zelenih duš, pri tem spustili kanček

Nord, Ganges, Veper, in praktične nagrade za najboljše strelce, ki so jih prispevali: **Srna, Gorza, Anzelj, Goltrade, Gec, Miner 1 in Zverina**. Za eno leto sta prehodni pokal in knjiga sodelujočih odpotovala na Hrvaško, saj so naši sosede s pomočjo slovenskega strelca postavili najboljši rezultat. Za ta pokal in še druge Bobrove prispevke moram poudariti, da so izdelki visoke umetniške vrednosti, zato se umetniku še posebno zahvaljujem. Za hrano in pijačo je poskrbel vsak sam, za izvrsten lovski golaž, ki ga je skuhal Zverina, pa smo si nabavne stroške pošteno razdelili. Prišli smo iz vseh koncev Slovenije in, kot sem že omenil, s Hrvaške. Prišli smo z različnimi lovskimi zgodbami in izkušnjami, si jih izmenjali in se pošalili na račun naših ali tujih lovskih latinskih izkušenj. Mlajši so prisluhnili izkuš-

Hoditi na lov brez puške; tudi to je užitek!

Pred nedavnim mi je prišla v roke knjiga iz programa vaše založništva **Lojzeta Skvarče: V svetlobi zarje**. Edina moja vez z lovstvom je znanstvo z nekaj lovci, zato je moje pisanje le odmev 'lovskega nestrokovnjaka' na knjigo, ki je najprej namenjena vsem slovenskim lovcom. Zakaj sem se odločil, da se oglašim? Ko sem začel listati po knjigi, sem pričakoval podobe in zgodbe uplenjenih živalih. Kljub poetičnemu naslovu sem bil prepričan, da bo zarja vendarle »krvava«. A nič takega ni bilo, zato sem knjigo prebral do konca.

V njej sem našel fotografije živih živali, polnih življenjske živahnosti in podob žive narave ... In to je »plen«, ki ustreza tudi užitkom mojega srca in duše ... Strinjam se z glavnim urednikom, mag. **Janezom Černačem**, ki je v uvodu zapisal, da veliko ljudi, ki hodi v naravo, v resnici le »trapa naokoli«. Kako naj potem zaslutijo odpiranje listov na pomlad, začutijo drhtljaje metuljevih kril, slišijo »švigljaj« miške med skalami? Če ljudje ne znamo občutiti narave in čutiti z njo, kako naj bomo občutljivi in čuteči za sočloveka? Zato le brezglavo »trapamo« drug mimo drugega ... Da je trditev resnična, govori grozljiv podatek o številu samomorov pri nas v zadnjem mesecu. Kako zelo živimo drug mimo drugega!

Kot drobno seme zraste v močeno drevo, tako lahko drobna doživetja narave plemenitijo dušo in srce ter prerastejo plehkost na-

Divjačinske kroglice v paradižnikovi omaki s krompirjevim pirejem in tartufi

Za šest oseb potrebujemo:

700 g sveže mletega mesa srnjadi, medveda ali jelenjadi, 400 g sveže mlete mastne svinjine, 50 g dimljene slanine, dve sesekljani šalotki, 250 g napol obarjenega dolgozrnatega riža, eno jajce, noževico konico zmletega muškata, pet dobro strtih brinovih jagod, dva stroka strtega česna, grobo sol, sveže mleti poper, žlico sesekljane peteršilja.

Za omako:

3 žlice paradižnikove mezge, 1 liter dobre divjačinske ali perutninske juhe, žlico sladkorja, pol pesti sveže, grobo sesekljane, bazilike, 50 g masla, žlico mehke moke, sol, poper, 600 g opranega in olupljenega krompirja, 30 g masla, 150 ml vrelega mleka, 2–4 g svežih ali zmrznjenih tartufov, žlico tartufne paste, sol.

Meso in slanino zmeljemo na kuhinjski mesoreznici. Šalotko in česen na maščobi opražimo le toliko, da zadiši, dodamo na pol obarjen riž. Vse skupaj stresemo k mesu, dodamo jajce, vse naštete začimbe, dobro premešamo in postavimo na hladno.

Na maslu posteklenimo sladkor, potresemo z moko, dobro premešamo in dodamo paradižnikovo pasto. Vse skupaj premešamo in zalijemo z divjačinsko osnovo. Začinjena omaka naj komaj opazno vre na robu štedilnika.

Medtem pristavimo v slanem kropu krompir ter ga skuhamo do mehkega. V kozici raztopimo maslo, dodamo tartufno pasto, popražimo, da zadiši, prilijemo mleko in dodamo dobro pretlačen krompir.

Z mokrimi rokami oblikujemo za manjše jabolko velike kroglice (po dve na osebo) ter jih z dodatkom bazilike 15 minut počasi kuhamo v paradižnikovi omaki. Kuhane zložimo na krožnik, dodamo pire krompir s tartufi. Po mesu prelijemo omako, čez krompir pa bogato naribamo svež ali zmrznjen tartuf.

Matjaž Erzar - Matiček
prmaticku@siol.net

Kulinarični kotiček

Foto: M. Erzar

Priprava divjačinskih kroglic v paradižnikovi omaki s krompirjevim pirejem in tartufi

ših medsebojnih odnosov. Tudi knjiga V svetlobi zarje pritrjuje stari resnici, da bi se morali v naravi učiti: potrpljenja, spoštovanja, čudenja, zaznavanja drobnih skrivnosti življenja živali in rastlin. Vse to pa ni združljivo s človeškim (lovskim?) pohlepom, z iskanjem koristi in dobička. Leta 1854 je indijanski poglavar zapisal, da ni mogoče trgovati z modrino neba in toplino zemlje in če bi na svetu zmanjkalo živali, bi človek umrl zaradi velike osamljenosti duha. Kar koli človek počne z živalmi, bo prej ali slej zadelo tudi človeka.

Hvaležen sem avtorju knjige in vaši založbi, da sem lahko kot nelovec podoživel nekaj avtorjevih poti, večkrat tudi na meji med pravljicnostjo in resničnostjo. Upam, da se bo več lovcev podalo na tako pot doživljanja narave in srečevanja z živalmi. Hoja na lov brez puške – tudi to je dobra izbira, ki jo najlepše potrjujejo opisi v omenjeni knjigi.

Pa brez zamere in lep pozdrav!

Slavko Dobrotinšek
Žalec

Javno odprto pismo

Divjanje v naravnem okolju

Za nami je dolga, mrzla in snežena zima, ki je opravila kruto, a za naravo koristno delo, v kateri so preživeli le najvitalnejši. Počasi prihaja letošnja pomlad, ki sega že do najglobljih kotičkov gozdov in najvišjih vrhov naših gora. Kot bi se narava zavedala svojega dolgega mirovanja, je toplota pomladi sprožila silovito življenjsko silo: vse brsti, cveti, svatuje in se veseli novega življenja. Pomlad pa prinaša naravi tudi določene nevarnosti. Kako občutljivi so nežni spomladanski poganjki in kako hitro se odrgne mehka skorja drevesa, pod katero se pretakajo spomladanski sokovi ... Še veliko bolj je ranljiv živalski svet. Ptice valijo na tleh, pa v grmih, duplih, v najvišjih obršah dreves in skalnih stenah ter bregovih voda. V najbolj neprehodnih goščah gozdov divje svinje že dojiyo svoj številni naraščaj, košute in srne si izbirajo mirna mesta,

kjer bodo izpolnile svoje materinsko poslanstvo, iz varnih rogov lisičin bodo kmalu pogledale rdečkaste glavice, nestrpno čakajoč zajtrka.

In ko v tako sožitje narave prihrumi človek, ne človek, divjak na motorju za kros, štirikolesniku, ki drvi po brezpotju gozdov, polj in gorskem svetu, med prebivalci narave zavlada panika. Strah je za marsikatero živalsko

mater tolikšen, da za vedno zapusti svoje gnezdo ali mladiče ali pa se vrne, ko je že prepozno ...

Slovenija je ena najbolj liberalnih držav, ki dovoljuje prosto gibanje v naravnem okolju, kjer je večina prometnic javnih, tudi večina gozdnih cest, kjer je dovoljeno nabiranje gozdnih sadežev in plodov, prosto čebelarjenje ... Zasebna lastnina, ki je po osamosvojitvi dobila drugačen

Kdo bo ustavil takšno nasilje nad naravo?

Foto: A. Avsenik

Vedno občutnejši postaja neučinkovit inšpekcijski nadzor nad gibanjem motoriziranih obiskovalcev v naravi zunaj utrjenih poti (predvsem voznikov motorjev za kros in ATV vozil).

značaj, ima ustavno in zakonsko pomembno ekološko ter socialno vlogo, ki jo mora lastnik dopustiti. Seveda pa to ne pomeni, da je vsakomur dopustno početi vse. Poznamo vrsto zakonov in drugih nižjih predpisov, ki urejajo odnos med zasebno lastnino in socialno vlogo lastnine, ki določajo način pridobivanja in uživanja lastnine, pravila ravnanja in obnašanja, določajo nadzorne osebe in predvidevajo ukrepe. Žal ostaja sicer dobro urejena zakonodaja v marsikaterem delu le mrtva črka na papirju. Na tem mestu bi poudarili in opozorili predvsem na **neučinkovit nadzor nad prostim gibanjem predvsem motoriziranih obiskovalcev v naravi**. Gozdarji, lastniki gozdov in kmetijskih površin, lovci, naravovarstveniki ter mnogi zavedni obiskovalci narave namreč opažamo vse bolj in bolj agresiven, uničujoč odnos obiskovalcev do narave.

Motorji za kros, štirikolesniki, terenski avtomobili, zasebni helikopterji in pozimi motorne sani so sodobna vozila, ki omogočajo vožnjo v naravnem okolju, brezpotju. Tam s svojim hrupom, poškodbami tal, poškodbami na kmetijskih kulturah, koreninah gozdnega drevja in poškodbah prometne infrastrukture ter s samo prisotnostjo povzročajo stres v živalskem in rastlinstvu svetu.

Ne zadoščajo več predpisi, ne prometna signalizacija, ne prometne zapornice, niti naravne ovire; nič!

Naravovarstveni nadzorniki so le na papirju, inšpekcijske službe so kadrovsko prešibke in neučinkovite, policija, ki ima vse možnosti za učinkovito ukrepanje,

pa, kot pravijo sami, imajo obilico dela z drugimi pomembnejšimi kršitvami ...

Kaj storiti?

Kot javna gozdarska služba, ki vsak dan spremlja stanje in je odgovorna za usmerjanje razvoja slovenskih gozdov, lahko le **poziva**:

- najprej vse **obiskovalce naravnega okolja**, naj se v naravi vedejo tako, da bodo zanje čim manj moteči. Hodijo naj peš, če je le mogoče po stezah, gozdnih cestah. Tam ne bo poškodb, tam jih živali pričakujejo in tudi tam bodo prav gotovo prišli do cilja;

- **obiskovalce, ki se iz kakršnih koli razlogov že morajo pripeljati v gozd**, naj vozijo le po javnih in gozdnih cestah, svoja vozila naj puščajo na zato določenih mestih, zunaj cestišča, le v 5-metrskem pasu, če imajo dovoljenje lastnika zemljišča;

- **uporabnike motorjev za kros, štirikolesnikov, terenskih vozil**: naj vendar premorejo vsaj malo čuta do narave in naj svoje spretnosti raje izkazujejo na za to namenjenih poligonih in javnih prometnih površinah;

- **vzgojne ustanove in starše**, naj svojim otrokom in mladim z zgledom povedo ter pokažejo pravi odnos do narave, njihovo mladostno energijo pa usmerijo v pozitivno smer;

- vse pristojne institucije, od pristojnih ministrstev, inšpekcij, redarstev, policije pa tja do vrtcev, naj storijo vse, da bomo lahko zaščitili in ohranili naravo, lastnino in kot pravna država poskrbeli za učinkovit nadzor v naravi.

Andrej Avsenik,

*Zavod za gozdove Slovenije;
vodja OE Bled*

V začetku novembra smo se gornjegrajski lovci, znanci, prijatelji ter lovci sosednjih LD s številnimi prapori na domačem pokopališču v Gornjem Gradu poslovili od našega zadnjega soustanovitelja LD Gornji Grad, **Marjana Slatinška**. Po dolgotrajni bolezni je umrl 29. 10. 2005; član zelene bratovščine je bil polnih 58 let.

Marjan se je rodil 31. 7. 1926 v Gornjem Gradu pod vzožjem mogočne Menine planine. Spoštovanje do narave in veselje do lova mu je bilo položeno tako rekoč že v zibelko. Njegov oče je bil pred drugo svetovno vojno priznani lovec, zakupnik lovišča, po njej pa soustanovitelj novonastale LD Gornji Grad. Bil je tudi aktiven član in odbornik. Skrivne steeze in od divjadi zglajene stečine so bile Marjanu znane že od njegovih zgodnjih otroških let, kajti z divjadjo se je srečeval na vsakem koraku.

Vojna vihra svetovne vojne tudi njemu ni prizanesla. Pred prisilno nemško mobilizacijo in odhodom na fronto se je pridružil partizanom. Širom Slovenije se je boril za svobodo, bil je ranjen, za hrabrost pa je dobil odlikovanje.

Leta 1947 je bil med ustanovitelji LD Gornji Grad in že naslednje leto je opravil lovski izpit pred komisijo ZLD Maribor. Tudi Marjan je stopal po lovskih in kinoloških stopinjah svojega očeta. Kot revirni gozdar je vestno opravljal svoje delo vse do upokojitve. Že zelo zgodaj, ob vstopu v zeleno bratovščino, je opravljal funkcijo kinološkega referenta (1949–1950), kar je bilo tudi razumljivo, kajti doma so imeli vedno lovskega pomočnika. S presledki je to funkcijo opravljal še v letih 1978 do 1979 in 1988 do 1989. Lovski pes je bil pri njih dolgoletna tradicija, ki jo je Marjan pozneje, ko si je zgradil svoj dom in ustvaril družino, samo še nadgradil; imel je svojo psarno goničev, zlasti brak-jazbečarjev in jo poimenoval Meninska. Njihovo poreklo in dobre delavne lastnosti še vedno ceni mnogo lovcev po Sloveniji in prek meja naše domovine. Ljubezen do lova je prenesel tudi na sina, ki je kinološki sodnik, zato se tradicija vzrediteljev dobrih pasemskih goničev z Marjanovim odhodom ne bo prekinila. V vmesnem času, leta 1958, je Marjan opravil tudi lovskočuvajski izpit. Čuvajsko službo je opravljal vrsto let, vse dokler mu je zdravje to dopuščalo.

Zaradi izkušenj dobrega lovca, poznavanja razmer v lovišču, je bil tudi mentor mnogim mladim pripravnikom. Opravljal je tudi druge odgovorne naloge v UO LD. Tako je bil gospodar (1951 do 1952), starešina (1953 do 1954), prosvetni referent (1958 do 1959), član NO je bil v letih 1976 do 1977 in 1982 do 1983, nazadnje še v DK 1984 do 1985.

Za aktivno delo v vodstvenih organih LD in na področju lovske kinologije je bil odlikovan z znakom LZS za zasluge ter z redom III. in II. stopnje, od SK ZLD - Celje pa je prejel priznanje. KZS ga je odlikovala s srebrnim in zlatim znakom za zasluge pri vzreji goničev.

Marjan je bil borec po duši. Njegova poklicna pot ga je vodila po širnih gozdovih našega lovišča. V

mladosti je bil vnet lovec, tako kot je vsak mlad lovec, pozneje pa je vnela malo popustila in mu je bilo ljubše opazovati živo divjad v njenem naravnem okolju. Zadnja leta mu tudi zdravje ni dopuščalo, da bi se pogostejše odpravljaval na pohode po njemu sicer tako dragem lovišču Menine planine.

Na zadnjo pot smo ga – poleg najbližjih – pospremili domači lovci, znanci in prijatelji ter lovci iz sosednjih družin s prapori. Ob zvokih rogostov so se mu v poslednje slovo poklonili številni prapori. V grobu na domačem pokopališču bo v miru počival poleg svoje žene.

Marjan, hvala ti za vse, kar si dobrega storil za našo lovsko organizacijo; s hvaležnostjo se te bomo spominjali.

LD Gornji Grad – F. B.

Na dan »starega leta 2005«, t. j. 31. 12. 2005, je nenadoma prenehalo biti plemenito srce našega lovskega tovariša in prijatelja **Vlada Klobučarja**.

Maja leta 1945,

ko so se ljudje po vsem svetu veselili konca vojne, je v Klobučarjevi družini zavladalo še posebno veselje: rodil se je prvi od dveh sinov – Vlado. Ob očetu lovcu je spoznaval čudoviti svet narave in se tako leta 1965, star 20 let, vključil v LD Središče ob Dravi.

Lani je minilo 40 let njegovega aktivnega dela v slovenski lovski organizaciji. Z dodatnim izobraževanjem si je pridobil naziv lovskega tehnika in svoje znanje nesebično prenašal na mlajše. Generacije lovcev se ga bodo spominjale kot zavzelega predavatelja in člana Izpitne komisije ZLD Ptuj - Ormož. Vlado je bil s svojim ogromnim teoretičnim in praktičnim poznavanjem lovstva odličan mentor mnogim mladim lovskim pripravnikom.

V Lovski družini Središče je v minulih 40 letih opravljal skoraj vse najpomembnejše naloge. Od leta 1990 do 2002 je bil starešina, od leta 1977 do 1979 je bil tajnik, v letih 1984 in 1985 je bil član UO in več let član različnih komisij.

Kot lovec z izjemnim znanjem je deloval tudi v organih ZLD Ptuj - Ormož. Od leta 1990 do 2002 je bil član UO ZLD Ptuj - Ormož, član IO je bil od l. 1986 do 2005, v istem obdobju je bil predsednik Komisije za varstvo in gojitev divjadi in od leta 1996 do 2005 tudi predsednik Komisije za pregled odstrela in ocenjevanje trofeje te območne LZ. Posebno pomemben je njegov prispevek k izjemno urejenim statističnim podatkom o divjadi v naši ZLD, ki jih je z njemu lastno natančnostjo in sistematičnostjo skrbno urejal zadnja leta.

Kot dober kinolog in vodnik lovskih psov je deloval tudi v LKD Ptuj – en mandat kot predsednik, sicer pa kot član.

V zahvalo za izjemno uspešno in požrtvovalno delo je prejel znak LZS za lovske zasluge in red za lovske zasluge III. stopnje. Prejel je tudi odlikovanje za delo na področju kinologije.

Goreče se je zavzemal za ohranjanje naravnih razmer za malo divjad z nakupovanjem zemljišč in urejanjem remiz. Po njegovi zaslugi smo jo v

našem lovišču ohranili v primerni številčnosti. Kronika Lovstvo skozi čas v naših krajih, ki je bila izdana ob 50-letnici naše družine in je bila v glavnem njegovo delo, nam to dokazuje.

Divjad je z Vladom izgubila svojega gojitelja, skrbnika, velikega občudovalca, poznavalca in zagovornika. Vlado se je z velikimi črkami zapisal v zgodovino središkega in slovenskega lovstva. Bil je človek in lovec z veliko začetnico.

LD Središče ob Dravi – D. J.

Lovci LD Zeleni Vrh, Vuzenica smo sredi januarja z žalostjo v srcu sprejeli vest, da je 16. 1. 2006 umrl naš dolgoletni član in lovski prijatelj **Jože Kociper**.

Joža, kot smo ga radi klicali, se je rodil 14. 3. 1929 v kraju Libanja pri Ormožu. Službena pot ga je kot mladega strojnika pripeljala v Dravsko dolino, v Vuzenico, pod obronke prepelega Pohorja. Lepota pohorskih gozdov ga je tako prevzela in očarala, da je ostal tod in si družino ter dom ustvaril pod obronki Pohorja.

V našo LD se je včlanil leta 1955 in v njej vse skozi aktivno deloval. Izvoljen je bil v različne funkcije v LD: član UO LD in prosvetno dejavnost je vodil od leta 1978 do 1993, predsednik NO je bil od leta 1964 do 1968 in predsednik DR od leta 1982 do 1986. Opravljal je tudi naloge pomožnega lovskega čuvaja, in sicer od leta 1959 do 1965. Za aktivno delovanje na vseh področjih v lovski družini ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje.

V naravo in mogočne pohorske gozdove se je zatekal po svoj mir po naporni službi, in sicer kar dvajset let v družbi svojega štirinožnega lovskega prijatelja. Neizmerno je užival ob opazovanju in gojitvi divjadi. V veselje in strast sta mu bili tudi gojitve in vzreja fazanov, ki jih na svoji parceli več let sam gojil za lovsko družino.

Ko je LD gradila lovski dom, je bil Joža prisoten skoraj na vseh delovnih akcijah: od kopanja temeljev do odprtja lovskega doma. S svojo dejavnostjo ter prizadevnostjo je izstopal od večine lovcev. V izgradnjo doma je vložil ves svoj prosti čas. V zahvalo za vložen trud smo mu zaupali prvo vodenje lovskega doma.

Mnogim je bil vzor, še posebno nam, mlajšim lovcom, ki nam je bil mentor. Imel je veliko lovskega znanja, ki ga je znal zanimivo prenašati na nas mlade in tudi starejše lovce. Radi smo mu prisluhnili, ko je pripovedoval lovske zgodbe in prigode, pa tudi, ko je na družabnih večerih lovske družine nas, lovce, ošvrknil v svoji kroniki.

Zadnje leto ga je mučila bolezen in je večino časa preživel doma. Lovski prijatelji smo ga pogosto obiskovali, mu prišli pokazat plen, pa še kakšno trofejo nam je očistil. Žal ga je pozimi bolezen premagala. Izgubili smo prijatelja, ostajajo pa nam lepi spomini nanj.

Od Jožeta smo se poslovili skupaj z lovci sosednjih lovskih družin na pokopališču Vuzenica - Muta z vsemi lovskimi častmi.

LD Zeleni Vrh – J. V.

V sredo, 25. 1. 2006, smo se na otiškem pokopališču z globoko žalostjo v srcih zadnjič poslovili od našega dolgoletnega lovskega tovariša **Gabrijela Čibeja**. Na njegovi zadnji poti smo ga pospremili v spremstvu njegovih najbližjih tudi številni lovci, prijatelji in znanci.

Gabrijel Čibej - Jelko je luč sveta zagledal sredi vihere druge svetovne vojne 4. 4. 1942 na domačiji Sedejevih na Predmeji nad Ajdovščino. Prva leta otroštva je preživel v skromnih razmerah, saj je štiriletna vojna Predmejo in druge vasi na Gori hudo prizadela. Posledice so prav gotovo najbolj občutili najmlajši.

Jelko se je že zelo zgodaj srečal z naravo in divjadjo. Življenje ob robu gozda je v njem vzbudilo zvedavost in vedoželjnost, ki mu ju je dodatno spodbujal oče. Spoznaval je naravne zakonitosti in občutek pravičnosti ter varnosti, ki ga daje narava. Tako zelo se je navezal na naravo in gozd, da se je odločil, da mu bo gozd rezal tudi vsakdanji kruh. Ustvaril si je družino, na katero je bil zelo navezan in jo je imel neizmerno rad in je z vso ljubeznijo skrbel zanjo. Skrb za družino, gozdarska služba ter gospodarjenje na domačiji so terjali ogromno truda in energije. Pred leti je dočakal zaslužen upokojitev, ki pa je na žalost ni dolgo užival.

Še pred vstopom v zeleno bratovščino je v naravo zahajal skupaj z očetom. Prvo lovsko znanje in veščine je dobil od očeta, ki je bil eden od ustanoviteljev naše LD. Med lovce se je Jelko vpisal takoj, ko je bilo mogoče, leta 1961, in LD ostal zvest celih 45 let. Rad je imel naš gozd,

pašnike in senožeči. Z vsem žarom in vnujo je izpolnjeval naloge in obveznosti. Prav zaradi pristnega in poštenega odnosa do narave in divjadi ter nenazadnje tudi do lovskih tovarišev in prijateljev je bil med lovci spoštovan in cenjen. Ni se rad hvalil z lovskimi trofejami, skrbel je za živali ter zdravo in čisto naravo.

V svoji bogati lovski karieri je vestno in natančno opravljal odgovorne funkcije v LD. Tako je bil v letih od 1968 do 1970 predsednik NO LD, v letih 1970 do 1972 je bil predsednik DK LD in pozneje še v letih 1989 do 2000 njen član, od leta 1973 do 1974 je bil tajnik lovske družine, v letih 1984 do 1986 je bil starešina, od leta 2000 pa je član komisije za odlikovanja in priznanja.

Nikakor ne smemo pozabiti njegovega prispevka, ki ga je prispeval kot starešina LD; uredili smo si prvo hladilnico za uplenjeno divjad in od ZZB prevzeli v oskrbo brunarico, partizansko karavlo P-5. Ne moremo tudi mimo prispevka, ki ga je Jelko vložil v gradnjo lovskega doma na Otlici. Vedno je bil vesel in ponosen ob naših skupnih uspehih. Kot član z enim od najdaljših stažev v LD je bil imenovan tudi v Odbor za pripravo praznovanja 50-letnice LD.

Za dolgoletno aktivno in nesebično delo smo mu v LD podelili priznanje, za prizadevnost in delo z mladimi pa je prejel znak ZLD Gorica. Leta 1996, ob 50-letnici ustanovitve LD, in ob odprtju lovskega doma je za dolgoletno prizadevnost in aktivno delo v organih LD in zunaj nje prejel znak LZS za lovske zasluge.

Še smo upali, da se bomo srečevali na lovskih pohodih ali na sestankih, a je prišlo slovo, žal prerano. Na zadnji poti smo ga lovci pospremili do poslednjega počivališča. LPZ Zlatorog - Vipava mu je z ubrano

pesmijo zapel pred odprtim grobom. Jelku smo obljubili, da bo za vedno ostal v naših srcih. Konec zadnjega Jelkovega lova je naznanil lovski rog, lovski prapor naše LD in prapori vseh sosednjih LD pa so se mu še poslednji priklonili v slovo.

LD Koze Stena – A. K.

V sončnem majskem jutru smo z žalostjo sprejeli vest, da nas je v 45. letu nepričakovano zapustil **Dušan Malečkar** (umrl 5. 5. 2006), član LD Prem iz Postojnsko-Bistriške ZLD.

Dušan je lovske veščine in lepote lova začel spoznavati s svojim pokojnim očetom že v zgodnji mladosti. Zaradi velike ljubezni do narave in lova je bil spoštovan član LD. Rodil se je 22. 6. 1961 v Postojni kot sin očeta kovača in matere trgovke. Po končani osnovni šoli v Ilirski Bistrici je nadaljeval šolanje na elektrotehniški šoli v Ljubljani in jo uspešno končal leta 1980. Zaposlen je bil v proizvodnem obratu IB 7 v Kosezah pri Ilirski Bistrici.

Leta 1995 sta si z ženo ustvarila družino. Dušan je bil skrben oče dveh deklic, kar mu je vlivalo voljo in pogum za izpolnjevanje obveznosti doma in tudi v LD. Poznali smo ga kot dobrega človeka, ki ni imel rad samo ljudi, temveč tudi živali. Posebno skrb je namenil vzreji in vzgoji psov goničev, saj je bil lov na divje prašiče njegova veliko strast in zadovoljstvo.

Enakopraven član LD Prem je postal leta 1980 po opravljenem lovskem izpitu. V upravni odbor je bil izvoljen leta 1987, kjer je opravljal funkcijo referenta za strelstvo do leta 1990. Kot član UO LD je deloval tudi naslednji mandat, do leta 1993, in opravljal naloge referenta za lovsko kinologijo. Predvsem mlajšim lovcom je pomagal s svojimi bogatimi lovsko-kinološkimi izkušnjami, pridobljenimi na tem področju. Zaradi vzornega opravljanja nalog in zadolžitve je bil od leta 1996 do leta 2000 član disciplinskega razsodišča. Vse do smrti je opravljal tudi lovskočuvaljsko službo (od leta 1997, ko je opravil lovskočuvaljski izpit). Veliko svojega dela je vložil v urejanje lovskega doma in njegove okolice. Spoštoval in cenil je lovsko tovarstvo, ki ga je znal ustvariti in tudi negovati.

Dragi Dušan, ostal nam boš v večnem spominu. Hvala ti za vse lepe trenutke, ki smo jih preživeli skupaj. Boginja Diana naj ti bo še naprej naklonjena v večnih loviščih in naj te večno spremlja. Prelepa brkinska zemljica te bo zelo pogrešala.

LD Prem – S. F.

Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:

Banko Stanislav, LD Plešivica, Žužemberk, * 28. 3. 1936, † 22. 3. 2006.
Alojz Mirtič, LD Plešivica, Žužemberk, * 2. 2. 1929, † 17. 4. 2006.
Slavko Mlekuž, LD Pernica, * 16. 5. 1928, † 17. 5. 2006.
Avguštin Leben, LD Velika Nedelja, * 18. 8. 1937, † 2. 4. 2006.
Matej Božič, LD Laze, * 26. 8. 1937, † 17. 5. 2006.
Marjan Markelj, LD Kranjska Gora, * 8. 5. 1953, † 14. 5. 2006.
Miroslav Kačič, LD Trstelj, * 25. 10. 1931, † 27. 9. 2005.
Alojz Marušič, LD Trstelj, * 22. 6. 1938, † 18. 3. 2006.
Ivan Gorjan, LD Trstelj, * 9. 5. 1930, † 19. 5. 2006.
Franc Komidar, LD Lož, Stari trg, * 30. 8. 1919, † 4. 5. 2006.
Alojz Pavlin, LD Gorica, * 6. 6. 1936, † 26. 3. 2006.
Maksimiljan Mazora, LD Kobarid, * 19. 12. 1932, † 18. 4. 2006.
Ervin Harej, LD Čaven, * 31. 7. 1924, † 23. 2. 2006.

Jože Šterk, LD Raka, * 10. 8. 1950, † 1. 1. 2006.
Marin Tomažin, LD Raka, * 30. 8. 1926, † 19. 2. 2006.
Franc Zalokar, LD Raka, * 27. 5. 1930, † 29. 12. 2005.
Jure Kadiš, LD Libeliče, * 7. 10. 1980, † 8. 4. 2006.
Mihael Štumpfl, LD Podgorje, * 18. 9. 1922, † 19. 4. 2006.
Jože Kociper, LD Zeleni vrh, Vuzenica, * 14. 3. 1929, † 16. 1. 2006.
Franc Šekoranja, LD Grmada, Celje, * 22. 5. 1942, † 13. 5. 2006.
Dušan Malečkar, LD Prem, * 22. 6. 1961, † 5. 5. 2006.
Janez Levičar - Žani, LD Krško, * 20. 4. 1913, † 26. 4. 2006.
Vinko Puntar, LD Krško, * 28. 12. 1934, † 28. 10. 2005.
Leopold Rozman, LD Bojansko, Štore, * 21. 10. 1921, † 25. 4. 2006.
Slavko Pelhan, LD Idrija, * 11. 1. 1955, † 29. 4. 2006.
Bazilij Perše, LD Ljubinj, * 14. 7. 1922, † 24. 4. 2006.
Mario Kolombin, DSL F. J. K. - Doberdob, * 26. 1. 1931, † 4. 6. 2006.

Umrlim časten spomin!

Madžarski ali ogrski gonič - Erdélyi Kopó

Izvor: Madžarska

Datum objave standardnih meril za to pasmo: FCI Standard N° 241 / 13. 9. 2000 /GB

Uporabnost: Madžarski (ime-novan tudi ogrski) lovski pes (gonič) je sposoben samostojnega lova tudi daleč stran od svojega lastnika. Čeprav je gonič, se odlično izkaže tudi pri zasledovanju divjadi po krvnem sledu. Ko zavoha svežo sled, zalaja z jokavim glasom. Med gonjo z glasnim laježem naznanja svoj položaj in odlično usmerja divjad k lovcu. Primeren je tako za samostojen lov kot za lov v tropu psov.

Razporeditev po FCI

Skupina VI - sledni pes

Oddelek 1. 2. – srednje veliki lovski psi z delovno preizkušnjo

Zgodovina

Madžarski transilvanski (ogrski) gonič - Erdélyi Kopó je starodavna madžarska pasma, ki jo je zaznamovala specifičnost celinskega podnebja, tamkajšnjega ozemlja in lovnih razmer. Pasma je dosegla svoj vrhunec v srednjem veku, ko je bila zanesljivo najljubši lovski pes takratnega plemstva. Glede na izvorno uporabnost je bila pasma zaradi razvoja kmetij in gozdarstva potisnjena v divje gozdove Karpatov. Tako sta se razvili dve različici te pasme, in sicer *dolgonoga* in *kratkonoga* pasma, ki pa so jo obdržali nekako skupaj. Dolgonogo pasmo so uporabljali za lov na medvede, rise in divje prašiče, medtem ko so kratkonogo različico specializirali za lov na lisice in zajce. V začetku 20. stoletja so madžarski lovski psi skoraj izumrli; namenska vzreja pasme se je začela zopet v letu 1968. Iz tega obdobja je veliko drugih dolgonogih madžarskih lovskih psov na ozemlju Madžarske in Romunije, medtem ko je kratkonoga pasma izginila.

Značilen videz

Oblika in nošenje glave, usklajenost telesa ter močni udi tega madžarskega lovskega psa se ujema z lastnostmi splošnega srednjeevropskega lovskega psa, ki je srednje rasti in atletske postave. To je vzdržljiv pes, ki je prilagojen za lov na velikih razdaljah.

Pomembna razmerja

Razmerje med dolžino lobanje in dolžino gobca je približno 1 : 1.

Razmerje med plečno višino in dolžino telesa je približno 10 : 11.

Vedenje/značaj

Blagohoten, pogumen, vzdržljiv. Osnovne značilnosti so mirnost, vendar tudi odločnost in živahnost, kadar je potrebno. Uporaben je v vsakršnem vremenu.

Glava je podolgovata, vendar ne šilasta, razlika med spoloma je očitna. Koža na glavi se prilaga in je brez gubic. Lobanja je

Telo madžarskega goniča ima obliko nagnjenega pravokotnika. Vrhnja hrbtna linija je ravna. Telo ima dobro razvito mišičje. Pri psicah so dovoljena nekoliko daljša ledja in nekoliko bolj nagnjen zadek. Prsnica ni štrleča, rebra so dobro obokana in dolga, prsni koš ni preglobok. Spodnja linija in trebuh sta nekoliko pritegnjena.

Rep nosi na srednji višini, je krepak. Med mirovanjem je spodnja tretjina repa nekoliko zavihana navzgor, sicer pa je kak centimeter ali dva daljši od skočnega sklepa. Ko je razburjen, nosi rep nekoliko višje in zvitega, vendar ne povsem na hrbtu. Repa nikoli ne skrajšujemo.

Oplečje je mišičasto, pleča so

njem delu repa je nekoliko daljša. Po vrhu telesa je dlaka bolj groba na dotik in sijajna.

Barva: Osnovna barva je črna, ima pa rjavkaste obrvi in rjavkaste lise na nogah. Na nosju je včasih bela lisa, ki se lahko razteza čez čelnični predel glave in vse do prsnega koša. Pes ima lahko tudi belkasto konico repa. Belina na več kot 1/5 telesa ni zaželena.

Gibanje: Njegov korak je dolg, v galopu je pes zelo vzdržljiv.

Višina in teža: Idealna plečna višina je 55 do 65 cm, ključnega pomena pa sta celotna oblika in skladnost psa.

Madžarski gonič pri gonji divjih prašičev

rahlo izbočena, tilnik neizrazit, nadočesni loki so nekoliko bolj razviti, čelni stop komaj zaznaven, smrček ni preveč topo odsekan in je črne barve. Nosičniki sta široki in ležeči narazen. Linija nosja je ravna, ustne so ozke in pritegnjene, zobovje močno in dobro razvito, ima odličen škarjasti ugriz.

Oči so srednje velikosti, mandljeve oblike in nekoliko poševne, veke so temno rjave in tesno prilagajoče ob očesno zrklo. Uhlja sta srednje velika, ne pretežka, viseča in prilagajoča se ob lične dele; ne smejo se vihati. Od glave proti spodnjemu zaobljenemu vrhu se ožijo, uhlja sta nekoliko potisnjena naprej.

Vrat je mišičast, srednje dolžine, s kožo, ki se na goltancu nekoliko naguba. Nekaj podvratka je dovoljeno, vendar ni zaželen.

dolga, gledano od spredaj nekoliko nagnjena. Sprednji nogi sta vzporedni in posledično zaradi zgradbe telesa nekoliko bolj narazen. Podlakti sta ravni in simetrični.

Šapi sta veliki, z močnimi sklenjenimi prsti, blazinice so velike, utrjene, kremplji močni in črni.

Ko pes stoji, so zadnje noge stegnene nekoliko dlje od zadka, so mišičaste, stegno je dolgo, podkolenica nizko nastavljena. Nartni deli so ravni.

Koža je srednje debela, s temnim pigmentom, v predelu goltanca nekoliko bolj ohlapna, vendar se ne guba. Nekateri predeli kože so črno pigmentirani.

Dlaka: Celotno telo je pokrito s kratko, ravno in gosto dlako. V predelu vratu, stegen in po spod-

Teža: vsaj 25 kg.

Kritične napake: Lobanjski ali obrazni predel preozek, predolg ali preveč okrogel; čelni stop premalo ali preveč poudarjen; prekratek gobec; nepravilen ugriz; nepravilno razvita uhlja (npr. terierska); nepravilna dlaka (ščetinasta, mehka, valovita, redka); nepravilna barva dlake (rjava z lisami); agresivnost, nervoznost.

V premislek pred nabavo

Madžarski (ogrski) ali pa tudi transilvanski gonič je stara lovska pasma kraljev in knezov, ki so lovili medvede in volkove v gorah vzhodne Ogrske. V kinoloških knjigah je več različnih zapisov o izvoru in prepoznavnosti pasme. A. Grendrexon piše, da je ta pasma prišla na madžar-

sko ozemlje v 7. stoletju oziroma s prihodom Hunov v Panonsko nižino. Drugi trdijo, da je bila prvič zaznana v 9. stoletju. S takimi pa ne soglaša M. Zoščenko, ki meni, da je bila na omenjenem ozemlju že v 5. stoletju. Steinbeck trdi, da so zapisani dokazi o pasmi iz 7. stoletja. Čeprav so bili psi vedno tesno povezani s človekom, je natančen čas pojava teh psov na ozemlju zdajšnje Madžarske in nastanka pasme še vedno le uganka. Celo v izvirniku predstavitev pasme se je Madžarska kinološka zveza teh podatkov spretno izognila in jih ni navajala. Lahko pa verjamemo, da so ti psi po vsej verjetnosti prišli s vsesplošnim preseljevanjem narodov v 5. stoletju. Potemtakem je to Atilova zapuščina? S to trditvijo mnogi kinofili ne soglašajo, saj menijo, da je velika verjetnost, da je v pasmi dosti genov poljskih goničev. Drugo ime za to pasmo je transilvanski gonič. Ta pokrajina je v Karpatih, znana predvsem po grofu Drakuli.

V matični domovini uporabljajo ogrske goniče za lov na divje prašiče, rise, volkove, medvede in, za nas nerazumljivo, tudi za lov na jelenjad.

Ti goniči imajo izredno telesno kondicijo in po več ur sledijo ter gonijo divjad in jo poskušajo prignati pred vodnika. Večurno sledenje po madžarskih ravninah ali karpatskih gozdovih se od pasme in psa tudi pričakuje. Prav zato bi rad opozoril bodoče vodnike, da morajo dobro premisliti pred nakupom psa te pasme, če mu bodo lahko nudili dovolj gibanja, ki je tem psom nekakšna življenjska nujsnost. Uskladiti morajo, kaj si želijo, kaj potrebujejo in kakšne so njihove dejanske časovne omejitve. Nikakor ne smejo popustiti zgolj vplivu lepega videza psa in dokazom, da je pasma zdravstveno zelo odporna in skromnih zahtev. Tisti lovci, ki ne bodo dobro premislili in pretehtali, kako lovimo pri nas in koliko časa lahko namenijo lovu, si bodo z nabavo te pasme gotovo nakopali samo težave. Naše splošne navade so, da z lovom navadno hitro končamo, ko bo pes začel komaj dobro slediti divjad. Tak pes, ki navadno ni prav kratek pri gonji, pričakuje, da ga bomo počakali na mestu, od koder smo ga poslali na delo. Zaradi prav neverjetne orientacijske sposobnosti se bo transilvanski gonič po več urah vrnil in nas poiskal, da ga nagradimo za dobro delo. Kot se mi

Foto: Sl. Vale

Na fotografiji je Žuža, madžarska gonička (Erdélyi Köpő), vodnika Draga Leljaka iz LD Grmada - Celje, ki je bila predstavljena že v prejšnji številki našega glasila na str. 322, a jo je avtor prispevka M. Stergar napačno predstavil kot predstavnico pasme slovaški kopov. Avtor se ob tej priložnosti za napako opravičuje.

dozdeva, bo po tolikem času čakanja verjetno pri marsikaterem lovcu, ki ne ve, kakšne lastnosti ima ta pes zapisane v genih, deležen vsega drugega kot pa prijaznega sprejema.

Pes, ki je bil ves dan aktiven, ki je tudi deset ur sledil in gonil razno divjad, potrebuje krepak dnevni obrok hrane, za počitek pa pred vetrom dobro zaščiten ležišče. Tako oskrbljen pes bo drugi dan sposoben ponoviti takšen lov in tako naprej vse do njegove starosti. Madžarski gonič je najbolj vzdržljiv med drugimi in sedmim letom, potem pa

se že začnejo kazati znaki starostne utrujenosti in nazadovanja.

Kljub izredni živahnosti je to tudi dober slednik obstreljene divjadi, če ga znamo primerno izšolati. Pri izdelovanju krvnega sleda se popolnoma umiri in je pri delu tudi dovolj natančen, včasih že skoraj malo počasen.

Zaradi prikupne zunanosti si ga bo nabavil marsikateri nedeljski lovec, potem pa bosta trpela oba: pes v pesjaku in vodnik, ki se bo na lov odpravljal redkokdaj, pa še tedaj brez spremljevalca.

Po trditvah madžarskih kinologov so ti psi zelo inteligentni in zelo dojemljivi za šolanje, vendar pa bo vedno rad najprej preizkušal vodnika, kje je tisti njegov skrajni mejnik, do koder lahko gre po svoje. Za to pa je potreben izkušen vodnik, na katerega ne vplivajo čustva: en dan psu dovoli vse, drugi dan pa želi, da mu pes disciplinirano in brezpo- gojno izpolni prvi ukaz.

S tem prispevkom sem želel opozoriti morebitne vodnike lovskih psov na tega izredno uporabnega psa – goniča. Vstop v EGS nas bo verjetno še večkrat popeljal tudi v druge evropske države, v katere sedaj nismo hodili zaradi različnih administrativnih ovir. Še posebno to velja za države nekdanjega vzhodnega bloka. Tudi cene psov lovskih pasem so tamkaj glede na naš standard relativno nizke. Cena šestnajst tednov starega madžarskega goniča z eksportnim rodovnikom, certifikatom, cepljenjem in zdravniškim potrdilom znaša okrog 50.000 sit, mi je povedal prvi lastnik tega psa v Sloveniji, **Drago Leljak** iz LD Grmada. Tudi do vstopa Slovenije v EU so nekateri že uvažali razne pasme psov. Med njimi je bilo mnogo kupljenih tudi tako rekoč »po katalogu«, ko o pasmi nismo vedeli nič drugega kot samo to, da našim lovcem še ni znana. Vsa pričakovanja o uporabnosti so bila velikokrat tudi boleča, saj pasma ni bila vzrejena za naša lovišča in naše razmere. Vendar za to niso krivili sebe, ampak so psa prodali ali pa ga priklenili na verigo; v najboljšem primeru v pesjaku, od koder bo malokrat odšel z lastnikom na lov.

Slavko Vale

Viri: Standard Madžarske kinološke zveze

I. Browne

Elsevier Hondengids,

založba Elsevier-Amsterdam

Nova vzrejna komisija za goniče: poostren bo nadzor pri paritvah

Namen članka je vzreditelje psov goničev seznaniti s člani novoizvoljene vzrejne komisije za goniče in s postavljenimi nadaljnjimi strokovnimi smernicami pri vzreji goničev. Le upoštevanje vseh pravil vzreje bo

Foto: B. Habjan

Nemški gonički (levo) in tribarvna jugoslovanska gonička vodnika Bojana Habjana iz Grosupljega.

lahko omogočilo strokovno in uspešno vzrejo, ki bo v zadovoljstvo nas vseh: vzrediteljev, skrbnikov (lastnikov) kupljenih psov, strokovnega kadra KZS in ne nazadnje tudi vseh nas lovcev, ki bomo lahko še nadalje uživali ob glasni gonji naših goničev na brakadah.

Nova vzrejna komisija, ki deluje v sestavi: **Slavko Žlebnik**, predsednik VK, **Iztok Tomšič**, **Jožef Verčko**, **Blaž Kavčič**, **Anton Raspet**, **Ivan Burič** in **Dar-ko Grošelj**, je bila izvoljena na delnem zboru kinoloških sodnikov 4. 3. 2006, to je v času, ko ima vzrejna komisija tudi sicer največ dela, ki se nanaša v glavnem na paritve plemenjakov in plemenjakinj. Na prvem sestanku komisije je bil Izток Tomšič izvoljen za podpredsednika, Jožef Verčko pa za tajnika vzrejne komisije. Na ta sestanek so bili povabljeni tudi člani dotedanje VK za goniče, vendar se je sestanka udeležil samo **Jože Kalan**. Predsednik Slavko Žlebnik se je v imenu nove komisije zahvalil za opravljeno delo članom stare vzrejne komisije in napovedal način dela v prihodnje.

Vzrejna komisija je v nadaljevanju razpravljala o vzreji goničev in skupaj ugotovila, da je zaznala kar nekaj primerov neupoštevanja oziroma že kršitev posameznih določil Strokovnega pravilnika (iz junija 2004), ki se nanašajo na dolžnosti vzrediteljev pri vzreji. Zato je sprejela stališče, da bo na področju vzreje v celoti strogo upoštevala določila omenjenega pravilnika, ki je še v veljavi. Naloga in neizpod-

bitni interes VK je usmerjanje, svetovanje in dober pregled nad vzrejo vseh pasem goničev, pa tudi njeno pregledno in javno delovanje. Zavedajo se, da ji bo to uspelo samo z upoštevanjem zapisanih določil in strokovnim delom.

Na tem mestu bi vzreditelje ponovno opozorili na nekaj določil, ki jih morajo upoštevati pri vzreji.

1. Pred paritvijo:

- pariti je dovoljeno le pse, ki imajo v času paritve že veljavno vzrejno dovoljenje (12. člen Strokovnega pravilnika);

- vzrejno dovoljenje se izdaja psom – plemenjakom in plemenjakinjam – na vzrejnem pregledu oz. najpozneje 30 dni po njem (13. člen istega pravilnika);

- izredni vzrejni pregledi so izjema, in sicer v primerih, ko so pomembni za osvežitev krvi (genske pestrosti) (14. člen istega pravilnika).

Če plemenjaka ali le eden od njiju nimata opravljenega vzrejnega dovoljenja, vzrejna komisija ne bo potrdila parjenja. To pomeni, da postopki evidentiranja paritve in registracija legla na KZS ne bodo opravljeni, za mladiče pa posledično ne bodo izstavili rodovnikov. Vzrejna komisija se že sedaj zaveda problematike s takimi mladiči, vendar meni, da je to edini način, da zagotovi upoštevanje sprejetih in zapisanih pravil.

2. Po paritvi:

- Lastnik psice – plemenjakinje – mora paritev prijaviti najpoz-

neje v 20 dneh po paritvi (22. člen istega pravilnika), tetovir-nemu referentu najpozneje v treh dneh, na pristojni organ pa v desetih dneh (27. člen istega pravilnika).

Na koncu bi ljubiteljem in vzrediteljem goničev še enkrat poudaril, da je namen VK za goniče, da bi na podlagi in ob upoštevanju strokovnih aktov s tega področja dosegli čim boljše vzrejne rezultate pri vseh pasmah goničev, ki jih vodimo in vzrejamo; v zadovoljstvo vseh nas.

Jožef Verčko,
tajnik VK za goniče

Po krvnem sledu v Ložu

Že v času obiskovanja lovskega tečaja se lovski pripravniki pri predmetu kinologija seznanijo tudi z delom psov po krvnem sledu (KS). Spoznajo pasme lovskih psov, ki so specialisti za to delo, in druge, primerne za sledenje ranjene divjadi, obiščejo kinološko prireditve, uspešno opravijo lovski izpit, nakar je zadeva za nekaj časa končana.

Različne izkušnje in nagnjenja pustijo mladim lovcem po stažu različne vtise. Nekateri morda zaradi časovnih in prostorskih stisk vsakdana nikoli ne pomislijo, da bi sploh vodili lovskega psa, drugi pa že kmalu smelo trdijo, da je lovec brez psa samo pol lovca. Posameznim se še prav posebno zapiše v srce dogodek,

ko pri delu prvič opazujejo vodnika in psa krvosledca. Trepet pred tem, da je obstreljena divjad izgubljena in mogoče v mukah umira nekje v goščavi, se po uspešnem iskanju umakne občudovanju nad sposobnostmi pasjega nosu in usklajenega delovanja pes – vodnik. Tudi meni se je to zgodilo. Kljub spoštovanju vseh oblik lovskega kinološkega delovanja in čeprav sem sam vodnik prikupne brak-jazbečarke, ki jo uporabljam kot goniča, imam do KS še posebno spoštljiv odnos.

Zaradi navedenega sem se odločil o krvosledništvu izvesti kaj več in iz prve roke. Pri taki želji pa novopečeni lovec kaj hitro spozna, da se lahko odloči predvsem med »akademijo« na

V Ložu je tečaj priprave psa za delo po krvnem sledu vodil **Mihael Skerl**, delo pa je odlično pokazal njegov bavarski krvosledec **Dik**.

Mašunu ali pa za kratke informacije, ki jih pridobi od solovcev, ki vodijo krvosledce. A kaj ko so znanja, informacije tako različne, da se nevednež kmalu zmeden utopi v njih. Svojestven prispevek dodajo še posamezniki iz lovske tovarišije, ki novega lovca zasujejo z dvomljivimi trditvami, ki so že v osnovi sprte s temeljnimi zapovedmi krvosledništva.

Tako sem spoznal, da potrebujem nekoga, ki bi mi strokovno in nazorno pokazal ter razložil, kako in s čim se streže krvnemu sledu. Priložnost za to se je kmalu pokazala, ko sem na spletu prebral, da nekdo organizira natančno take tečaje. Seveda sem se takoj prijavil, »zastrupil« še svojega mentorja in že sva v lepem sobotnem jutru hitela po avtocesti proti jugu in v centru Loža poiskala lado nivo z napisom **Pasja šola Mihael Skerl**.

Zbrala se nas je četica rado-vednežev, samih vodnikov raznih

lovskih psov: od malih resastih jazbečarjev, terierjev, goničev in ptičarjev. Takoj smo spoznali, da to ne bo suhoparno nizanje dejstev, temveč prijetno druženje, ko nam bo vodja tečaja in lastnik pasje šole povedal vse, kar nas zanima. Takoj na začetku, po

Prvi je sled izdeloval Mihov Dik. Malokdo od nas je že videl tako strast in željo po delu, kot jo je izkazal bavorski barvar, ko je ugotovil, da ga čaka pripravljen sledni jermen. Kljub trumi tečajnikov, ki smo si želeli, najraje kar pod pasjim smrčkom, opazo-

vati dogajanje, je poprijel sled in nas umirjeno in samozavestno popeljal do njegovega konca, približno kilometer daleč stran. Pozneje so se na drugih sledovih preizkusili še tisti tečajniki, ki so v ta namen s seboj pripeljali svoje kosmate tovariše.

V avtomobilu, na poti domov, sva z mentorjem Robijem premlevala in komentirala, kar smo doživeli. Strinjala sva se, da je bil kratek tečaj natanko tisto, kar potrebuje lovec, ki bi želel bolje spoznati delo po krvnem sledu, ni pa še povsem pripravljen ali trdno odločen, da se bo pozneje s tem tudi ukvarjal. Z izkušnjo, ki smo jo tečajniki doživeli v prijetni soboti, bi tudi marsikateri drugi lovski tovariši drugače gledali na delo po KS. Bolj bi razumeli, zakaj je treba počakati, da se sled »ohladi«, da se nastrel pravilno ugotovi in označi ter da le ne gre kar tako »tacati« po sledu in oteževati dela najplemenitejšemu od naših kosmatih lovskih tovarišev.

Miha in Dik: Hvala, še se bomo videli! Najprej pride po »češnjo-co« vrh torte Kaja, pozneje pa še Bisa ali pa njen naslednik!

Mladim lovcem še tole opozorilo: Opazovanje dela po krvnem sledu vas lahko zasvoji. Obiski takih tečajev so na lastno odgovornost!

Marijan Likar
LD Dobrova

Dovolj privedenih psov, a malo gledalcev

Telesno ocenjevanje lovskih psov vseh pasem

V okviru spomladanskih prireditvev, ki jih organizira Lovsko-kinološko društvo Gorica, Nova Gorica, je bilo 22. aprila 2006 tudi telesno ocenjevanje lovskih psov vseh pasem. Telesno ocenjevanje je potekalo v Zelenem gaju pri Dornberku. Še preden so člani izvršnega sveta LKD v celoti uredili prireditveni prostor, so že prišli prvi vodniki lovskih psov. Ob prihodu se je vsak vodnik prijavil ekipi, ki je poskrbela za pregled dokumentacije psa in ga z dodeljeno zaporedno številko napotila k pristojnemu sodniku. Pred začetkom uradnega dela je udeležence prireditve najprej pozdravil predsednik društva **Angel Vidmar**, ki je vodnike tudi seznanil s potekom prireditve in predstavil sodniški zbor. Po uvodnih predsednikovih besedah se je začelo telesno ocenjevanje v ocenjevalnih krogih. Pod budnim očesom sodnikov **Miloša Ambrožiča, Ivana Travnja, Ivana Bitežnika,**

Dik je na prostoru komaj čakal, da bi tečajnikom pokazal, kako mora pes izdelovati umetno položeni krvni sled.

pozdravu, smo pripravili vse potrebno za polaganje umetnega krvnega sleda. Seznanili smo se, kako se pripravi kri in sami pripravili palico s srnino nogo za polaganje umetnega sleda. Nato smo, razdeljeni po parih, po zgledu vodje tečaja položili sledove tudi mi in jih primerno označili.

Sledilo je predavanje z ogledom videokasete, katere vsebino je Miha, vodja tečaja, bogato komentiral in sproti odgovarjal na naša vprašanja. Pozneje je sledil še del, v katerem smo spoznali vso opremo psa in vodnika ter predpise, ki jih je treba poznati za to delo, in tekme oziroma preskuse usposobljenosti psa za to delo. Vse je potekalo začinjeno z obilico dobre volje, razvedrilnimi vložki pa tudi s pronicljivimi vprašanji. Miha nam je razdelil mapice z brošuro, v kateri so opisane še druge zanimive dejavnosti njegove šole. Predvsem mi je všeč del, kjer civilnim vodnikom psov opisuje, kako »se naučimo spoštovati naravo in jo puščati za seboj takšno, kot je bila pred našim vstopom. Naučimo se obvladati psa in seveda sebe, da ne pridemo v navzkriž z drugimi uporabniki prostora, ki morda nimajo posluha za naše in pasje početje. Poleg tega pa preživimo nepozabne trenutke v naravi s svojimi prijatelji in seveda s psi«. Tako so nam ure, potrebne, da je sled postala primerna za prikaz, minile hitro in brez dolgočasnih premorov.

Zanimanje za Skerlov tečaj so pokazali tudi drugi družinski člani tečajnikov.

Zastopanje pasem lovskih psov in prisojene ocene za zunanost v Dornberku (2006)

PASMA	ŠTEVILO PSOV GLEDE NA OCENO IN SPOL (M/Ž)				
	odlično	prav dobro	dobro	nezadostno	skupaj
KRATKODLAKI ISTRSKI GONIČ	1/3	2/2	2/0		10
RESASTI ISTRSKI GONIČ	0/1	1/1	1/0		4
POSAVSKI GONIČ	1/1				2
BRANDEL BRAK	1/2				3
BRAK-JAZBEČAR		0/1	1/1		3
BEAGLE	0/2	1/0			3
NEMSKI GONIČ	1/0				1
PLANISKI GONIČ	0/1				1
NEMŠKI KRATKODLAKI PTIČAR		0/1			1
EPANJEL BRETON		0/1			1
NEMŠKI ŽIMAVEC				0/1	1
MALI MÜNSTERLANDEC	1/0				1
HANOVRSKI BARVAR	1/0				1
BARVARSKI BARVAR	1/0	1/2	1/0	0/1	6
BRAK JAZBEČAR	0/1	1/0	1/0		3
ZLATI PRINAŠALEC	0/1				1
ŠPRINGEL ŠPANJEL	0/1	1/0			2
NEMŠKI PREPELIČAR	0/1	4/3	1/3		12
RESASTI JAZBEČAR	0/1		2/0		3
LOVSKI TERIER	1/0	3/1	1/1		7

Foto: J. Rus

Kinološki sodnik Ivan Bitežnik in Branko Žigon, vodnik bavarskega barvarja iz LD Kozje Stena

Foto: J. Rus

Jože Batič, kin. sodnik, z zapisničarico Majdo pri urejanju sodniške dokumentacije

Antona Razpeta, Jožeta Rusa in Jožeta Batiča, kateremu je pomoč nudila tudi pripravnica **Željka Fon**, je bilo skupaj ocenjenih 66 lovskih psov. Pasemska zastopanost je predstavljena v preglednici.

Vsako leto navedeno prireditelvi običajno tudi več lovskih pripravnikov. Letos so se zbrali ob **Jožetu Velikonji**, ki jih je popeljal skozi ocenjevalne kroge in jih seznanjal z lovskimi psi, njihovo uporabnostjo ipd. Proti koncu prireditve so pripravnikom in vodnikom ter drugim obiskovalcem prikazali še praktično delo. Za prikaz so poskrbeli tečajniki, ki so se udeležili tečaja osnovnega šolanja in vodljivosti pod vodstvom **Iva Lebana** in **Ervina Feragotta**.

Letos si je prireditelvi ogledalo nekaj manj obiskovalcev, saj sta lep pomladni dan in pozna pomlad ljudi potegnili na vrtove. Organizatorji upajo, da bo prihodnje leto več obiskovalcev, saj si prireditelvi lahko ogledajo brezplačno.

Jože Velikonja,
kin. sodnik

PZP za ptičarje v Staršah

LKD Maribor je 6. 5. 2006 v Staršah organiziralo pomladansko vzrejno preizkušnjo za ptičarje (PZP). Ni treba posebej poudarjati, da je omenjena LD vsako leto gostiteljica vsaj ene preizkušnje psov ptičarjev. Glede na navedeno lahko z gotovostjo trdimo, da imajo člani omenjene LD na čelu s svojim vodstvom izreden posluš za lovsko kinologijo, kar potrjuje tudi zanimanje in prisotnost številnih domačih lovcev na vsaki prireditvi. Za tako, več kot nujno pomoč pri organizaciji pa ne dobijo kakšne posebne nagrade, razen iskrene besede in zahvale LKD Maribor in vseh zadovoljnih udeležencev, ki jih je iz leta v leto več.

Omenjenega jutra se je pred lovskim domom zbralo šestnajst vodnikov s svojimi psi. Pogled na toliko psov je bil čudovit ob spoznanju in občutkih, da se iz leta v leto spet povečuje število ptičarjev v naših loviščih. Razlog zato je predvsem v tem, da se izboljšuje tudi številčnost male divjadi, in to predvsem v loviščih tistih LD, kjer so se aktivnosti za povečanje števila male divjadi lotili zavzeto, načrtno, strokovno in dolgoročno. Na preizkušnji je tokrat sodelovalo dvanajst vodnikov kratkodlakih ptičarjev, trije z nemškimi žimavci in eden z irskim setrom. Razen slednjega so vsi psi uspešno končali omenjeno preizkušnjo. Nekateri psi so pokazali več, drugi nekoliko manj zasnov za lovsko delo; odvisno pač tudi od tega, koliko so jim predhodno vodniki že dali možnosti, da so spoznali posamezno divjad in lovišče.

Vsakemu psu smo dali večkrat možnost, da je pokazal stabilnost

pri svoji nalogi. Fazanov je bilo dovolj za preskus vsakega psa, saj smo le-te predhodno vložili na teren iz umetne vzreje. Čeprav je preizkušnja trajala od 8. do 16. ure, so bili vodniki z opravljenim delom in sojenjem zadovoljni. Vodja preizkušnje je bil član domače LD **Peter Letina**, sodniški zbor pa smo sestavljali: **Andreja Strajnar**, **Vlado Vesel** in podpisani. Vse prisotne, vodnike psov in tudi lovske pri-

pravnike ter druge gledalce sta pozdravila predsednik LKD Maribor in starešina LD gostiteljice. Ob zaključku smo se zadovoljni razšli z ugotovitvijo, da smo vsi skupaj opravili svoje poslanstvo v obojestransko zadovoljstvo in v korist lovstva ter da se bomo v enakem številu ponovno zbirali tudi na jesenski lovski preizkušnji (JZP) v Račah.

Miroslav Bauman,
kin. sodnik

Skupina udeležencev spomladanske preizkušnje ptičarjev v Staršah

Foto: B. Pleznik

Stoja psa na fazana

Predvidena legla lovskih psov

Lovski terierji (SLRLt):
O: 5/I, m: 5/I, 13. 7.,
Boštjan Končan,
Podlipa 60/a, 1360 Vrhnika.
O: 5/I, m: 5/I, 20. 6.,
Rado Hlade,
Gaj nad Mariborom,
2354 Brestermica.
O: 5/I-VUP, m: 4/I, 26. 6.,
Srečka Pirš,
Mrčna Sela 53, 8282 Koprivnica.
O: 5/I, m: 5/II, 28. 6.,
Drago Lešnik,
Hramše 12, 3204 Dobrna.

O: 5/I, m: 5/I, 20. 4.,
Ladislav Čarman,
Zloganje 31, 8275 Škocjan.

Res. jazbečarji (SLRJR):
O: 5/I VUP, m: 5/III, 25. 7.,
Franc Ulbl,
Otiški Vrh 94/c,
2373 Šentjanž pri Dravogradu.
O: 5/I VUP, m: 5/II, 23. 7.,
Matjaž Dolšina,
Gabrovčec 13, 1301 Krka.
O: 5/I, m: 5/I VUP, 22. 6.,
Ivan Leban, Volče 94, 5220 Tolmin.

Brandel braki (SLRBrb):
O: 4/l, m: 4/l, 17. 6.,
Mihael Volmajer,
Sp. Kapla 17, 2362 Kapla.

Beagli (SLRBig):
O: 5/l, m: 5/l, 28. 6.,
Valter Bordon,
Bonini 1, 6000 Koper.
O: 5/l, m: 5/l, 10. 4.,
Franc Habe,
Rojška 31, 1230 Domžale.

Posavski goniči (SLRGp):
O: 5/l, m: 5/l, 28. 7.,
Vinko Močnik,
Pot v Čelo 29, 5282 Cerkno.
O: 5/l, m: 5/l, 10. 5.,
Janez Smuk, Mlaka 4,
8332 Gradac.
O: 1/l, m: 5/l, 27. 6.,
Brane Baloh,
Kokošnje 10/a, 1233 Dob.
Bavarski barvarji (SLRBb):
O: 5/II, m: 5/IB, 13. 6.,
Slavko Žlebnik,
Trg 4. aprila 6/b,
2392 Mezica.

Brak-jazbečarji (SLRBJ):
O: 5/II, m: 5/l, 22. 6.,
Dušan Gregorič,
Lokve 6/k, 8340 Črnomelj.
O: 5/l, m: 5/l, 10. 7.,
Vili Jakob,
Paka 4, 3205 Vitanje.

Nemški goniči (SLRNg):
O: 5/l, m: 5/l, 20. 6.,
Ivan Prah,
Drenovec 1,
8273 Leskovec pri Krškem.

Labradorci (SLRLR):
O: 5/TPR, m: 5/TPR, 16. 5.,
Jože Štebih,
Orešje 68, 2250 Ptuj.

Nemški ptičarji – žimavci (SLRNŽ):
O: 5/l JZP – 197 t,
m: 4/II, JZP – 116 t, 10. 6.,
Anton Gabor,
Mostje 93, 9220 Lendava.

Kdl. madžarska vižla (SLRNŽ):
O: 4/PZP – 47 t, ŠPP – 200 t,
l. a n. r.;
m: 4/PZP – 47, JZP – 158,
20. 7.,
Vojoslav Krajnc,
Žerjav 17,
2393 Črna na Koroškem.

Špringer španjeli (SLRŠš):
O: 5/l, m: 5/l, 29. 6.,
Zvonimir Poznik,
Visoko 8, 1292 Ig.
O: 5/l, m: 4/II, 5. 7.,
Peter Verstovšek,
Gornji Lenart 6, 8250 Brežice.

Nemški prepeličarji (SLRPr):
Serci:
O: 5/l, m: 5/l, 20. 6.,
Ivica Mešiček,
Grobčno 18, 3231 Grobelno.

Mali oglasi

Lovsko orožje in optika

Prodaj dvogled Swarovski
SLC 8 x 30 WB; tel.: 031/795-940.

Prodaj bock šibrenico Rizini, kal. 12/12, **MK puško** (.22 l.r.) in **lovski krog št. 52**, ali pa puško zamenjam za Suhlovo šibrenico – brezpetelinko, polavtomatsko šibrenico ali polavtomatsko risanico, kal. .22 W. Mag. **Kupim pa originalno montažo za češko bokarico** (za starejši str. daljnogled Zeiss – Jena). Tel.: 031/232-945.

Prodaj češko bokarico Brno, mod. ZH 121, kal. 16/16 (cevi 70 cm), zelo dobro ohranjeno. Cena 40.000 sit. Tel.: 031/508-018.

Prodaj skoraj novo češko risanico ZKK – 602, kal. .300 Win. Mag. Tel.: 041/676-140.

Prodaj polavtomatsko risanico Remington 7400 – Starbine, s str. daljnogledom Bushnell Tophy 1,5 – 6 x 44 in **repetirko** Remington 700 CDL, kal. .300 Rem. Ultra Mag., s strelnim daljnogledom Bushnell Elite 5 – 15 x 50 Parallax. Telefon 051/357-183.

Prodaj boroveljsko bokarico (izdelek Sodie), kal. 16/7 x 65, s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42. Tel.: 041/664-878.

Prodaj boroveljsko bokarico (izdelek Borovnika), kal. 16/8 x 57 IR, s str. daljnogledom Tasco 3 – 9 x 42. Tel.: 041/642-319.

Prodaj karabinko CZ M-70, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Kahles 6 x 42 (cena 130.000 sit ali 542,48 €) in nov **spektiv** Swarovski CTC 30 x 75. Tel.: 041/635-893.

Prodaj kombinirko CZ Brod, kal. 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom. Tel.: (03) 57-09-739 ali 031/538-733.

Prodaj risanico CZ, kal. 8 x 57, s str. daljnogledom Kahles 3 – 9 x 40, **risanico CZ**

(polno oblesje, kal. .308 Win, s str. daljnogledom Kahles 3 – 9 x 56; **šibrenico** Suhl, kal. 16 – 16, **dvogled** Swarovski 8 x 30 W, **dvogled** Wezlar (Zeiss) 10 x 56, **dvogled** Tasco 9 – 27 x 50 in **spektiv** Swarovski 30 x 75. Cene po dogovoru. Tel.: (03) 587-47-39.

Prodaj kratko karabinko s polnim oblesjem, kal. .308 Win., s strelnim daljnogledom Smith & Bender 6 x 42 (Suhlova montaža), izdelano po naročilu. Puška je stara dve leti. Cena 1.500 €; ali pa jo prodam tudi brez daljnogleda za 800 €. Tel.: 040/796-713.

Prodaj češko bokarico, kal. 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42 (Suhlova montaža). Puška je kot nova. Cena po dogovoru! Informacije po tel.: 041/624-306.

Prodaj boroveljsko polrisanico »biksarico«, kal. 8 x 57R – 360 – 16, z menjalnimi cevimi 16 – 16; **karabinko** Steyr Mannlicher, kal. 6,5 x 54 Msch. s str. daljnogledom Tasco 4 – 12 x 56; **karabinko CZ**, kal. 7 x 57 in **dvogled** Zenit 16 x 50. Tel.: 031/380-448.

Prodaj menjalne cevi za CZ Brno, mod. 585, nove, še neuporabljene, kal. 16/16, nov **str. daljnogled** Meopta 7 x 50, **spektiv** 15 – 45 x 50 in **50 nabojev** kal. 6,5 mm Rem. Mag. Tel.: 041/574-262.

Prodaj karabinko, kal. 8 x 57 IS s str. daljnogledom Kahles 2,2 – 9 x 42 (Suhlova montaža) in **dva strelna daljnogleda**; 3 – 9 x 40 Hawke ter 4 – 12 x 40 Bushnell. Tel.: 041/459-978.

Zelo ugodno prodaj novo lahko karabinko CZ, mod. 527, kal. 7,62 x 39, s snemljivim nabojnikom (5 kosov) in montiranim str. daljnogledom Tasco Zoom 3 – 9 x 50E (osvetlitev križa) in s pripadajočim strelivom. Cena 150.000 sit. Tel.: 041/217-768.

Prodaj karabinko, kal. .243 Win. s 100 naboji. Tel.: 041/723-362.

Prodaj polavtomatsko risanico, kal. .30-06. Tel.: 041/463-585.

Prodaj bogato gravirano boroveljsko kombinirko, kal. 12/7 x 65 R, z menjalnimi cevimi 12/12 in str. daljnogledom Swarovski 1,5 – 6 x 42 (Suhlova montaža). Tel.: 041/226-356.

Lovski psi

Prodaj mlade nemške prepeličarje – serce, odličnih staršev. Tel.: 041/267-245.

Sprejemam rezervacije za mladiče črne brak-jazbečarje. Oče 3 x CACIB, 2 x CAC, 2 x BOB; mati: 4/l. Leglo pričakujem 20. 7. 2006. Branko Puc, Kosovelova 23, 5271 Vipava; tel.: 041/657-042.

Prodaj mlade resaste jazbečarje (leglo 3. 3. 06) od telesno odličnih in delovnih staršev. Tel.: 00385-983-012-79 ali 00385-916-94-287.

Na voljo imam **leglo nemških prepeličarjev – sercev**, odličnih staršev (leglo 12. 4. 2006). V leglu je 5 samčičev in 2 samčica. Tel.: 041/440-565.

Prodaj dva mladiča pasme nemški lovski terier, vrhunskih delovnih staršev. Tel.: 031/802-965.

Prodaj dva ostrodlaka nemška ptičarja – žimavca (leglo 6. 2. 2005) z že opravljeno telesno oceno in PZP. Tel.: 041/717-464.

Prodaj nemško prepeličarko – serko (leglo 13. 4. 2006), potomko odličnih staršev. Franc Bartol; tel.: 041/261-850.

molex®
LOVSKA OBLAČILA
INDUSTRIJSKA CENA TRŽIN
Dobrava 1
Telefon: 00 386 (01) 582 13 10
040/524-355

Ob izsledenem lanščaku

Naprodaj imam mlade **nemške prepeličarje** – rjavce. Starša sta odlična (oče R CAC). Tel.: 051/346-325.

Prodajam moške mladiče (30. 3. 2006) pasme **nemški lovski terier**, odličnih staršev, 3 x cepljeni, z rodovnikom in potnim listom. Tel.: (01) 510-10-41; 031/511-918.

Prodajam leglo nemških ostrodlakih ptičarjev – žimavcev (leglo 6. 6. 2006), odličnih, delovnih staršev. Ivan Šepce, Kapele 24/a, 8258 Kapele; tel.: 041/378-261 ali (07) 49-68-361.

Prodajam psičko pasme nemški lovski terier, odličnih staršev, staro 3 mesece. Tel.: 031/210-609.

Prodajam nemškega kdl. ptičarja – samčka, poleženega 14. 4. 2006. Vilko Turk, 041/485-118.

Pričakujem leglo nemških prepeličarjev – serceev. So potomci vrhunskih delovnih in razstavnih linij. Oče večkrat CAC in CACIB, BOB, opravljen KS, VUP, vodno delo; mati: CAC, CACIB, BOB, vodno delo, KS. Oba sta zelo dobra pri gonji divjih prašičev. Od dosedanjih legel so mladiči prejeli oceno odlično (80 %) in prav dobro (20 %), pri PNŽ pa so bili med najvišje ocenjenimi. Tel.: (03) 571-75-95 ali 041/809-143.

Prodajam črne labradorce (samičke), potomke delovnih lovskih staršev (krvni sled). Tel.: (04) 519-51-72 ali 041/657-175.

Prodajam istrsko kdl. gonič, staro 1 mesec, odličnih staršev. Tel.: 031/396-552.

Prodajam mladiče nemški gonič, vrhunske vzrejne linije, preventivno cepljene. So potomci odličnih staršev (oče je uvožen plemenjak iz Nemčije in je to njegovo prvo leglo v Sloveniji). Janko Logar; (02) 884-46-33 ali 031/613-302.

Kupim šolanega psa za lov na divje prašiče in enega iz šolanega za delo po krvnem sledu. Tel.: 031/419-687.

Prodajam mladega bosanskega baraka (leglo 1. 3. 2006), odličnih staršev. Tel.: 041/733-290.

Prodajam vrhunske mladiče, resaste istrske goniče (8 + 3),

z rodovniki, preventivno cepljene, tetovirane in čipirane. Mati: Zana Semeljačka (HRM CH, CH HR, INT. CH), srednjeevropska CH-2004, evropska CH v lepoti; HR CH v delu. Oče: Karo (Fleki), najboljši delovni istijanec na Hrvaškem, sin svetovnega šampiona in oče že nekaj šampionov v lepoti in v delu. Ivica Bošković; Hrvaška, Osijek. Tel.: 00385 98-78-79-74.

Drugo

Kupim manjkajočo številko glasila Lovec (februar; 2/2005). Tel.: 041/747-972.

Za šolanje ptičarjev, šarivcev in retrieverjev imam na voljo fazane, race in poljske jerebice. Tel.: 041/717-464.

Prodajam komplet revije Lovec, letnike: od 1955 do 1957 in od 1960 do 2005. Tel.: 041/772-536.

Izdelujem pasti za polhe (šklope ali škrinjce) iz orehovega lesa (enojne in dvojne). Pasti imajo nerjaven sprožilni mehanizem. Tel.: (01) 895-15-96 ali 041/255-878.

Izdelujem gamsove čope (tudi iz dlake divjega prašiča, jelena in jazbeca). Tel.: (04) 51-41-181 ali 041/819-231, Basaj.

Prodajam slavnostno lovsko obleko. Tel.: 041/760-179.

Izdelam vam umetne valilnice in krmlilnice za ptice (več vrst), montiram lovske trofeje (rogovja in roglje, če-

JULIJ									
Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)	vzide	zaide	vzide	zaide	začet. konec	
1. So	10:58	-----	5:14	20:57	3:45	22:27			
2. Ne	12:03	0:07	5:15	20:56	3:45	22:26			
3. Po	13:07	0:21	5:16	20:56	3:46	22:26			☺
4. To	14:12	0:36	5:16	20:56	3:47	22:25			
5. Sr	15:20	0:52	5:17	20:56	3:48	22:24			
6. Če	16:32	1:11	5:18	20:55	3:49	22:24			
7. Pe	17:45	1:35	5:18	20:55	3:50	22:23			
8. So	18:59	2:08	5:19	20:54	3:51	22:22			
9. Ne	20:06	2:52	5:20	20:54	3:52	22:21			
10. Po	21:02	3:50	5:21	20:53	3:53	22:21			
11. To	21:45	5:03	5:22	20:53	3:55	22:20			☺
12. Sr	22:19	6:25	5:22	20:52	3:56	22:19			
13. Če	22:44	7:50	5:23	20:51	3:57	22:18			
14. Pe	23:05	9:14	5:24	20:51	3:58	22:16			
15. So	23:24	10:36	5:25	20:50	4:00	22:15			
16. Ne	23:42	11:56	5:26	20:49	4:01	22:14			
17. Po	-----	13:14	5:27	20:48	4:02	22:13			☺
18. To	0:02	14:33	5:28	20:48	4:04	22:12			
19. Sr	0:25	15:52	5:29	20:47	4:05	22:10			
20. Če	0:52	17:08	5:30	20:46	4:07	22:09			
21. Pe	1:27	18:20	5:31	20:45	4:08	22:08			
22. So	2:12	19:21	5:32	20:44	4:10	22:06			
23. Ne	3:08	20:10	5:33	20:43	4:11	22:05			
24. Po	4:12	20:48	5:34	20:42	4:13	22:03			
25. To	5:22	21:16	5:36	20:41	4:14	22:02			☺
26. Sr	6:32	21:38	5:37	20:40	4:16	22:00			
27. Če	7:40	21:57	5:38	20:38	4:17	21:59			
28. Pe	8:47	22:13	5:39	20:37	4:19	21:57			
29. So	9:51	22:27	5:40	20:36	4:20	21:55			
30. Ne	10:55	22:41	5:41	20:35	4:22	21:54			
31. Po	11:59	22:57	5:42	20:34	4:24	21:52			

AVGUST									
Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)	vzide	zaide	vzide	zaide	začet. konec	
1. To	13:05	23:14	5:44	20:32	4:25	21:50			
2. Sr	14:14	23:35	5:45	20:31	4:27	21:48			☺
3. Če	15:26	-----	5:46	20:30	4:28	21:47			
4. Pe	16:39	0:03	5:47	20:28	4:30	21:45			
5. So	17:48	0:40	5:48	20:27	4:32	21:43			
6. Ne	18:49	1:31	5:50	20:25	4:33	21:41			
7. Po	19:38	2:37	5:51	20:24	4:35	21:39			
8. To	20:16	3:55	5:52	20:22	4:37	21:37			
9. Sr	20:45	5:21	5:53	20:21	4:38	21:36			☺
10. Če	21:07	6:48	5:55	20:19	4:40	21:34			
11. Pe	21:28	8:14	5:56	20:18	4:41	21:32			
12. So	21:47	9:36	5:57	20:16	4:43	21:30			
13. Ne	22:06	10:58	5:58	20:14	4:45	21:28			
14. Po	22:28	12:20	6:00	20:13	4:46	21:26			
15. To	22:54	13:40	6:01	20:11	4:48	21:24			
16. Sr	23:27	14:59	6:02	20:10	4:49	21:22			☺
17. Če	-----	16:13	6:03	20:08	4:51	21:20			
18. Pe	0:09	17:17	6:05	20:06	4:52	21:18			
19. So	1:01	18:10	6:06	20:04	4:54	21:16			
20. Ne	2:03	18:50	6:07	20:03	4:56	21:14			
21. Po	3:11	19:20	6:08	20:01	4:57	21:12			
22. To	4:21	19:44	6:10	19:59	4:59	21:10			
23. Sr	5:29	20:03	6:11	19:57	5:00	21:08			☺
24. Če	6:37	20:19	6:12	19:56	5:02	21:06			
25. Pe	7:41	20:34	6:14	19:54	5:03	21:04			
26. So	8:45	20:48	6:15	19:52	5:05	21:02			
27. Ne	9:49	21:03	6:16	19:50	5:06	21:00			
28. Po	10:54	21:19	6:17	19:48	5:08	20:57			
29. To	12:01	21:38	6:19	19:46	5:09	20:55			
30. Sr	13:11	22:03	6:20	19:44	5:11	20:53			
31. Če	14:22	22:35	6:21	19:43	5:12	20:51			

kane itn.) na naravne podložne deščice. Tel.: (01) 895-15-96.

Prodajam Lado Nivo, 4 x 4, letnik 2001, 80.000 km, zelene barve, dobro ohranjeno, kljuka, prtljažnik za prevoz uplenjene divjadi. Cena 850.000 sit. Tel.: 041/529-408.

Na vašo srajco, kapo, kravato, jakno, nahrbtnik ipd. **vam izvezem logo vaše LD** ali kaj drugega. Tel.: 041/637-190.

Prodajam v usnje vezane letnike glasila Lovec 1947–1957, 1960, 1964–1976 in 1978–1995. Tel.: 041/790-072.

ČAROBNA LAPONSKA

MOŽNOST
LOVA NA
ŠVEDSKI
LAPONSKI

(divji petelin, belka, rušavec, evropski los)

Predstavitvene strani:
www.magiclapland.se
e-mail:
magiclapland@telia.com
Tel.: + 46-941-10450

Sporočajte podatke o markiranih divjih prašičih!

Na obeh straneh italijansko-slovenske meje poteka odlov in markiranje divjih prašičev v sklopu MEDNARODNE RAZISKOVALNE NALOGE INTERREG.

Divji prašiči, ki so bili označeni na naši strani nosijo oštevilčeni kovinski znački na obeh uhljih z napisom INTR-TS ali INTR-KAN, na italijanski strani pa so označeni z belo plastično značko in zaporedno številko.

Vse lovce prosimo, da o odstrelu (ali izgubah) tako označenih divjih prašičev sporočate podatke na GSM ZLD Gorica: 031/701-901 ali na GSM LZS 041/376-491.

Dušan Jug, koordinator projekta

Lovska družina
PREBOLD

prireja tradicionalno

LOVSKO STRELSKO TEKMOVANJE ZA ČLANE IN VETERANE

v streljanju na glinaste golobe, na MK tarčo srnjak in divji prašič,
ki bo v nedeljo, 30. 7. 2006, pri lovskemu domu na Golavi z začetkom ob 9. uri.

Prijave tričlanskih ekip in posameznikov bomo sprejemali do 12. ure na kraju tekmovanja. Najboljše ekipe in posamezniki bodo prejeli pokale in bogate praktične nagrade.

Za dober srnjakov golaž in prijetno počutje bo tradicionalno dobro poskrbljeno.

Vse dodatne informacije dobite, če pokličete številki 041/542 497 (Hribernik) in 041/737 453 (Rehar).

LOVSKA DRUŽINA REČICA PRI LAŠKEM

prireja

LOVSKO STRELSKO TEKMOVANJE – MEMORIAL VEZJAK – HORJAK

Tekmovanje bo v nedeljo, 20. avgusta 2006, na strelišču Šmohor, z začetkom ob 8. uri.

Tekmovanje bo ekipno (3 člani iz iste LD) in posamezno. Tekmovalci bodo streljali na 20 golobov (športni položaj), z 10 strelji v MK tarčo srnjaka in 10 strelji v tarčo bežečega merjasca.

Najboljše ekipe bodo prejele pokale, posamezniki pa bogate praktične nagrade.

Pot na strelišče bo primerno označena. Trening bo omogočen v soboto, 19. 8. 2006, od 15. ure naprej.

Za hrano in pijačo bo poskrbljeno.

Vabljeni!

LD CERKLJE ob Krki

prireja

v nedeljo, 20. avgusta 2006,

TEKMOVANJE V STRELJANJU NA GLINASTE GOLOBE.

Tekmovanje bo na strelišču pri lovski koči na Izviru (dostop bo označen).

Določila za tekmovalce:

EKIPNO:

Ekipo bo sestavljalo 5 strelcev, veljal bo rezultat najboljših treh.

– Za ekipni rezultat bo štela prva serija strelca.

– Tekmovalna serija bo štela 10 golobov.

POSAMEZNO:

Za tekmovalce bosta šteli dve najboljši seriji.

– Število serij ne bo omejeno.

– V primeru enakega rezultata bo veljala naslednja najboljša serija.

Nagrade:

– V ekipnem delu bodo tri prvouvrščene ekipe prejele **pokale** v trajno last.

– v **posamezni konkurenci** bodo prvi trije prejeli **denarne nagrade**

(1. mesto 70.000 SIT, 2. mesto 50.000 SIT in 3. mesto 40.000 SIT).

Od 4. do 15. mesta bodo prejeli bogate praktične nagrade.

Trening: Mogoč bo v soboto, 19. avgusta, od 16. ure naprej.

(Informacije na telefonski številki: 041/807-528, Andrej Janežič.)

Lovska družina Gozdnik - Griže

vabi na

TRADICIONALNO MEDDRUŽINSKO STRELSKO TEKMOVANJE ZA POKAL KS GRIŽE,

ki bo v nedeljo, **23. 7. 2006, z začetkom ob 9. uri** na streliščih ob lovskem domu **na Gozdniku**.

Tekmovalce bodo tričlanske ekipe iz iste LD ter posamezniki v trojni kombinaciji:

- 15 glinastih golobov,
- 10 strelcev na MK tarčo srnjaka,
- 5 strelcev na tarčo bežečega merjasca.

Najboljši strelci in ekipe v kombinaciji bodo prejeli pokale, za posamezne discipline pa bodo najboljšim podeljene medalje. Najuspešnejših 15 strelcev bo prejelo praktične nagrade.

Tekmovanje bo potekalo na pokritih streliščih.

Prijave sprejemamo na dan tekmovanja do 12. ure.

Cesta iz Žalca vodi proti Zabukovici, od podjetja Minerva pa bo ustrezno označena.

Dodatne informacije na dan tekmovanja

po tel.: 041/497-071, Bogdan Verdev

(03)57-16-510.

Kakor vedno bomo poskrbeli za prijetno vzdušje in zabavo!

VABLJENI!

LOVSKO-KINOLOŠKO DRUŠTVO KOROŠKE

2. DRŽAVNA RAZSTAVA PSOV LOVSKIH PASEM
NATIONALE HUNDEAUSSTELLUNG FÜR JAGDHUNDE
s podelitvijo CAC-SLO priznana od KZS

CAC - KOROŠKE 2006

SLOVENJ GRADEC, 10. 9. 2006
Letališče Slovenj Gradec / Flughafen Slovenj Gradec

SPECIALNA RAZSTAVA ZA PLANINSKE GONIČE
Sonderausstellung für Montenegro Gebirgskaufleute

FCI SKUPINE / FCI GRUPPE
III (TERIERJI ZA LOV / JAGD TERRIER), IV, VI, VII, VIII

PROGRAM - PROGRAMM
7.00 - 8.00 DOPOLNJEVNI PISOV / ZUSÄTZLICHE SERVICE
10.00 - 12.00 OCENJEVANJE PSOV / BEWERTUNG DER HUNDE
15.00 - 18.30 DOPOLNJEVNI PISOV IN PODELITEV NAGRAD / ZUSÄTZLICHE SERVICE

ZADNJI ROK PRIJAVE / MELDESCHLUSS, 21. 8. 2006

DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV

bo v jesenskem času organiziralo naslednje tečaje:

1. Pripravljalni tečaj za jesensko vzrejno preizkušnjo ptičarjev (JZP):

Tečaj bo obsegal predvidoma 40–45 ur, potekal bo dvakrat na teden na območju GL Ljubljansko polje - Rožnik.

Začetek tečaja in teoretični del (brez psov!) bo v sredo, 30. 8. 2006, ob 18. uri na sedežu Društva ljubiteljev ptičarjev (DLP), Župančičeva 9, Ljubljana.

Pogoj za prijavo psa na tečaj: Pes mora imeti opravljen tečaj osnovne poslušnosti lovskih psov po programu VP 2 oziroma katerem koli drugem sorodnem programu šolanja.

Prispevek za tečaj: 20.000 sit (85 €) za vse člane DLP, 25.000 sit (105,00 €) za lovce, ki niso člani DLP, in 36.000 sit (150 €) za nelovce, ki niso člani DLP. V ceno je vključena tudi **vsa divjad**, ki bo uporabljena pri šolanju.

Zadnji rok prijave: 19. 8. 2006.

2. Začetni tečaj osnovnega šolanja lovskih psov – VP 1:

Tečaj je namenjen šolanju mladih psov, poleženih v letošnjem vzrejnem letu (starost psov od 4 mesece do 11 mesecev).

Sestavljen bo iz teoretičnega in praktičnega dela, temeljil pa bo na novih metodah učenja psov s pozitivno motivacijo. Trajal bo okrog 45 ur, potekal pa bo 2-krat na teden na terenih med ljubljanskimi Dravljami in Črnučami. Tečaj bo opravljen po programu VP 1, ki obsega vaje osnovne poslušnosti, vključno z vajo prinašanja (aport).

Začetek tečaja in teoretični del (brez psov!) bo v četrtek, 31. 8. 2006, ob 16. uri na sedežu Društva ljubiteljev ptičarjev (DLP), Župančičeva 9, Ljubljana.

Prispevek za tečaj: 15.000 sit (65,00 €) za vse člane DLP, 24.000, sit (100 €) za nečlane.

Zadnji rok prijave: 21. 8. 2006.

Plačila prispevkov za tečaje poravnate na TTR Društva ljubiteljev ptičarjev: **02010-0253852458**, s pripisom »za tečaj jesen – 2006«.

Vse dodatne informacije: Andreja Strajnar; tel.: 01/53 -43-112, GSM: 041/484-242.

Prijava psa na tečaj mora biti **pisna** na naslov: **DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV**, Župančičeva 9/II, 1000 Ljubljana ali na elektronski naslov: info@pticarji.net. Ob prijavi priložite fotokopijo rodovnika oziroma navedite natančno ime psa, pasmo in rojstni datum psa ter naslov in vašo kontaktno telefonsko številko.

Več informacij na spletnih straneh: www.pticarji.net

DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV
v sodelovanju z LKD Gorica – Nova Gorica

organizira

29. MEMORIAL BOGDANA SEŽUNA
(Mednarodna ŠPP ptičarjev) CACIT – FCI

Preizkušnja bo 14. in 15. oktobra 2006 na Goriškem.

Prispevek za preizkušnjo: 8.000 sit (35 €) na psa in jo je treba vplačati na račun Društva ljubiteljev ptičarjev: 02010-0253852458, s pripisom »za ŠPP-SM 2006«. Prispevek mora biti na račun društva vplačana pred prireditvijo! Če bi vodniki prispevek poravnali v gotovini na prireditvi, bo le-ta znašal 9.000 sit (40 €) na psa.

Vse dodatne informacije: Andreja Strajnar; tel.: 01/53-43-112, GSM: 041/484-242.

Pogoji za prijavo psa na preizkušnjo: telesna ocena najmanj prav dobro, opravljena PZP z najmanj 45 točkami, JZP z najmanj 165 točkami ali PP/ŠPP ali VUP z najmanj II. n. r. Psi iz tujine morajo imeti poleg najmanj prav dobre telesne ocene opravljeno tudi preizkušnjo v delu na polju in v vodi.

Čitljivo izpolnjene prijavnice s fotokopijo obeh strani rodovnika in potrdilom o plačani startnini pošljite na naslov: DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV, Župančičeva 9, 1000 Ljubljana.

Zadnji rok prijave: 1. 10. 2006.

Na Mašunu bo
20. 8. 2006 z začetkom
ob 11. uri
lovsko-kulturna prireditev –
XII. HUBERTOVA MAŠA.

Po maši bo lovsko družabno
srečanje.

Vabljeni!

Informacije po telefonu
031/623-053 ali 031/832-596
e-mail: masun01@yahoo.com

Hubertus
Club d.o.o.

Ljubljana
Ribji trg 3
Tel.: 01/421 41 90
Faks: 01/421 41 91
GSM: 041/618 610
E-mail: hubertus.club@siol.net

ZIMBABWE

All inclusive program potovanja in lova
Ljubljana–Ljubljana:
letalo, prevozi v Zimbabveju, organizacija lova
z vodenjem 1 : 1 ali 2 : 1, terenska priprava trofej,
dokumenti za izvoz/uvoz trofej

11-dnevno potovanje s 5 dnevi lova in odstrelom
KAFRSKEGA BIVOLA za 7.650 €
(avgust–november)

11-dnevno potovanje s 5 dnevi lova in odstrelom
SABLASTE ANTILOPE (SABLE) za 6.450 €
(avgust–november)

18-dnevno potovanje s 14 dnevi lova in odstrelom
SLONA (okrog 70 funtov) za 18.500 €
(avgust–oktober)

14-dnevno potovanje s 7 dnevi lova in odstrelom
KROKODILA za 6.750 €
(september–november)

Mogoče so kombinacije
med posameznimi vrstami divjadi.

KAMERUN

Lov od decembra do maja
14-dnevni safari na veliko afriško divjad
z izredno ugodnimi odstrelmi:
slon – 3.100 €, lev ali orgaški eland – 2.600 €
savanski in rdeči bivol/roan/nilski konj – 1.600 €
na voljo več vrst ekvatorialnih antilop

LOVSKO-KINOLOŠKO DRUŠTVO LJUBLJANA
IN LOVSKA DRUŽINA IG
prirejata
pod pokroviteljstvom mesta LJUBLJANE

19. DRŽAVNO PRVENSTVO
V VODNEM DELU
ZA VSE PASME
LOVSKIH PSOV – CACT

Tekmovanje bo 2. 9. 2006 z začetkom ob 8. uri na zbornem mestu pred lovskim domom LD Ig v Dragi pri Igu. Prehodni pokal bo lahko podeljen samo tekmovalnemu paru iz Slovenije.

Obvezne prijave s priloženo fotokopijo obeh strani rodovnika psa je treba poslati na naslov: LKD Ljubljana, Župančičeva 9, 1000 Ljubljana. Zadnji rok prijave: 18. 8. 2006. Tekmovati bo mogoče *posamično* in *ekipno*. Ekipo bodo sestavljali trije vodniki s psi. Prijavijo se lahko samo vodniki, katerih pes ima opravljeno JZP (ptičarji) oz. PNZ določen za pasmo.

Kotizacija za udeležbo znaša 8.000 sit, ki jo mora vodnik poravnati pred prireditvijo. Obvezno je treba predložiti zdravstveno knjižico psa z dokazilom o cepljenju psa proti steklini (cepitev najmanj 10 dni pred prireditvijo).

Število tekmovalcev je omejeno na 24 udeležencev!

LOVSKE ŠALE

*Kateri je prvi pogoj za lovca?
Da nima domotožja.*

*Kdaj je lovec pijan?
Ko ima psa na rami, puško
pa vleče za sabo.*

*Na lovskem izpitu:
»Kako ločimo lisico od lisja-
ka?«
»Lisica ima rep eno luknjo
višje!«*

in še 445 drugih lovskih
šal, zbranih v knjigi
za samo 2.900 sit + pošttnina.
Tel.: 040/791-732

TEHNOOPTIKA
SMOLNIKAR d.o.o.

1000 Ljubljana, Novi trg 2
tel. +faks: 01 426 32 72
e-mail: tehnooptika@siol.net
www.tehnooptika-smolnikar.si

SERVIS

DALJNOGLEDI - SPEKTIVI

NIKON - SWAROVSKI
MEADE - BRESSER - ZEISS

izdelki za LOV & RIBOLOV

LED LENSER - FROGMAN

POWER CHIP tehnologija

- * vodotisno čišnje do 60m
- * delovanje do 50 ur
- * napajanje 4x AA baterije
- * priložen pas
- * svetilnost LED 100.000 ur

13.290,00 SIT

LED LENSER - POWER CHIP

POWER CHIP tehnologija

- * najsvetlejša LED naplavna svetilka!
- * 1x LED POWER CHIP - super močna LED
- * nastavljen kot do 85 stopinj
- * sveži do 120 ur z enim kompletom baterij
- * odporna proti praskam, udarcem in pljuskom vode
- * priložen etui
- * svetilnost LED 100.000 ur

13.890,00 SIT

Prodaja: **E-Batt** Battery shop
Lj - Brnčičeva 13
BTC - sala A
CE - Merkur Hudinja
T: (01) 58-35-666
WWW.EBATT.SI

Uvoznik: **rttri**
Planina 3
4000 KRANJ
T: 04 23-53-710
Em: info@rt-tri.si
WWW.RT-TRI.SI

UGODNO JUNIJA 2006

OPTIČNE PIKE

Optične pike so namenjene za hitro streljanje in za streljanje v razmerah slabše vidljivosti.

RD 42 RD 30H RD 30 RD 25H

Optična pika 2. generacije
Parametri:

okular: 32 mm, težina: 325 g,
4 velikosti merilne pike, 7 jakosti
osvetlitve, optična sonda:
30 m do 400 m

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

**NAJVEČJA IZBIRA
VARNOSTNIH OMAR
ZA OROŽJE**

Že od
5.000,00 SIT
mesečno

novi
dimenzije
varnosti

VARNOSTNI CENTER »ZAKLENI SI«, Domodrom
BTC hala E, Šmartinska 152 1000 Ljubljana
t: 01/585-21-90, f: www.zakleni.si, e: info@zakleni.si

PROTEKTAS

SAFARI V SAVANI JUŽNE AFRIKE

10-dnevni safari v Južnoafriški republiki, na območju Karoo, s 5 dnevi lova in odstrelom 3 glav trofejne divjadi: črni (belorepi) gnu, blesbok ali riedbok in springbok. Termin v spremstvu PASAT: petek 18.-nedelja 27. avgust. Cena 2.990 € (vključno z letalskim prevozom iz Ljubljane in vsemi transferi v JAR).

SRNJAK V PRSKU (Madžarska): 3 dni lova, osebni vodič, 3 x polpenzion vključno z odstrelom 3 srnjakov za 990 €.

JELEN V RUKU na Madžarskem, le uro ali dve vožnje od slovenske meje. Lov v spremstvu poklicnega lovca vsega 10 €/dan. Odstrel jelena 150-160 CIC za 850 €, v medalji že za 1.450 €.

KOZOROG (Mongolija): 8 dnevni aranžma lova na kozoroga za 2.240 € skupaj z letalskim prevozom iz Ljubljane. Odstrel kozoroga 1.350 €.

LOS (Kanada) v roku (oktober): 6 dni lova in odstrel - od 3.400 € dalje.

Pasat, d.o.o.
>http://www.pasat.si> info@pasat.si > tel.: 01/428 37 40 > faks: 01/428 37 44

**STRELNI DALJNOGLEDI
ANGLEŠKE FIRME HAWKE**

Velika izbira strelnih daljnogledov z osvetlitvijo ali brez. Daljnogledi so polnjeni z dušikom, so odporni proti odsunu in imajo 5-letno garancijo.

NE 2x-4x 39.500 SIT (184,50€)
NE 1.5-6x-64 45.200 SIT (198,00€)
NE 3.5-10x40 53.700 SIT (234,50€)

Informacije in naročila: BELUGA, d.o.o., Ljubljana; Tel: 01 25 10 880 ali 041 72 60 11

Koptex d.o.o.
LOV, RIBOLOV IN PROSTI ČAS

TRGOVINA LOVEC
Vodovodna pot 11
5000 Nova Gorica
Tel.: (05) 330-86-60

TRGOVINA LOVEC
Šmartinska 152
1000 Ljubljana
Tel.: (01) 58-51-799

www.koptex.com

TRGOVINA LOVEC
Prešernova 17
5000 Nova Gorica
Tel.: (05) 30-21-915

TRGOVINA LOVEC
Šuceva 23
4000 Kranj
Tel.: (04) 204-24-37

www.koptex-caravan.com

TRGOVINA LOVEC
Ferrarska 10
6000 Koper
Tel.: (05) 693-10-28

TRGOVINA KOPTEx
Gregorčičeva 27
2000 Maribor
Tel.: (02) 25-24-744

info@koptex.com

V TRGOVINAH LOVEC PONUJAMO PESTER IZBOR LOVSKEGA ZRAČNEGA IN ŠPORTNEGA DOLGOCEVNEGA IN KRATKOCEVNEGA OROŽJA TER STRELIVA RAZLIČNIH PROIZVAJALCEV.

Poleg streliva in orožja v naših trgovinah ponujamo še nože (VICTORINOX, FOX, NIETTO itn.), večnamensko orodje (LEATHERMAN, VICTORINOX itn.) ter ves preostali pribor za lov, ribolov, prosti čas, navtika in športno strelstvo. V naši poslovni stavbi v Novi Gorici si lahko ogledate in izberete zelo veliko paleto različnega orožja, ki ga ob nakupu lahko preizkusite na našem podzemnem pištolskem strelišču.

AKCIJA: PUŠKA ZAFER
KAL. 12/12 MON.
CENA 99.000 SIT (413,13 €)
pri plačilu z gotovino

NOVO! NOVO! NOVO!

Trgovina LOVEC Murska Sobota
BTC – dvorana A
Nemčavci 1D
Tel.: (02) 51-51-728